

De Hebreeuwse godin (Patai) ¹

1	Inleiding tot de Hebreeuwse godin	5
1.1	De alomtegenwoordige godin	6
1.2	Geloofsvarianten	7
2	De godin Asherah	8
2.1	Het probleem van de bronnen voor Asherah	9
2.2	De Kanaänitische Asherah	10
2.2.1	Kenmerken van de Kanaänitische Asherah	11
2.2.2	Plaatsen van verering van de Kanaänitische Asherah	12
2.3	Kenmerken en plaats van de Hebreeuwse Asherah	13
2.4	Het polytheïsme van Salomo	14
2.5	Asherah in Israël en Bethel (852 - 621)	15
2.5.1	Asherah in Bijbelverhalen	16
2.5.2	Asherah in Israël in de periode 852 - 722	17
2.5.3	Asherah in Bethel (722 - 621)	18
2.5.4	Conclusie: Asherah in Israël tot 722	19
2.6	Asherah in Juda na Salomo	20
2.6.1	Chronologisch overzicht van de officiële Asherah-cultus en regeringen	21
2.6.2	Asherah onder Rehabeam, Abia, Asa, Josafat, Joas en Hizkia	22
2.6.3	Asherah onder Manasse, Josia en daarna	23
2.7	Ezechiëls 'beeld van naijver'	24
2.8	Conclusie: Asherah in Israël en Juda	25
2.9	Nieuwe ontdekkingen t.a.v. Asherah in Israël en Juda	26
3	Astarte-Anat	27
3.1	Inleiding tot Astarte-Anat	28
3.2	De Kanaänitische Astarte (1)	29
3.3	De Kanaänitische Astarte (2)	30
3.4	De Bijbelse Astarte	31
3.5	Archeologische vondsten van vrouwenbeeldjes	32
3.6	De Ugaritische mythe van Anat	33
3.7	De Bijbelse Anat	34
3.7.1	De namen van Anat	35
3.7.2	De cultus van Anat	36
3.7.3	De historische context m.b.t. Anat	37
4	De cherubijnen	38
4.1	Inleiding tot de cherubijnen	39
4.2	Typen cherubijnen (1)	40

4.3	Typen cherubijnen (2)	41
4.4	De cherubijnen als Jahwehs dragers en hun associatie met wolken (1)	42
4.5	De cherubijnen als Jahwehs dragers en hun associatie met wolken (2)	43
4.6	De cherubijnen volgens Philo van Alexandrië	44
4.6.1	Beschrijving van de cherubijnen door Philo van Alexandrië	45
4.6.2	De terminologie van Philo van Alexandrië t.a.v. God en de cherubijnen	46
4.7	De cherubijnen volgens Flavius Josephus	47
4.8	De cherubijnen in liefdesomhelzing	48
4.8.1	Teksten m.b.t de cherubijnen in liefdesomhelzing	49
4.8.2	De vertoning van de elkaar omhelzende cherubijnen tijdens feesten	50
4.8.3	De herkomst van de cherubijnen in liefdesomhelzing	51
4.9	De cherubijnen in de Middeleeuwen	52
4.10	Conclusie: de cherubijnen op de ark	53
5	De Shekhina	54
5.1	Inleiding tot de Shekhina	55
5.2	De ‘woning’ van God	56
5.3	Hokhma: Wijsheid	57
5.4	De vroege Shekhina	58
5.4.1	De naam <i>Shekhina</i>	59
5.4.2	De ontwikkeling van de Shekhina als onafhankelijke godheid in de Talmudische literatuur.	60
5.5	Personificatie van de Shekhina	61
5.6	De Shekhina in confrontatie met God	62
5.7	De vrouwelijke Shekhina	63
5.8	Ontwikkeling van de Shekhina tot onafhankelijke godheid (1)	64
5.9	Ontwikkeling van de Shekhina tot onafhankelijke godheid (2)	65
6	De Kabbalistische tetrade	66
6.1	Inleiding tot de Kabbalistische tetrade	67
6.2	De Kabbala	68
6.2.1	Hoofdkenmerken van de Kabbala	69
6.2.2	De geschiedenis van de Kabbala	70
6.2.3	De Kabbalistische Shekhina	71
6.3	Het tetragrammaton	72
6.4	Oude tetraden	73
6.4.1	De Egyptische tetrade	74
6.4.2	De Sumerische tetrade (1)	75
6.4.3	De Sumerische tetrade (2)	76
6.4.4	De Hettitische en de Kanaänitische tetraden	77
6.4.5	De Griekse en Romeinse tetraden	79
6.4.6	De Iraanse en Hindoeïstische tetraden	80
6.4.7	De Japanse tetrade	81
6.4.8	Conclusie: gemeenschappelijke kenmerken van de tetrademythen	82

6.4.8.1	De vier delen van de tetrade.....	83
6.4.8.2	Overige gemeenschappelijke kenmerken van de tetraden	84
6.5	De Vader en de Moeder van de Kabbalistische tetrade	85
6.5.1	Inleiding tot de Vader en de Moeder van de Kabbalistische tetrade.....	86
6.5.2	De seksualiteit van God m.b.t. de Kabbalistische Vader en Moeder	87
6.5.3	De geboorte van de Zoon en de Dochter	88
6.5.4	De relaties tussen de ouders en de kinderen.....	89
6.6	De Zoon en de Dochter van de Kabbalistische tetrade	90
6.6.1	Inleiding tot de Zoon en de Dochter van de Kabbalistische tetrade	91
6.6.2	Het huwelijk van de Zoon (de Koning) en de Dochter (de Matronit)	92
6.7	De tetrade als mythe	93
6.7.1	De behoefte aan een hemels ouder- en kinderpaar.....	94
6.7.2	De ontwikkeling van de idee van de tetrade door de Kabbalistische auteurs	95
7	Matronit, de godin van de Kabbala	96
7.1	Inleiding tot de Matronit	97
7.2	De godin van de liefde en de oorlog	98
7.2.1	Belangrijkste kenmerken van de Midden-Oosterse godin	99
7.2.2	Inana.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.2.3	Ištar (en Anat).....	101
7.2.4	Anāhitā	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.2.4.1	Verspreiding van de cultus van Anāhitā	103
7.2.4.2	Kenmerken van Anāhitā	104
7.3	De Matronit in populair-mythisch opzicht	105
7.4	De maagdelijke Matronit	106
7.5	De Matronit als minnares van goden en mensen	107
7.5.1	Jacob en Mozes als de eerste en de tweede gemaal van de Matronit	108
7.5.2	De Koning, de derde gemaal van de Matronit	109
7.5.2.1	Inleiding tot het huwelijk van de Matronit met de Koning.....	110
7.5.2.2	Het huwelijk van de Matronit en de Koning	111
7.5.2.2.1	De <i>hieros gamos</i> van de Matronit en de Koning.....	112
7.5.2.2.2	De visuele weergave van het huwelijk van de Matronit en de Koning	113
7.5.2.3	De scheiding van de Matronit en de Koning na de verwoesting van de Tempel van Salomo.....	114
7.5.3	De vrome man als gemaal van de Matronit	115
7.6	De moederlijke Matronit	116
7.7	De oorlogszuchtige Matronit	117
7.7.1	Beschrijving van de oorlogszuchtige Matronit	118
7.7.2	De Matronit als helpster en als monster.....	119
7.7.3	Het verband tussen de Matronit en de Indische Kālī	120
7.8	Maria en de Matronit	121
7.8.1	De oorlogszuchtige Maria	122
7.8.2	Maria in andere functies	123

7.9	De betekenis van de Matronit	124
8	De mythe van God en de Shekhina	125
8.1	Inleiding: geleerden en de mythe	126
8.2	De mythe van de Koning en de Koningin	127
9	Concordantietabel	129

1 Inleiding tot de Hebreeuwse godin

1.1 De alomtegenwoordige godin

a. De oudste gegevens over de godin:

1. Geografie en periode:
2. Reeds in het Aurignacien in het oude Europa werd de godin vertegenwoordigd door de zg. Venus-beeldjes.
3. In het Midden-Oosten tijdens de Halaf-periode (5^e millennium v.Chr.) kwamen de vrouwenbeeldjes in zwang.

b. Werkzaamheid:

1. De beeldjes dienden ter bevordering van de vruchtbaarheid.
2. Ze dienden tot hulp bij de geboorte.
3. Ze stonden ook in relatie tot de dieren- en plantenwereld.
4. De mythen tonen een oergodin uit wier lichaam de wereld wordt geboren.

c. Verklaringen:

1. Cultureel evolutionisme van de 19^e eeuw:

Er was een oorspronkelijke matriachale sociale orde die op religieus gebied weerspiegeld werd door de positie van de godin als hoogste godheid.

2. Wilhelm Schmidt (1930):

- i. Uit de cultuur van de voedselverzamelaars met een hoogste god ontstonden drie primaire culturen:
 - (1) de matrilineaire landbouwcultuur;
 - (2) de patrilineaire totemistische cultuur;
 - (3) de patriarchale nomadische cultuur.
- ii. In de secundaire landbouwcultuur (1) had de vrouw de economische macht (zij bewerkte het land), wat de cultus van Moeder Aarde tot gevolg had.

d. Freud:

De godin vertegenwoordigt de moederfiguur, zoals het kind haar ziet. Ze is asexueel (een maagd) en de vader is een rivaal. Later wordt ze voor het kind een hoer en een angstaanjagend wezen.

e. Jung:

De Grote Godin is een archetype dat in de psyche werkzaam is en zowel positieve als negatieve aspecten heeft.

1.2 Geloofsvarianten

a. Het Judaïsme zonder gezaghebbende instantie:

1. Het Judaïsme kent geen gezaghebbende instantie zoals de Rooms-Katholieke kerk. In de tijd van de profeten bestonden er verschillende groeperingen en geloofsvarianten:
 - i. de Yahwisten, w.o. de profeten;
 - ii. de officiële cultus van het hof;
 - iii. locale varianten van verering, gepraktiseerd door het volk;
 - iv. secten, zoals de Rechabieten.
2. Het geloof in godinnen had daarom een plaats in de Hebreeuws-Joodse religie.

b. De mannelijke godheid:

1. Kenmerken van God:

- i. Volgens het officiële Joodse geloof vanaf de profeten is er **één God**. Andere goden bestaan dus niet.
- ii. God heeft verscheidene kenmerken, w.o. dat van de zuivere geest: hij is **niet-fysiek en aseksueel**.
- iii. Aangezien naamwoorden en werkwoorden in het Hebreeuws slechts mannelijk en vrouwelijk zijn, moet er hiertussen een keuze gemaakt worden met betrekking tot de **naam van God**:
 - (1) Jahweh (genoemd 'Ādōnāy 'de heer') is **mannelijk**.
 - (2) Ēlōhīm (of Ēl 'God') is eveneens **mannelijk**.

2. De mannelijkheid van God:

- i. Om taalkundige redenen (zie b.1.iii) wordt God gezien als mannelijk.
- ii. Gezaghebbende personen op religieus gebied hebben steeds de mannelijkheid van God benadrukt. Hij was bijvoorbeeld Strijder, Held, Koning, Heer van het Universum en Onze Vader in de hemel.

3. Commentaar:

- i. De God van het Judaïsme is dus een vader-symbool, beantwoordend aan een menselijke behoefte aan een dergelijk symbool, zonder dat deze god werkelijk als mannelijk gezien werd.
- ii. Het moeder-symbool waaraan eveneens behoefte bestaat, komt door het karakter van de Joodse religie (eis van rechtvaardigheid, genade en kennis van God alsmede de studie van de Wet) nauwelijks tot uitdrukking, behalve in de Shekhina.

c. De 'geest van de afgoderij':

1. Pas in de tijd van Nehemia in **445 v,Chr**, lukte het de profeten het instinct of de 'geest der afgoderij' uit te bannen.
2. Volgens een verhaal woonde deze in het *adyton* van de Tempel van Jeruzalem en kwam er als een leeuw uit. De **tempel** zelf was dus het **centrum van de afgoderij**.
3. Van de Kanaänitische goden werd **vooral de godin** vereerd, aangezien de mannelijke goden veel op Jahweh leken en er behoefte was aan een vrouwelijk element in de godsdienst.

d. De Hebreeuwse godin:

1. De godinnen Astarte, Asherah, Anat e.a. waren **oorspronkelijk van vreemde herkomst**, maar werden vele eeuwen door de Israëlieten vereerd en waren **als zodanig Hebreeuws**. Jahweh en Ēl waren ter vergelijking eveneens pre-Hebreeuws.
2. Na de vernietiging van de 'geest der afgoderij' **leefde ze voort** als een vrouwelijke cherubijn, de Shekhina (Gods aanwezigheid), Matronit (een onafhankelijke godin in de 13^e eeuw) en Lilith (als 'vrouw' van de koning).
3. De godin keert dus telkens **in allerlei gedaanten** terug. In het Vrijdagavondgebed wordt ze ook nu nog aangeropen met 'Kom, o Bruid!'

2 De godin Asherah

2.1 Het probleem van de bronnen voor Asherah

Asherah is niet de oudste godin, vereerd door de Israëlieten in de periode van na de inval in Kanaän (ca 1200) tot de val van Jeruzalem (586), dus m.n. tijdens het koninkrijk.

a. De **vaagheid** der bronnen voor Asherah:

1. **De Bijbel als bron voor Asherah:**

De auteurs van de Bijbel beschreven een periode ver voor hun eigen tijd en waren zelf Yahwisten. Onwelkome verwijzingen naar de polytheïstische volksgodsdienst werden afgekeurd of onderdrukt, zodat de Bijbel als bron subjectief is. Asherah wordt 40 maal genoemd in de Bijbel.

2. De **archeologische** bronnen voor Asherah:

- i. De archeologische gegevens uit opgegraven **religieuze plaatsen** zijn weinig in getal en geven weinig duidelijkheid. Bovendien lijken de verering van Jahweh en die van de Kanaänitische goden erg op elkaar.
- ii. De gevonden **beeldjes**, m.n. van naakte godinnen, geven geen uitsluitsel over de nationaliteit van de vereerders.
- iii. Er zijn **geen literaire documenten**, zoals inscripties, gevonden.

b. De **voorradige** bronnen voor Asherah:

1. **Bijbel:**

De monotheïstische auteurs geven informatie over:

- i. de hofriten;
- ii. de volksgodsdienst, die leiders probeerden te vervangen door een monotheïstisch Yahwisme.

2. **Locale archeologische gegevens:**

Deze zijn beperkt, maar bruikbaar en nemen in aantal toe.

3. Extraterritoriale archeologische en mythologische gegevens over de godin die de Hebreëen vereerden.

4. **Literaire bronnen uit het na-Bijbelse Judaïsme** (eerste eeuwen AD) die minder streng zijn dan de Bijbel.

c. **Conclusies betreffende de bronnen voor Asherah:**

1. Het bronnenmateriaal laat zien dat informatie over Asherah nooit volledig zeker kan zijn en indirect is.
2. Toch geeft juist de Bijbel de namen van de vereerde godinnen:
 - i. Asherah;
 - ii. Astarte;
 - iii. de Koningin van de Hemel, waarschijnlijk Anat.

2.2 De Kanaänitische Asherah

2.2.1 Kenmerken van de Kanaänitische Asherah

In Ugarit (Ras Shamra) is het bronnenmateriaal in de vorm van beschreven tabletten gevonden, die informatie geven over de Ugaritische mythologie uit de 14^e eeuw.

a. Kenmerken van de Kanaänitische Asherah in de 14^e eeuw:

1. Ze was de hoofdgodin van het Kanaänitische pantheon.
2. Ze was de echtgenote van Ēl, de hoofdgod.
3. Namen van Asherah:
 - i. Vrouwe Asherah van de Zee;
 - ii. Elat 'Godin';
 - iii. Voortbrengster der Goden.
4. Ze was de voedster van de
 - i. goden;
 - ii. vrome prinses, zoals Yassib, zoon van koning Keret.
5. Ze was zieneres:
Brief uit Ta'anach (bij Megiddo), 14^e eeuw:
Ze sprak via een tovenaars.

b. Kenmerken van de Kanaänitische Asherah van vóór 1400:

1. **Sumerische inscriptie** van een Amoriet ter ere van Ḫammurābi, Ca 1750:
'Ašratum (d.i. Asherah), de bruid van Anu'.
Asherah is dus dan al de hoogste (moeder)godin als echtgenote van Anu, die als hemelgod in status gelijk is aan Ēl, de Kanaänitische hemelgod.
2. **Zuid-Arabië:**
Asherah = Aṭirat (zoals de Ugaritische tabletten).
3. **Egyptische Amarna-tabletten, 14^e eeuw:**
Kanaänitische hoofdlieden noemen haar zowel Asherah als Astarte. Ze verwarden hen dus.

c. Relaties van de Kanaänitische Asherah:

1. Als **moeder der goden** (zie a.3.iii) waren de andere 70 goden haar kinderen, w.o. Baäl, Anat en Mot.
2. Haar dienaar was Qadesh wa-Amrur:
 - i. als 'visser van Vrouwe Asherah van de Zee', die voor haar viste;
 - ii. als paardenbediende die haar ezel zadelde en haar hielp opstijgen.
3. Haar **echtgenoot** was Ēl:
Asherah strekt zich in de stijl van het Oosten voor hem uit en Ēl informeert naar haar wens. Hun verhouding blijkt uit het volgende:
 - i. **Mythe van Baäl en de bouw van zijn huis:**
Baäl zendt zijn moeder naar Ēl om toestemming te krijgen voor de bouw.
 - ii. **Mythe van de dood van Baäl:**
Ēl verzoekt Asherah een van haar zonen als zijn opvolger aan te wijzen.

2.2.2 Plaatsen van verering van de Kanaänitische Asherah

a. Plaatsen:

1. Tyrus:
Ze heet de 'Asherah van Tyrus'.
2. Sidon:
Ze heet de 'Elat ['godin'] van Sidon'.
3. Elat (aan de Golf van Aqaba).
4. Amoriëten.

b. Commentaar:

1. ad a.1 en a.2:
Als onafhankelijke staten en havensteden hadden Tyrus en Sidon profijt van de rijkdom der zee, waarvan Asherah de godin was.
2. ad a.3:
Elat is misschien genoemd naar Asherah.
3. In veel plaatsen werd dus 'een Asherah' vereerd. 'De Asherah's' werden dientengevolge als lokale manifestaties van de Grote godin beschouwd (vergelijk de Maria-verering).
4. Een koning der Amoriëten heette Abdu-Ashirta 'slaaf van Asherah'. Als haar vereerder werd hij geacht vee te offeren.

2.3 Kenmerken en plaats van de Hebreeuwse Asherah

a. Oorsprong van de verering van de Hebreeuwse Asherah:

1. Na de vermenging van de Israëlieten en de Kanaänieten namen de eersten de wijd verbreide verering van Asherah en andere goden over (zie Richteren 3: 5-7).
2. De 'Baäls en Asherah's' werden vereerd door Hettieten, Amorieten, Ferezieten, Hevieten en Jebusieten.

b. Het houten godenbeeld van de Hebreeuwse Asherah:

1. Uiterlijk van het beeld:

- i. Een gesneden, houten beeld dat in de grond werd gezet.
- ii. Het stond in vroege tijden naast het altaar van Baäl.
- iii. Een 'standbeeld van Asherah' stond in de Tempel van Jeruzalem.
- iv. De naam 'Asherah' kan zijn:
 - (1) het beeld van Asherah;
 - (2) de godin Asherah zelf.

2. Het verhaal van Asherah en Gideon:

Richteren 6: 25-32:

Gideon, de zoon van de Abiëzritische hoofdman Joas van de stad Ofra, haalt 's nachts, uit angst voor zijn familie en stadsgenoten, het altaar van Baäl omver en vernietigt het beeld van Asherah, waarvoor hij in de plaats een altaar voor Jahweh opricht. Joas, locale leider en dus priester van Baäl, beschermt Gideon echter. Gideon wordt Jerubbaäl 'die strijdt met Baäl' genoemd.

3. Commentaar:

- i. ad b.1:

Door het klimaat in Palestina zijn geen houten beelden bewaard gebleven.
- ii. ad b.2:
 - (1) Gideons daad was een uitzonderlijk incident.
 - (2) Het verhaal geeft duidelijk aan dat er een houten godenbeeld van Asherah in de cultus gebruikt werd.

c. De functies en de aardenwerkbeeldjes van Asherah:

1. Geografie en periode:

Geheel Palestina gedurende de gehele Israëlitische periode.

2. Uiterlijk en werkzaamheid:

- i. Stereotiepe naakte vrouwenbeeldjes als representatie van Asherah.
- ii. Vanaf de borsten lopen de beeldjes zuilvormig uit, zoals de houten beelden die in de grond werden geplant.
- iii. Asherah is een huisgodin, zoals de Terafim.
- iv. Ze bevorderde de vruchtbaarheid en vergemakkelijkte de bevalling:
 - (1) Hebreeuwse toverspreuk (Arslan Tash, Syrië, 7^e eeuw):

De godin Asherah wordt verzocht te helpen bij de bevalling.
 - (2) Genesis 30: 10-13:

Lea noemt de zoon van Zilpa, haar dienstmaagd, Ašer. Waarschijnlijk riep ze oorspronkelijk Asherah aan.

3. Commentaar:

De grote verspreiding van de beeldjes van Asherah geeft haar populariteit aan, die bevorderd werd door haar werkzaamheid als vruchtbaarheidsgodin.

2.4 Het polytheïsme van Salomo

Er kan bewezen worden dat Salomo polytheïstisch was en zich voegde naar de geloofstraditie van het volk dat verscheidene goden vereerde, w.o. Asherah.

a. Plaatsen van verering door Salomo:

1. 1 Koningen 3: 2-3:
'Salomo vereerde Jahweh', maar offerde en brandde wierook op hoogten.
2. De **Tempel van Jeruzalem** als plaats van een polytheïstisch-syncretistische cultus:
 - i. Koning Hiram van Tyrus zond architecten om de tempel te bouwen waardoor het Kanaänitische geloofssysteem werd versterkt in Israël.
 - ii. De Tempel van Salomo heeft overeenkomsten met andere tempels in het Midden-Oosten:
 - (1) Tempel te Tell Tainat (Syrië, 9^e eeuw):
 - (a) Drie secties:
 - (i) een voorhof;
 - (ii) een middenstuk;
 - (iii) een allerheiligste.
 - (b) Twee pilaren voor de ingang.
 - (2) Tempel te Hazor (late Bronstijd).
 - iii. Hiram, een Tyrische ambachtsman, vervaardigde het koperwerk en de twee pilaren Jachin en Boaz. Dergelijk koperwerk komt ook in andere Kanaänitische tempels voor.

b. De reden van Salomo's polytheïsme:

1. 1 Koningen 11: 2-6:
Het **polytheïsme** van Salomo wordt **verklaard** door:
 - i. zijn ouderdom;
 - ii. de wens van zijn buitenlandse, dus polytheïstische vrouwen te volgen.
2. Deze **verklaring is niet juist**:
 - i. Het waren politieke huwelijken die gewoon waren in die tijd en allianties versterkten.
 - ii. Salomo huwde zijn belangrijkste vrouwen aan het begin van zijn koningschap, w.o. de dochter van de farao en Sidonische, Hettitische, Moabitische, Ammonitische en Edomitische vrouwen.
 - iii. Deze huwelijken brachten onvermijdelijk de verering van 'andere' goden mee, hetgeen gewoon was.

c. De verering van Asherah door Salomo:

Hij vereerde 'de godin van de Sidoniërs', d.w.z. Asherah ondanks de verwarring in de bronnen met Astarte:

1. 1 Koningen 11: 5:
'Aštōret, godin van de Sidoniërs'
2. 1 Koningen 11: 33; 14: 15:
De profeet Ahia noemt haar wisselend:
 - i. 'Aštōret, godin van de Sidoniërs';
 - ii. Asherah.
3. Amarna-brieven (14^e eeuw):
Verwarring tussen Asherah en Astarte.

d. Commentaar:

1. ad 2:
De verering van Asherah door het volk werd door Salomo geïntroduceerd in de Tempel te Jeruzalem als hofcultus voor zijn Sidonische vrouw.
2. ad 3:
De verwarring kon ontstaan door de Oosterse neiging tot identificatie van goden.

2.5 Asherah in Israël en Bethel (852 - 621)

2.5.1 Asherah in Bijbelverhalen

a. Het verhaal van Ahia en Jerobeam:

1. 1 Koningen 11-14:

Ahia voorspelt aan Jerobeam, een voorman bij de bouw van de Tempel te Jeruzalem, de scheuring van het rijk van Salomo, omdat deze 'Aštōret, de godin van Sidon' en andere goden vereerde. Jerobeam zou het noordelijk deel, Israël, verwerven.

Jerobeam, echter, richt later als koning twee gouden kalveren op, één in Bethel en één in Dan. Ahia veroordeelt de verering van deze beelden en andere goden dan Jahweh 'omdat ze Asherah's gemaakt hebben'.

2. **Commentaar:**

Ahia legt de nadruk op de cultus van Asherah, gesymboliseerd door haar gesneden houten beelden.

b. Het verhaal van Achab en zijn huwelijk met Izebel:

1. 1 Koningen 16: 29-34:

Achab huwt Izebel, de dochter van EthBaäl I, de koning van Sidon, waar de 'Elat van Sidon' vereerd werd. Achab bouwt in zijn hoofdstad Samaria voor Izebel een altaar voor Baäl en 'maakte' een Asherah.

2. **Commentaar:**

Asherah werd voor het eerst aan het hof van Israël geïntroduceerd door Achab (873-852).

c. Het verhaal van Elia en de profeten van Baäl en Asherah:

1. 1 Koningen 18:

De Hebreeuwse profeet Elia ontmoet op de berg Karmel 450 profeten van Baäl en 400 profeten van Asherah die aan de tafel van Izebel aten, voor een wedstrijd in het maken van regen. Elia beschuldigt hen ervan dat ze hun aandacht verdelen tussen Jahweh en Baäl. Jahweh wint door een vuur (blikseminslag?). De 450 Baäl-profeten worden gedood. Van de 400 profeten van Asherah horen we niets.

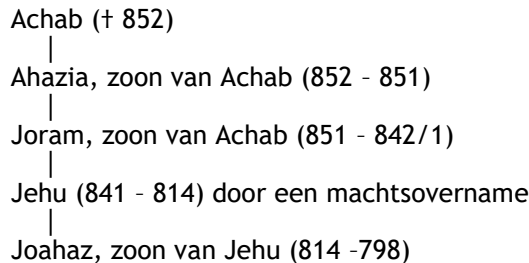
2. **Commentaar:**

- i. De aantallen profeten geven aan dat Baäl en Asherah grote verering genoten.
- ii. De verering van Asherah naast Jahweh kon blijven bestaan als zijn vrouwelijke tegenhanger.
- iii. Baäl was de eigenlijke gevaarlijke rivaal van Jahweh.

2.5.2 Asherah in Israël in de periode 852 - 722

a. Asherah in Israël in de periode 852 - 798:

1. De koningen van Israël in de periode 852 - 798:

b. De bronnen:

1. Het verhaal van koning Joahaz:

2 Koningen 13: 6:

Koning Joahaz liet de paal (de Asherah) in Samaria staan.

2. Het verhaal van koning Joram:

2 Koningen 3: 2:

Koning Joram 'verwijderde de zuil (*masseba*) van Baäl die zijn vader had gemaakt.

3. Het verhaal van koning Jehu en de profeten van Baäl:

2 Koningen 10: 18-29:

Koning Jehu liet alle profeten van Baäl zich verzamelen in de Baäl-tempel te Samaria en doodde hen allen. Ook brak hij de zuil van Baäl en verwoestte de tempel. Jehu bleef echter de gouden kalveren in Bethel en Dan vereren.

c. Commentaar:

1. De verering van Asherah blijft steeds onaangetast i.t.t. die van Baäl, wiens zuil omvergehaald werd.
2. De Yahwisten, w.o. de Rechabieten, vonden Asherah blijkbaar geen bedreiging.
3. Ook de gouden kalveren bleven object van verering.

d. Asherah in Israël in de periode 798 - 722:

1. Het verhaal van de ondergang van Israël:

2 Koningen 17: 10-17:

Tussen de dood van Joahaz en de onderwerping van Israël door Salmanésér V, koning van Assyrië, plaatste het volk 'zuilen van Asherah's op hoogten (*bamoth*) en onder loofbomen. (...) Ze maakten een Asherah'.

2. Commentaar:

- i. In de beschrijving van de godencultus in Israël wordt Asherah's (plur.) naast Asherah (sing.) genoemd. De Asherah's (plur.) is de verzamelnaam van de godin Asherah die in elk dorpsheiligtom op heuveltoppen vereerd werd. De Asherah (sing.) is de Asherah van het koningshof.
- ii. Het feit dat de naam Asherah tweemaal voorkomt, duidt op haar belang.

2.5.3 Asherah in Bethel (722 - 621)

- a. De Assyriërs onder Salmaneser veroverden in 722 of 721 Israël (dus inclusief Bethel).
- b. In Bethel bleef de **cultus van Asherah** bestaan tot de verovering ervan door de monotheïst Josia, de koning van Juda, die haar cultus vernietigde:
2 Koningen 23: 15:
Josia vernietigde het altaar en de hoogte (*bamah*) die Jerobeam (300 jaar tevoren) had opgericht, en 'verbrandde Asherah'.
- c. Over de **cultus van het Gouden Kalf** wordt niet gesproken, hoewel de profeet Hosea in de periode 750 - 722 deze veroordeelde.
Waarschijnlijk is het Gouden Kalf door de Assyriërs meegenomen.

2.5.4 Conclusie: Asherah in Israël tot 722

- a. De **cultus van Asherah** werd na de verovering van Kanaän (ca 1200) door de Hebreëën overgenomen:
 1. in de openbare cultus:
 - i. als houten beeld, in de grond geplant;
 - ii. naast een altaar van Baäl;
 - iii. op heuveltoppen onder loofbomen.
 2. in de private cultus:
 - i. als aardenwerkbeeldje;
 - ii. van de naakte godin met één hand aan haar borst en de andere wijzend naar haar geslachtsorgaan.
 3. in de **hofcultus**:
 - i. als prachtig versierd standbeeld in de hoofdstad van Israël, Samaria,
 - ii. gevestigd door Achab en Izebel die Asherah vanuit Sidon introduceerde.
- b. De **cultus van Baäl en Jahweh**:
 1. In Dan in het noorden en Bethel in het zuiden werd Jahweh vereerd, geïdentificeerd met een god in de gedaante van een stierkalf, genaamd:
 - i. Stier-Ēl of
 - ii. de zoon van Ēl:
 - (1) Hadd of
 - (2) Baäl (= ‘de heer’) uit het Ugaritische pantheon.
 2. Er ontstond een strijd onder Achabs bewind tussen Yahwisten, geleid door de profeet Elia, en Baälisten. De Baälisten werden uitgeroeid en de tempel van Baäl in Samaria vernietigd door Jehu.
 3. De **positie van de cultus van Asherah** bleef gedurende de hele periode tot het eind der monarchie **onaangetast**.
 4. De **populariteit van Asherah**:

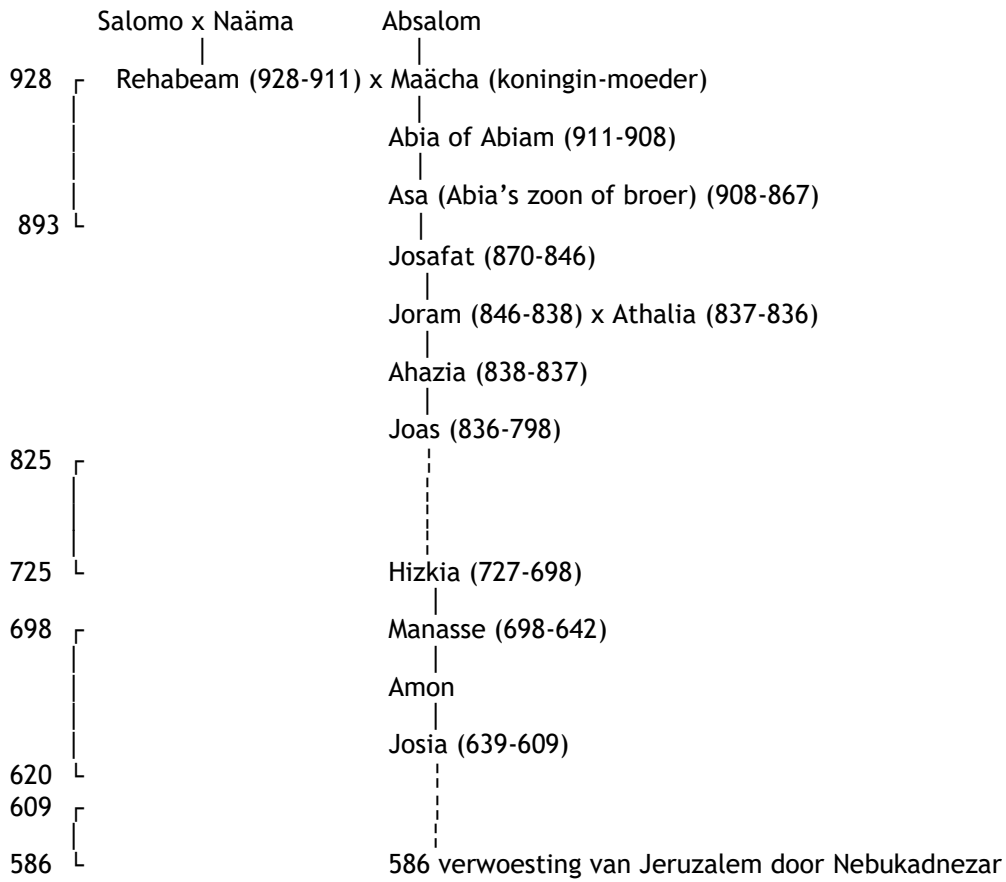
De cultus van Asherah was in Israël zeer populair, omdat er waarschijnlijk een psychologische behoefte was aan een moedergodin.
 5. De **oppositie van de Yahwisten** tegen de Baälisten was groter dan die tegen de Asherah-verering.

Mogelijke oorzaken:

 - i. De Yahwisten zagen Asherah niet als concurrerend, maar als complementair.
 - ii. De Yahwisten durfden Asherah’s verering niet weg te nemen uit vrees voor het volk bij wie ze populair was.
 - iii. De Israëlitische Asherah-verering is van invloed geweest op de Judeeërs en hun erfgenamen, de Joden.

2.6 Asherah in Juda na Salomo

2.6.1 Chronologisch overzicht van de officiële Asherah-cultus en regeringen

2.6.2 Asherah onder Rehabeam, Abia, Asa, Josafat, Joas en Hizkia

1. Asherah onder Rehabeam:

Rehabeam vereerde:

- a. de god Milkom o.i.v. zijn Ammonitische moeder Naäma;
- b. de godin Asherah o.i.v. zijn vrouw Maächa, die *gevira* (koningin-moeder) was en de godin in de Tempel van Jeruzalem introduceerde.

2. Asherah onder Abia:

Asherah bleef in de Tempel te Jeruzalem.

3. Asherah onder Asa:

- a. Asa zette Maächa als koningin af en vernietigde o.i.v. de profeet Azaria de cultus van Asherah:
 - i. de heilige voorwerpen;
 - ii. de heilige (mannelijke) prostitués;
 - iii. de godenbeelden;
 - iv. de altaren;
 - v. de zonnebeelden;
 - vi. de pilaren;
 - vii. de Asherah's;
 - viii. de Asherah in de Tempel te Jeruzalem.

b. De Asherah's in het land stonden dus al uit de premonarchistische periode.

4. Asherah onder Josafat:

Josafat zette de Yahwistische hervorming voort. De vernietiging was blijkbaar niet compleet of de verering van Asherah was weer begonnen.

5. Asherah onder Joas:

Joas zette o.i.v. de priester Jojada de hervormingen voort, maar na diens dood gaf hij de cultus van Asherah aan het volk terug en plaatste hij een beeld van de godin in de Tempel te Jeruzalem.

6. Asherah onder Hizkia:

Hizkia zette de hervormingen mogelijk o.i.v. de profeten Jesaja en Micha weer voort. Hij vernietigde:

- a. de cultusobjecten in het land;
- b. de Asherah in de Tempel te Jeruzalem;
- c. de Koperen Slang,
 - i. gemaakt door Mozes;
 - ii. genaamd Nehushtan;
 - iii. voor wie men wierook brandde.

2.6.3 Asherah onder Manasse, Josia en daarna

1. Asherah onder Manasse:

- a. Manasse keerde terug tot de cultus van Asherah.
Er zijn twee, bijna identieke rituele lijsten van zonden van Manasse:
2 Koningen 21: 3-7 en 2 Kronieken 33:
 - i. bouw van heilige aardhoogten;
 - ii. oprichting van altaren voor Baäl;
 - iii. vervaardiging van een Asherah (zoals Achab van Israël deed);
 - iv. verering van de goden in de hemel voor wie hij altaren in de Tempel te Jeruzalem oprichtte;
 - v. praktisering van waarzeggerij en tovenarij;
 - vi. plaatsing van een Asherah-beeld in de Tempel te Jeruzalem.
- b. **Commentaar:**
 - i. Asherah wordt in beide lijsten tweemaal genoemd, hetgeen wijst op haar belang voor de gelovigen.
 - ii. Bovendien wordt het beeld van Asherah in de Tempel van Jeruzalem geplaatst, die het huis van Jahweh, Asherah's echtgenoot is.
 - iii. De Koperen Slang wordt niet genoemd, wellicht omdat de verering ervan was afgenomen.

2. Asherah onder Josia:

- a. Koning Josia, een fanatieke Yahwist, vernietigde o.i.v. 'de ontdekking' van het boek Deuteronomium de cultus van Asherah in heel Juda.
Deuteronomium 16: 21-22 gebiedt:
 - i. de vernietiging van de zeven Kanaänitische volkeren;
 - ii. niet met hen te huwen;
 - iii. de vernietiging van cultusobjecten, zoals pilaren, Asherah's en andere beelden.
- b. Josia voerde deze geboden uit:
 - i. Hij verbrandde alle cultusobjecten in het dal van de Kidron en bracht de as naar Bethel, dat beschouwd werd als een centrum van afgoderij.
 - ii. Hij vernietigde de tempelgebouwen van de Qedeshim, de (mannelijke) prostitués, waar vrouwen 'huizen' (*batim*, wrsch. < *badim* 'kleren') voor Asherah weefden.

3. Asherah in de periode 609 - 586:

- In de periode tussen Josia's dood en de verwoesting van de tempel door Nebukadnezar profeteerde Jeremia tegen:
- a. de verering van Baäl;
 - b. Jeremia 17: 2:
'de altaren en de Asherah's in de gedaante van loofbomen, die op heuvels staan'.

4. Conclusie: Asherah in Juda:

- a. Van de 370 jaar van het bestaan van de Tempel van Salomo in Jeruzalem was het beeld van Asherah daarin 236 jaar aanwezig.
- b. Asherah hoorde bij de officiële cultus, geleid door de koning, het hof en de priesters.

2.7 Ezechiëls 'beeld van naijver'

a. Chronologie van het visioen van Ezechiël:

Ezechiëls visioen betreft o.a. de Asherah-cultus in de Tempel van Jeruzalem en heeft plaats:

1. volgens sommigen in 592 als herinnering aan de periode:
 - i. vóór 620 (dus vóór Josia's hervorming) of
 - ii. na 609 (na de dood van Josia);
2. volgens anderen door rechtstreekse informatie in 592 (6 jaar na de verbanning van koning Jojachin en 6 jaar vóór de verwoesting van Jeruzalem).

b. Inhoud van het visioen van Ezechiël:

Ezechiël 8:

Ezechiël wordt in een visioen door de hand van Jahweh naar de Tempel van Jeruzalem gebracht. Hij ziet:

1. 'het beeld van naijver dat jaloezie veroorzaakt' vlak bij de noordelijke poort van de tempel;
2. reliëfs op de muren van kruipend gedierte en beesten en afgoden die door zeventig leiders o.l.v. Jaäzanja bewierookt worden;
3. vrouwen bij de noordelijke poort die Tammuz bewenen;
4. vóór de tempel 25 mannen die zich neerwerpen voor de rijzende zon.

c. Commentaren op het visioen van Ezechiël:

1. De opsomming van de visionaire beelden is als stijlfiguur een **enumeratie met een climax**: de beelden worden steeds afschuwelijker. Het **minst afschuwelijk** is dus 'het beeld van naijver', **Asherah**.
2. De nummers 2, 3 en 4 zijn zondige **handelingen**. Asherah staat slechts daar.
3. De **betekenis van 'het beeld (semel) van naijver'**: Dit is vrijwel zeker het godenbeeld van Asherah, opgericht door Manasse:
 - i. Deuteronomium 4: 16-18:

Men mag geen standbeeld (*pesel*) maken dat de gedaante (uitbeelding of beeld (*semel*)) heeft van:

 - (1) een man of vrouw;
 - (2) een dier op aarde;
 - (3) een vogel in de hemel;
 - (4) kruipend gedierte;
 - (5) een vis.
 - ii. 2 Kronieken 33: 7 en 15:
 - (1) 'het standbeeld (*pesel*) van de gedaante (uitbeelding of beeld (*semel*))'
 - (2) 'het beeld (de gedaante (*ha-semel*))'
4. De **naijver** of jaloezie betreft hier die van Jahweh t.o.v. Asherah.

2.8 Conclusie: Asherah in Israël en Juda

1. Asherah werd ongeveer zes eeuwen lang door de Hebreeërs vereerd ondanks de oppositie van de monotheïstische Yahwisten (enkele koningen en alle profeten).
2. Naast Asherah vereerde men andere goden, onder wie Jahweh, Baäl en Astarte-Anat (de Koningin der Hemelen).
3. Jahweh, nauw verwant met Baäl, werd soms beschouwd als de gemaal van Asherah, de moeder-godin, getuige gevonden inscripties waarin ze samen worden genoemd (zie 2.9).
4. Over de feitelijke verering van Asherah weten we nauwelijks iets (zie 2.6.3-2.b.ii).

2.9 Nieuwe ontdekkingen t.a.v. Asherah in Israël en Juda

a. Archeologische vondsten van inscripties:

1. Vondst in Kuntillat 'Ajrud (Sinai), 800 v. Chr.:
 - i. Twee *pithoi* en de inscriptie:
'Amaryau zei tegen mijn heer (...) gij zijt gezegend door Jahweh en zijn Asherah.'
 - ii. Een inscriptie:
'Ik heb u gezegend uit naam van Jahweh *shmrn* (Shomron, mogelijk Samaria) en zijn Asherah (*wa'asherato*).'
2. Vondst in Khirbet al-Qom:
Inscriptie:
'Uria de rijke laat schrijven: gezegend zijt Uria door Jahweh en door zijn [Jahweh's] Asherah (*wa'asherato*).'
3. **Conclusie:**
Het populairste goddelijke paar is 'Jahweh en zijn Asherah', zijn gemalin of echtgenote.

b. Verklaring van Hosea 14: 9:

1. **Tekst:**
 - i. 'Efraïm, wat heb ik met afgodsbeelden van doen?
 - ii. Ik antwoord en kijk hen aan (*ani 'aniti wa'asherunu*).
 - iii. Ik ben als een altijd groene cipres.
 - iv. Aan mij is uw vrucht te danken.'
2. **Commentaar:**
 - i. Regel 2 is beter te begrijpen indien:
 - (1) *wa'asherunu* = *wa'asherato* en
 - (2) *aniti* = *Anato*:
'Ik (Jahweh) ben zijn Anat en zijn Asherah.'
 - ii. De verering van Jahweh en zijn gemalin Asherah was een integraal deel van de religie van het volk van Israël.

3 Astarte-Anat

3.1 Inleiding tot Astarte-Anat

- a. Kenmerkend voor de pantheons in het Midden-Oosten en langs de Middellandse Zee is dat de goden zich verenigen in families met ten minste twee generaties.
- b. Anat, de dochter van Ēl en Asherah, is beter bekend als Astarte (Hebr. *Aštōret* (sing.), *Aštārōt* (plur.)).
- c. De identificatie van Anat en Astarte is gebaseerd op twee mogelijkheden:
 1. Ze waren oorspronkelijk twee godheden die later geïdentificeerd werden.
 2. Ze waren oorspronkelijk dezelfde godin met twee namen.
- d. De gegevens die beiden verbinden, worden hierna besproken.

3.2 De Kanaänitische Astarte (1)

a. De identiteit van Astarte en Anat in Kanaän:

1. Door het gebruik van **parallelisme** als stijlfiguur in Ugaritische teksten was het nodig dat **goden twee namen** hadden:
 - i. de eigennaam;
 - ii. het epitheton.
2. Bijvoorbeeld:
 - i. 'Toen kwamen de boodschappers van Yam, de gezanten van Rechter Nahar.'
 - ii. 'En zeg tegen Goddelijke Mot, verklaar aan Ēl's lieveling Ghazir.'
 - iii. 'Wier schittering is als die van Anat, wier schoonheid als Aštōrets schoonheid?'

3. Enkele namen en epitheta van goden van het Kanaänitische pantheon en hun stamboom:

Vader Shunem x Vrouwe Asherah van de Zee

(= Ēl 'God' of | (= Elat 'Godin')

Stier-Ēl)

Anat

(= Astarte of Aštōret)

Hadd

(= Baäl 'Heer')

Goddelijke Mot (= Ēl's lieveling Ghazir)

Prins Yam 'Zee' (= Țp̄ Nahar 'Rechter Rivier')

b. Egyptische bronnen voor Astarte:

Astarte was de populairste Kanaänitische godin. Ze had haar eigen priesters en profeten:

1. **Hiëratische papyrus (12^e eeuw):**

Neit draagt de Enneade op de Stier in Heliopolis aldus toe te spreken:
'Seth (...) geef hem Anat en Astarte, uw twee dochters.'
2. **Documenten uit de 13^e eeuw:**

Anat en Astarte zijn twee afzonderlijke godinnen van de oorlog.
3. **Teksten uit de 18e dynastie:**

'Astar van Syrië' is een godin der geneeskunst in Egypte.
4. **Tekst van Ramses III:**

Anat en Astarte zijn 'zijn schild'.
5. **Diverse Egyptische teksten:**

Anat, Astarte en Qadesh (eveneens Kanaänitisch) heten 'Vrouwe van de hemel'.
6. **Egyptische stèle uit Beisan, Palestina, 12e eeuw:**

'Anat, Vrouwe van de hemel, gemalin van alle goden.'
7. **Egyptische teksten uit de 18e eeuw en 13e eeuw:**

Er is sprake van de stad *Aštārōt* of *Astartu* in de Basan ten oosten van het Meer van Galilea.

3.3 De Kanaänitische Astarte (2)

a. Moabitische bronnen voor Astarte:

1. **Moabitische steen uit 830:**

Astar (zonder vrouwelijke uitgang) wordt verbonden met Kamos (= Chemosh), de nationale god, als zijn gemalin.

2. **Toevoeging: Kamos en Baäl:**

Kamos wordt gezien als de lokale manifestatie van de algemeen bekende Baäl ('Heer') of Moloch ('Koning'):

De Kamos-vereerder koning Mesa van Moab noemde een van zijn steden *Beth-Ba'al-Meon* ('Huis van Baäls woonplaats').

b. Sidonische bronnen voor Astarte:

1. 4^e eeuw: De priesters waren priesters van Astarte en hun vrouwen heten 'Priesteres van Astarte'.

2. **Inscriptie van koning Eshmun'azar (5^e eeuw):**

Hij en zijn moeder bouwden tempels voor Astarte.

Namen voor Astarte:

- i. *Aštart-Šem-Ba'al* 'Astarte van de naam van Baäl';
- ii. Astarte en Eshmun, de koning, zijn 'goden van Sidon'.

3. **Aštōret en Anat:**

Ugaritische teksten, 15^e eeuw:

'Aštōret van de naam van Baäl'.

Met Aštōret wordt wrsch. Anat bedoeld.

3.4 De Bijbelse Astarte

a. Astarte en de stad Aštārōt:

Gen. 14: 5:

De stad *Aštārōt* (plur. van *Aštōret*), wier koning de legendarische Og van Basan was met zijn Refaïeten, heette voluit *Aštārōt-Qarnayim* 'Astarte van de twee hoorns' (die ze soms droeg).

b. De betekenis van Astarte (en Baäl):

1. De naam *Astarte*:

i. *Astarte* of *Aštōret* betekent:

- (1) 'baarmoeder';
- (2) 'dat wat voortkomt uit de baarmoeder'.

ii. Deuteronomium 7: 13 en 28: 4, 18, 51:

Parallellisme tussen de twee frasen:

'Aštārōt van uw kudde,
de vermeerdering (*sheger*) van uw vee.'

iii. Verklaring:

- (1) *Sheger* (Aramees 'voortbrengen, uitbrengen') = *rehem* 'baarmoeder'.
- (2) *Sheger* = *Aštārōt*, dus 'baarmoeder' of 'wat de baarmoeder voortbrengt'.
- (3) *Rehem* > *raham* = 'zij van de baarmoeder, meisje'.
- (4) *Aštārōt* > *Aštōret*, dus 'zij van de baarmoeder', de godin der vruchtbaarheid.

2. Conclusie:

- i. Astarte was de bevorderaarster en het symbool van de vruchtbaarheid.
- ii. Baäl (eig. 'die seksueel in bezit neemt') idem van de mannelijke vruchtbaarheid.
- iii. Hun namen duiden dus op de seksuele relatie tussen het mannelijke en het vrouwelijke, de verwekker en de zwanger wordende.
- iv. Deze beide namen zijn dan de epitheta van de goden Hadd en Anat.

c. De Bijbelse bronnen voor Astarte:

Astarte wordt 9 maal genoemd in de Bijbel:

1. Richteren 2:13:

'Ze dienden de Baäl en de Aštārōt.'

2. Richteren 10: 6:

'Ze dienden de Baäls en de Aštārōt, de goden van Aram, (...) Sidon, (..) Moab, (...) Ammon, (...) de Filistijnen.'

3. Samuel 7 en 13:

- i. Men verwijderde de Baäls en Astartes.
- ii. De Filistijnse Astarte was een godin van de:
 - (1) vruchtbaarheid en liefde;
 - (2) oorlog.

Daarom plaatsten de Filistijnen de wapens van Saul in de tempel van Aštārōt.

4. Er is verwarring tussen Asherah en Aštōret in de teksten over Salomo en Josia.

3.5 Archeologische vondsten van vrouwenbeeldjes

- a. Er zijn honderden aardewerkbeeldjes van naakte vrouwenfiguren gevonden. Het waren cultusvoorwerpen die waarschijnlijk de godin voorstelden, maar welke is niet bekend.
- b. De opgravingen in Tell Beit Mirsim (ten zuidwesten van Hebron), vroeger Kiriath-Sefer ('Boekstad'), daarna Devir ('Allerheiligste'), brachten beeldjes aan het licht, die na de inval door de Israëlieten van karakter veranderden.
- c. De Kanaänitische lagen herbergden beeldjes van een Kanaänitisch type met Hathor-kenmerken, waarschijnlijk Astarte.
- d. Het Israëlitische type was zuilvormig aan de onderkant, vergelijkbaar met de houten Asherah-beelden. Het doel van de beeldjes, waarop Hebreeuwse persoonsnamen staan, was de bevordering van de vruchtbaarheid en hulp bij bevallingen.

3.6 De Ugaritische mythe van Anat

a. Algemene opmerkingen:

1. Belangrijkste bronnen: de alfabetische spijkerschrifttabletten uit Ugarit (14^e eeuw).
2. Ze is vrijwel identiek aan de Sumerische Inana en de Akkadische Ištar.
3. Voor Anats familierelaties zie 3.2-a.3.

b. Anat als liefdesgodin:

1. Algemeen:

- i. Ze bedreef volgens de mythe de liefde met goden, mensen en dieren, evenals Ištar.
- ii. Volgens Egyptische bronnen (13^e eeuw) is zij, evenals Astarte, altijd zwanger en toch maagdelijk.
- iii. In Ugarit heet ze de Maagd Anat, evenals volgens Philo van Byblos (2^e eeuw na Chr.).
- iv. Ze is 'Vrouw van de hemel, gemalin van alle goden', evenals Ištar.

2. Anat als minnares van Baäl:

Het heilig huwelijk met Baäl, haar broer:

- i. Baäl verlaat dan zijn andere vrouwen.
- ii. Anat baadt in de hemeldauw en wrijft zich in met een wasachtige substantie uit de testikels van de potvis.
- iii. In Dubr (een plaats) verrichten ze 77 maal de geslachtsdaad.
- iv. Zij neemt de gedaante van een vaars aan, hij misschien die van een stier, want ze baart later een stierkalf.

3. Anat als minnares van de man Aqhat:

Zij noemt hem 'Mijn liefste, de grootste en grote mannelijke man'.

4. Anat als voedster:

- i. Ze is een der twee voedsters van de goden.
- ii. Ze was voedster van de zoon van koning Keret.
- iii. Ze heette 'Oermoeder der volkeren'.

5. Anat als vrouw van de Egyptische god Seth:

Egyptische magische tekst, 13^e eeuw:

Seth ontmaagde Anat aan de kust van de zee.

c. Anat als oorlogsgodin:

Ze was de meest bloeddorstige godin van het Midden-Oosten:

1. In Ugarit:

- i. Ze was snel strijdvaardig en bracht dood en verderf.
- ii. De afgehakte hoofden bond ze op haar rug en de afgehakte handen bond ze aan haar gordel.
- iii. Ze baadde in het bloed van haar vijanden.
- iv. Ze lachtte dan luid en was opgetogen.

2. In Egypte:

Vóór de 13^e eeuw werd Anat een oorlogsgodin in Egypte:

- i. Ze was verbonden met paard en wagen, schild en speer.
- ii. Ze beschermde de farao.
- iii. Ze heette:
 - (1) 'de godin, zegevierend, een vrouw handelend als een man, gekleed als een man, gegord als een vrouw';
 - (2) 'Anat, Vrouw van de hemel, gemalin van alle goden'.

3.7 De Bijbelse Anat

3.7.1 De namen van Anat

1. Aštōret:

Bijnamen van goden worden vaker gebruikt dan hun eigennamen:

- a. Anat wordt Aštōret (= Astarte 'maagd') genoemd.
- b. Hadd wordt Baäl ('heer') genoemd.

2. Anat:

a. In plaatsnamen:

- i. **Beth Anat** ('Huis van Anat') in het gebied van Naftali.
- ii. **Anātōt** (nu Anata) ten noorden van Jeruzalem in het gebied van Benjamin. Geboorteplaats van Jeremia.
- iii. **Commentaar:**
 - (1) Deze plaatsnamen houden verband met de verering van Anat reeds in voor-Bijbelse tijden.
 - (2) De pluralis (Anātōt = 'de Anats'; Aštārōt = 'de Aštōrets'; Baälim = 'de Baäls') duidt erop dat de desbetreffende godheid in zijn algemene hoedanigheid, dus niet in haar plaatselijke variant, hier vereerd werd (generalisatie van het concept).

b. In persoonsnamen:

- i. **Anātōt**, de kleinzoon van Benjamin (tijd der richteren).
- ii. **Anātōt**, tijdgenoot van Nehemia (tijd na de terugkeer uit de Babylonische ballingschap).
- iii. **Richteren 3: 31; 5: 6:**
 - (1) **Tekst:**

De richter **Samgar**, de **zoon van Anat**, 'doodde van de Filistijnen 600 man met een **ossenstok**'.
 - (2) **Commentaar:**
 - (a) Zijn **moeder** heette waarschijnlijk **Anat** (en niet zijn vader).
 - (b) De tekst is misschien een overblijfsel van een **mythe over een zoon van Anat**, die haar oorlogszuchtige instelling erft:
 - (i) Samgar gebruikt een **ossenstok**.
 - (ii) Baäl, broer en minnaar van Anat, gebruikt de **knuppels**:
 1. Ayamur 'verdrijver, wegjager',
 2. Yagrush 'opdrijver',
om Yam te verslaan.

3. 'Koningin des hemels':

Jeremia 44: 15-19:

Jeremia en andere Judese vluchtelingen bevinden zich na 586 in Pathros in Egypte. Ze discussiëren over de oorzaak van de rampspoed (de ondergang van Juda). Deze zou een goddelijke straf zijn. Volgens Jeremia had men nagelaten Jahweh te eren; volgens de anderen de Koningin des hemels, d.i. Anat-Astarte (zie 3.6-c.2.iii.(2)).

3.7.2 De cultus van Anat

Jeremia 44: 15-19; 7: 17-18:

In deze passages komt het volgende beeld naar voren omtrent de cultus van Anat:

a. **Algemeen beeld van de cultus van Anat:**

1. De kinderen moeten hout verzamelen.
2. De vaders steken het vuur aan.
3. De vrouwen kneden deeg en maken koeken.
4. De koeken worden boven een vuur gebakken.
5. De vrouwen, bijgestaan door de mannen, branden wierook en
6. verrichten plengoffers.
7. Ze brengen ook aan andere goden plengoffers.
8. In ruil voor haar verering verschaft de Koningin des hemels voldoende voedsel en welzijn.
9. De koning leidt waarschijnlijk de rituelen in Jeruzalem, de prinses in andere steden.
10. De rituele handelingen veronderstellen altaren die in heiligdommen in de stad of op aardhoogten in het land staan.

b. **De koeken ter ere van de Koningin des hemels:**

1. **Vergelijkingen met andere koeken en godinnen:**

- i. Artemis (Griekenland): *selenia*, ronde koeken die de maan voorstellen.
- ii. Bab. hymne aan Ištar:
Šarrat Šamê, 'Koningin des hemels', nl. Ištar (Bab.-Ass.): *kamānu*, offerkoeken.
- iii. De Koningin des hemels in Jeruzalem: *kawwān* 'koek', misschien < Bab.Ass. *kamānu*.

2. **Vondst van een gietvorm in Naharia (Israël):**

Op een *bamah* 'aardhoogte' is een gietvorm gevonden van 'Astarte van de hoorns'. Misschien dat dergelijke gietvormen gebruikt werden voor het maken van koeken.

3. **Gebruik van de koeken:**

Er zijn twee mogelijkheden:

- i. Ze werden verbrand op het altaar.
- ii. Ze werden opgegeten door de deelnemers. Vergelijk de heilige hostie die in het lichaam van Christus verandert.

4. **Lehem panim:**

- i. Het **toonbrood**, de *lehem panim*, werd in een gietvorm gemaakt en dagelijks in de Tempel te Jeruzalem geofferd.
- ii. De betekenis van *lehem panim*:
(1) 'brood van het Gezicht', d.i. van God.
(2) De (giet)vorm staat in relatie tot de naam.
- iii. De **koeken voor Astarte** kunnen op dezelfde wijze zijn bereid.

3.7.3 De historische context m.b.t. Anat

a. **De beschrijving van de cultus van de Koningin des hemels als herinnering:**

De beschrijving van Jeremia en de andere vluchtelingen dateert uit het tijdvak 626-621:

1. 626: Jeremia begint zijn profetieën.
2. 621: Hervormingen door koning Josia (afschaffing van de cultus van Anat).
3. 586: Juda wordt veroverd door Nebukadnezar.
4. ca 585: Controverse tussen Jeremia en de ballingen in Egypte.

b. **Voortbestaan van de Joodse cultus en de Koningin des hemels in Egypte:**

1. **Hermopolis:**

De Joodse militaire kolonie vereert de Koningin des hemels tot in de 5^e eeuw.

2. **Elephantine:**

In de periode 419-400 ontvangt de priester Jedonia 313 donaties voor:

- i. Yaho, 12 karash en 6 shekels (123 personen);
- ii. Ešembethel, 7 karash (70 personen);
- iii. Anat-Bethel, 12 karash (120 personen).

c. **Commentaar:**

1. ad b.2:

De 313 donateurs gaven ieder 2 shekels (1 karash = 20 shekels), zodat Jahweh en Anat-Bethel door ongeveer gelijke aantallen mensen geëerd werden.

2. ad b.2:

Ešembethel (een mannelijke god) en Anat-Bethel (een godin) waren Aramese godheden. De vereerders in Egypte waren Joden:

- i. Cultusdonaties werden niet aan de leider van een andere religieuze groepering toevertrouwd.
- ii. In een brief aan een andere Joodse groepering in Egypte worden de zegeningen van Yaho en nog een god uitgesproken. De Joden aanbaden dus niet alleen Jahweh.

4 De cherubijnen

4.1 Inleiding tot de cherubijnen

- a. Hoewel het aniconische Judaïsme 'gesneden beelden' afwijst, zelfs d.m.v. een wet, bestonden er wel beelden van de cherubijnen in de tempels en heiligdommen tot 70 na Chr. Ze stonden zelfs in het allerheiligste.
- b. Een der twee cherubijnen is een vrouwelijke figuur, die daarmee het vrouwelijke principe vertegenwoordigt, wat altijd als legitiem is beschouwd.

4.2 Typen cherubijnen (1)

1. Cherubijnen uit Samaria en Egypte:

a. Een ivoren plaquette uit het paleis van koning Achab in Samaria:

i. Beschrijving:

- (1) Twee gevleugelde vrouwelijke figuren zitten geknield tegenover elkaar. Boven hun hoofden is een ring of ronde holte.
- (2) Met hun vleugels beschermen ze een ritueel voorwerp met eenzelfde ring. Het staat op een vierhoekige structuur op vier poten.

ii. Commentaar:

- (1) In de **Tempel van Salomo** beschermden de cherubijnen de Ark van Jahweh of des verbonds.
- (2) In uiterlijk, tijd, plaats en origine (Kanaänitische ambachtslieden) liggen ze dicht bij die van Samaria.

b. Tempel van Karnak ten tijde van Thutmoses II (1500):

Twee gevleugelde *genii* die tegenover elkaar zitten, met *anch*-tekens in de hand.

c. Etymologie van 'cherubijn':

i. Hebr. 'K'rubh ≈ Akk. karibu.

ii. Betekenis:

- (1) 'Middelaar tussen goden en mensen';
- (2) 'Hij die de gebeden der mensen aan God overdraagt'.

d. Conclusie:

- i. Cherubijnen waren hybride wezens die zeer populair waren in het hele Midden-Oosten.
- ii. Volgens de Samaritaanse plaquette waren de cherubijnen gevleugelde gedaanten in de vorm van vrouwen (dus geen dieren).

2. De cherubijnen van de woestijntabernakel:

De cherubijnen in de Tempel van Salomo moeten gemodelleerd zijn naar een oud voorbeeld, misschien die van de woestijntabernakel, waarvoor ze een belangrijk leidmotief waren:

a. De cherubijnen op de ark:

Exodus 25: 17-22:

De cherubijnen waren van goud en vormden één geheel met het deksel van de ark.

Ze bogen zich naar elkaar toe en spreidden hun vleugels over het deksel.

De plaats van de aanwezigheid van God is tussen de cherubijnen.

b. De cherubijnen op de tentkleden:

Exodus: 26: 1, 31-35:

Op elk van de tien tentdoeken en op de voorhang die het allerheiligste met de ark scheidde van het heilige, prijkte een paar cherubijnen.

Samen met die van de ark waren er dus 12 paar cherubijnen.

4.3 Typen cherubijnen (2)

1. De cherubijnen van de Tempel van Salomo:

- a. 1 Koningen 6: 29-35:
 - i. De cherubijnen in het allerheiligste vulden de gehele ruimte (15 voet hoog en 30 voet breed).
 - ii. Alle muren, tentkleden en deuren waren met cherubijnen en palmbomen bedekt.
 - iii. Dit was ook het geval met tien wasbekkens, wier onderstel gedecoreerd was.
- b. Ezechiël 41: 18-25:
 - i. In zijn visioen zag Ezechiël cherubijnen met twee gezichten, dat van een leeuw en dat van een mens.
 - ii. In hun midden stond een palmboom.
- c. **Conclusie:**
 - i. Cherubijnen en palmbomen worden telkens geassocieerd, ook op de ivoeren plaquettes van koning Hazaël van Damascus (9^e eeuw).
 - ii. Cherubijnen waren overal in de tempel aanwezig als graveerwerk, borduurwerk en beelden.

2. Cherubijnen als antropomorfe wezens:

- a. Genesis 3: 24:

De cherubijn die ten oosten van de Hof van Eden staat, heeft een ronddraaiend, vlammend zwaard en bewaakt de Boom des Levens.
- b. Ezechiël 28: 12-19:

Er is een cherubijn in de Hof van Eden die bedekt was met juwelen en die later rebelleerde.

4.4 De cherubijnen als Jahwehs dragers en hun associatie met wolken (1)

Er is een verband tussen cherubijnen en wolken:

a. Jahweh als 'berijder van de wolken':

1. Teksten:

- i. Ugaritische mythe (14^e eeuw):
Baäl is 'Berijder van de wolken'.
- ii. Psalm 68: 4; 104: 3-4:
Hij die op de hemelen rijdt. (*'ărābôt*)
De wolken zijn Gods wagen. (*'ābîm*)
Hij loopt op de vleugels van de wind.
Hij maakt de winden en het vuur tot zijn dienaren.
- iii. Jesaja 19: 1:
Jahweh rijdt op een snelle wolk. (*'āb*)
- iv. Psalm 18: 19:
Hij berijdt een cherubijn en glijdt over de vleugels van de wind.
- v. 1 Kronieken 13: 7:
God is de 'zitter op de cherubijnen'.
- vi. Habakuk 3:
Jahweh berijdt paarden en wagens in de storm.

2. Conclusie:

Wolken, paarden, wagens en cherubijnen worden dus nauw geassocieerd als voertuigen of dragers van Jahweh.

b. Het geslacht van de dragers van Jahweh:

1. ad a.1.i-iii
 - i. 'Wolken' (Hebr. *'araboth*) is een vrouwelijke pluralis.
 - ii. Commentaar Berends:
Volgens Strong's concordance (in Messie2vie.fr) zijn de *'ărābôt* (sg. *'ărābâ*) van Psalm 68: 4 (en niet vs. 5) geen wolken, maar dorre vlakten die evenwel ook hemelen kunnen betekenen. De *'ābîm* van Psalm 104: 3 zijn wolken en de *'āb* van Jesaja 19: 1 is ook een wolk.
2. Jahwehs paarden zijn mannelijk, maar er zijn tradities waarin God een merrie berijdt.

4.5 De cherubijnen als Jahwehs dragers en hun associatie met wolken (2)

a. De wolk boven de tabernakel:

1. Teksten:

i. Exodus 40: 34-38:

Boven en rond de tabernakel (Hebr. *mishkan* 'woning') en ook erin bevond zich een wolk waarin God aanwezig was (dus in de tabernakel):

- (1) De priester kon dan de tempel niet betreden.
- (2) Zolang de wolk bleef, bleef ook het volk.
- (3) Wanneer de wolk zich verhief, vertrok het volk.

ii. Exodus 24: 15-17:

- (1) God roept Mozes op de Sinai 'vanuit het midden van een wolk'.
- (2) De verschijning van God is als verschroeiend vuur.

iii. 1 Koningen 8: 10-11:

- (1) De priesters plaatsten de ark onder de vleugels van de cherubijnen.
- (2) Een wolk vulde de tempel, zodat de priesters niets konden ondernemen.

2. Commentaar:

De aanwezigheid van God in een wolk is een mythisch motief dat ook voorkomt in de passages over;

- i. de tabernakel;
- ii. de berg Sinai;
- iii. de Tempel van Salomo.

b. Cherubijnen en wolken in het visioen van Ezechiël:

1. Tekst:

Ezechiël 9: 3; 10: 1-22:

Ezechiël beschrijft in een visioen het opstijgen van de wagen der vier cherubijnen met daarboven de troon van God:

- i. De heerlijkheid van God verrijst boven de cherubijn.
- ii. God daalt af van de cherubijnen, waarbij een wolk de tempel vervult.
- iii. Het geluid van de vleugels van de cherubijnen is de stem van God.
- iv. De cherubijnen hebben elk vier gezichten, dat van een
 - (1) cherubijnenhoofd;
 - (2) mensenhoofd;
 - (3) leeuwenkop;
 - (4) adelaarskop.
- v. De cherubijnen waren bedekt met ogen en edelstenen. Ze gaven stenen van vuur aan een man.
- vi. Ze hadden ieder vier vleugels.
- vii. De wagen der cherubijnen verhief zich samen met de heerlijkheid des Heren.

2. Commentaar:

- i. Dergelijke 'wagens der cherubijnen' als cultusobjecten zijn bekend in het Midden-Oosten.
- ii. Er is een verband tussen gloeiende stenen (en ogen) en goddelijke wezens: Jesaja 6: 6:
De zesvleugelige cherubijnen heten hier *Seraphim* (serafijnen), 'de vurigen'.

c. Conclusie: cherubijnen en wolken als dragers van God:

1. Gods aanwezigheid wordt gemanifesteerd in een wolk of in cherubijnen, personificaties van wolken.
2. In het ritueel sprak Jahweh vanaf de plaats tussen de cherubijnen op de ark.
3. De cherubijnen symboliseerden de wolken die dienden als Gods wagen of drager.

4.6 De cherubijnen volgens Philo van Alexandrië

4.6.1 Beschrijving van de cherubijnen door Philo van Alexandrië

a. Algemene opmerkingen:

1. De Joodse schrijver Philo van Alexandrië (ca 15 v. Chr. - 45 na Chr.) geeft drie interpretaties van de cherubijnen aan de hand van een beschrijving van de tempel van Herodes i.v.m. zijn pelgrimage naar Jeruzalem.
2. Hij geeft geen beschrijving van de cherubijnen op de ark in de tempel van Herodes, maar geeft er wel blijk van hun beeltenis te kennen:

b. Beschrijving van de cherubijnen op de ark in de woestijntabernakel:

1. Hij beschrijft de cherubijnen op de ark in de woestijntabernakel als twee gevleugelde wezens, die hij 'herkenning' en 'kennis' noemt.
2. Hij is gepreoccupeerd met de cherubijnen, getuige zijn drie interpretaties van de twee cherubijnen in 'Over de cherubijnen', die God plaatste ten oosten van de **Hof van Eden**:
 - i. de buitenste hemelsfeer resp. de binnenste hemelsfeer;
 - ii. de twee hemisferen (van de hemel);
 - iii. goedheid resp. oppergezag als kenmerken van God.
3. Hij **verwart** de paradijscherubijnen met de cherubijnen op de ark in het allerheiligste van de tabernakel:
De beide hemisferen (zie b.2.ii) worden vergeleken met de naar elkaar gerichte, gevleugelde cherubijnen op de ark in de tabernakel.

c. Beschrijving van de innerlijke kenmerken van de cherubijnen:

1. Teksten:

i. 'Over de cherubijnen':

De cherubijnen van het paradijs als cherubijnen op de ark:

- (1) De ene cherubijn is Goedheid.
- (2) De andere cherubijn is Oppergezag.
- (3) In hun midden is het vurige zwaard van Rede, God zelf, ontstaan door vermenging en vereniging van beide cherubijnen.

ii. 'Over dronkenschap':

- (1) Rede is God de vader en Kennis is God de moeder.
- (2) Schepping is voortplanting:
- (3) De moeder ontvangt het goddelijke zaad.
- (4) Ze wordt zwanger en baart haar enig geliefde zoon, de zichtbare wereld.

iii. 'Over de cherubijnen':

God is 'de gemaal van Wijsheid [= Kennis] die het zaad van het geluk van de sterfelingen laat vallen in goede en maagdelijke grond'.

2. Commentaar:

- i. Er is sprake van biseksuele symboliek in 'Over de cherubijnen'.
- ii. Het mannelijke aspect van God wordt duidelijk genoemd: 'Door zijn Goedheid verwekte hij alles wat er is.'
- iii. Het vrouwelijke aspect van God wordt indirect genoemd: 'Door zijn Oppergezag heerst hij over wat hij heeft verwekt.'
Het Oppergezag is vrouwelijk (zie c.1.i.(2)), omdat dit in oppositie staat met Goedheid die mannelijk is.

4.6.2 De terminologie van Philo van Alexandrië t.a.v. God en de cherubijnen

a. De cherubijnen als aspecten van God:

1. 'De Vit. Mos.':

De cherubijnen op de ark symboliseren 'de twee oudste en hoogste machten van God', d.w.z.:

- i. zijn **scheppende kracht** ('God'), die 'vreedzaam, zachtaardig en weldadig' is;
- ii. zijn **koninklijke macht** ('Heer'), die 'wetgevend, straffend en corrigerend' is.

2. Er kan een **lijst van dichotomieën van goddelijke deugden** opgesteld worden op grond van de teksten:

Symbol: Cherubijn A

1. 'God' (Ēlôhîym)
2. Vader
3. Gemaal
4. Verwekker
5. Schepper
6. Rede

7. Goedheid
8. Vreedzaam
9. Zachtaardig
10. Weldadig

Symbol: Cherubijn B

1. 'Heer' (Jahweh)
2. Moeder
3. Gemalin
4. Drager
5. Voedster
6. Wijsheid (Kennis, Geleerdheid, Opvoeding)
7. Oppergezag (Koninklijke macht)
8. Wetgevend
9. Straffend
10. Corrigerend

b. De geslachtelijkheid van de cherubijnen:

1. De cherubijnen op de ark vertegenwoordigen het **mannelijk resp. het vrouwelijk geslacht**:

- i. De lijst van dichotomieën van goddelijke deugden toont dit aan.
- ii. Talmud:
Het beeld in de tempel liet de cherubijnen in liefdesomhelzing zien en werd aan de pelgrims getoond.
- iii. Volgens Philo van Alexandrië waren de cherubijnen in de tabernakel 'vermengd en verenigd'.

2. De **betekenis van de toekenning van de deugden aan het mannelijke en vrouwelijke aspect van God**:

- i. Het is opvallend dat het **mannelijke en vaderlijke aspect** van God 'zachte' deugden als goedheid krijgt toegewezen en het **vrouwelijke en moederlijke aspect** van God 'harde' deugden als koninklijk gezag en bestraffing.
- ii. De **moeder** is drager, voedster en opvoeder. Zij stelt de orde in en onderhoudt deze. Zij moet gehoorzaamd worden en draagt het **hoogste gezag**, dat uitgeoefend wordt met wetten en straffen. Vergelijk Spreuken 30: 17; Ezechiël 19: 2.

4.7 De cherubijnen volgens Flavius Josephus

a. Teksten:

Flavius Josephus (37 - 100) was priester in de tempel van Herodes en wist wat er in het allerheiligste stond, nl. het beeld van de cherubijnen op de ark.

Hij probeert **het bestaan van dit beeld te ontkennen** door te stellen dat:

1. het niet bestond;
2. de hoogte van het beeld in de Tempel van Salomo 7,5 voet was i.p.v. 15 voet;
3. er wel iets in het allerheiligste stond, maar dat hij dat niet openbaar mag maken;
4. er niets belachelijks in het allerheiligste was.

b. Redenen voor het verkleinen van het belang van de cherubijnen door Flavius Josephus (en Philo van Alexandrië):

1. Hij wilde het aniconische karakter van het Judaïsme benadrukken ter onderscheiding van de beeldenverering in de rest van de Grieks-Romeinse wereld.
2. Het werkelijke karakter van de cherubijnen op de ark was te moeilijk om uit te leggen:
 - i. De cherubijnen waren heilige symbolen, geen godenbeelden.
 - ii. De cherubijnen vertegenwoordigden kwaliteiten van God, maar waren of vertegenwoordigden niet God zelf.

c. Commentaar:

1. Philo verklaart dat er niets te zien was in het allerheiligste, doordat de Hogepriester door de wierook niets kon zien.
Philo wil dus niet op een leugen betrappt worden.
2. Flavius Josephus verklaart na de vernietiging van de tempel dat er **niets was** in het allerheiligste, maar zwakt deze verklaring af door te stellen dat er **niets bijzonders** was, maar dat het niet openbaar gemaakt mocht worden.

4.8 De cherubijnen in liefdesomhelzing

4.8.1 Teksten m.b.t de cherubijnen in liefdesomhelzing

a. De cherubijnen als deugden van God:

Midrash Tadshe (door de Palestijnse rabbi Pinhas ben Yair, 2^e eeuw na Chr.):

1. Tekst:
 - i. 'De tabernakel was zo gemaakt dat hij correspondeerde met de schepping van de wereld.'
 - ii. 'De twee cherubijnen op de ark des verbonds waren zo gemaakt dat ze correspondeerden met de twee Heilige Namen.'
 - iii. 'De vleugels van de cherubijnen [in de Tempel van Salomo] reikten van het ene eind van de wereld tot het andere.'
 - iv. 'Door hen [= de cherubijnen] en hun maker(s) staat de tempel. Zij waren het hoofd van alles in de tempel, want de Shekhina rustte op hen en op de ark, en van hier sprak Hij met Mozes.'
2. Commentaar:
 - i. ad a.1.ii:
De Heilige Namen zijn Ēlôhîym ('God') en Jahweh ('Heer') (vgl. Philo 1.1.1).
 - ii. ad a.1.iii:
Er is verwarring tussen
(1) de cherubijnen in de tempel en
(2) de kosmische cherubijnen als personificaties van de wereldomvattende winden.
 - iii. ad a.1.iv:
Het beeld van de cherubijnen was het belangrijkste religieuze voorwerp in de tempel.

b. De cherubijnen als man en vrouw in liefdesomhelzing:

1. Teksten:
 - i. B. Yoma 54a (door de Babylonische rabbijn Rabh Qetina, 3^e - 4^e eeuw):
De priesters rolden de *paroketh* (voorhang) omhoog, lieten de pelgrims de elkaar omhelzende cherubijnen zien en zeiden: 'Uw liefde voor God is als de liefde tussen man en vrouw.'
 - ii. B. Yoma 54b (door de Palestijnse rabbijn Shimeon ben Laqish, 200 - 275):
Vreemdelingen namen het beeld van de elkaar omhelzende cherubijnen uit de tempel en bespotten de naaktheid van de cherubijnen.
2. Commentaar:
 - i. Dat hier sprake is van seksualiteit, vormgegeven door cherubijnen in liefdesomhelzing staat vast, ook voor Joodse commentatoren, zoals Rashi (11^e eeuw).
 - ii. Het is niet steeds duidelijk welke tempel bedoeld wordt:
 - (1) de Eerste tempel (van Salomo);
 - (2) de Tweede tempel, gebouwd door de teruggekeerden uit Babylonische ballingschap (520 - 515);
 - (3) de Tweede tempel, gerestaureerd door de Maccabeeën (165);
 - (4) de tempel van Herodes, door hem geheel herbouwd (20 - 12).
 - iii. De getuigenissen van de vroege rabbijnen in Palestina zijn geloofwaardiger dan die van latere Palestijnse en Babylonische rabbijnen:
 - (1) De Tannaïm uit de Mishna-literatuur woonden in Palestina in de 1^e en 2^e eeuw.
 - (2) De Amoraïm uit de Talmud-literatuur woonden in Palestina en Babylonië in de 3^e tot de 5^e eeuw.

4.8.2 De vertoning van de elkaar omhelzende cherubijnen tijdens feesten

1. Orgiastische rituelen in Israël:

Er waren drie feesten waarin de cherubijnen getoond werden:

- a. Pascha (lente);
- b. Feest der Weken (zomer);
- c. Sukkoth (twee weken na Nieuwjaar).

Vooraf op Sukkoth gingen de pelgrims over tot een seksuele orgie ('lichtzinnigheid') na het zien van de cherubijnen (*imitatio dei*).

2. Rituele vrijstelling als religieuze praktijk in het Midden-Oosten:

- a. Exodus 32: 6:
Aäron toonde het **Gouden Kalf** (als representatie van Jahweh) aan het volk dat offers bracht, ging eten en drinken, en zich overgaf aan **geslachtsgemeenschap**.
- b. **Rituele vrijstelling** is een algemeen voorkomende religieuze praktijk in het Midden-Oosten om de machten van het leven en de vruchtbaarheid te eren, en is dus een **vruchtbaarheidsritueel**.
- c. De **mythische tegenhanger** van de orgiastische rite is de mythencyclus waarin de jaarlijkse terugkeer van het vegetatieve leven wordt voorafgegaan door de **vereniging van de mannelijke en vrouwelijke elementen in de natuur**.
De mens nam daarin deel door religieus magische handelingen.
- d. De Joodse wijzen wilden een **eind maken aan deze 'lichtzinnigheid'**, misschien tijdens de laatste eeuw van de Tweede tempel, hetgeen hun niet lukte.

4.8.3 De herkomst van de cherubijnen in liefdesomhelzing

a. Tijd van introductie van de cherubijnen in omhelzing:

Na de cherubijnen met de vleugels in de tempel van Salomo is er een beeld van de cherubijnen in liefdesomhelzing in de Tweede tempel geplaatst, waarschijnlijk in de periode 285 - 247 v. Chr.:

1. Zie 4.8.1-b.1.ii:
Het jaar **200 na Chr.** (terminus ad quem):
Shimeon ben Laqish beschrijft de vertoning van de cherubijnen in liefdesomhelzing door vreemdelingen aan het volk, waarschijnlijk in 170 v. Chr. (zie 2).
2. Het jaar **170 v. Chr.:**
Antiochus Epiphanes, de Seleucidische koning van Syrië, haalt de tempel leeg en probeert het Judaïsme uit te roeien. De vernederende vertoning van de cherubijnen aan het volk past in deze strategie.
3. De jaren **285 - 247 v. Chr.:**
De regering van Ptolemaeus II Philadelphus, de koning van Alexandrië, die een politiek van hellenisering t.o.v. Israël voert, laat Alexandrijnse ambachtslieden religieuze voorwerpen voor de Tempel van Jeruzalem maken en laat de Pentateuch in het Grieks vertalen. **Hierin past de introductie van de cherubijnen in omhelzing.**
De geschiedenis is beschreven in de 'Brief van Aristeas' uit 132 v. Chr., waarin het beeld van de cherubijnen in omhelzing echter niet genoemd wordt.
4. Het jaar **515 v. Chr.:**
Ezra herbouwt de Tempel van Jeruzalem volgens de gegevens van de Tempel van Salomo. Een beeld van de cherubijnen in omhelzing is dan niet te verwachten.

b. De culturele omstandigheden tijdens de hellenisering van Israël:

De religieuze atmosfeer was liberaal:

1. In de tempel werden religieuze voorwerpen geplaatst, die gedoneerd waren door vreemdelingen.
2. Joods-Alexandrijnse ambachtslieden werkten aan de religieuze voorwerpen.
3. Het idee van cherubijnen in omhelzing kan zijn beïnvloed door Egyptische en Hellenistische mysteriën of door de Indische goden in omhelzing in Koṅārka.
4. De Griekse Pentateuch kon de niet-Hebreeuws sprekende Joodse ambachtslieden hebben beïnvloed.

c. De zwijgzaamheid van de schrijvers over de cherubijnen in omhelzing:

De onbekende auteur van de 'Brief van Aristeas', Philo van Alexandrië en Flavius Josephus zwijgen of zeggen weinig over de cherubijnen, omdat ze het aniconische karakter van het Judaïsme willen benadrukken.

d. De Maccabeeën en de cherubijnen in omhelzing:

Na de roof van de beelden door Antiochus Epiphanes in 170 v. Chr. herstelden de Maccabeeën de tempel in 165 v. Chr. Als restauratie van de status quo moeten de cherubijnen in omhelzing ook weer geplaatst zijn. De berichten van Philo van Alexandrië, Flavius Josephus en Rabh Qetina sluiten hierbij aan.

e. De betekenis van de cherubijnen in omhelzing:

1. Volgens veel profeten vormt het beeld van de cherubijnen in omhelzing de uitdrukking van de verhouding van God als man en Israël als zijn vrouw.
2. De vrouwelijke cherubijn (Israël) kwam dus in nauwe relatie te staan tot God.
3. Rabbijnse literatuur:
 - i. Cherubijnen konden van gedaante wisselen: mensen, geesten, winden en vuur.
 - ii. De engelen konden op bevel van God van geslacht veranderen.

4.9 De cherubijnen in de Middeleeuwen

Ideeën over de cherubijnen komen voor in literatuur, verdeeld over twee stromingen:

1. **De rationele stroming** die de omhelzing verwerpt:
 - a. **Maimonides** (1135 - 1204):

Er zijn twee cherubijnen in de tempel:

 - i. Eén cherubijn zou op een afgodsbeeld lijken.
 - ii. Twee cherubijnen geven aan dat
 - (1) ze niet de ene God zijn;
 - (2) ze de veelvuldigheid der engelen symboliseren.
 - b. **'Midrash Ha-Gadol'**:

De twee cherubijnen hebben o.a. 'borsten' en vleugels.
2. **De mystieke stroming** die de omhelzing bevestigt:
 - a. De cherubijnen in omhelzing vormen een goede basis voor de **twee doctrines van de Kabbala**:
 - i. Een staat van geluk laat de cherubijnen naar elkaar kijken en elkaar omhelzen.
 - ii. Een staat van zonde laat de cherubijnen van elkaar afkijken.
 - b. **Zohar** (de Spaanse Kabbala, 13^e eeuw):
 - i. De twee cherubijnen in omhelzing zijn man en vrouw, want God is 'juist en goed' (man en vrouw).
 - ii. Bij afgewend gelaat komen er rampen over de wereld. De scheiding van het mannelijke aspect van God (de goddelijke Vader, de Koning) en het vrouwelijke aspect van God (de goddelijke Moeder, de Matronit) is de onderbreking van hun vereniging en de onthulling van hun naaktheid, hetgeen hen onteert en verzwakt.
 - c. **Bahya ben Asher** (die een Kabbalistisch Bijbelcommentaar schreef, 14^e eeuw):
 - i. De twee cherubijnen in omhelzing zijn
 - (1) man en vrouw;
 - (2) ziel en rede;
 - (3) activiteit en passiviteit.
 - ii. De liefde tussen God en Israël wordt verhuld door de twee cherubijnen in omhelzing.

4.10 Conclusie: de cherubijnen op de ark

Hypothese van de religieuze geschiedenis van de cherubijnen op de ark:

1. Hugo Gressmann ('Die Lade Jahwes' 1920):
Oorspronkelijk lagen er in de ark de beeltenissen van Jahweh en zijn gemalin Anat-Yahu.
2. Jahweh wordt de ene God en zijn vrouw krijgt een beschermende functie als een van de twee cherubijnen: Met hun vleugels beschermen ze de ark, die de zetel van God is.
3. Na de verwoesting van de tempel (586 v. Chr.) komen er twee ideeën bij:
 - a. God heeft twee aspecten: een mannelijk en een vrouwelijk.
 - b. De cherubijnen in de tempel symboliseren de twee 'deugden' of machten van God.
4. Talmud:
De cherubijnen symboliseren God en Israël (het gepersonifieerde volk Israël), die in liefde verenigd zijn.
5. Kabbala:
De cherubijnen symboliseren twee onafhankelijke goddelijke wezens, de Koning en de Matronit.

5 De Shekhina

5.1 Inleiding tot de Shekhina

- a. **Betekenis** van de Shekhina in de **Talmudische** literatuur:
de zichtbare en hoorbare **manifestatie van Gods aanwezigheid** op aarde.
- b. **Betekenis** van de Shekhina in de **Midrash**-literatuur:
de **onafhankelijke, vrouwelijke godheid** die met God discuteert ter verdediging van de mens.
- c. In functie en positie is de Shekhina de **opvolgster van Asherah en Anat**.

5.2 De 'woning' van God

a. De 'wolk van Jahweh' als de aanwezigheid Gods:

1. Oorspronkelijk woonde God in een wolk en bereed hij die, evenals Baäl.
2. De heiligheid van de tabernakel en later de Tempel van Salomo wordt bevestigd door de **mythe van de nederdaling van God in een wolk** naar en in het heiligdom.
3. De **aanwezigheid van God in de 'wolk van Jahweh'** (Exodus 40: 38) is tastbaarder dan het visuele aspect:
 - i. Exodus 40: 35:
Mozes was niet in staat de tent der samenkomst binnen te treden.
 - ii. 1 Koningen 8: 10-11 en 2 Kronieken 5: 14; 7: 2:
De priesters konden niets ondernemen wegens de wolk en de glorie van God vervulde het heiligdom.
 - iii. 1 Koningen 8: 12-13 en 2 Kronieken 6: 1-2:
Jahweh woont in duisternis en Salomo maakte een huis voor God om in te wonen.

b. De identiteit van 'wolk', 'glorie' en 'wonen':

1. De **'wolk'** en de **'glorie'** van Jahweh zijn verwisselbaar. De aanwezigheid van God is te vinden of hij woont in de wolk en in dit heiligdom (zijn aardse woning).
2. De **zichtbare aanwezigheid van God** (wolk = duisternis = glorie) wordt beschreven als **'wonen'** (*shakhan*). Voorbeelden:
 - i. Jahwehs glorie woonde op de berg Sinaï.
 - ii. Mozes moet een heiligdom bouwen, waarin God kon wonen te midden van het volk Israël.
 - iii. Na de verovering van Kanaän ging God op de berg Sion wonen, de heilige berg van Jahweh.
 - iv. Jahweh is ook bewoner van de braamstruik en de bewoner van Jeruzalem.

c. Het heiligdom als woning van Jahweh:

1. De **namen van de tabernakel**:
 - i. De Elohistische traditie:
De tabernakel is de **'Tent der samenkomst'** of de **'Tent'**.
 - ii. De Priesterlijke traditie:
De tabernakel is de **'woning'** (*mishkan*) van God.
2. De **duur van het verblijf van God in het heiligdom**:
 - i. De Elohistische traditie:
Exodus 33: 9 en Numeri 12: 4-10:
Jahwehs verblijf was tijdelijk.
Hij was een bezoekende godheid, wiens verschijning en vertrek als orakel dienden.
 - ii. De Priesterlijke traditie:
Exodus 40: 34-35 en Jesaja 8: 18:
Jahwehs verblijf was permanent.
Hij woonde op de berg Sion.
3. **Commentaar**:
 - i. De Priesterlijke traditie is jonger dan de Elohistische en stamt uit de tijd van Israëls bewoning van Palestina met als centrum Jeruzalem en de berg Sion.
 - ii. De priesters projecteerden hun ideeën over een vast verblijf van God in de tempel in het mythische verleden.

5.3 Hokhma: Wijsheid

a. De basis van de ontwikkeling van de Shekhina:

1. De term *Shekhina* komt het eerst voor in de laat-Bijbelse periode. De Shekhina krijgt gestalte in de Talmud.
2. Er worden gepersonifieerde wezens als middelaars gesteld tussen God en mens:
 - i. Ze zijn door God geschapen.
 - ii. Deze engelen of hypostasen voeren het bevel van God uit in de wereld.

b. Hokhma (Wijsheid) in de literatuur:

1. **Job 28: 13-28:**
Wijsheid als **persoon** die alleen aan God bekend is.
2. **Spreuken 8: 22-31:**
Wijsheid is het **eerste schepsel** van God.
Ze was zijn **troetelkind**.
3. **Wijsheid van Salomo (Aprocryphum):**
Wijsheid mag bij God leven en hem beminnen.
Wijsheid was **Gods echtgenote** (symbiosis = 'huwelijkse samenleving').
4. **Gnostische mythe van de daden van Wijsheid:**
 - i. **Inhoud:**
 - (1) Door Wijsheid, de 'dauw van licht', schiep God de zeven archons.
 - (2) Wijsheid wierp haar schaduwbeeld (*eidolon*) op de wateren (Tohu wa-Bohu), waarop de archons de wereld en de mens maakten.
 - (3) Wijsheid gaf de mens zijn geest.
 - (4) Wijsheid bracht de zondvloed na de geslachtsgemeenschap tussen Satan (de Slang) en Eva. Seksualiteit is de eerste zonde.
 - (5) Wijsheid zond de zeven profeten van Mozes tot Ezra, overeenkomend met de Zeven planeten.
 - ii. **Commentaar:**
 - (1) Wijsheid treedt op als een handelende godin.
 - (2) Ze lijkt op het Gnostische idee van de *anima mundi*, de 'wereldziel'.
 - (3) Wijsheid, Hokhma, is belangrijk in het Joodse Gnosticisme dat voortbouwt op de latere Bijbelboeken.
5. **Targum Onkelos (1^e - 4^e eeuw na Chr.):**
 - i. Dit werk is een geparafraseerde vertaling van een oudere versie van de Bijbel.
 - ii. De Shekhina wordt hier voor het eerst voorgesteld als een echte godin.

5.4 De vroege Shekhina

5.4.1 De naam *Shekhina*

a. **Etymologie en betekenis:**

1. Shekhina (*Sh'khinah*) betekent 'het wonen' < *shakhan* 'wonen'. Het suffix *-ahi* is vrouwelijk.
2. De visuele aanwezigheid van God wordt met *Shekhina* aangeduid.

b. **De Shekhina in de Targum Onkelos:**

De term *Shekhina* wordt als interpolatie gebruikt voor de manifestatie van God:

'Ik [God] woon ' te midden van het volk of in de tempel wordt 'de Shekhina' bevindt zich te midden van het volk of in de tempel.

c. **Commentaar:**

1. ad b:
De Shekhina verschijnt als een abstracte hypostase uit afkeer van antropomorfisme.
2. Het grammaticale vrouwelijke geslacht van Shekhina is hier nog van geen belang.

5.4.2 De ontwikkeling van de Shekhina als onafhankelijke godheid in de Talmudische literatuur

a. De Shekhina als abstracte hypostase:

1. De Israëlieten in de woestijn beleefden vreugde aan manna, de tabernakel, de Shekhina, de priesters, de glorie van God enz.
2. Er was een discussie over de vraag of de Shekhina was nedergedaald ter aarde.

b. De Shekhina met een meer fysieke verschijning:

De Israëlieten in de woestijn droegen twee kisten: één met het lijk van Jozef, de ander met de Shekhina (de twee stenen tafelen der wet).

c. Het verblijf van de Shekhina op aarde en haar rondzwervingen:

1. Sinds de bouw van de tabernakel:

- i. De Israëlieten bouwden de tabernakel en de Tempel van Salomo als aardse woning voor de Shekhina.
- ii. De glorie van de Shekhina vulde de Tent der Samenkomst.
- iii. De Shekhina woonde op last van God in de tabernakel.
- iv. De Shekhina woont pas op aarde sinds de bouw van de tabernakel.
- v. Ontheiliging van de tempel door de zonden van Israël beledigde de Shekhina waardoor ze kwaad kon worden en ging zwerven vanaf de volgende plaatsen:
 - (1) het verzoendeksel;
 - (2) de eerste cherubijn;
 - (3) de tweede cherubijn;
 - (4) de drempel van de tempel;
 - (5) de hof van de priesters;
 - (6) het altaar in de hof;
 - (7) het dak van de tempel;
 - (8) de muur van de tempel;
 - (9) de stad Jeruzalem;
 - (10) de Olijfberg;
 - (11) de woestijn.
 - (12) Volgens een andere versie ging ze ten slotte van de woestijn naar de hemel, omdat het volk geen berouw toonde.

2. Sinds de schepping:

- i. Na de schepping woonde de Shekhina op aarde en verdween achtereenvolgens van de eerste hemel naar de zevende hemel door de zonden van of tijdens:
 - (1) Adam;
 - (2) het geslacht van Enos;
 - (3) het menselijke geslacht van de zondvloed;
 - (4) het menselijke geslacht van de Toren van Babel;
 - (5) de Egyptenaren ten tijde van Abraham;
 - (6) (?)
 - (7) de Sodomieten.
- ii. De zeven wijze mannen brachten haar terug uit de hemelen:
 - (1) Abraham;
 - (2) Izaäk;
 - (3) Jacob;
 - (4) Levi;
 - (5) Kehat;
 - (6) Amram;
 - (7) Mozes.

5.5 Personificatie van de Shekhina

a. De aanwezigheid van de Shekhina:

1. De Shekhina was wel aanwezig in de Eerste tempel, maar niet in de Tweede, omdat de zonen van Jafeth (d.i. de Perzen) deze hadden helpen bouwen.
2. De Shekhina was volgens anderen aanwezig in de Tweede tempel en in de Babylonische synagogen in Huzal en in Nehardea (de Shaf Weyatibh-synagoge) waar ze verschijnt aan de priesters.
3. Ze maakte haar aanwezigheid kenbaar door getinkel van bellen.
4. Ze volgde het volk van Israël op zijn zwerftochten in ballingschap naar Egypte, Babylonië en Edom (Rome).

b. De verschijning van de Shekhina:

1. De Shekhina sprak met Adam, de Slang en de vissen, waardoor leden van deze groepen met de gezichten naar elkaar toe copuleren en anderen met het gezicht naar de rug van de ander.
2. De Shekhina verschijnt aan alle Israëlieten die het teken van het verbond op hun huid droegen. Hun besnijdenis behoedde hen voor omvallen.
3. Mozes verenigde zich met de Shekhina, reden waarom hij zich van zijn vrouw liet scheiden.

c. De Shekhina met menselijke trekken:

1. De Shekhina biedt troost en hulp.
2. Ze wordt aangetrokken door goede daden en rust op degenen die deze verrichten.
3. Ze wordt aangetrokken door esthetische en aristocratische kwaliteiten: ze rust op de aristocratische families van Israël.
4. Ze wordt aangetrokken door hen die een gebod hebben nageleefd.

d. De Shekhina in relatie tot de engelen:

De Shekhina staat in rang boven de engelen:

Haar schittering verblindt de engelen, die zich achter hun vleugels verbergen en bij haar weggehaald worden.

e. De omvang van de Shekhina:

1. Er zijn **schijnbaar tegengestelde voorstellingen** over haar omvang. Ze is:
 - i. zowel klein:
Ze woont in de tabernakel en bij Mozes in het rieten mandje.
 - ii. als groot:
Ze overschaduwde de wereld.
2. **Vereniging van de tegenstellingen:**
 - i. De Shekhina is als oneindig veel zonnen.
 - ii. God trok zijn Shekhina samen, zodat ze zo klein was geworden dat ze in de tabernakel kon wonen.

5.6 De Shekhina in confrontatie met God

De ontwikkeling van de oppositie van de Shekhina met God:

- a. Als de Wolk der Glorie is de Shekhina nog niet gescheiden van God.
- b. De Shekhina als 'Heilige Geest' (ca 300 na Chr.):
 1. De termen zijn synoniem.
 2. Ze (Heilige Geest/Shekhina) verdedigt de mens tegenover God en verzoekt hem zich niet te wreken.
 3. Ze heeft hier een eigen wil en mening en dus een eigen persoonlijkheid.
- c. De Shekhina pleit bij God om Salomo te plaatsen bij degenen die in het hemelse paradijs komen (11^e eeuw).
- d. God en de Shekhina verdwijnen uit het midden der mensen na de zonden van het geslacht van Enoch.
- e. Rabbi Eliëzer waarschuwt voor het idee van een goddelijke pluraliteit: men ziet God niet letterlijk, maar men ziet de Shekhina (als enige); terwijl anderen drie goden noemen, nl. God, de Shekhina en de Glorie.

5.7 De vrouwelijke Shekhina

a. Het grammaticale geslacht van de Shekhina:

Zowel het substantief *Shekhina* als de bijbehorende adjectieven en het werkwoord zijn vrouwelijk, zodat het vrouwelijke grammaticale geslacht de gedachte aan het vrouw zijn kan hebben bevorderd.

b. De Shekhina als vrouwelijke godheid:

1. Ze omhelst en kust het heiligdom.
2. Ze verschijnt als de Gemeenschap van Israël (fem. *Kěneset Yisrā'ēl*) voor God en beklagt zich over de verwoesting van de tempel.

c. Liefde en straf als aspecten van God en gerepresenteerd door de Shekhina:

1. De Shekhina vulde het heiligdom met liefde.
2. Ze daalde uit de hemel neer:
 - i. Adam, Eva en de Slang (straf);
 - ii. de bouwers van de toren van Babel (straf);
 - iii. Sodom en Gomorra (straf);
 - iv. Israël (redding uit Egypte);
 - v. verdrinking van de Egyptenaren in de Rietzee (straf);
 - vi. de berg Sinai (verschijning);
 - vii. Israël in de wolk (redding);
 - viii. het heiligdom (verschijning);
 - ix. Gog en Magog (straf).
3. De Shekhina kuste Abraham, Izaäk, Jacob, Mozes, Aäron en Miriam om hen te laten sterven.
4. De Shekhina onderhield een liefdesrelatie met Mozes en bracht hem naar zijn graf. Vergelijk Anat t.o.v. Baäl.

5.8 Ontwikkeling van de Shekhina tot onafhankelijke godheid (1)

Het antropomorfisme van de Shekhina:

a. Deze ontwikkeling is te volgen in:

1. de Bijbel;
2. de Targum Onkelos (1^e tot 2^e eeuw v. Chr.);
3. de Talmud (tot 1100 na Chr.);
4. de Kabbala.

b. De Shekhina is Gods 'aanwezigheid':

Bijbel:

God zelf is onzichtbaar, maar zijn 'aanwezigheid', d.w.z. Gods nauwelijks visuele manifestatie, wordt de Shekhina genoemd.

c. De Shekhina krijgt **fysieke aspecten**:

1. Ze kan bewegen.
2. Ze krijgt menselijke en historische aspecten:
Ze reist met het volk Israël mee in ballingschap en ondervindt dezelfde emoties als Israël.
3. Ze kan vrijwel geïdentificeerd worden met 'de Gemeenschap van Israël' (*Kneseth Ysrael*, vrouwelijk substantief).

d. De Shekhina wordt **nog menselijker en onafhankelijker**:

1. God werd minder antropomorf, maar de Shekhina meer menselijk.
2. Ze kon gezien en gehoord worden.
3. Ze spreekt tegen mensen en God.
4. God was pluraal: God en de Shekhina.

5.9 Ontwikkeling van de Shekhina tot onafhankelijke godheid (2)

a. De pluraliteit van de Shekhina:

Een pluraal concept van de ene God was normaal in de oudheid. In de Bijbel wisselen het plurale en het singulare aspect elkaar voortdurend af:

1. Wisseling plurale en singulare aspecten:
 - i. Plurale aspecten van God in de Bijbel:
Gen. 18: 2, 4, 5, 8, 9, 16, 22.
 - ii. Singulare aspecten van God in de Bijbel:
Gen. 18: 1, 3, 10, 13, 14, 17 - 21, 23 - 33.
2. Bijbel:
Abraham zag God als 'drie mannen'.
3. Gen. 19: 1 vv, 13:
De 'drie mannen' worden 'twee engelen' en zelfs 'de boodschappers van God' bij Abrahams aankomst in Sodom.
4. Philo:
God heeft twee aspecten.
5. Talmud:
Er zijn God en de Shekhina.

b. Het geslacht van de Shekhina:

1. Philo:
Hij noemde het ene aspect van God mannelijk en het andere vrouwelijk.
2. Talmud:
De Shekhina is niet uitdrukkelijk vrouwelijk, maar haar grammaticale geslacht is dit wel, terwijl God mannelijk is in dit opzicht.
3. Kabbala:
God en de Shekhina zijn definitief mannelijk resp. vrouwelijk.

c. Eindconclusie: de Shekhina:

1. God was van 400 v. Chr. tot 1100 na Chr. een eenzame vaderfiguur. Het vrouwelijke aspect wordt onderdrukt tot een grammaticaal geslacht.
2. In het volksgeloof bleven vrouwelijke wezens een rol spelen.

6 De Kabbalistische tetraade

6.1 Inleiding tot de Kabbalistische tetrade

- a. Ondanks de door een **monotheïstische religie** gebonden gemeenschappen van Joden in de Middeleeuwen, kon hier toch een **vrouwelijke godheid** ontstaan.
- b. De **oorzaak** hiervan was de **diffuse lijn tussen theologische speculatie en het mythische verhaal** dat daaruit ontstond.
- c. Ook kan de polytheïstische mythe overgaan in het monotheïstische theologische denkbeeld, zoals de Christelijke '**Heilige Drieëenheid**', ontstaan op basis van het mythologische motief van de **goddelijke triade** in het Midden-Oosten.
- d. De Kabbalistische interpretatie van het **tetragrammaton** van YHWH leidde tot de mythen van de **tetrade**, een groep van vier godinnen.

6.2 De Kabbala

6.2.1 Hoofdkenmerken van de Kabbala

1. De Kabbala is een **Joodse religieuze beweging**
 - a. die begon bij Philo van Alexandrië;
 - b. haar bloei bereikte in de 13^e eeuw in Spanje;
 - c. en haar hoogste populariteit bereikte in de 16^e en 17^e eeuw.
2. De **centrale doctrine** is geheim en esoterisch, en handelt over de natuur van God en zijn relatie met de wereld en de mens.
3. De Kabbala heeft een **dualistisch** karakter. Ze is
 - a. zowel
 - i. diep **mystiek**;
 - ii. en benadrukt de **intuïtieve waarheidsvinding**;
 - iii. en spoort aan tot **persoonlijke religieuze beleving**;
 - b. als
 - i. **speculatief** en niet esoterisch;
 - ii. en vereist stipte **uitvoering van wetten** en regels;
 - iii. en beschouwt **zichzelf** als de oude, **overgeleverde waarheid** die ze heeft ontvangen (*Kabbala* = 'ontvangst').

6.2.2 De geschiedenis van de Kabbala

1. 7^e en 8^e eeuw: **Babylonië** en **Byzantium**:
 - a. Belangrijke werken:
 - i. **Alpha Beta** van Rabbi Akiba
 - ii. **Midrash Konen**
 - b. Inhoud:
Het zijn kosmogonische, kosmologische en theosofische werken: ze handelen over de schepping en de structuur van het universum.
2. 9^e eeuw: **Italië** en **Duitsland**
3. 13^e eeuw: **Spanje**, het **belangrijkste centrum** van de Kabbala.
Belangrijkste werk:
Zohar:
 - a. Betekenis:
'Boek van de pracht'
 - b. Auteur:
Mozes de Leon (ca 1240 -1305)
 - c. Tijdstip van totstandkoming:
ca 1286
 - d. Toegeschreven door Mozes aan:
Shimeon ben Yohai, een Palestijnse schrijver en mysticus (2^e eeuw)
 - e. Vorm:
 - i. een mystiek **commentaar** op de Vijf Boeken van Mozes
 - ii. kunstmatig Aramees
 - iii. 1 miljoen woorden
4. 1492: **verdrrijving** van de Spaanse Kabbalisten naar **Safed** in Galilea, het **nieuwe centrum** van de Kabbala tot de 16^e eeuw
Verspreiding naar Azië, Afrika en Europa.
Messianistisch verlangen naar verlossing.
5. 17^e eeuw:
Een messianistische massabeweging o.l.v. **Shabbatai Zevi** (1626 - 1676).
6. 18^e eeuw:
Hasidisme in Oost-Europa, een piëtistisch-mystieke beweging.
7. 19^e eeuw:
Het Judaïsme komt **bijna tot een breuk**.
8. 18^e eeuw tot 20^e eeuw:
Het Judaïsme wordt **beïnvloed** door ideeën uit de
 - a. Verlichting
 - b. Emancipatie
 - c. Nationalisme
 - d. Zionisme

6.2.3 De Kabbalistische Shekhina

a. Zohar:

God bestaat uit:

1. 'De Heilige, gezegend zij hij', het mannelijke element;
2. De **Shekhina**, het vrouwelijke element, dat een zeer belangrijke plaats inneemt.

b. **Het probleem van de eenheid van God in de Kabbala:**

Ondanks het geaccepteerde concept van de eenheid van God was er blijkbaar 'een diep gewortelde religieuze behoefte' (Gershom Scholem) aan een vrouwelijk element in de religie van het volk:

1. De geleerde en **ontwikkelde Kabbalisten** konden door intellectuele beschouwingen dit dualisme van God verklaren.
2. Het **gewone volk** zag in de **Shekhina** slechts een **godin**, meestal **Matronit** genoemd, zoals de Spaanse en Italiaanse Katholieken hun Madonna hadden.
3. De Shekhina beantwoordde aan het verlangen naar een godin als **beeld van de echtgenote en moeder**, die hartstochtelijk en meelijhebbend was.

c. **Andere vrouwelijke elementen in de Kabbala:**

De Zohar behandelt ook de **goddelijke tetrade**, de vier personen van God, w.o. vrouwelijke (zie 6.3).

6.3 Het tetragrammaton

a. De belangrijkste namen van God:

1. Bijbel:
 - i. Ēl;
 - ii. Ēlôhîym;
 - iii. Šaddai;
 - iv. Jahweh.
2. Talmud:

‘De Heilige, gezegend zij hij’.
3. Kabbala:
 - i. ‘De Heilige, gezegend zij hij’;
 - ii. de namen, verenigd in het tetragrammaton (zie hierna).

b. Het Kabbalistische tetragrammaton:

1. Het **Bijbelse tetragrammaton** YHWH is de basis voor het Kabbalistische tetragrammaton:
 - i. J: Hokhma, ‘Wijsheid’, = de Vader;
 - ii. H: Bina, ‘Begrip’, = de Moeder;
 - iii. W: Tif’eret, ‘Schoonheid’, = de Zoon;
 - iv. H: Malkhut, ‘Koningschap’, = de Dochter.
2. **Teksten uit de Zohar:**
 - i. De Vader en de Moeder brachten een Zoon en een Dochter voort, die door de Moeder gekroond werden.
 - ii. De Vader en de Moeder verenigden zich en brachten eerst een Zoon voort, hun ‘volmaaktheid’ (*tiqqun*), daarna een Dochter, hun compleetheid die alles omsluit [vergelijk het begrip ‘totaliteit’, Berends].
 - iii. J bracht een rivier voort: de Moeder, die op haar beurt een Zoon en een Dochter voortbracht. De laatste drie letters (HWH, Moeder, Zoon en Dochter) moeten dicht aaneengeschreven worden wegens hun nauwe verwantschap: de Moeder is hun Zuster (zie 6.4.3).

c. Het ontstaan van de Kabbalistische tetraede:

1. **Algemene opinie:**

Het **goddelijke viertal** is niet meer dan **mystiek symbolisme** om de kwaliteit van God aan te duiden, uitgaande van de letters van het tetragrammaton.
2. **Kritiek op de symbolistische interpretatie van de tetraede:**
 - i. Het fenomeen van ‘machtsverlies’: de vier personen gingen een eigen leven leiden en werden **mythische persoonlijkheden**, hetgeen verder gaat dan de analogie van de rationele verklaring.
 - ii. **Andere religies kenden veel tetraden** die verbazingwekkend veel op de vier Kabbalistische ‘elementen’ leken.
 - iii. **Conclusie:**

De Kabbalistische tetrademythen weerspiegelen niet-Joodse invloeden.

6.4 Oude tetraden

6.4.1 De Egyptische tetrade

a. **Samenstelling:**

1. Šu, de god van de lucht, de Vader
2. Tefnut, de godin van de dauw, de Moeder
3. Geb, (de god van de) aarde, de Zoon
4. Nut, (de godin van de) hemel, de Dochter

b. **Inhoudelijke details van de tetrademythe:**

Šu scheidde Geb en Nut, die seksueel verenigd waren.

6.4.2 De Sumerische tetrade (1)

a. Inleiding:

1. Samenstelling:

- i. An, de god van de hemel, de Vader;
- ii. Ki of Ninḫursaĝ, de godin van de aarde, de Moeder;
- iii. Enki, de god van het water, de ene Zoon;
- iv. Enlil, de god van de lucht, de andere Zoon.

2. Inhoudelijke details van de tetrademythe, zie b en 6.4.3.

3. Commentaar:

- i. Familierelaties zijn vaag, maar vier goden domineren in de godenlijsten (zie Samuel N. Kramer).
- ii. De Sumerische tetrade als groep scheidt de kosmos (hemel, aarde, zee en lucht) en heerst over deze.
- iii. De tetrade krijgt de belangrijkste zetels bij vergaderingen.

b. De afzonderlijke goden van de Sumerische tetrade:

1. An (hemel):

- i. Tot 3^e millennium de hoogste god.
- ii. Vanaf 3^e millennium neemt Enlil zijn plaats als hoogste god in.

2. Ki (aarde):

- i. Andere namen:
 - (1) Ninḫursaĝ;
 - (2) Ninmah;
 - (3) Nintu;
 - (4) Aruru.
- ii. Ki is de oorspronkelijke naam en betekent 'aarde'.
- iii. An en Ki waren de ouders van de goden.
- iv. Ze was:
 - (1) moedergodin;
 - (2) godin van de aarde.
- v. Bijzondere functies:
 - (1) moeder van alle levende wezens ('de vrouwe die baarde');
 - (2) in 't bijzonder moeder van de aardse koningen (die 'voortdurend gevoed worden door de melk van Ninḫursaĝ').

3. Enlil (lucht):

- i. Vanaf het 3^e millennium:
 - (1) 'Vader der goden';
 - (2) 'Koning van alle landen'.
- ii. God van de wijsheid en Heer van de Abzu: wijsheid en water gaan samen (Klopt dit wel?, Berends).

4. Enki (zee):

- i. koning van de Abzu;
- ii. 'de eerstgeborene van An'.

6.4.3 De Sumerische tetrade (2)

Het probleem van de familierelaties van de Sumerische tetrade:

- a. Het blijkt dat de Moeder oorspronkelijk de Zuster is van haar kinderen:
 1. Enki is als zoon van Anu eveneens de zoon van Ninħursaĝ (zijn moeder).
 2. Ninħursaĝ is ook Enki's zuster: Enki 'mijn broeder'.
 3. Ninħursaĝ is 'Enlils zuster'.
 4. Andere niet-Sumerische mythen tonen eveneens de Moeder in de zusterrol:
 - i. Zohar: (zie 6.3-b.2.iii).
 - ii. Egypte:
Atum bracht door spontane voortplanting (masturbatie) Šu en Tefnut voort.
- b. Conclusie:
 1. Ninħursaĝ was zowel de moeder als de zuster van haar twee kinderen.
 2. De Kabbalistische Moeder beantwoordt aan deze rol.

6.4.4 De Hettitische en de Kanaänitische tetraden

a. De Hettitische tetraden:

1. Oorspronkelijk Hettitisch:
 - i. Kaškuḫ (de maangod);
 - ii. Taru (de stormgod);
 - iii. Ḫapantalli;
 - iv. Kataḫziwuri.
2. Eveneens oorspronkelijk Hettitisch zijn ‘de machtige goden’:
 - i. Naras;
 - ii. Napsaras;
 - iii. Minkis (Patai schrijft Minkins);
 - iv. Ammunkis.
3. Van Kanaänitische oorsprong:
 - i. Elkunirsa (kan. *Ēl qōnē erez* ‘Ēl, schepper van de aarde’), de Vader;
 - ii. Ašertu (kan. *Asherah*), de Moeder;
 - iii. Baäl-Hadad (de stormgod), de Zoon;
 - iv. Ištar (kan. *Astarte* of *Anat*), de Dochter.

b. Bronzen beeldje van een tetrade (Midden-Oosten):

Vier menselijke figuren die verrijzen uit dezelfde stam of plantenstengel, bijeengehouden door een ring.

c. De Kanaänitische tetrade:

De Kanaänitische tetrade vormde duidelijk een goddelijke familie en stak boven de andere goden uit:

1. **Ēl** (de Vader):
 - i. de vatergod;
 - ii. ‘Stier van zijn vader’;
 - iii. hoofd der goden.
2. **Asherah** (de Moeder):
 - i. vrouw van Ēl;
 - ii. ‘Vrouw Asherah van de zee’;
 - iii. moeder van de andere goden, die ze zoogde.
3. **Baäl** (de Zoon):
 - i. zoon van Ēl en Asherah;
 - ii. namen:
 - (1) Hadad;
 - (2) Aliyân;
 - (3) Prins;
 - (4) Koning;;
 - (5) Berijder van de wolken;
 - iii. god van de regen en de vruchtbaarheid;
 - iv. de periodiek stervende en verrijzende god.
4. **Anat** (de Dochter):
 - i. dochter van Ēl en Asherah;
 - ii. namen:
 - (1) de Maagd;
 - (2) de Maagd Anat;
 - (3) het Meisje;
 - iii. godin van de liefde en de vrouwelijke vruchtbaarheid;
 - iv. godin van de oorlog en de jacht;
 - v. Ze was zowel liefdevol als bloeddorstig, woest en onbeheerst.

6.4.5 De Griekse en Romeinse tetraden

a. De Griekse tetrade:

De oorspronkelijke Griekse tetrade bestond uit:

1. **Kronos** (de Vader):
 - i. broer en echtgenoot van Rhea;
 - ii. castreerde zijn vader Ouranos (de Hemel);
 - iii. volgde Ouranos op als hemelgod;
 - iv. werd gecastreerd door zijn zoon Zeus;
 - v. werd opgevolgd door Zeus.
2. **Rhea** (de Moeder):
zuster en echtgenote van Kronos.
3. **Zeus** (de Zoon):
 - i. zoon van Kronos en Rhea;
 - ii. wierp zijn vader van de troon;
 - iii. koning der goden;
 - iv. god van de hemel en de donder.
4. **Hera** (de Dochter):
 - i. dochter van Kronos en Rhea;
 - ii. namen:
 - (1) Maagd;
 - (2) Echtgenote;
 - (3) Weduwe;
 - (4) godin van:
 - (a) de aarde;
 - (b) de vruchtbaarheid;
 - (c) het huwelijk;
 - (d) de vrouwen.

b. De Romeinse tetrade:

1. **Saturnus** (de Vader)
2. **Ops** (de Moeder)
3. **Jupiter** (de Zoon)
4. **Juno** (de Dochter):
 - i. namen:
 - (1) Juno Lucina (i.v.m. haar lichtnatuur);
 - (2) Lucetia (idem);
 - (3) Matrona (als godin van het huwelijk). Verg. de Jud. Matronit.
 - ii. Feest:
 - (1) Matronalia of Matronales;
 - (2) 1 mei;
 - (3) offers en gebeden door echtgenoten voor een gelukkig huwelijk.
 - iii. Haar positie t.a.v. Jupiter blijkt uit het volgende:
 - (1) De priester van Jupiter (*flamen dialis*) moest getrouwd zijn.
 - (2) Zijn vrouw was de priesteres van Juno (*flaminica dialis*).

6.4.6 De Iraanse en Hindoeïstische tetraden

a. De Iraanse tetraade:

1. Samenstelling:
 - i. Zurvān (Tijd), wiens mannelijke helft de Vader is;
 - ii. Zurvān (Tijd), wiens vrouwelijke helft de Moeder is;
 - iii. Ohrmazd, de ene Zoon;
 - iv. Ahriman, de andere Zoon.
2. Inhoudelijke details van de Iraanse tetrademythe:
 - i. Zurvān, de hermafroditische Tijd, baarde voor het bestaan van de kosmos en na duizend jaar offeren vanuit zijn vrouwelijke helft twee zoons.
 - ii. Zurvān deed de belofte dat degene die het eerst zou verschijnen als zijn opvolger heerser van de wereld zou worden.
 - iii. Ahriman kwam als eerste en zei dat hij Ohrmazd was.
 - iv. Zurvān verwierp hem en gaf Ohrmazd de opperheerschappij.

b. De Hindoeïstische tetraade:

1. **Śiva** (de Vader):
 - i. echtgenoot van Pārvatī;
 - ii. god van de voortplanting;
 - iii. symbool: de *liṅga* (de fallus);
 - iv. identiek met de Vedische Rudra (de 'Bruller');
 - v. woont in de Himālaya;
 - vi. Zijn rijdier is Nandin, de stier.
 - vii. Śiva als 'Heer van de dans':
 - (1) Naṭarāja ('Heer van de dans');
 - (2) versloeg de dwerg Muyalaka en brak diens rug met zijn teen;
 - (3) danst op Muyalaka de kosmische dans van schepping, onderhoud en vernietiging.
2. **Pārvatī** (de Moeder):
 - i. echtgenote van Śiva;
 - ii. namen:
 - (1) Devī ('godin', dus de godin bij uitstek);
 - (2) Kālī, Pārvatī's afschrikwekkende aspect;
 - (3) Śakti ('kracht', die ze aan Śiva verleent);
 - iii. de Grote Moedergodin;
 - iv. symbool: de *yonī* (het vrouwelijk geslachtsorgaan);
 - v. Pārvatī's vrouwelijke en moederlijke aspecten overheersen, getuige het karakter van haar verering.
 - vi. Haar rijdier is de leeuw.
3. **Gaṇeśa** (de ene Zoon):
 - i. zoon van Śiva en Pārvatī;
 - ii. god der wijsheid;
 - iii. verwijderaar van hindernissen.
4. **Kārttikeya** (de andere Zoon):
 - i. zoon van Śiva en Pārvatī;
 - ii. god van de oorlog en der dieven.

6.4.7 De Japanse tetrade

De Japanse tetrade staat centraal in de kosmologie:

a. Samenstelling:

1. **Izanagi** (de Vader):
 - i. Betekenis: 'de Uitnodiger';
 - ii. broer en echtgenoot van Izanami;
 - iii. 'de Verhevene' (mannelijk).
2. **Izanami** (de Moeder):
 - i. Betekenis: 'de Uitnodigster';
 - ii. zuster en echtgenote van Izanagi;
 - iii. 'de Verhevene' (vrouwelijk)
3. **Amaterasu** (de Dochter):
 - i. Betekenis: 'de Blinkende Hemel';
 - ii. dochter van Izanagi en Izanami;
 - iii. zonnegodin in de Vlakte van de hoge hemel;
 - iv. geboren uit het linkeroog van Izanagi.
4. **Susanowo** (de Zoon):
 - i. Betekenis: 'de Onstuimige';
 - ii. zoon van Izanagi en Izanami;
 - iii. god van de zee in de Zeevlakte;
 - iv. geboren uit de neus van Izanagi.

b. Inhoudelijke details van de **Japanse tetrademythe**:

1. Susanowo wil zijn moeder bezoeken in het Land der duisternis, want ze was gestorven aan verwondingen, opgelopen bij de bevalling van de god van het vuur.
2. Izanagi verbant Susanowo wegens zijn brutaliteit.
3. Susanowo gaat dan naar zijn zuster Amaterasu die hem vijandig ontvangt, maar die hij kalmeert, waarna ze kinderen voortbrengen.

6.4.8 Conclusie: gemeenschappelijke kenmerken van de tetrademythen

6.4.8.1 De vier delen van de tetrade

a. Familierelaties van de tetrade:

De tetrade bestaat uit een ouderpaar en twee kinderen, meestal een zoon en een dochter, of twee zoons.

b. De tetrade en de vier kosmische elementen:

De leden van de tetrade representeren en heersen over de vier kosmische elementen:

1. **Kosmische componenten** (bestanddelen van de wereld):
 - i. **Egypte:**
 - (1) lucht;
 - (2) vochtigheid;
 - (3) aarde;
 - (4) hemel.
 - ii. **Sumerië:**
 - (1) hemel;
 - (2) lucht;
 - (3) water;
 - (4) aarde.
2. **Kosmische componenten en kosmische principes:**
 - i. **Hettieten:**
 - (1) aarde;
 - (2) vegetatie (?);
 - (3) storm (d.i. regen);
 - (4) vruchtbaarheid.
 - ii. **Kanaänieten:**
 - (1) hemel;
 - (2) zee;
 - (3) regen;
 - (4) vruchtbaarheid.
 - iii. **Griekenland:**
 - (1) tijd (?);
 - (2) aarde;
 - (3) hemel;
 - (4) vrouwelijke vruchtbaarheid.
 - iv. **Rome:**
 - (1) zaaien (of landbouw);
 - (2) overvloed;
 - (3) hemel;
 - (4) huwelijk.
 - v. **Japan:**
 - (1) mannelijk principe;
 - (2) vrouwelijk principe;
 - (3) hemel (of zon);
 - (4) zee.
3. **Kosmische principes en kosmische concepten:**
 - i. **Iran:**
 - (1) mannelijk aspect van Tijd (Als hermafrodiet heerst hij/zij over verleden en toekomst);
 - (2) vrouwelijk aspect van Tijd;
 - (3) licht;
 - (4) duisternis.
 - ii. **India:**
 - (1) principe van de voortplanting;
 - (2) principe van de vruchtbaarheid;
 - (3) wijsheid;
 - (4) oorlog.

6.4.8.2 Overige gemeenschappelijke kenmerken van de tetraden

1. **Het dualistische karakter van de godin:**

De godin heeft een gevend en een nemend aspect:

- a. de **dochter** (godin van de liefde en de oorlog) bij Hettieten, Kanaänieten en Japaners;
- b. de **moedergodin** bij de Indiërs.

2. **De moedergodin als zoogster:**

De godin zoogt goden en mensen bij de Sumeriërs, de Kanaänieten en de Indiërs.

3. **Wijsheid** is zeker bij de Indiërs een deel van de tetraade.

4. **De macht van de Vader is afhankelijk van de Moeder** bij de Indiërs.

5. **De scheiding van de Zoon en de Dochter** is:

- a. voorwaarde voor de vestiging van de kosmische orde (m.n. in Egypte);
- b. beeld van een bepaalde scheppingswijze, nl. de schepping als overwinning van de scheppergod op de antagonisten (m.n. in Iran en India).

6.5 De Vader en de Moeder van de Kabbalistische tetraade

6.5.1 Inleiding tot de Vader en de Moeder van de Kabbalistische tetrade

a. Kenmerken van de personen van de Kabbalistische tetrade:

De vier wezens van de Kabbalistische tetrade blijken **mythische personen met een mythische biografie** te zijn, geen zuivere symboliek:

1. Ze handelen als personen die op elkaar reageren.
2. Ze voeren daden uit en hebben gevoelens en ervaringen.
3. Ze lijken op de andere tetraden en hun mythen.

b. Het seksueel-familiale aspect van het tetragrammaton:

1. De vier consonanten van het tetragrammaton symboliseren de kwaliteiten van God:

- i. Wijsheid;
- ii. Begrip;
- iii. Schoonheid;
- iv. Koningschap.

2. Hun seksueel-familiale aspect blijkt uit:

- i. hun **aanduidingen**:
 - (1) Vader;
 - (2) Moeder;
 - (3) Zoon;
 - (4) Dochter;
- ii. hun **relaties**:
 - (1) De Vader bracht de Moeder voort.
 - (2) De Vader copuleert met de Moeder.
 - (3) De geboorte van de Zoon en de Dochter.

c. Het mythologem van de wereldouders:

1. Zohar III, 290 b:

De relatie van de Vader en de Moeder wordt beschreven als een verhouding van opperste gelukzaligheid en meest intieme vereniging.

2. **Commentaar:**

- i. Dit mythologem van de gelukzaligheid van de wereldouders komt voor in:
 - (1) Egypte: Geb en Nut;
 - (2) India: Śiva en Pārvatī.
- ii. Het concept van Vader Hemel en Moeder Aarde in omhelzing als de scheppers van de kosmos is universeel.
- iii. De beschrijving in de Zohar van dit mythologem kan niet ontstaan zijn op basis van de symbolische verklaring van het tetragrammaton.

6.5.2 De seksualiteit van God m.b.t. de Kabbalistische Vader en Moeder

a. De seksuele vereniging van de Kabbalistische Vader en Moeder:

1. Zohar I: 162 a-b:
De Tzaddiq (de 'Rechtvaardige', nl. de Vader) en zijn 'Vrouw' (de Moeder) verrichte een copulatie met zaadlozing.
2. Zohar III: 4 a:
De Vader en de Moeder worden nooit van elkaar gescheiden en heten daarom '**Metgezellen**' (*re'im*).

b. Het androgyn of hermafroditische aspect van God:

1. **Teksten:**
 - i. Joseph ben Abraham **Gikatilla**, 'Sha'are Orach' (1248 - 1305):
 - (1) Hij beschrijft de Vader en de Moeder als een androgyn met twee gezichten, hoewel hij waarschuwt voor een letterlijke voorstelling.
 - (2) Elke letter van het tetragrammaton heeft namelijk twee gezichten die naar elkaar toe zijn gekeerd.
 - ii. **Zohar III: 296 a:**
De Matronit en de Koning (het vrouwelijke en het mannelijke aspect van God) verenigen zich seksueel tot één lichaam op de Sabbat.
 - iii. **Mozes Cordovero** (1522 - 1570) uit Safed in 'Pardes Rimmonim' ('De granaatappelboomgaard'):
De hoogste van de Sefirot (de tien goddelijke emanaties) is de Kroon, die mannelijk en vrouwelijk tegelijk is.
2. **Commentaar:**
 - i. ad b.1:
Gikatilla dacht aan het Midrashische concept van de **androgyn**: een dubbel lichaam waarvan de delen met de rug tegen elkaar liggen en ieder een andere kant op kijken.
 - ii. ad b.2:
De seksuele voorstelling blijft domineren.
 - iii. Het **androgyn aspect** van God is waarschijnlijk **oud**, getuige een vroege Midrash:
 - (1) God schiep de mens als androgyn.
 - (2) Aangezien de mens naar Gods beeltenis geschapen is, is God een androgyn.
 - iv. Blijkbaar was het idee van God als Vader en Moeder algemeen goed geworden en was hun **seksuele vereniging** zo hecht dat ze als een androgyn gezien werden.

6.5.3 De geboorte van de Zoon en de Dochter

a. Teksten:

1. Zohar III: 77 b:
De H (de Moeder) werd zwanger van de Y (de Vader) en bracht de W (de Zoon) voort en de tweede H (de Dochter) werd tegelijk met hem geboren.
2. Zohar I: 30 b - 31 a:
De androgynse Zoon-Dochter (Hemel-Aarde) met de ruggen aaneen werd gescheiden en de delen richtten hun gezichten naar elkaar: de Hemel verlichtte de Aarde, die zich daarop niet meer wilde omdraaien en gelukkig was.

b. Commentaar:

1. ad a.1:
De zwangerschap lijkt op die van Zurvān (Iran).
2. ad a.2:
 - i. Het kind is hier een androgyn wezen.
 - ii. Het is een duplicaat van de eerste generatie van God, nl. de Vader en de Moeder.
 - iii. Theogonie en kosmogonie worden gecombineerd:
Begrip (de Moeder) bracht de Aarde (de Dochter) en de Hemel (de Zoon) voort.
3. De **mythische kosmogonie in 't algemeen**:
 - i. De Vader-god en de Moeder-godin brachten Hemel en Aarde voort, die met de ruggen tegen elkaar lagen.
 - ii. Hemel draaide Aarde om, zodat ze elkaar aankeken, terwijl zij beneden hem lag.
 - iii. Aarde probeerde zich weer om te draaien.
 - iv. Hemel hield haar tegen door zijn licht op haar te laten schijnen.
 - v. Aarde was daarop tevreden en bleef liggen.

6.5.4 De relaties tussen de ouders en de kinderen

1. De verhouding tussen de Vader en de Moeder:

a. Teksten:

i. Zohar I: 156 b:

- (1) De ouders vereerden hun kinderen, maar de Vader hield meer van de Dochter (de Matronit), die hij ook 'zuster' en zelfs 'moeder' noemde.
- (2) De Moeder hield meer van de Zoon, maar werd jaloers op de Vader en eiste van de Dochter dat ze zou ophouden de Vader te bekoren.

ii. Midrash over Hoogliederen:

De liefde van God voor Israël wordt vergeleken met de Liefde van de Koning voor zijn Dochter, die hij ook 'zuster' en 'moeder' noemde.

b. Commentaar:

De liefde van de Vader voor de Dochter in de Zohar is een mythologisch motief:

- i. Het motief komt algemeen voor.
- ii. Er kan geen sprake zijn van slechts rationele symboliek.
- iii. Het motief is gebaseerd op een oude Midrash (zie hierboven 1.a.ii) die ook Bijbelse passages aanhaalt.
- iv. De Vader en de Dochter zijn twee onafhankelijke personen.
- v. Het motief van de jaloezie is in de Zohar toegevoegd.

2. De verhouding tussen de Moeder en de Zoon:

a. Teksten:

i. Zohar III: 17 a:

- (1) De Moeder toonde liefde voor haar Zoon door hem te zogen.
- (2) Zij (Israël) bleef dit doen toen hij (de Heilige, gezegend zij hij) volwassen was, en ze bevonden zich in een staat van volmaaktheid.

ii. Zohar III: 88 b:

Toen de Dochter (de Matronit) en de Zoon (de Koning) gescheiden werden, scheidde de Moeder zich van de Zoon en zoogde hem niet meer.

b. Commentaar:

De moedergodin die haar zoon(s) zoogt, is een bekend mythologem.

6.6 De Zoon en de Dochter van de Kabbalistische tetraade

6.6.1 Inleiding tot de Zoon en de Dochter van de Kabbalistische tetraede

a. Algemene opmerkingen:

1. In veel mythologieën, ook de Zoharische, raken de ouders op de achtergrond en treden de kinderen naar voren, omdat de laatsten zich meer met de wereld en de mensen gaan bezighouden.
2. Aan de Zoon en de Dochter zijn lange verhalen gewijd over hun relatie, m.n. over hun liefde en scheiding ten tijde van de verwoesting van de Tempel van Salomo en de ballingschap van Israël.

b. De terminologie van de Zoon en de Dochter:

1. De Zoon:
 - i. de Koning;
 - ii. de Heilige, gezegend zij hij;
 - iii. Zoharariël:
'Pracht van Ariël (= 'Leeuw van Ēl', nl. het altaar)';
 - iv. Adiryaron:
'de Machtige zingt';
 - v. Aktariël:
'Mijn kroon is Ēl';
 - vi. Tetrasia:
'Vier God', een verwijzing naar:
(1) het tetragrammaton of
(2) God als schepper van de vier elementen;
 - vii. Hemel.
2. De Dochter:
 - i. Malkhut:
'Koningschap' (de tiende *sefira*);
 - ii. Shekhina:
'Woning';
 - iii. Matronit:
'Vrouw';
 - iv. Parel;
 - v. Edelsteen;
 - vi. Verworpen hoeksteen;
 - vii. de Gemeenschap van Israël (*Kĕneset Yiśrā'ēl*);
 - viii. Vrouw (het vrouwelijke wezen);
 - ix. Maan;
 - x. Hert;
 - xi. Aarde;
 - xii. Nacht;
 - xiii. Tuin;
 - xiv. Bron;
 - xv. Zee;
 - xvi. de Hoogste vrouw;
 - xvii. de Lichte vrouw;
 - xviii. Sara, Rebekka en Rachel (vlgs Gikatilla).

6.6.2 Het huwelijk van de Zoon (de Koning) en de Dochter (de Matronit)

- a. De Koning en de Matronit zouden als hemelse broer en zuster trouwen:
1. **Het tijdstip van het huwelijk van de Koning en de Matronit:**
Na de bouw van de Tempel van Salomo trouwden ze, want de tempel was hun huwelijksverblijf.
 2. **Het probleem van de incest tussen de Koning en de Matronit:**
Voor de Kabbalisten was de incest geen probleem, want hier is sprake van een hoger, goddelijk niveau.
 3. **Het karakter van het huwelijk van de Koning en de Matronit:**
 - i. Het huwelijk van de ouders was eendrachtig: ze heten de Metgezellen.
 - ii. Het huwelijk van de Koning en de Matronit was ruzieachtig en resulteerde in scheidingen en herenigingen: ze heten Minnaars (*dodim*).
 4. **Oorzaak van de huwelijksproblemen tussen de Koning en de Matronit:**
Door de gelijkstelling van de Matronit met het volk Israël (*Kēneset Yiśrā'ēl*) dat zondigde, ontstond de verwijdering tussen de Koning en de Matronit.
 5. **De gevolgen van de verwijdering tussen de Koning en de Matronit:**
 - i. de verwoesting van de Tempel van Salomo, hun huwelijksverblijf;
 - ii. de verzwakking van de mannelijke kracht van de Koning. Vergelijk:
 - (1) India:
Śiva's kracht verdwijnt zonder Pārvatī (zie 6.4.6-b.2.ii(3)).
 - (2) Zohar III: 5a en 69a:
De Koning is geen koning zonder de Matronit.
 6. **Conclusie t.a.v. de verwijdering tussen de Koning en de Matronit:**
De scheiding van de Koning en de Matronit had slechte gevolgen zowel voor God als voor Israël.
- b. **Het spontane effect van het aardse huwelijk op het hemelse huwelijk:**
Meestal hebben goden macht over het lot der mensen, maar in de Kabbala is dit **omgekeerd**. Hier heeft het menselijke, aardse huwelijk gevolgen voor het goddelijke, hemelse huwelijk:
1. **Teksten:**
 - i. Zohar III: 44b:
Iemand die overspel bedrijft, drijft een man en zijn vrouw uiteen, hetgeen ook tot een scheiding tussen de goden (de Koning en de Matronit) leidt.
 - ii. Zohar III: 7a:
Wanneer een man zich met zijn vrouw verenigt en een zoon en een dochter voortbrengt, gelijkt hij op God. Wanneer hij dit niet doet, 'vermindert hij het beeld' van God.
 2. **Commentaar:**
 - i. ad b.1.i:
De Matronit is het volk Israël en de Koning is God.
 - ii. ad b.1.ii:
 - (1) Het huwelijk is een *imitatio dei*, dus een heilig huwelijk, waardoor de goddelijke tetrade ontstaat.
 - (2) Het achterwege blijven van het huwelijk veroorzaakt een scheiding tussen de leden van de goddelijke tetrade ofte wel een vermindering van het beeld van God.

6.7 De tetrade als mythe

6.7.1 De behoefte aan een hemels ouder- en kinderpaar

a. Algemene opmerkingen:

1. De vraag is in hoeverre de volgelingen van de Kabbala (*m'qubbalim*) geloofden in en hoe ze dachten over het polytheïstische aspect van hun leer.
2. Er doen zich twee psychologische problemen voor t.a.v. de ene God, opgevat als tetrade.

b. De respons van de gelovigen op de tetrade:

1. **De bewuste, monotheïstische respons op de tetrade:**
 - i. De Kabbalisten, evenals hun tegenstanders, zijn strikt monotheïstisch.
 - ii. De polytheïstische trekken in hun literatuur zijn volgens hen niet de ware betekenis, hoewel die literatuur, evenals de Bijbel, de onaantastbare waarheid is.
2. **De onbewuste, emotionele respons op de tetrade:**
 - i. De ene God op eenzame hoogte (zonder familielevens) stemde niet overeen met het beeld van de Jood van het aardse familielevens, zonder welke hij niet kon.
 - ii. Er ontstond een psychologische behoefte aan een hemels ouder- en kinderpaar, overeenkomend met het aardse ideaal.
3. **De bijdrage van de Zohar aan de vervulling van de behoefte aan een tetrade:**
 - i. De Zohar slechtte het niet-corresponderende beeld van de eenzame godfiguur zonder familielevens:
 - (1) God leefde in familieverband met Vrouw, Zoon en Dochter.
 - (2) Door te trouwen en kinderen voort te brengen verhoogde God het geluk van het gezinslevens.
 - ii. Deze voorstelling bevredigde op onbewust niveau het geloof van de Kabbalist en droeg bij aan de populariteit van de Zoharische doctrine.

6.7.2 De ontwikkeling van de idee van de tetrade door de Kabbalistische auteurs

1. **Mozes de Leon**, auteur van de Zohar, **ging uit van het tetragrammaton YHWH**.
De ontwikkeling van de tetrade kon niet alleen op basis van het tetragrammaton zijn ontstaan, omdat de gelijkenissen met andere tetraden te talrijk, te gedetailleerd en te complex waren.
2. **Abraham Abulafia** (ca 1240 - 1291, Saragossa) is volgens Scholem beïnvloed door de Indische techniek van **Yoga**.
Indische mythologische ideeën konden via de Arabieren Spanje bereiken. De Kabbalistische tetrade in de **Zohar** komt overeen met de **Indische tetrade**; m.n. het motief van de krachtsvermindering die zich bij de Vader voordoet, wanneer hij niet verenigd is met de Moeder, is opvallend.
3. Mozes de Leon heeft waarschijnlijk **onbewust** gebruik gemaakt van de Indische tetrade. Een bewuste voorstelling zou ketterij zijn.
De kinderen van de Wereldouders konden echter niet twee zoons zijn, maar een zoon en een dochter (WH).
4. Ook de ontwikkeling van de **tetradegoden als levende persoonlijkheden** moet onbewust zijn gegaan, net als de profeten van God een levende persoon maakten, waardoor hij leek op Baäl en Stier-Ēl.
Mozes de Leon gebruikte ook hier kenmerken uit de Indische en andere tetraden.
5. De **belangrijkste motieven van de Kabbalistische tetrade**:
 - a. het huwelijk van de Vader en de Moeder;
 - b. de geboorte van de Zoon en de Dochter;
 - c. de geboorte van de androgynen Hemel-en-Aarde;
 - d. de scheiding van Hemel en Aarde;
 - e. de liefde van de Vader voor de Dochter;
 - f. de afgunst van de Moeder;
 - g. het zogen van de Koning en de Matronit door de Moeder.

7 Matronit, de godin van de Kabbala

7.1 Inleiding tot de Matronit

a. **Namen** van de Matronit:

1. De Matronit had veel namen en bijnamen, w.o. Shekhina.
2. Matronit < lat. *Matronita* 'Jonkvrouwe'.

b. De **rol** van de Matronit in de tetrade:

1. Ze had een centrale rol bij goddelijke gebeurtenissen en relaties.
2. Ze was vooral gebonden aan het lot van Israël.
3. Ze was de schakel tussen Boven en Beneden.
4. De mens kon zich het beste met haar identificeren.
5. Ze is de meest uitgesproken vorm van een Joodse godin.

c. De **persoon** van de Matronit komt het meest overeen met de oude Midden-Oosterse godin (zie hierna).

7.2 De godin van de liefde en de oorlog

7.2.1 Belangrijkste kenmerken van de Midden-Oosterse godin

1. Ze speelde een rol in het religieuze ritueel en het bewustzijn van de mensen.
2. Ze droeg verschillende namen, w.o. Inana, Ištar, Anat en Anāhitā.
3. Haar levensdomeinen waren:
 - a. liefde;
 - b. oorlog.
4. Haar persoonlijkheidskenmerken waren:
 - a. kuisheid (maagd);
 - b. promiscuïteit, wellust (hoer);
 - c. moederlijkheid, voortplanting (moeder);
 - d. bloeddorstigheid (strijdster en vernietigster).

7.2.2 Inana

Kenmerken:

1. De **oudste** Midden-Oosterse godin in **Sumerië** (3^e millennium).
2. **Beschermvrouwe van Uruk** (Bijb. Erech).
3. Ze is **maagd**:
 - a. 'de maagd Inana'
 - b. 'de zuivere Inana'
4. **Godin van**:
 - i. de **seksuele liefde**;
 - ii. **voortplanting**;
 - iii. **vruchtbaarheid**;
5. **Minnares van**:
 - a. **Dumuzid** (= Tammuz), de oudste mythische koning van Sumerië;
 - b. alle **koningen** van Sumerië;
 - c. **gewone sterfelingen**:
de mythe van Inana en de tuinman, waarin deze haar verleidde en die ze daarna strafte.
6. **Godin van de oorlog**:
 - a. Ze kende ongeremde woede en vernietigingsdrang.
 - b. 'de vrouwe van oorlog en conflicten'
 - c. Ze rustte Hammurābi (1728 - 1686) uit met wapens en was zijn 'goedgezinde beschermgeest'.
7. Nog steeds vereerd tijdens Nabonidus (555 - 539) in Uruk in een met goud beklede ruimte, terwijl ze een wagen bestuurde, getrokken door zeven leeuwen.

7.2.3 Ištar (en Anat)

Kenmerken:

1. Opvolgster van en geïdentificeerd met Inana in **Akkad**.
2. **Godin der liefde:**
 - a. Haar **promiscuïteit** werd meer benadrukt dan haar maagdelijkheid; ze wordt een goddelijke hoer:
 - i. Als 'Koe van de maangod Sîn' laat ze de vegetatie groeien met water.
 - ii. Als 'Koe van Sîn' in de mythe van Ištar en de stier werd ze bevrucht door een jonge stier en tijdens haar zwangerschap bijgestaan door twee hemelgeesten.
 - b. **Snelle wisseling van liefde en haat:**
Ze beminde en vernietigde een groot aantal goddelijke, dierlijke en menselijke minnaars.
 - c. **Gemalin van menselijke koningen**, zoals Sargon van Akkad.
 - d. Ze had **invloed op de seksualiteit van mensen en dieren**, die pas begonnen te copuleren na haar verrijzenis uit de onderwereld.
 - e. **Moeder van land en volk:**
'Ik baarde mijn volk.'
 - f. **Moeder en minnares van goden:**
 - i. Haar eerstgeboren zoon is de vuurgod.
 - ii. 'de zoetgevooste gemalin van de goden'.
3. **Godin van de oorlog:**
 - a. Ze is:
 - i. 'de ontzagwekkendste van de godinnen';
 - ii. 'Ištar van het slagveld'.
 - b. Ze droeg een kleed van vuur en de *melammu*-hoofdtooi, en wierp vuur naar haar vijanden.
 - c. Ze gaf de **overwinning** aan haar minnaars, de Babylonische koningen.
 - d. Ze is verbonden met de **strijdwagen**:
 - i. Ze beloofde Gilgameš 'een wagen van lapis en goud'.
 - ii. In de Ptolemaeïsche periode heet ze nog:
'gemalin van paarden, vrouwe van de wagen'.
 - e. Ze rustte ook op haar leeuwentroon.
4. **Anat:**
Ze is de westelijke variant van de grote Mesopotamische godin.

7.2.4 Anāhitā

7.2.4.1 Verspreiding van de cultus van Anāhitā

1. Eerst verspreiding van de cultus van Anat (toevallige naamsovereenkomst) naar de **Boven-Eufraat**: de stad Anat (nu: Ana) ten zuiden van Dura Europos.
2. Daarna verspreiding van de cultus van (inmiddels) Anāhitā van de Assyriërs naar de **Perzen**:
 - a. Herodotos:
sic;
 - b. Andere Griekse auteurs:
De cultus en de voorstelling van Anaitis lijkt op die van Ištar.
 - c. Berossos:
Artaxerxes II (404 - 362 (maar wrsch. 358/9, A.B.) introduceerde haar cultus in:
 - i. Babylon / Susa;
 - ii. Ekbatana;
 - iii. Persepolis;
 - iv. Baktra;
 - v. Damaskos (? , vraagteken van Patai);
 - vi. Sardes.
3. Vanuit Perzië verspreiding van de cultus naar de **Grieks-Romeinse wereld**.

7.2.4.2 Kenmerken van Anāhitā

1. Uiterlijk:

Avesta: Yašt V:

- a. *Arədvī Sūrā Anāhitā* 'de Hoge, Machtige, Onbevleete';
- b. 'een prachtige maagd, machtig en lang, met hoog vastgemaakte gordel, gekleed in een met goud geborduurde mantel, dragend oorringen, een halsketting en een kroon van goud, en versierd met dertig ottervachten'.

2. Ze is **maagd**, zoals haar Sumerische, Akkadische en Kanaänitische tegenhangers.

3. Ze is **godin van de vruchtbaarheid**:

- a. Godin van de vruchtbaar makende wateren.
- b. Godin van de hemelse bron tussen de sterren, waaruit alle rivieren ontstaan.
- c. Ze vermeedert kudden en rijkdom.
- d. Ze schenkt vrouwen
 - i. vruchtbaarheid;
 - ii. een goede bevalling;
 - iii. melkproductie.
- e. Ze zuivert het zaad der mannen.
- f. Ze wordt aanbeden door
 - i. trouwlustige meisjes;
 - ii. vrouwen tijdens de bevalling.
- g. Ze heeft aspecten van de hoer:
De dochters van Armeense edelen prostitueerden zichzelf vóór hun huwelijk in het heiligdom te Erez (Akilisene).
- h. Ze heeft aspecten van de koe:
Haar heilige dier was de stier; ze werd daarom geïdentificeerd met
 - i. Lydië:
Kybele, de Grote Moeder;
 - ii. Armenië en Cappadocië:
Artemis Tauropolos.

4. Ze is **godin van de oorlog**:

- a. Oorlogsgodin zoals haar lokale tegenhangers.
- b. Ze heeft een wagen met vier witte paarden:
 - i. Wind;
 - ii. Regen;
 - iii. Wolken;
 - iv. Hagel.
- c. Ze staat strijders bij.

5. **Overige gelijkstellingen**:

- a. Athena (als oorlogsgodin)
- b. Aphrodite (als vruchtbaarheidsgodin)
- c. 'Perzische Diana' of 'Perzische Artemis'
- d. De planeet Venus
- e. Later is ze de dochter van Ormuzd als:
 - i. de weldoener der mensheid;
 - ii. de moeder van alle wijsheid;
 - iii. koningin.

7.3 De Matronit in populair-mythisch opzicht

Er zijn twee Kabbalistische zienswijzen op de Matronit:

1. De **geleerd-mystieke beschouwing van de Matronit**:
De Matronit is slechts een aspect van de ene God en de laagste van de tien *sefirot*.
2. De **populair-mythische beschouwing van de Matronit**:
 - a. De Matronit is een **onafhankelijke godin**, de echtgenote van de Koning.
 - b. De Matronit lijkt op de verering van **Maria**, de Moeder Gods, die
 - i. wonderen verrichtte;
 - ii. rechtstreeks en persoonlijk, overal en altijd aanbeden kon worden.
 - c. De Matronit bleef op aarde achter, nadat de Koning na de verwoesting van de Tempel van Salomo zich onbereikbaar had teruggetrokken.
3. **Commentaar**:
 - a. De verering van de Matronit is een **religieuze herleving van de oude godinnenverering**.
 - b. In de Matronit herleven bovendien de **persoonlijkheidskenmerken** van de Midden-Oosterse godin:
 - i. kuisheid (zie 7.4);
 - ii. promiscuïteit (zie 7.5);
 - iii. moederlijkheid (zie 7.6);
 - iv. bloeddorstigheid (zie 7.7).

7.4 De maagdelijke Matronit

a. Kenmerken van de maagd:

1. de maagd als jong meisje, wat geldt voor alle vrouwen en godinnen op jonge leeftijd;
2. de maagd als volwassen vrouw,
 - i. die dat ook blijft in een omgeving van seksuele activiteit;
 - ii. die zelf in seksuele activiteit met goden en mensen deelneemt;
 - iii. wat geldt voor een aantal Midden-Oosterse godinnen.

b. Maria, de Maagd, hoort tot de tweede categorie (a.2):

1. Ze heeft Gods zoon gebaar.
2. Ze heeft Jozefs kinderen gebaar.
3. Ze bleef desondanks 'de Maagd'.

c. De Matronit, de maagd, hoort eveneens tot de tweede categorie (a.2):

1. Ze is de minnares van goden en mensen.
2. Ze blijft tocht de maagd.
3. Ze wordt nooit door het Kwade overwonnen (i.t.t. andere godinnen).
4. Ook in haar aspect van het Heilige Land is ze nooit door een vreemdeling overwonnen.

7.5 De Matronit als minnares van goden en mensen

7.5.1 Jacob en Mozes als de eerste en de tweede gemaal van de Matronit

a. Algemene opmerkingen:

1. De Matronit als gemalin van goden, mensen en zelfs Satan staat in contrast met de maagdelijke Matronit.
2. Haar promiscue gedrag kan niet veroordeeld worden, want in de hemel gelden andere wetten dan op aarde.

b. Jacob, de eerste gemaal van de Matronit:

Zohar I: 21b - 22a:

Hoewel Jacob met de Matronit gehuwd was, had hij alleen geslachtsgemeenschap met zijn andere, aardse vrouwen. Pas na zijn dood had hij seks met de Matronit.

c. Mozes, de tweede gemaal van de Matronit:

Zohar I: 21b - 22a:

Mozes scheidde van Zippora en huwde met de Matronit en had geslachtsgemeenschap met haar, dus tijdens zijn leven.

7.5.2 De Koning, de derde gemaal van de Matronit

7.5.2.1 Inleiding tot het huwelijk van de Matronit met de Koning

a. De voorgeschiedenis van het huwelijk van de Matronit en de Koning:

1. Na zijn dood werd Mozes door de Matronit van de berg Nebo weggedragen naar zijn graf.
2. Pas bij de bouw van de Tempel van Salomo komt ze weer tevoorschijn.
3. Ze bereidt haar huwelijk voor met de goddelijke Koning in de Tempel van Salomo, de woning van hun huwelijk.

b. De verhouding tussen de Matronit en de Koning:

1. De Matronit en de Koning waren zuster en broer, en zelfs een Siamese tweeling (zie 6.5.3-a.2).
2. Hun voor mensen incestueuze verhouding is in de hemel volkomen legitiem.

De Hebreeuwse godin - Matronit, de godin van de Kabbala - De Matronit als minnares van goden en mensen - De Koning, de derde gemaal van de Matronit

7.5.2.2 Het huwelijk van de Matronit en de Koning

7.5.2.2.1 De *hieros gamos* van de Matronit en de Koning

a. Algemeen verloop van het paringsritueel:

Zohar Hadash:

1. Het huwelijk had een koninklijke allure.
2. Zij wachtte op bed met haar dienaressen op de Koning die met een stoet jongelingen de kamer binnentrad.
3. Daarna verrichtten ze de liefde in volle overgave.

b. Tijdstippen van de paring van de Matronit en de Koning:

1. Het dagelijks (middernachtelijk) paringsritueel:

Zohar Hadash:

- i. De Koning bezoekt de Matronit elke nacht in de tempel.
- ii. Hier stond geen menselijk paringsritueel tegenover, zoals het oude Nieuwjaarsritueel in het Midden-Oosten.
- iii. De goddelijke vereniging had gevolgen voor het kosmisch welzijn.

2. Het wekelijkse paringsritueel:

i. Zohar III: 296a:

- (1) De Koning bezocht de Matronit ééns per week van vrijdag op zaterdag.
- (2) Hier stond het menselijke paringsritueel van de vrome man en zijn vrouw tegenover.

ii. Zohar II: 89a-b:

Wanneer uit deze *imitatio dei* (en dus op dit tijdstip) een kind geboren wordt, krijgt het zijn ziel uit de hemel.

iii. Zohar I: 12b:

- (1) De menselijke paring heeft gevolgen voor de kosmische paring van de Matronit en de Koning en voor de generatieve krachten van het universum.
- (2) De huwelijksverrichtingen worden met opzet vaag gehouden i.v.m. gevoeligheden:
 - (a) Het zaad van de Koning is een 'rivier'.
 - (b) De Shekhina of de Matronit is 'de Zee'.
 - (c) De fallus van de Koning is 'het teken des verbonds'.
- (3) Uit de goddelijke vereniging komen zielen en engelen voort.

3. Het jaarlijkse paringsritueel:

i. Het huwelijk met Satan:

Zohar II: 219b; I: 64a:

- (1) Het was Israël's noodlot dat het ieder jaar moest zondigen.
- (2) Satan = Samaël = Azazel trachtte dan met de Matronit te copuleren als slang of gezeten op een slang.
- (3) Dit gebeurde alleen wanneer Israël zondigde, dus wanneer er sprake is van menselijke invloed op de goddelijke vereniging.

ii. Scheiding van en hereniging met de Koning:

- (1) De copulatie van de Matronit en Satan heeft tot gevolg dat de Koning zich terugtrok.
- (2) Leviticus 16: 8 - 10:
Op de Dag van verzoening wordt een zondebok als offer aan Satan van een rots geworpen.
- (3) Zohar III: 79a; I: 64a:
Satan wil het offer ontvangen en verlaat de Matronit, die daarop zich weer met de Koning verenigde.

7.5.2.2.2 De visuele weergave van het huwelijk van de Matronit en de Koning

Rabbi Josef de Kabbalist: 'Sefer Tashaq' (Spanje, 14e eeuw):

- a. De letter *het* ם stelt de **Matronit** voor:
 1. Linkerpoot is linkerbeen.
 2. Rechterpoot is rechterbeen.
 3. Dwarsbalk is lichaam.

- b. De letter *zayin* ז stelt de **Koning** voor:

Deze wordt 'het teken des verbonds', d.w.z. de besnijdenis, genoemd en is dus de fallus, die haar penetreert.

- c. De letter *he* ה stelt de **Matronit en de Zoon** voor:
 1. De losse linkerpoot is echter de Zoon of de Metatron, die ook *he* wordt genoemd, zolang hij niet met de Matronit paart.
 2. Wanneer de linkerpoot zich weer hecht aan de balk, wordt de Metatron weer *het*: hij paart met de Matronit.

7.5.2.3 De scheiding van de Matronit en de Koning na de verwoesting van de Tempel van Salomo

a. Scheiding en directe gevolgen:

1. Zohar III: 42a-b:
Door de verwoesting van de Tempel van Salomo, hun woning, konden de Matronit en de Koning elkaar niet meer beminnen.
2. Zohar I: 210a-b:
De Matronit werd verbannen uit het land van Israël en de Koning klaagde.
3. Zohar III: 17a-b, 74b:
Zij verbleven in een staat van 'beschamende naaktheid'.
4. Zohar III: 69a:
Doordat de Koning beroofd was van de Matronit, verloor hij zijn kracht en macht.

b. Het overspel van de Koning met Lilith:

Zohar III: 69a:

De Koning nam Lilith, een dienaar van de Matronit, als slavin-concubine, waardoor hij zijn eer verloor.

c. De Matronit als onvrijwillige gemalin van andere goden:

Zohar I: 84b:

De Matronit werd door vreemde goden overweldigd en kreeg kinderen bij hen.

7.5.3 De vrome man als gemaal van de Matronit

a. Zohar I: 49b - 50a; Pardes Rimmonim:

Wanneer de vrome man geen geslachtsgemeenschap heeft met zijn vrouw, heeft hij die wel met de Matronit (of Shekhina) door de studie van de Wet.

b. Isaac Luria, 'Kavanna':

Zie 6.6.1-b.2.xviii.

1. **Identificatie** van de **Matronit** (of Shekhina) en **Rachel**:

- i. Rachel, de vrouw van Jacob, is de lijdende moeder van Israël.
- ii. De Matronit (of de Shekhina) is de Gemeenschap van Israël, die door haar verbanning eveneens lijdt.

2. Rachel (of de Matronit) kan worden teruggebracht naar haar echtgenoot (d.i. God) door **mystieke concentratie** op:

- i. de verheffing van de ziel in het mysterie van de Matronit en de Vrouwelijke Wateren;
- ii. de smart van Rachel over de verbanning naar de diepten en de verwoesting van de Tempel van Salomo, ontstaan door de zonden van Israël, m.n. door de stam van Kaïn, waarin veel slangengif zit;
- iii. de Torah, waardoor de Shekhina weer zal verrijzen om te copuleren met haar echtgenoot (d.i. God).

3. Hij (de mysticus) wordt door deze handeling '**Bruidsjonker** van de Matronit' genoemd.

7.6 De moederlijke Matronit

- a. De Matronit als moeder draagt, zoogt, voedt op en beschermt goden en mensen.
- b. De rol van de moeder in de tetraade (zie 6.5.1-b e.v.) gaat over van de Moeder naar de Dochter (de Shekhina-Matronit): Zohar I: 84b; III: 17a-b, 186b:
 1. Ze is de (geestelijke) moeder van Israël en dus de 'Gemeenschap van Israël' (*Kěneset Yisrā'ēl*).
 2. Ze zoogt en voedt de kinderen van Israël en schenkt hen welzijn.
 3. Haar moederlijke natuur is zo krachtig dat ze zelfs heidenen zoogt en voedt.
 4. Ze wordt de 'Lagere Moeder' genoemd, i.t.t. haar moeder, de 'Hogere Moeder'.

7.7 De oorlogszuchtige Matronit

7.7.1 Beschrijving van de oorlogszuchtige Matronit

1. Inleiding:

- a. De bloeddorstigheid van de **Midden-Oosterse godinnen** uit het 3^e en 4^e millennium v. Chr. is in de Kabbala van de 13^e eeuw na Chr. afgezwakt, maar nog steeds herkenbaar.
- b. De **Bijbelse Jahweh** is 'officieel' de enige strijdbare god. Hij is:
 - i. Exodus 15: 3:
'een krijgsheld';
 - ii. Jesaja 51: 9:
'gij ... die Rahab neergehouwen, de zeedraak doorboord hebt';
 - iii. Psalm 89: 11:
degene die 'Rahab als een verslagene verbrijzeld' heeft;
 - iv. Jesaja 63: 1 - 6:
degene die volkeren vertrapt, waardoor zijn kleding met bloed doordrenkt raakt.
- c. In **Talmudische** tijden (1^e - 5^e eeuw) is alleen de **Shekhina** bloeddorstig en doodt uit genade.

2. De beschrijving van de oorlogszuchtige Matronit in de Zohar:

- a. Zohar II: 29a:
De Koning vertrouwt de oorlogvoering toe aan de Matronit. De Shekhina wordt rood van het bloed als ze de zondaren straft.
- b. Zohar II: 50b:
De Matronit heeft het commando over myriaden soldaten van allerlei categorieën met zes hoofden en zes vleugels. Ze leidt dit leger tegen de Egyptenaren.
- c. Zohar II: 51a-b:
De Matronit krijgt de beschikking over allerlei wapens en burchten.
De Matronit helpt de Israëlieten in hun strijd tegen de Egyptische koning, Samaël zelf; en later tegen Sisera.

3. Beschrijving van de oorlogszuchtige Matronit in de Hekhalot-literatuur (vanaf 1^e eeuw na Chr.):

- a. **Sefer Hekhalot of Sefer Hanokh:**
Dit is een Midrash die een versie van het Boek van Enoch (ca 150 v. Chr.) bevat.
- b. **Inhoud:**
Rabbi Yisma'el bezoekt de **hemelse hallen** (*hekhalot*) en ontmoet Metatron, 'de engel van het Gezicht', en een verschijning van Enoch.
In elk van de zeven hallen staan vier **wagens** van de Shekhina. De hallen worden omringd door rivieren van vuur, **kampen**, pilaren, vlamme wielen en toortsen.
- c. De wagens en de kampen (zie b.) zijn duidelijk **voor-Zoharisch**.

7.7.2 De Matronit als helpster en als monster

1. De kracht van de Matronit in de Zohar:

Zohar III: 75a-b:

- a. De Matronit helpt Israël tijdens de *Galuth*, de lange ballingschap, maar haar kracht is afhankelijk van de deugdzaamheid van het volk.
- b. Als Israël zondigt, neemt haar kracht af en die van de vijand toe.

2. De Matronit als monster in de Zohar:

- a. De Zohar gebruikt het beeld van de **Behemoth**, een **dierlijk monster**, voor zijn beeld van de **Matronit als vrouwelijk monster**:

i. Midrash-literatuur:

(1) De Behemoth is een mythisch, kosmisch dier dat

- (a) in één dag de Duizend Bergen begraaft;
- (b) in één slok de rivier de Jordaan leegdrinkt;
- (c) zijn dorst lest met het water van de rivier de Jubal, die uit het Paradijs stroomt.

(2) De basis van dit mythologem is:

Psalm 50: 10:

‘Want mij behoort al het gedierte van het woud, het vee op bergen, rijk aan runderen.’

(In Patai 1 staat: ‘cattle (Hebr. *Behemoth*) upon a thousand hills’.)

ii. Zohar I: 223a-b; III: 60:

(1) De Shekhina-Matronit is een vrouwelijk monster dat

- (a) de Duizend Bergen in één hap kan verorberen;
- (b) in één slok duizend rivieren kan leegdrinken;
- (c) armen heeft die in 24.000 of 25.000 richtingen wijzen;
- (d) dodelijke klauwen heeft;
- (e) duizend schilden in haar haar heeft, zodat ze heet:
 - (i) ‘Maan met het haar’;
 - (ii) ‘Komeet met de staart’;
- (f) uit haar haar legers voortbrengt;
- (g) wreed straft, waaraan niemand zich kan onttrekken;
- (h) een zoon baart, de Metatron, die de wereld omspant;
- (i) twee dochters baart, de vrouwelijke demonen
 - (i) Lilith;
 - (ii) Naäma.

(2) De Matronit als doodbrengster:

(a) Dit aspect is gebaseerd op:

- (i) de Talmud (zie 1.1.1-1.c);
- (ii) Spreuken 5: 5:
‘Haar voeten dalen af naar de dood,
haar schreden raken het dodenrijk’.

(b) Volgens de Zohar is deze vrouw:

- (i) de **Shekhina**;
- (ii) gerepresenteerd door de **verboden boom** in het Paradijs, die voor Adam ‘de boom des doods’ is.

7.7.3 Het verband tussen de Matronit en de Indische Kālī

De Indische Kālī heeft de Matronit in haar gunstige en ongunstige aspect **beïnvloed** (6.7.2-2, 3 en 4):

1. Er waren connecties tussen de Kabbala en het Hindoeïsme.
2. Zowel Kālī als de Shekhina-Matronit is **zwart** van uiterlijk, maar **schoon**.
Vergelijk:
 - a. Hooglied 1: 5:
'Donker van huid ben ik, doch bekoorlijk.'
 - b. Indische hymne:
'Donker bent u [nl. Kālī] zoals Saṃkarṣaṇa [nl. Śiva].'
3. **Kālī** is:
 - a. schoon, jong en maagdelijk;
 - b. zwart, monsterlijk en gewelddadig;
 - c. bloeddorstig;
 - d. drankzuchtig;
 - e. promiscu.
4. **Bekendheid aan het Hindoeïsme** werd o.a. gegeven door de Kabbalisten:
 - a. Abraham Abulafia;
 - b. Isaïc Albalag.

7.8 Maria en de Matronit

7.8.1 De oorlogszuchtige Maria

a. Maria als beschermvrouwe en godin van de Christelijke legers:

Er zijn parallellen tussen de oorlogszuchtige Matronit en de oorlogszuchtige Maria.

De Matronit komt als leidster van legers met Maria overeen:

1. **Concilie van Efese (431):**
Cyrillus van Alexandrië:
Door Maria
 - i. wordt de Drieëenheid geëerd;
 - ii. het kruis geëerd;
 - iii. triomfeert de hemel;
 - iv. worden de engelen blij gemaakt;
 - v. de duivels verdreven.
2. **Narses (ca 478 - ca 573):**
Hij liet zich op het slagveld leiden door Maria.
3. **Keizer Heraclius (ca 575 - 641):**
Hij droeg Maria's beeltenis op zijn banier.
4. **Maria als palladium, 438 - 1453 in Byzantium:**
Haar beeltenis werd op het slagveld meege dragen.
5. **Duitse ridders:**
Hun beschermvrouwe is Maria.
6. **Marvin Pope (Song of songs: a new translation with introduction and commentary, 1977):**
Het *labarum*, geïntroduceerd door keizer **Constantinus**, die Athena en Apollo aanbad, was gebaseerd op de kruisbanden van de soldaten en de oorlogsgodin en wordt nog steeds gebruikt als **symbool van de Koningin der Veldslagen**.

b. Maria in haar functie van heerseres:

De Matronit komt hierin met Maria overeen:

1. De **soevereine functie van God werd op Maria overgedragen**, zodat ze hem overschaduwde:
Ze is:
 - i. 'Keizerin van het universum';
 - ii. 'Heerseres over de wereld';
 - iii. de 'Meesteres die beveelt';
 - iv. de 'Koningin van hemel en aarde'.
2. **Johannes van Damascus (ca 750):**
Maria is de **'soevereine vrouwe aan wie de hele schepping is onderworpen door haar zoon'**.
3. **St. Peter Damian (1007 - 1072):**
Maria is ***deificata***.
4. **Machteld van Maagdenburg (ca 1210 - ca 1285):**
Maria is de **'godin'**.

7.8.2 Maria in andere functies

De Matronit komt ook in andere functies met Maria overeen, nl. als:

1. de **gemalin van God**;
2. de **moeder der mensen in mythisch opzicht**;
3. **middelaarster tussen God en mensen**:
Eén der wegen naar God leidt via Maria.
4. de **vroegere heidense godin die herleeft bij**
 - a. de Kollyridianen (Christelijke vrouwelijke secte, 5e eeuw) die in processie koeken dragen voor Maria;
 - b. de Kabbalisten (m.n. Moses Cordovero, Safed, 16e eeuw) die de Shekhina-Matronit verbonden met Asherah.

7.9 De betekenis van de Matronit

a. De verklaringen van de oorsprong van de Matronit:

De oorsprong van de persoonlijkheid van de Matronit met haar vier aspecten (kuisheid, promiscuïteit, moederlijkheid, oorlogzuchtigheid) kan op twee wijzen verklaard worden:

1. De comparatief-mythologische verklaring:

Er kunnen historisch religieuze lijnen getrokken worden van de oude Midden-Oosterse godin naar de Matronit. Het probleem diffusie versus onafhankelijk ontstaan is van belang.

2. De psychologische verklaring:

Een godin ontstaat vanuit een psychologische behoefte. Het probleem van de tegenstelling tussen diffusie en onafhankelijk ontstaan is niet meer van belang.
Zie verder b.

b. De godin (of de Matronit) als het beeld van de ideële vrouw:

1. De vier persoonlijkheidskenmerken van de godin (of de Matronit):

De godin is de geobjectiveerde projectie van de vrouw door de man, die haar in steeds wisselende gedaanten gedurende zijn leven beleeft naar gelang van zijn biologische en psychologische behoeften:

i. De moeder:

Ze zoogt het mannelijke kind na zijn geboorte en voedt hem op en beschermt hem.

ii. De maagd:

Bij zijn volwassenwording ziet de man in haar de maagd.

iii. De strijdster:

De man hoopt op haar hulp bij het bestrijden van de vijandige krachten die hem bedreigen.

iv. De minnares:

In zijn huwelijk ziet de man haar als de verleidelijke godin die zijn seksuele leven stimuleert en zijn sterven verlicht.

2. De paradoxale aspecten van de persoonlijkheidskenmerken van de godin (of de Matronit):

i. Maagd - minnares:

De man ziet in de godin de maagd, omdat ze er alleen voor hem moet zijn, maar ook de wellustige vrouw die de liefde met hem bedrijft.

ii. Maagd/minnares - moeder:

In haar omhelzing wil de man ook zich veilig voelen in haar moederlijke armen.

iii. Maagd/minnares/moeder - strijdster:

De liefdesfunctie staat tegenover de bloeddorstige functie van de godin van de strijd. Door beide wordt de man aangetrokken.

8 De mythe van God en de Shekhina

8.1 Inleiding: geleerden en de mythe

- a. De **meeste geleerden** in het Judaïsme erkennen dat er mythische elementen in de Kabbalistische literatuur voorkomen, maar **vermijden te laten zien** dat er een **compleet mythisch verhaal** aanwezig is.
- b. De oorzaak hiervan is dat ze de **godsdienst van Israël** zien als van een **andere, hogere orde** dan de andere religies. Het Judaïsme (en later het Christendom en de Islam) is **monotheïstisch** en ontbeert dus een mythologie i.t.t. de polytheïstische godsdiensten wier goden en godinnen zich voegden naar de mores van het desbetreffende volk.
- c. Enkele van deze geleerden zijn:
 1. Gershom Scholem;
 2. Louis Jacobs;
 3. Y'hezq'el Kaufmann.

8.2 De mythe van de Koning en de Koningin

a. De centrale mythe van de Kabbala en het Hasidisme:

1. Patai is het niet eens met het waarderingsverschil tussen het monotheïsme en het polytheïsme (zie 8.1). Mythopoësis staat op gelijke voet met religieuze speculatie en scheppingskracht.
2. **De mythe van de Koning en de Koningin in de Zohar:**
 - i. **De schepping:**

Het Al was vervuld van God. Hij schiep het universum door zich samen te trekken en ruimte te scheppen voor het universum. Deze zelfbeperking toont de liefde van God voor de mens.
 - ii. **Adam en de scheiding van God en de Shekhina:**
 - (1) Adam (en dus de mens in 't algemeen) beschouwde als waarnemend en denkend wezen God en de wereld.
 - (2) Hij maakte echter de fout de tiende *sefira* (van de tien *sefirot*), Malkhut (het Koninkrijk of de Shekhina) als manifestatie van de totaliteit van God te zien.
 - (3) Door deze fout, die sindsdien telkens herhaald werd, ontstond er een scheiding tussen God en zijn gemalin, de Shekhina.
 - iii. **Israël, de Tempel van Jeruzalem en de vereniging van God en de Matronit-Shekhina:**
 - (1) De Matronit-Shekhina werd
 - (a) de Moeder van Israël;
 - (b) de Gemeenschap van Israël (*Kēneset Yiśrā'ēl*).
 - (2) In de Tempel van Jeruzalem hadden de Shekhina en God elke nacht geslachtsgemeenschap. Deze liefdesomhelzing bracht heel de mensheid welzijn.
 - iv. **De invloed van de mens op God:**

Het menselijk moreel gedrag beïnvloedt het goddelijk gedrag onmiddellijk:

 - (1) De volbrenging van **vrome plichten** (de *mitzvot*), m.n. de *mitzva* van de *zivvug*, de huwelijksvereniging (zie 7.5.2.2.1-b.2), dwingen de Koning en de Koningin zich eveneens te verenigen.
 - (2) Het begaan van **zonden**
 - (a) scheidt God en de Matronit;
 - (b) bevordert het samenzijn van de Matronit en de *Siṭra' Aḥra* ('de andere zijde'), de machten van het kwaad, vertegenwoordigd door Samaël.
 - v. **De verwoesting van de Tempel van Jeruzalem en de ballingschap van Israël:**

Door de verwoesting van de Tempel van Jeruzalem en de ballingschap van Israël verkeerde de **Shekhina** eveneens in **ballingschap**. Gevolgen:

 - (1) De eenheid van de godheid werd verbroken: **scheiding** van de Koning en de Shekhina.
 - (2) De status en de **kracht van de Koning** werden **verkleind**.
 - (3) De Koning nam **Lilith**, de slavin en leidster van de vrouwelijke demonen, als gemalin. Zij verving de Shekhina als **heerseres van het Heilige Land**.
 - (4) De **Messias** (*Masjiah*) zal zijn ouders (en die van Israël), God en de Shekhina, weer **verenigen** en een eind maken aan het lijden.

b. De rituele tegenhangers van de mythe van de Koning en de Koningin:

1. De rituele tegenhangers van de mythe zijn de Luriaanse
 - i. *kavvanot* ('concentraties');
 - ii. *yihudim* ('verenigingen').
2. Het ritueel kwam tot stand in **Safed**, het Kabbalistische centrum uit de 16^e eeuw.
3. **Betekenis van het ritueel:**
 - i. Rite en mythe hielden elkaar in stand en bevestigden elkaar. ↓

- ii. De overtuiging ontstond dat **menselijke daden** een kosmisch-mystieke **invloed** hadden **op de godheid**.
 - iii. Deze krachtsovertuiging sterkte het verzwakte Israël in ballingschap (de *galuth*) om zich staande te houden tegenover de heidense vijand en onderdrukker.
4. Commentaar Berends:
Kavana (de sg. van *kavvanot*) betekent in 't algemeen in het Joodse ritueel devotie, oprecht gevoel of de juiste geestelijke instelling.

9 Concordantietabel

Zoek (nogmaals) uw onderwerp in de rechterkolom, selecteer en kopieer de term(en) in de linkerkolom en zoek hiermee in de tekst (Ctrl-C, Ctrl-home, Ctrl-F, Ctrl-V)

1. Index van namen
2. Index van categorieën en termen

1. Index van namen

Aäron	Aäron = hebr. 'Ahārōn (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Aaron, Aharon]
Abdu-Ashirta	Abdi-Aširta = 'Abdi-Aširta (NW-Sem.-Amor.) (koning) [Abdi-Ashirta, Abdu-Ashirta]
Abia	Abia van Juda = Abiam = Abijah = Abijam = hebr. 'Ābhīyāh = 'Ābhīyāhū = 'Ābīyām = 'Ābīyyāh ben Reḥab'ām = 'Aviyam ben Rehav'am = gr. Abiou (Αβίου) = Αβια = lat. Abiam = Abia (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Abiyah, Abiyahu, Abiyam, Abiyah ben Rehab'am]
Abiëzritische	Abiëzer = hebr. 'Ābī'ezer (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.), Abiëzriet, Abiëzritisch [Abi'ezer]
Abraham	Abraham = Abram = hebr. 'Abrāhām = 'Abrām = arab. Ibrāhīm = gr. Abraam (Αβρααμ) (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Ibrahim]
Absalom	Absalom = hebr. 'Ābīšālôm = 'Aḇšālôm ben Dāwīd (NW-Sem.-Isr.) (prins van het zg. 'Verenigde Koninkrijk') [Abisalom, Avshalom, Absalom ben David]
Abraham Abulafia	Abulafia, Abraham (Spaans-Joods) (auteur)
Achab	Achab van Israël = Ahab = hebr. 'Aḥ'āḇ ben 'Omri = 'Ah'av ben 'Omri = gr. Achaab (Αχααβ) = lat. Achab = akk. Aḥabbu (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Ahabbu]
Adam	Adam (1) = hebr. 'Ādām = 'Ādām = arab. 'Ādam = gr. Αδάμ (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader)
Afrika	Afrika (continent), Afrikaans, Afrikaan
Ahazia	Ahazia van Israël = Ahazyah = hebr. 'Āḥāzyāh ben 'Aḥ'āḇ = 'Ahazyahu ben 'Ah'ab = gr./lat. Ochozias (Οχοζιας) (NW-Sem.-Isr.) (koning)
Ahia	Ahia uit Silo = Achia uit Silo = hebr. 'Aḥiyah(u) hašīlōni (NW-Sem.-Isr.) (profeet) [Achijahu haShiloni, Achiya haShiloni]
Ohrmazd	Ahura Mazdā = Uuharmazd = Ormuzd = Ohrmazd (Ir.) (god) [Ahura Mazda]
Ormuzd	Ahura Mazdā = Uuharmazd = Ormuzd = Ohrmazd (Ir.) (god) [Ahura Mazda]
Amarna	Akhetaten = Akhetaton = Achetaton = eg. ḥ.t-jtn = mod. Tell el-Amarna = Tall al-Amarna = Tall al-'Amarīnah = Amarna = El-Amarna (Eg.) (archeol. site, bij Tall Bani Umran tZv Minya, gvm. Minya = Al Minya)
Akkad	Akkad = sum. Agade (akk.) (Irak) (archeol. site, onbekende loc., tussen Sāmarrā en Bagdad; rijk), Akkadisch, Akkadiër
Isaïc Albalag	Albalag, Isaïc (Spaans-Joods) (auteur)
Alexandrië	Alexandrië = gr. Αλεξανδρεια = lat. Alexandria = eg. arab. Eskendereyya = arab. al-'Iskandariyya = oeg. r ^c -qd.t (translit. var.: r ^c -qd = r ^c -qd.t = r-qd = r ⁱ -'qd (y1) = r-a-qd.t) = Râ-Kedet = gr. Ρακωτις = Rhacotis = Rakote = kopt. Ρακοϋ (Eg.) (topogr., gvm. Alexandria), Alexandrijns, Alexandrijn [Rhakotis, Rakotis, Ra-Kedet]
Alexandrijnse	Alexandrië = gr. Αλεξανδρεια = lat. Alexandria = eg. arab. Eskendereyya = arab. al-'Iskandariyya = oeg. r ^c -qd.t (translit. var.:

	r ¹ -qd = r ¹ -qd.t = r-qd = r ¹ -‘qd (y1) = r-a-qd.t) = Râ-Kedet = gr. Ρακωτις = Rhacotis = Rakote = kopt. Ρακοϋ (Eg.) (topogr., gvm. Alexandria
Amaryau	Amaryau = 'Amaryau = hebr. 'mryw (NW-Sem.-Isr.) (hist. fig.)
Amaterasu	Amaterasu (Jap.) (godin)
Ammonitische	Ammon (1) (NW-Sem.) (vrm. koninkrijk), Ammonitisch, Ammoniet
Ammunkis	Ammunkis (Hett.) (godheid)
Amon	Amon (2) van Juda = hebr. 'Ămōn ben Menašé = 'Amon ben Menasheh = gr./lat. Amon (2) (Αμων) (NW-Sem.-Isr.) (koning)
Amram	Amrām = 'Amrām (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., zoon van Kehath = Kohath) [Amram]
Amoriet	Amurru (1) (NW-Sem.) (vrm. koninkrijk), Amoritisch, Amoriet
An, de god	An (1) = akk. Anu (1) (Mes.) (god)
An (hemel)	An (1) = akk. Anu (1) (Mes.) (god)
An'	An (1) = akk. Anu (1) (Mes.) (god)
An en Ki	An (1) = akk. Anu (1) (Mes.) (god)
Anu [voorafgegaan door een spatie]	An (1) = akk. Anu (1) (Mes.) (god)
Anāhitā	Anāhitā (operz.) = mperz. Anāhīd = nperz. Nāhīd = gr. Anaitis (Ανάιτις) (Ir.-Syr.) (godin) [Anahita, Anahid, Nahid]
Anaitis	Anāhitā (operz.) = mperz. Anāhīd = nperz. Nāhīd = gr. Anaitis (Ανάιτις) (Ir.-Syr.) (godin) [Anahita, Anahid, Nahid]
Anat (toevallige naamsovereenkomst)	Anāhitā: 'Anat' (oude naam (vlgs Patai), niet gelijk aan de Anat uit West-Syrië en Kanaän) (Ass.) (godin)
<i>Arədvī Sūrā Anāhitā</i> 'de Hoge, Machtige	Anāhitā: 'Arədvī Sūrā ~' (Ir.) (godin) [Ardvi Sura Anahita, Aredvi Sura Anahita]
Perzische Artemis	Anāhitā: 'Perzische Artemis' (Ir.) (godin)
Perzische Diana	Anāhitā: 'Perzische Diana' (Ir.) (godin)
Anat	Anat (1) = hebr. 'Ănāt = 'Ănāth (pl. Anathot (1) = 'Anātōt(1)) = ugar. 'nt = phoen. 'Anōt = eg. Anit = Anti = Antit = Anant = 'nt = gr. Anath (Αναθ) (NW-Sem.) (1. godin, 2. bijb. fig.) [Anath, Anatot]
zoon van Anat	Anat (1) = hebr. 'Ănāt = 'Ănāth (pl. Anathot (1) = 'Anātōt(1)) = ugar. 'nt = phoen. 'Anōt = eg. Anit = Anti = Antit = Anant = 'nt = gr. Anath (Αναθ) (NW-Sem.) (1. godin, 2. bijb. fig.) [Anath, Anatot]
Anātōt = 'de Anats'	Anat (1) = hebr. 'Ănāt = 'Ănāth (pl. Anathot (1) = 'Anātōt(1)) = ugar. 'nt = phoen. 'Anōt = eg. Anit = Anti = Antit = Anant = 'nt = gr. Anath (Αναθ) (NW-Sem.) (1. godin, 2. bijb. fig.) [Anath, Anatot]
de Maagd;	Anat (1): 'Batulatu 'Anatu' (btlt.'nt) (NW-Sem.) (godin) [Batulatu Anatu]
Maagd Anat	Anat (1): 'Batulatu 'Anatu' (btlt.'nt) (NW-Sem.) (godin) [Batulatu Anatu]
het Meisje;	Anat (1): 'Batulatu 'Anatu' (btlt.'nt) (NW-Sem.) (godin) [Batulatu Anatu]
de godin, zegevierend, een vrouw	Anat (1): 'De godin, zegevierend, een vrouw handelend als een man, gekleed als een man, gegord als een vrouw' (Eg.) (godin)
Koningin des hemels	Anat (1): 'Koningin van de Hemel' (NW-Sem.) (godin)
Koningin van de Hemel	Anat (1): 'Koningin van de Hemel' (NW-Sem.) (godin)
Koningin der Hemelen	Anat (1): 'Koningin van de Hemel' (NW-Sem.) (godin)
Oermoeder der volkeren	Anat (1): 'Oermoeder der volkeren' (NW-Sem.) (godin)
Vrouw van de hemel, gemalin van alle	Anat (1): 'Vrouw van de hemel, gemalin van alle goden' (NW-Sem.) + (Eg.)
Vrouw van de hemel'.	Anat (1): 'Vrouw van de hemel' (1) (NW-Sem.) + (Eg.) (godin)
nu: Ana	Anat (2) = akk. (OB) Ḫa-na-at = akk. (ass.) A-na-at = gr. Anatho (Αναθω) = lat. Anatha = arab. Ana (2) = 'Āna = 'Ānāt = 'Ānah = voorh. Anna (2) (Irak) (topogr./archeol. site, bij Het Hadithahmeer, gvm. Al-Anbar) [Anah, Ha-na-at]

stad Anat	Anat (2) = akk. (OB) Ḫa-na-at = akk. (ass.) A-na-at = gr. Anatho (Αναθη) = lat. Anatha = arab. Ana (2) = 'Ana = 'Ānāt = 'Ānah = voorh. Anna (2) (Irak) (topogr./archeol. site, bij Het Hadithah-meer, gvm. Al-Anbar) [Anah, Ha-na-at]
Anat-Bethel	Anat-Bethel = 'Anat-Bayt'il = 'Anat-Bêt'el = A-na-ti-Ba-a-a-ti-li (zie Gomes 2006) (NW-Sem.-Aram.) (godin) [Anatbethel]
Jahweh en Anat-	Anat-Bethel = 'Anat-Bayt'il = 'Anat-Bêt'el = A-na-ti-Ba-a-a-ti-li (zie Gomes 2006) (NW-Sem.-Aram.) (godin) [Anatbethel]
Anata	Anathoth (2) = hebr. 'Ānātōt (2) = mod. 'Anata (2) (Isr.) (topogr./archeol. site, tNOv Jeruzalem, Judea & Samaria) [Anatot]
Anātōt (nu Anata)	Anathoth (2) = hebr. Anātōt = mod. Anata (2) (Isr.) (topogr./archeol. site, tNOv Jeruzalem, Judea & Samaria) [Anatot]
Anātōt, de kleinzoon van Benjamin	Anathoth (3) = hebr. 'Ānātōt (3) (NW-Sem.-Isr.) (kleinzoon van Benjamin) [Anatot]
Anātōt, tijdgenoot van Nehemia	Anathoth (4) = hebr. 'Ānātōt (4) (NW-Sem.-Isr.) (tijdgenoot van Nehemia) [Anatot]
Anat-Yahu	Anat-Yahu = 'Anat-Yahu = 'Anatyahu (NW-Sem.-Aram.) (godin) [Anatyahu]
Ahriman	Angra Mainyu = av. Angra Mainyu = mperz. Ahriman (Ir.) (antagonist)
Antiochus Epiphanes	Antiochus Epiphanes (Syr.) (koning)
Muyalaka	Apasmārapuruṣa (Ind.) = Muyalaka(n) (Ind.-T.) (dwerg) [Apasmarapurusa, Apasmarapurusha, Apasmara Purusha, Apasmara Purusa]
Aphrodite	Aphrodite (Αφροδίτη) (Gr.) (godin), Aphroditisch [Afreodite]
Apollo	Apollo (1) (Απολλων) (Gr.-L/R) (god), Apollinisch
Aqhat	Aqhat = 'Aqhat (NW-Sem.) (myth. fig.)
Arabieren	Arabië = Arabisch schiereiland (Azië) (streek), Arabisch, Arabier (Arabisch sprekende inwoner van M.O. en N-Afrika)
Zuid-Arabië	Arabië, Zuid-
Aram	Aram-Naharaim = hebr. 'Ārām-Nahārayim (Azië) (streek, N-Mesopotamië langs de Eufraat in Syrië), Arameeër, Aramees
Aristeas	Aristeas (Αριστεας) (Gr.) (fict. fig.)
Armeense	Armenië = Hajastan (Azië) (land met hist. zeer uiteenlopend territorium), Armeens, Armeniër
Armenië	Armenië = Hajastan (Azië) (land met hist. zeer uiteenlopend territorium), Armeens, Armeniër
Artaxerxes II	Artaxerxes II Mnemon = gr. Artoxerxes ho Mnemon (Αρτοξεργης ο Μνημων) (= operz. <i>abiataka</i>) = (inscr.) Artaxesses (Αρταξισσης) = operz. Rtaxšaca = (later) Ardešīr = akk. Artákšatšu (e.var.) = bijb. Arthahsasta = Artachsasta = hebr. 'rthššt' = eg. 'rthššš = (geb. naam) Arsaces = Arsicas (Ir.) (koning) [Artaxšaca, Rtaxsaca, Artakshatshu, 'Artachshashtâ, Artakhshatra, Artakhshasta, Αρταξεργης, Ardeshir]
Artemis	Artemis (Αρτεμις) (Gr.) (godin)
Artemis Tauropolos	Artemis: 'Tauropolos', ~ (Ταυροπολος) (Gr.) (godin) [Artemis Tauropolos, Αρτεμις Ταυροπολος]
Asa [+ spatie]	Asa van Juda = hebr. 'Āsâ ben 'Ābîyām = gr. Ασα = lat. Asa (NW-Sem.-Isr.) (koning)
Asa,	Asa van Juda = hebr. 'Āsâ ben 'Ābîyām = gr. Ασα = lat. Asa (NW-Sem.-Isr.) (koning)
Asa:	Asa van Juda = hebr. 'Āsâ ben 'Ābîyām = gr. Ασα = lat. Asa (NW-Sem.-Isr.) (koning)
Ašer.	Aser = hebr. 'Āšēr (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Asher]

Asherah	Ashera = hebr. 'Ăšērā = akk. Ašratum = ugar. 'Aṭirat = (hett.) Ašertu (NW-Sem.) (godin) [Asherah, Ashratum, Athirat, 'Aṭrt, Ashertu]
Ašertu	Ashera = hebr. 'Ăšērā = akk. Ašratum = ugar. 'Aṭirat = (hett.) Ašertu (NW-Sem.) (godin) [Asherah, Ashratum, Athirat, 'Aṭrt, Ashertu]
Ašratum	Ashera = hebr. 'Ăšērā = akk. Ašratum = ugar. 'Aṭirat = (hett.) Ašertu (NW-Sem.) (godin) [Asherah, Ashratum, Athirat, 'Aṭrt, Ashertu]
Aṭirat	Ashera = hebr. 'Ăšērā = akk. Ašratum = ugar. 'Aṭirat = (hett.) Ašertu (NW-Sem.) (godin) [Asherah, Ashratum, Athirat, 'Aṭrt, Ashertu]
Elat 'Godin'	Ashera: 'Ēlat' (2) (NW-Sem.) (godin)
Voortbrengster der Goden	Ashera: 'Voortbrengster der Goden' (NW-Sem.) (godin)
Vrouwe 'Ăšērā van de Zee	Ashera: 'Vrouwe 'Ăšērā van de Zee' (NW-Sem.)
Ass.	Assyrië = < lat. Assyria = < gr. Ἀσσυρία = < akk. Aššūrāyu = < akk. Aššur (3) (Azië) (rijk), Assyrisch, Assyriër [Ashur, Assur]
Assyrië	Assyrië = < lat. Assyria = < gr. Ἀσσυρία = < akk. Aššūrāyu = < akk. Aššur (3) (Azië) (rijk), Assyrisch, Assyriër [Ashur, Assur]
stad Aštārōt of Astartu	Aštartu (2) = hebr. 'Aštārōt-Qarnayim (2) (ass. Qarnīni) = mod. Tell Aštara (Syr.-Isr.-Ass.) (archeol. site, tZOv Adawan, Dara'a) [Ashtartu, Ashtaroth-Karnaïm, Astarot-Qarnayim, Tell Ashtara, Qarnini]
Aštārōt-Karnaïm	Aštartu (2) = hebr. 'Aštārōt-Qarnayim (2) (ass. Qarnīni) = mod. Tell Aštara (Syr.-Isr.-Ass.) (archeol. site, tZOv Adawan, Dara'a) [Ashtartu, Ashtaroth-Karnaïm, Astarot-Qarnayim, Tell Ashtara, Qarnini]
Athalia	Athalia (lat.) = hebr. 'Ăṭalyâ bat 'Omri = gr. Gotholia (Γοθολία) (NW-Sem.-Isr.) (koningin) [Atalia, Atalya]
Athena	Athena (1) (Αθήνα (1) e.var.) (Gr.) (godin)
Atum bracht	Atum = Atem = Tem = Temu = Tum = Atmu = eg. jtm = tm (Eg.) (god)
Azaria	Azaria = Azariah = hebr. 'Azaryāh (NW-Sem.-Isr.) (profeet) [Azaryah]
Azië	Azië (continent), Aziatisch, Aziër
Bab.	Babylon (Βαβυλων) = akk. Bābili(m) = sum. Ká.dingir-ra ^k = Tintir ^{ki} = Šuanna = hebr. Bābel = operz. Bābiru = kass. Karanduniaš (akk.) (Irak) (archeol. site, bij Ḥillah, tOv Karbala = Kerbala, gym. Bābil), Babylonisch, Babyloniër [Babel, Babiru, Babilim, Karanduniash]
Babylon	Babylon (Βαβυλων) = akk. Bābili(m) = sum. Ká.dingir-ra ^k = Tintir ^{ki} = Šuanna = hebr. Bābel = operz. Bābiru = kass. Karanduniaš (akk.) (Irak) (archeol. site, bij Ḥillah, tOv Karbala = Kerbala, gym. Bābil), Babylonisch, Babyloniër [Babel, Babiru, Babilim, Karanduniash]
Bahya ben Asher	Bahya ben Asher (Isr.) (auteur)
Baktra	Baktra (Βακτρα) = lat. Bactra = bactr. Βαχλο (Bachlo) = (mod.) pt. Balch = Balkh (Ir.-Afgh.) (topogr., tWv Mazar-i-Sharif, Balch = Balkh)
Basan	Basan = hebr. ha-Bašan = lat. Batanea (Isr.-Jord.-Syr.) (streek, tOv Meer van Tiberias en tNv Amman) [Bashan]
Beisan	Beet She'an = Beit She'an = hebr. Beth (3) Šēān = gr.-hell. Scythopolis = Skythopolis (Σκυθοπολις) = arab. Beisan = Bisan (Isr.) (topogr./archeol. site, tZOv Nazareth) [Beth Šēān]
Behemoth	Behemoth = hebr. Bēhēmōt (NW-Sem.) (monster)
Benjamin	Benjamin (2) = hebr. Binyāmīn (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.)

Berosos	Berosus = Berosus = gr. Berossos (Βηρωσσος) = akk. Bêl-re'ušunu (Mes. (Gr. schrijvend)) (priester-auteur) [Bel-re'usunu, Bêl-rê'u-šu, Bel-re-usu]
Beth Anat	Beth (1) Anat = hebr. Bêt (1) 'Ānāt = mod. 'Ainatha (Lib.-Isr.) (topogr., tZOV Tyrus, Z-Libanon) [Beth Anath, Bet Anat, Aainata]
<i>Beth-Ba'al-Meon</i>	Beth (4) -Ba'al-Meon = moab.-hebr. Bêt (4) -Ba'al-Mě'ôn = Ba'al-Meon = Beth (4) -Meon = Beon = mod. mog. Ma'in (Moab-Jord.) (onbekende archeol. site, mog. bij Ma'in tZWV Madaba, gym. Madaba) [Bêt-Ba'al-Mě'ôn, Beth-Ba'al-Meon, Beth-Baäl-Meon, Bet-Ba'al-Meon, Beth-Meon]
Bethel	Bethel (1) = Beit (1) El = arab. Beitin (Isr.) (topogr., tNWV Ramallah, Judea & Samaria) [Beit El]
Ešembethel	Bethel (2): 'Ešembethel' (NW-Sem.) (god) [Eshembethel, Esembethel, Ishumbethel]
Byblos	Byblos (Βυβλος) = phoen. Gubal = Gubla = Gebal = hebr. Geval = eg. Kebny = mod. Jbail (Lib.-Phoen.) (topogr./archeol. site, aan de kust tNv Beiroet, Libanongebirge) [Jbeil]
Byzantium	Byzantium = Constantinopel = gr. Byzantion = Konstantinoupolis (Βυζαντιον = Κωνσταντινουπολις) = nl. Istanboel = turk. İstanbul (Gr.-Byz.-Turk.) (topogr./rijk, Marmara Bölgesi), Byzantijns, Byzantijn [Istanbul]
Cappadocië	Cappadocië = gr. Kappadokia (Καππαδοκία) = lat. Cappadocia = turk. Kapadokya = arm. Gamirq = Kapadovkia = operz. Katpatuka (Turk.-Gr.) (streek, in Centraal-Turkije tussen het Tuz Gölü en Malatya), Cappadocisch, Cappadociër [Kappadocië, Kappadokië, Gamirk', Capadocia]
Constantinus	Constantijn (2) de Grote = Constantinus Pius Felix Invictus Augustus, Imperator Caesar Flavius = Constantinus Augustus, Gaius Flavius Valerius Aurelius (geb. naam: Flavius (11) Valerius Constantinus) (L/R) (keizer) [Constantijn de Grote, Flavius Valerius Constantinus]
Cordovero	Cordovero, Mozes (2) ben Jacob = Mosheh ben Ya'aqov Qordovero = Rabbi Moshe Cordovero (Isr.) (auteur)
Kronos	Cronus = gr. Kronos (Κρονος) (Gr.) (titan)
Cyrrillus van Alexandrië	Cyrrillus I van Alexandrië = gr. Κυριλλος Α' Αλεξανδρειας (Eg.) (kerkleider)
Damascus	Damascus = eg. T-m-ś-q = aram. Dammaśq = hebr. Dammeśeq = akk. Dimāšqa = gr. Δαμασκος = mod. arab. Dimāšqu (Syr.) (topogr., gym. Damascus = Dimashq)
Damaskos	Damascus: Damaskos (Patai) (Syr.) (topogr.)
St. Peter Damian	Damiani, Pietro = Damian, Peter (It.) (kerkleider)
In Dan	Dan = Laisa = Lesem = mod. Tel Dan = arab. Tell el-Qadi (Isr.) (archeol. site, tNv Kirjat Sjmona, N-Israël)
Dan. Ahia	Dan = Laisa = Lesem = mod. Tel Dan = arab. Tell el-Qadi (Isr.) (archeol. site, tNv Kirjat Sjmona, N-Israël)
Bethel en Dan	Dan = Laisa = Lesem = mod. Tel Dan = arab. Tell el-Qadi (Isr.) (archeol. site, tNv Kirjat Sjmona, N-Israël)
Kālī	Devī: Kālī (1), <i>avatāra</i> en <i>mahāvidyā</i> (Ind.) (godin) [Kali, avatara, mahavidya]
Devī	Devī: Pārvatī, <i>avatāra</i> (Ind.) (godin) [Parvati, avatara]
Pārvatī	Devī: Pārvatī, <i>avatāra</i> (Ind.) (godin) [Parvati, avatara]
Diana	Diana (1) (L/R) (godin)
Dochter [hoofdletter]	Dochter (Isr.-Kabb. godin)
Bron;	Dochter: 'Bron' (Isr.-Kabb. godin)
Edelsteen;	Dochter: 'Edelsteen' (Isr.-Kabb. godin)
Heilige Geest	Dochter: 'Heilige Geest' (Isr.-Kabb. godin)
haar aspect van het Heilige Land	Dochter: 'Heilige Land' (Isr.-Kabb. godin)
Hert;	Dochter: 'Hert' (Isr.-Kabb. godin)

Hoogste vrouw;	Dochter: 'Hoogste vrouw' (Isr.-Kabb. godin)
Gemeenschap van Israël [hoofdletter]	Dochter: 'Kēneset Yiśrā'ēl' (Isr.-Kabb.) (godin) [Knesset Yisrael]
Komeet met de staart	Dochter: 'Komeet met de staart' (Isr.-Kabb. godin)
Koning en de Koningin	Dochter: 'Koningin' (1) (Isr.-Kabb.) (godin)
Lagere Moeder	Dochter: 'Lagere Moeder' (Isr.-Kabb. godin)
Lichte vrouw	Dochter: 'Lichte vrouw' (Isr.-Kabb. godin)
Maan met het haar	Dochter: 'Maan met het haar' (Isr.-Kabb. godin)
Maan;	Dochter: 'Maan' (Isr.-Kabb. godin)
'Koningschap'	Dochter: 'Malkûṭ' (Isr.-Kabb.) (godin) [Malkut, Malkhut, Malkuth, Malchut, Malchus]
Koningschap.	Dochter: 'Malkûṭ' (Isr.-Kabb.) (godin) [Malkut, Malkhut, Malkuth, Malchut, Malchus]
Malkhut	Dochter: 'Malkûṭ' (Isr.-Kabb.) (godin) [Malkut, Malkhut, Malkuth, Malchut, Malchus]
Matronit	Dochter: 'Matronit' (Isr.-Kabb. godin)
Moeder van Israël;	Dochter: 'Moeder van Israël' (Isr.) (Kabb.)
Nacht;	Dochter: 'Nacht' (Isr.-Kabb. godin)
Parel;	Dochter: 'Parel' (Isr.-Kabb. godin)
Rachel	Dochter: 'Rachel' (Isr.-Kabb. godin) (vlgs Gikatilla)
Rebekka	Dochter: 'Rebekka' (Isr.-Kabb. godin) (vlgs Gikatilla)
Sara,	Dochter: 'Sara' (Isr.-Kabb. godin) (vlgs Gikatilla)
Shekhina	Dochter: 'Šekîṇâ' (Isr.-Kabb.) (godin) [Shekhinah, Šekînah, Šăkîṇâ, Shekina, Shechina, Sekinah, Shekhina, Sjechina]
Tuin;	Dochter: 'Tuin' (Isr.-Kabb. godin)
Verworpen hoeksteen	Dochter: 'Verworpen hoeksteen' (Isr.-Kabb. godin)
Vrouw (het vrouwelijke wezen);	Dochter: 'Vrouw' (1) (Isr.-Kabb.) (godin)
Zee;	Dochter: 'Zee' (2) (Isr.-Kabb. godin)
Dubr	Dubr (Azië) (onbekende localiteit, mog. in Kanaän)
Duitse	Duitsland = Deutschland (Eur.) (land), Duits, Duitser
Duitsland	Duitsland = Deutschland (Eur.) (land), Duits, Duitser
Dumuzid	Dumuzid (1) (sum.) = akk. Du'zu = Dūzu = hebr. Tammûz (Mes.) (god) [Duzu, Tammuz]
Tammuz	Dumuzid (1) (sum.) = akk. Du'zu = Dūzu = hebr. Tammûz (Mes.) (god) [Duzu, Tammuz]
Dura Europos	Dura Europos (Δουρα Ευρωπος) (hell.-rom.) (Syr.) (archeol. site, aan de Eufraat bij Al-Salihyah, tZv Deir ez-Zor (stad), gym. Deir ez-Zor)
Ekbatana	Ecbatana (alg.) = nperz. Ekbātān = operz. Hamgmatāna = elam. Agmatana = akk. Agamatanu = arm. Aḡmatan = Hamatan = hebr. Aḡmetā = gr. (Aesch.) Agbatana (Αγβατανα) = (Herod.) Ekbatana (Εκβατανα) = (mod.) nperz. Hamadān = Hamedān (stad), Mošallā, Tell Hagmatana = Tappa-ye Hagmatāna, Sang-e Šīr (heuvelsites) (Ir.) (topogr./archeol. site (op de drie heuvels), tNOv Kermānšāh, Hamadān) [Hagmatāna, Haḡmatāna, Hamadan]
Edomitische	Edom (1) = hebr. 'Ēdōm = akk. Uduma = Udumi = gr. Idoumaia (Ἰδομμαία) = lat. Idumaea = nl. Idumea (NW-Sem.) (vrm. koninkrijk en hist. streek, m.n. tZv de Dode Zee), Edomitisch, Edomiet
Efese	Efeze = Efese = lat. Ephesus = gr. Ephesos (Εφεσος) = turk. Efes (Turk.-Gr.) (archeol. site, tWv Selçuk tZv Izmir, Ege Bölgesi)
Efraïm	Efraïm = Efrayim = Efra'im = hebr. 'Eprāyim (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.)
Egyptische	Egypte = Kemet = Kumat = eg. km.t = Khēmi = kopt. Χημι = akk. Mišru = arab. Mišr = hebr. Mitzrāyim = gr. Αιγυπτος (Afr.-Eg.) (land), Egyptisch, Egyptenaar
Ēl [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	El (1) = hebr. 'Ēl (pt. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der

	Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Ēl, [voorafgegaan door een spatie]	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Ēl: [voorafgegaan door een spatie]	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Ēl; [voorafgegaan door een spatie]	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Ēl' [voorafgegaan door een spatie]	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
'Ēl,	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Ēl verzoekt	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Ēl (de Vader)	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Ēlôhîym	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Elohistische	El (1) = hebr. 'Ēl (pl. 'Ēlôhîym = 'Ēlôhîm (1)) = 'Il = ugar. 'ilu = phoen. / aram. 'l = akk. Ilu (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh), Elohistisch [zie ook Jahweh] [Elohiym, Elohim]
Shunem	El (1): 'Ab šnm' (NW-Sem.) (god) [El ab šnm, Shunem]
Ēl qōnē erez 'Ēl, schepper van de aarde'	El (1): 'Qōnē 'arš', ~; - hett. Elkunirša = Ilkunirša (NW-Sem.) (god) ['Ēl Qōnē 'arš, 'Il qōnē 'arš, El qone ars, El qōne arš, Elkunirsa, Ilkunirsa, Elkunirsha, Ilkunirsha]
Elkunirsa	El (1): 'Qōnē 'arš', ~; - hett. Elkunirša = Ilkunirša (NW-Sem.) (god) ['Ēl Qōnē 'arš, 'Il qōnē 'arš, El qone ars, El qōne arš, Elkunirsa, Ilkunirsa, Elkunirsha, Ilkunirsha]
Stier-Ēl	El (1): 'Tr 'il' (phoen.) = hebr. 'Šōr 'Ēl' ('Stier-El') (NW-Sem.) (1. hoogste god der Kanaänieten (en Ugarieten), 2. later = Isr. Jahweh) [tr 'il, sor 'el]
Elat (aan de Golf van Aqaba)	Elat (1) = Eilat = hebr. 'Ēlaṭ (1) (Isr.) (topogr./archeol. site (bij de loc. Akaba (Jordanië), bij de Golf van Akaba, Z-Israël)
Elephantine	Elephantine = eg. 'bw = Abu = Yebu = leb = kopt. IHB = EIH arab. Gazīrat il-Fantīn = gr. Ελεφαντινη (Eg.) (eiland / archeol. site, Aswan, gvm. Aswan = Asswan)
Elia	Elia (OT) = hebr. 'Ēlīyāhū = Elijah = Elias (NT) = gr. Elias (Ηλιας) = Eleias (Ηλειας) = arab. Iljas = Ilyas (Koran) (NW-Sem.-Isr.) (profeet) [Eliyahū]
Enki	Enki (sum.) = Nudimmud = akk. Ea = Niššiku (Mes.) (god) [Nishshiku, Nissiku]

de eerstgeborene van An	Enki: 'De eerstgeborene van An' (Mes.) (god)
Enlil	Enlil = Nunamnir = akk. Ellil = gr. Illinos (Ιλλινος) (Damascius) (Mes.) (god)
Koning van alle landen	Enlil: 'Koning van alle landen' (Mes.) (god)
Vader der goden	Enlil: 'Vader der goden' (Mes.) (god)
Enos	Enos = hebr. 'Enōš = arab. Yāniš = 'Anūš (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader)
Akilisene	Erēz (oarm.) = gr. Eriza = gr. Akilisene (Ακιλισηνη, bij Strabo) = Acilisene = oarm. (5 ^e eeuw) Yekeghiats = byz. Justiniapolis = byz. gr. Κελτζηνη, Κελεζηνη = narm. Yerznka = mod. (Turks) Erzincan (Turk.-Arm.) (topogr./archeol. site, tZv Trabzon, Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesi) [Erez]
Erez [voorafgegaan door een spatie]	Erēz (oarm.) = gr. Eriza = gr. Akilisene (Ακιλισηνη, bij Strabo) = Acilisene = oarm. (5 ^e eeuw) Yekeghiats = byz. Justiniapolis = byz. gr. Κελτζηνη, Κελεζηνη = narm. Yerznka = mod. (Turks) Erzincan (Turk.-Arm.) (topogr./archeol. site, tZv Trabzon, Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesi) [Erez]
Eshmun'azar	Esmunazar II = Ešmunazar II = Eshmun'azar II = phoen. 'šmn'zr II (NW-Sem.) (koning) [Eshmunazor]
Ethbaäl I	Ethba'al I = Tuba'lu = Ithoba'al = phoen. 'Ittoba'l = Toba'l = hebr. 'Etba'al = akk. Tu-ba-il (NW-Sem.) (koning) [Ethbaäl, Ethbaal, Ithobaäl, Ithobaal, Ithobal, Tubalu]
Eufraat	Eufraat = gr. Euphrates (Ευφρατης) = operz. Ufrātu = elam. Ú-ip-ra-tu-iš = sum. Buranuna = akk. Purattu = Purantu = (later ook:) Arahtu (Turk.-Syr.-Irak) (rivier, westelijk van de Tigris, van het gebied tNv Van-meer naar de Perzische Golf) [Euphraat, Ufratu, Arahtu]
Europa	Europa (2) (Eur.) (continent), Europees, Europeaan
Eva [voorafgegaan door een spatie]	Eva = hebr. Ḥawwāh = Sept. gr. Heua (Εύα) (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., oorspr. godin) [Hawwah, Hawwā]
Ezechiël	Ezechiël = hebr. Y'hezqēl = arab. Hazqiyal (NW-Sem.-Isr.) (profeet)
Ezra	Ezra = hebr. 'Ezrāh hakkōhēn hassōpēr ('Ezra de priester, de schrijver') = gr. Esdras (Εσδρας) (NW-Sem.-Isr.) (profeet) [Ezra hakkohen hassoper]
Ferezieten	Ferezieten = Perizzieten = hebr. Pěrizzī (NW-Sem.) (volk), Ferezitisch, Perizzitisch [Perizzi]
Filistijn	Filistijnen = hebr. Pělišṭīm = eg. prst = pwr'is'tj = ass.-akk. Palaštu = Pilištu = gr. Φιλιστινοι = lat. Philistini (NW-Sem.) (volk), Filistijns [Pelishtim, Pəlišṭīm, Palashtu, Palastu, Pilišti, Pilishtu, Pilistu, Purasati]
Freud	Freud, Sigmund (auteur)
Hagel.	Fyanhumča = Fyanghumca (c.o.) ('Hagel'/'Natte sneeuw') (Ir.) (myth. paard)
Galilea	Galilea = lat. Galilaea = gr. Galilaia (Γαλιλαια) = hebr. haggālīl (Isr.) (streek, tWv het Meer van Tiberias tussen Kirjat Sjmona en Beet She'an, N-Israël) [haggalil, haGalil]
Gaṇeśa	Gaṇeśa (Ind.) (god) [Ganesha, Ganesa]
Geb [+ spatie]	Geb = Seb = Keb = eg. gb (Eg.) (god)
Geb,	Geb = Seb = Keb = eg. gb (Eg.) (god)
Gideon	Gideon = hebr. Gid'ōn (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Gedeon]
Jerubbaäl	Gideon: 'Jerubbaäl' = hebr. Jərubba'al = Yərubba'al (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Jerubbaal, Yerubbaal]
Gikatilla	Gikatilla, Joseph ben Abraham (NW-Sem.-Isr.) (auteur)
Gilgamesj	Gilgamesj = Bilgamesj (Mes.) (koning) [Gilgamesh, Bilgamesh]
Gog en	Gog = hebr. Gōg (NW-Sem.-Isr.) (myth. koning en land)
Hugo Gressmann	Gressmann, Hugo (auteur)

Griekenland	Griekenland = lat. Graecia = gr. Hellas = Ellas = Hellada = Ellada ('Ελλάς = Ελλάς = Ἑλλάδα = Ελλαδα) (Eur.-Gr.) (land), Grieks (Oud-Grieks), Griek
Grieks	Griekenland = lat. Graecia = gr. Hellas = Ellas = Hellada = Ellada ('Ελλάς = Ελλάς = Ἑλλάδα = Ελλαδα) (Eur.-Gr.) (land), Grieks (Oud-Grieks), Griek
Hadad	Hadad = ugar./kan. Haddu = Hadda = Hadad = akk. Adad = Addu = sum. Iškur (latere identificatie) (NW-Sem.) + (Mes.) (god) [Ishkur, Iskur]
Hadd [+ spatie]	Hadad = ugar./kan. Haddu = Hadda = Hadad = akk. Adad = Addu = sum. Iškur (latere identificatie) (NW-Sem.) + (Mes.) (god) [Ishkur, Iskur]
Aliyân	Hadad: 'Aliyân' = 'lyn (NW-Sem.) (god) [Aliyan]
Baäl	Hadad: 'Ba'al' (NW-Sem.) (god) [Baäl, Baal]
Berijder van de wolken	Hadad: 'Berijder van de wolken' (1) (NW-Sem.) (god)
Koning;	Hadad: 'Koning' (1) (NW-Sem.) (god)
Prins;	Hadad: 'Prins' (NW-Sem.) (god)
Arslan Tash	Hadātu = mod. Arslan Tash = Arslan Taş (Syr.) (archeol. site)
Ḫammurābi	Ḫammurābi = amor. 'Ammurāpi van Babylon (Mes.) (koning) [Hammurabi]
Ḫapantalli	Ḫapantali = Ḫapantaliya = Ḫabandali = Ḫabandaliya = Ḫapantalli = Ḫapantalliya (H/H) (godin) [Ḫapantali, Habandali, Hapantaliya, Habantaliya, Hapantalli, Hapantalliya, Ḫapantalija, Hapantalija, Ḫabandalija, Habandalija, Ḫapantallija Hapantallija]
Hathor	Hathor = eg. ḥwt-ḥrw = gr. Ἄθωρ (Eg.) (godin en hemelkoe)
Hazaël	Hazaël = Hazael = hebr. Ḥazā'ēl (Aram-Damascus) (koning)
Hebron	Hebron = hebr. Ḥevrôn = arab. al-Khalīl (Isr.) (topogr., tZv Bethlehem, Judea & Samaria) [Hevron, Chevron, al-Khalil]
Enoch	Henoch = Enoch = hebr. Ḥānōḵ = arab. 'Akhnūkh = 'Idrīs (1) (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader, zoon van Jered) [Hanok, Akhnukh, Idris]
Hanokh	Henoch = Enoch = hebr. Ḥānōḵ = arab. 'Akhnūkh = 'Idrīs (1) (NW-Sem.-Isr.) (koning-aartsvader, zoon van Jered) [Hanok, Akhnukh, Idris]
Hera (de Dochter)	Hera = Here (Ἥρα = ion. en hom. Ἥρη) (Gr.) (godin)
Weduwe; [hoofdletter]	Hera: 'Chera' (Χηρα) (Gr.) (godin)
Maagd; [hoofdletter]	Hera: 'Parthenos' (Παρθενος) (Gr.) (godin)
Echtgenote; [hoofdletter]	Hera: 'Teleia' (Τελεια) (Gr.) (godin)
Heraclius	Heraclius = Flavius (8) Heraclius Augustus = gr. Phlábios (1) Herakleios (Φλαβιος (1) Ἡρακλειος) (Gr.-Byz.) (keizer) [Flavius Heraclius Augustus, Phlábios Herakleios, Φλαβιος Ἡρακλειος]
Hermopolis	Hermopolis = gr. Ἑρμοῦ πολις μεγαλη = lat. Hermopolis Magna = Chemenu = Khemenu = eg. ḥmnw = Shmun = kopt. Ὠμον = mod. El Ashmunein = arab. al-Ašmūnain (Eg.) (archeol. site, tZv Minya bij Mallowi, gvm. Minya = Al Minya)
Herodes	Herodes I van Juda: 'de Grote', -; = 'Ascalonita', -; = hebr. Ḥōredōs = gr. Ἡρωδης (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Herodes de Grote, Herodes Ascalonita, Horedos]
Herodotos	Herodotus = gr. Herodotos (Ἡροδοτος) (Gr.) (auteur)
Hettieten	Hettieten (Azië-H/H) (volk, in Klein-Azië en N-Syrië), Hettiet, Hettitisch; Hett. taal: hett. <i>našili</i> = <i>nešili</i> = <i>nešumnili</i> = nl. Nesitisch [Hethieten, Hittieten, neshili, nesili]
Hettitisch	Hettieten (Azië-H/H) (volk, in Klein-Azië en N-Syrië), Hettiet, Hettitisch; Hett. taal: hett. <i>našili</i> = <i>nešili</i> = <i>nešumnili</i> = nl. Nesitisch [Hethieten, Hittieten, neshili, nesili]

Hevieten	Hevieten = hebr. mas. Ḥwy = Ḥiwwîm = haḤiwwî (Azië-NW-Sem.) (volk), Hevitisch [vgl. Hurrieten (Azië-H/H) (volk) [Chiwvieten, Khivvîm, Khivvim, Hiwvim]
Himālaya	Himavat = Himālaya (Ind.) (goddelijke berg), Haimavata, -î (van Himavat) [Himalaya]
Ḥiram van Tyrus	Ḥiram (1) I = Ḥirimmu van Tyrus (NW-Sem.) (koning) [Hiram, Hirimmu]
Ḥiram, een Tyrische ambachtsman	Ḥiram (2) (Kan.) (ambachtsman) [Hiram]
Hizkia	Hizkia van Juda = Jechizkia = hebr. Ḥizeqiyahû = Ḥizeqiyā = Ḥizqiyā = Yəḥizqiyāhû = Yeḥizeqiyāhû ben Yehō'aḥaz = Hizkiyah ben 'Ahas = akk. Ḥazaqya'u = gr. Εζεκιᾶς = Εζεζία = lat. Ezechias (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Hizeqiyahu, Hqiya, Hizqiyya, Yehizeqiyahu, Yehizqiyahu, eng. Hezekiah]
Hokhma [zie 5.3]	Ḥokhmāh (1) (NW-Sem.-Isr.) (godin) [Hokhma, Chokhmah]
Wijsheid [hoofdletter, zie 4.6.1, 4.6.2 en 5.3]	Ḥokhmāh (1) (NW-Sem.-Isr.) (godin) [Hokhma, Chokhmah]
Hosea	Hosea = Hosheah = Oshea = hebr. Hôšēā' = gr. Hoseë (Ὡσηε) (NW-Sem.-Isr.) (profeet)
Huḏal	Huḏal (Irak) (archeol. site, bij Ramādi, gvm. al-'Anbār) [Huḏal, Hutsal]
Inana	Inana (sum.) = Innin = (latere ident.) Ištar (1) (akk.) = (ouder) Eštar (Mes.) (godin, dochter van Anu of Sîn) [Inanna, Ishtar, Eshtar]
Ištar	Inana (sum.) = Innin = (latere ident.) Ištar (1) (akk.) = (ouder) Eštar (Mes.) (godin, dochter van Anu of Sîn) [Inanna, Ishtar, Eshtar]
de ontzagwekkendste van de godinnen	Inana = Ištar (1): 'De ontzagwekkendste van de godinnen' (Mes.) (godin)
de zoetgevooste gemalin van de goden	Inana = Ištar (1): 'De zoetgevooste gemalin van de goden' (Mes.) (godin)
gemalin van paarden, vrouwe van de	Inana = Ištar (1): 'Gemalin van paarden, vrouwe van de wagen' (Mes.) (godin)
Koe van de maangod Sîn	Inana = Ištar (1): 'Géme-Sîn' ('Koe van (de maangod) Sîn') (Mes.) (godin) [Geme-Sîn]
Koe van Sîn	Inana = Ištar (1): 'Géme-Sîn' ('Koe van (de maangod) Sîn') (Mes.) (godin) [Geme-Sîn]
Ištar van het slagveld	Inana = Ištar (1): 'Ištar Agušaya' en 'Anata' (1) = 'Hanata' ('Ištar van het slagveld') (Mes.) (godin) [Ishtar, Agusaya]
Šarrat Šamê, 'Koningin des hemels'	Inana = Ištar (1): 'Šarrat Šamê' ('Koningin van de Hemel') (Mes.) (godin) [Sharrat Shame, Sarrat Same]
Astarte	Inana = Ištar (1): Astarte (1) = gr. Ασταρτη = akk. Ašartu (1) = ugar. 'Aṭtart = phoen. Ašart = hebr. 'Aštōret = pl. 'Aštārōt (1) (NW-Sem.) (godin) [Ashartu, Athtart, Ashtar, Ashtoreth, Ashtaroth, Astoret, Astarot]
Aštōret	Inana = Ištar (1): Astarte (1) = gr. Ασταρτη = akk. Ašartu (1) = ugar. 'Aṭtart = phoen. Ašart = hebr. 'Aštōret = pl. 'Aštārōt (1) (NW-Sem.) (godin) [Ashartu, Athtart, Ashtar, Ashtoreth, Ashtaroth, Astoret, Astarot]
Aštārōt	Inana = Ištar (1): Astarte (1) = gr. Ασταρτη = akk. Ašartu (1) = ugar. 'Aṭtart = phoen. Ašart = hebr. 'Aštōret = pl. 'Aštārōt (1) (NW-Sem.) (godin) [Ashartu, Athtart, Ashtar, Ashtoreth, Ashtaroth, Astoret, Astarot]
Astarte van de hoorns	Inana = Ištar (1): Astarte (1): 'Aštārōt-Qarnayim' (1) ('Astarte van de twee hoorns') (NW-Sem.) (godin) [Ashtaroth-Karnaïm, Astarot-Qarnayim]

Astarte van de twee hoorns	Inana = Ištar (1): Astarte (1): ‘Aštārōt-Qarnayim’ (1) (‘Astarte van de twee hoorns’) (NW-Sem.) (godin) [Ashtaroth-Karnaïm, Astarot-Qarnayim]
Astar van Syrië	Inana = Ištar (1): Astarte (1): ‘Aštar (1) van Syrië’ (NW-Sem.-Syr.-Eg.) (godin) [Ashtar van Syrië]
Astar (zonder vrouwelijke uitgang)	Inana = Ištar (1): Astarte (1): ‘Aštar’ (2) = moab. ‘Ūštar-Kamāš’ (WP) (Moab.) (godin) [Ashtar, Ushtar-Kamash, Ashtar-Chemosh, Aštar-Kemoš, Aštar-Kamoš, Ashtar-Kamosh, Astar-Kamos]
Aštart-Šem-Ba‘al	Inana = Ištar (1): Astarte (1): ‘Aštart-šem-Ba‘al’ = ‘ttrt šm b‘l (‘Astarte-hemel-van-Ba‘al’ (K.v.d.Toorn)) (NW-Sem.) (godin) [Ashtar-t-Sem-Baal, Ashtar-t-shem-Ba‘al]
Aštōret van de naam van Baäl	Inana = Ištar (1): Astarte (1): ‘Aštart-šem-Ba‘al’ = ‘ttrt šm b‘l (‘Astarte-hemel-van-Ba‘al’ (K.v.d.Toorn)) (NW-Sem.) (godin) [Ashtar-t-Sem-Baal, Ashtar-t-shem-Ba‘al]
raham [voorafgegaan door een spatie]	Inana = Ištar (1): Astarte (1): ‘Raḥam’ (‘Zij van de moederschoot’) (NW-Sem.) (godin) [Raham]
Vrouwe van de hemel’.	Inana = Ištar (1): Astarte (1): nb.t p.t (eg.) (‘Vrouwe van de hemel’ (2)) (Eg.-NW-Sem.) (godin)
India	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
Indiërs	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
Indische	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
Iraanse	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Iran	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Perzen	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Perzië	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Perzische	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Israël	Israël = hebr. Yīsrā‘el = Jīsrā‘el = gr. Ἰσραήλ = arab. Isrā‘īl (Azië-Isr.) (land en volk), Israëlitisch = mod. Israëlitisch, Israëliet = mod. Israëliër [Israel, Yisra‘el, Yisrael, Jisra‘el, Jisrael, Isra‘il, Israil]
Gemeenschap van Israël	Israël: ‘Kēneset Yīsrā‘el’ (Azië-Isr.) (land en volk) [Keneset Yisrael, [Knesset Yisrael]
Hebreeën	Israël: Hebreeërs = Hebreeën = hebr. ‘Ibrīm = ‘Ibriyyīm = gr. Hebraioi (Ἑβραῖοι) = lat. Hebraei (NW-Sem.) (volk), Hebreeuws, Hebreeër [Ibrim, Ivrin, Ibriyim, Ivriyyim]
Hebreeuws	Israël: Hebreeërs = Hebreeën = hebr. ‘Ibrīm = ‘Ibriyyīm = gr. Hebraioi (Ἑβραῖοι) = lat. Hebraei (NW-Sem.) (volk), Hebreeuws, Hebreeër [Ibrim, Ivrin, Ibriyim, Ivriyyim]
Italiaanse	Italië = Italia (Eur.-It.) (land), Italiaans, Italiaan
Italië	Italië = Italia (Eur.-It.) (land), Italiaans, Italiaan
Izaäk	Izaäk = Isaäk = Isaak = Izak = hebr. Yīšḥāq = arab. ‘Ishāq (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Isaac, Yishaq]
Izanagi	Izanagi = Izanagi-no-mikoto = Izanagi-no-Okami (Jap.) (god)

de Verhevene	Izanagi: 'De Verhevene' (Jap.) (god)
Izanami	Izanami = Izanami-no-mikoto = Izanami-no-kami (Jap.) (godin)
de Verhevene	Izanami: 'De Verhevene' (Jap.) (godin)
Izebel	Izebel = hebr. 'Izebel = Ibaal = Jebaal (vlg Ted Noel 2009) (NW-Sem.-Isr.) (koningin) [Jezebel, Isebel]
Jaāzanja	Jaāzanja = hebr. Ya'āzanyā (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., zoon van Safan) [Jaazaniah, Ya'azanya]
Jacob	Jacob = Jakob = Ja'akow = hebr. Yā'āqōb = arab. Ya'qūb (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Ya'aqob, Ya'qub]
Louis Jacobs	Jacobs, Louis (auteur)
Jafeth	Jafeth = hebr. Yəpəṭ = Yapet = gr. Iapheth (Ιαφεθ) = lat. Iaphethus (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Yapet, Yepet]
Yaho	Jahweh = JHWH = (vroeger ook) Ēl (1) = gr. (Dode Zeerollen 4Q120) ΙΑΩ = gr. (Clem. v. Alex.) Ιαουαι = Ιαουε = gr. (Diod. v. Sic.) Ιαω = gr. (Porphyrius) Ιευω = gr. (Epiph. v. Sal.) Ιαβε = eng. Yahweh = YHWH (NW-Sem.) (god) [Yah, Yahu, Yaho, Ja, Jaw, JW, Jah, Jhw, JHW, Jahu, Jehowah, Jehovah, Jehova, El, Elohim]
Jahweh	Jahweh = JHWH = (vroeger ook) Ēl (1) = gr. (Dode Zeerollen 4Q120) ΙΑΩ = gr. (Clem. v. Alex.) Ιαουαι = Ιαουε = gr. (Diod. v. Sic.) Ιαω = gr. (Porphyrius) Ιευω = gr. (Epiph. v. Sal.) Ιαβε = eng. Yahweh = YHWH (NW-Sem.) (god) [Yah, Yahu, Yaho, Ja, Jaw, JW, Jah, Jhw, JHW, Jahu, Jehowah, Jehovah, Jehova, El, Elohim]
'Ādōnāy	Jahweh: 'Ādōnāy' (NW-Sem.) (god) [Adonai]
('Heer'), die	Jahweh: 'Ādōnāy' (NW-Sem.) (god) [Adonai]
'Heer' (Jahweh)	Jahweh: 'Ādōnāy' (NW-Sem.) (god) [Adonai]
Jahweh ('Heer')	Jahweh: 'Ādōnāy' (NW-Sem.) (god) [Adonai]
Heren.	Jahweh: 'Ādōnāy' (NW-Sem.) (god) [Adonai]
Berijder van de wolken	Jahweh: 'Berijder van de wolken' (2) (NW-Sem.) (god)
Šaddai	Jahweh: 'Ēl Šaddai' (NW-Sem.) (god) [El Shaddai]
Gezicht', d.i. van God	Jahweh: 'Gezicht' (n.a.v. de gietvorm van het toonbrood) (NW-Sem.) (god)
Heer van het Universum	Jahweh: 'Heer van het Universum' (NW-Sem.) (god)
Held, Koning	Jahweh: 'Held' (NW-Sem.) (god)
Held, Koning	Jahweh: 'Koning' (2) (NW-Sem.) (god)
Vader in de hemel	Jahweh: 'Onze Vader in de hemel' (NW-Sem.) (god)
Strijder,	Jahweh: 'Strijder' (NW-Sem.) (god)
zitter op de cherubijnen	Jahweh: 'Zitter op de cherubijnen' (NW-Sem.) (god)
Japanse	Japan = Nippon = Nihon = (vrm.) Yamato (Azië) (land), Japans, Japanner
Jebusieten	Jebusieten = hebr. Yəḥūšî (NW-Sem.) (volk), Jebusitisch [Yebusi]
Jedonia	Jedonia = Jedonja (NW-Sem.-Isr.) (priester) [Yedoniah]
Jojada	Jehojada = Jojada = lat. Ioiada = hebr. Yəhōyādā = Yēhōyādā = Jəhōyādā = Yōyādā = Jōyādā (NW-Sem.-Isr.) (priester) [Jehoiada, Yehoyada, Yoyada]
Jehu	Jehu van Israël = hebr. Yēhû ben Yehōšāpāt ben Nimši = Yehu ben Nimshi = akk. Iaúa = lat. Iehu (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Yehu ben Yehosapat, Jehosafat, Josafat]
Jeremia	Jeremia = hebr. Yirmeyāhū = Jirməjāhū = gr. Ieremias (Ιερειας) = lat. Hieremias = arab. Irmiyā (NW-Sem.-Isr.) (profeet) [Yirmeyahu, Jirmejahu, Irmiya]
Jerobeam	Jerobeam I van Israël = hebr. Yārob'ām = Yārābə'ām ben Neḅat = Yerav'am ben Nevat = gr. Ieroboam (Ιεροβοαμ) (NW-Sem.-Isr.) (koning) [eng. Jeroboam; Yarob'am, Yarabe'am, Yerav'am, Nebat, Nabat]

Jeruzalem	Jeruzalem = hebr. Yərûšālayim = arab. Ūršalīm-Al Quds = akk. URU ^{KUR} U-Ru-Sa-lim ^{ki} = gr. Hierousalem (Ἱερουσαλημ) = gr./lat. Hierosolyma (Ἱεροσόλυμα) = lat. Ierusalem = (Amarna) Urušalim = nl./lat. Salem = gr. (Sept.) Σαλημ = gr. (Fl.Jos.) Solyma (Σολυμα) = hebr. Šālēm = arab. Sālim = on. Jorsalir (gen. Jorsala) (Isr.) (topogr./archeol. site) [Yerushalayim, Urshalim, Urushalim, Shalem, Salim]
Jesaja	Jesaja = hebr. Yəšə‘yāhû = Yěša‘yāhû = gr. Esaias (Ἡσαίας) = lat. Isaias (NW-Sem.-Isr.) (profeet) [Isaiah, Jesaiah, Jeshaiiah, Yeshayahu]
Christus	Jezus: ‘Christus’ (Χριστός) = ‘Messias’ (Μεσσίας = hebr. Māšīah), - (Chr.-Isr.) (profeet) [Christos, Masiah, Mashiah, Mashiah]
Joahaz	Joahaz van Israël = hebr. Yō‘āhāz = Yəhō‘āhāz ben Yēhû = Yeho‘ahaz ben Yehu = lat. Joachaz (NW-Sem.-Isr.) (koning) [eng. Yehoahaz, Jehoahaz, Yoahaz]
Joas [+ spatie]	Joas (1) van Juda = hebr. Yəhō‘āš (1) = Yô‘āš (1) ben ‘Āhazyāh = gr. Ioas (Ἰωας) = lat. Joas (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Yô‘āš ben ‘Āhazyāh, Jehoash, Yehoash, Yehō‘āsh, Yoash ben Ahazyah]
Joas:	Joas (1) van Juda = hebr. Yəhō‘āš (1) = Yô‘āš (1) ben ‘Āhazyāh = gr. Ioas (Ἰωας) = lat. Joas (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Yô‘āš ben ‘Āhazyāh, Jehoash, Yehoash, Yehō‘āsh, Yoash ben Ahazyah]
hoofdman Joas	Joas (2) van Ofra = hebr. Yəhō‘āš (2) = Yô‘āš (2) (NW-Sem.-Isr.) (hoofdman, de vader van Gideon) [Jô‘āš, Jəhō‘āš, Joash, Jehoas, Jehoash, Yoas, Yehoas]
Joas, locale leider	Joas (2) van Ofra = hebr. Yəhō‘āš (2) = Yô‘āš (2) (NW-Sem.-Isr.) (hoofdman, de vader van Gideon) [Jô‘āš, Jəhō‘āš, Joash, Jehoas, Jehoash, Yoas, Yehoas]
Johannes van Damascus	Johannes (2) van Damascus = lat. Ioannes Damascenus = gr. Ioannes ho Damaskenos (Ἰωαννης (2) ὁ Δαμασκηνος) (Gr.-Syr.) (kerkleider) [Johannes van Damascus, Ἰωαννης ὁ Δαμασκηνος]
Jojachin	Jojachin van Juda = hebr. Yehōyākhîn = Yəhōyākîn = Yěkonyā = Yəḵonyā ben Yəhōyāqîm = gr. Ιεχονιας = lat. Iechonias = Jechonias = Ioachin = akk. Ia’ukinu (NW-Sem.-Isr.) (koning) [eng. Jeconiah, Yekonya, Coniah, Jehoiachin, Joiakîn, Yoyakîn, Jəhōjākhîn, Yehoyakin, Yehoyakhin ben Yehoyaqîm, Yekhonyahu ben Yehoyaqîm, Ja’ukînu]
Joram	Joram van Israël = hebr. Yəhōrām = Yěhōrām ben ‘Ahāb = Yehoram ben ‘Ah’av = Yōrām ben ‘Ahāb = gr. Ioram (Ἰωραμ) (NW-Sem.-Isr.) (koning) [eng. Jehoram, Yehoram ben ‘Ah’av, Yoram ben ‘Ah’av]
Jordaan	Jordaan = hebr. Nihar hayyardēn = arab. Nahr al-Urdunn = gr. Iordanes (2) (Ἰορδανης) (Azië) (rivier, van de westzijde van het Anti-Libanon-gebergte (Lib.) naar de Dode Zee (Isr. en Jord.)) [Nahar haYarden, nhar hayarden, Nihar Hayarden]
Josafat	Josafat van Juda = Jehosafat = hebr. Yěhōšāpāt ben ‘Āsā = Yehoshafat ben ‘Asa = gr. Iosaphat (Ἰωσαφατ) = lat. Iosaphat = Josaphat (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Yehosapat]
Flavius Josephus	Josephus, Titus (1) Flavius (01) = hebr. Yôsēf (1) ben Mattityāhû = Yosef (1) ben Matityahu = gr. Phlabios (2) Iosepos (Φλαβιος (2) Ἰωσηπος) = Iosepos Matthiou pais (Ἰωσηπος Ματθιου παις) = (alg./eng.) Joseph ben Matthias (Isr.) (auteur)

	[Titus Flavius Josephus, Yosef ben Matityahu, Yosef ben Mattityahu, Phlabbios Iosepos, Φλαβιος Ιωσηπος]
Josia	Josia van Juda = hebr. Yō'siyāhū = Yō'siyyāhū = Yōšiyāhū ben 'Āmōn = Yo'shiyahu ben 'Amon = gr. Ιωσιας = lat. Iosias (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Yoshiyahu]
Juda	Juda = Koninkrijk Juda = hebr. Malkūt Yəhûdāh = ass. Yaudaya (KUR.ia-ú-da-a-a) (Azië) (land), Judees, Judeeër
Judeeërs	Juda = Koninkrijk Juda = hebr. Malkūt Yəhûdāh = ass. Yaudaya (KUR.ia-ú-da-a-a) (Azië) (land), Judees, Judeeër
Judese	Juda = Koninkrijk Juda = hebr. Malkūt Yəhûdāh = ass. Yaudaya (KUR.ia-ú-da-a-a) (Azië) (land), Judees, Judeeër
Jung	Jung, Carl Gustav (auteur)
Juno	Juno (1) = lat. Iuno (L/R) (godin)
Lucetia	Juno (1): 'Lucetia' (L/R) (godin)
Juno Lucina	Juno (1): 'Lucina, ~' (L/R) (godin) [Juno Lucina]
Matrona [+ spatie]	Juno (1): 'Matrona' (L/R) (godin)
Jupiter	Jupiter (1) = Juppiter = lat. Iupiter = Iuppiter (L/R) (god)
Kain	Kain = hebr. Qāyin = Qayin = arab. Qābīl = gr. Kāiv (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Cain, Qayin, Kayin, Qabil]
Kamos	Kamiš (ebl.) = akk. Kâmuš = moab. kmš (Kemoš) = bijb. nl. (Num. 21:29) Kamos = bijb. eng. Chemosh = mas.-hebr. Kəməš = Sept. gr. Χαμως = Vulg. lat. Chamos (NW-Sem.) (god) [Kamish, Kamuš, Kamush, Kemōš, Kemoš, Chemoš, Chamoš, Chamosh, Chamōš]
Kan.	Kanaän = akk. ^{KUR} Ki-na-aḥ-na (brief uit Mari) = eg. pa Kan'ana ('de Kanaän') = phoen. kn'n (kana'n, Kenā'n) = hebr. Kna'an = Kəná'an = Kənā'an = akk.-amor. Ki-in-a-nim ^{ki} (inscr. uit Alalah) = akk.-hurr. Kinaḥḥi = Kinaḥni = Sept. gr. Χαναν = Vulg. lat. Chanaän = gr. (Hecat., fr. 250) Xvã = arab. Kan'ān (Azië) (streek, ong. overeenkomend met Libanon, Israël en W-Jordanië), Kanaänitisch, kust-Syrisch, Kanaäniet [Pa Kanana, p̄ kn'n, K'ná'an, Kenā'an, Kena'an, Kana'an, Kinahhi, Kinahni, Chanan, Chanān, Chanaan, Xvα, Chna, Khna, Canaan]
Kanaän	Kanaän = akk. ^{KUR} Ki-na-aḥ-na (brief uit Mari) = eg. pa Kan'ana ('de Kanaän') = phoen. kn'n (kana'n, Kenā'n) = hebr. Kna'an = Kəná'an = Kənā'an = akk.-amor. Ki-in-a-nim ^{ki} (inscr. uit Alalah) = akk.-hurr. Kinaḥḥi = Kinaḥni = Sept. gr. Χαναν = Vulg. lat. Chanaän = gr. (Hecat., fr. 250) Xvã = arab. Kan'ān (Azië) (streek, ong. overeenkomend met Libanon, Israël en W-Jordanië), Kanaänitisch, kust-Syrisch, Kanaäniet [Pa Kanana, p̄ kn'n, K'ná'an, Kenā'an, Kena'an, Kana'an, Kinahhi, Kinahni, Chanan, Chanān, Chanaan, Xvα, Chna, Khna, Canaan]
Karmel	Karmel = hebr. Har haKarmēl = arab. al-Kurmul = Jebel Mār Elyās (Isr.) (berg, tZOv Haifa, N-Israël [Jabal Mar Elyas, haKarmel, Carmel]
Kaškuḥ	Kašku (1) = Kaškuḥ (hatt.) = hurr. Kuṣuḥ (H/H) (god) [Kashkuh, Kashku, Kasku, Kushuh, Kusuḥ, Kushah]
Kataḥziwuri	Kataḥzipuri = Kataḥziwuri = Kattaḥzipuri (hatt.-pala) = hett. Kamrušepa (H/H) (godin) [Kattaḥzipuri, Kataḥzipuri, Kataḥziwuri, Kamrušepa, Kamrušepa]
Y'hezq'el Kaufmann	Kaufmann, Y'hezq'el (auteur)

Kehat	Kehat = hebr. Qēhāt = Qəhāt = Kahath = Kohath (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., zoon van Levi) [Qehat, Qahat]
Keret	Keret = Kirta = ugar. krt (NW-Sem.) (myth. koning)
Khirbet al-Qom	Khirbet el-Qom = Khirbet al-Kum ≈ bijb. Makkeda = hebr. Maqqēdā (Isr.) (archeol. site, in Al Kum tWv Hebron, Judea & Samaria) [Maqqedah]
Ki of Ninḥursaġ	Ki (Mes.) (godin)
Ki (aarde)	Ki (Mes.) (godin)
Ki waren	Ki (Mes.) (godin)
Kidron	Kidron(-dal) = klass. Cedron = hebr. Naḥal Qidrôn = 'Ēmeḵ Yēhōšāpāt ('dal van Josafat') = 'Ēmeḵ Berākhāh ('dal der zegening') = arab. Wadi al-Joz (Isr.) (rivier(dal), van O-Jeruzalem zuidwaarts naar de Dode Zee bij Avnat, Judea & Samaria) [Emek Jehoshaphat, Emek Yehoshafat, Emek Berakah, Emek Berakhah]
Devir	Kirjath-Sefer = hebr. Qiryath Sēper = Kirjath-Sanna = hebr. Qiryath Ḥannāh = (later) Dēbîr = Devir = Dəvir = Dvir = eg. Karetai Thoupar = ḵjrt:(j) ṭwpꜜjr = gr. Kariassophar (Καριασσωφαρ) = mod. Tel Beit Mirsim = Tell Beit Mirsam = Tall Bayt Mirsim (Isr.) (archeol. site, tNOv Shomria = Shomriya, Z-Israël) [Kiriath-Sefer, Kirjath Sepher, Kiriath-sepher, Kiryat Sefer, Cariath-Sepher, Qiryath Seper, Cariathsenna, Qiryath Sannâ, Debir, Tell Beit Mirsim]
Kiriath-Sefer	Kirjath-Sefer = hebr. Qiryath Sēper = Kirjath-Sanna = hebr. Qiryath Ḥannāh = (later) Dēbîr = Devir = Dəvir = Dvir = eg. Karetai Thoupar = ḵjrt:(j) ṭwpꜜjr = gr. Kariassophar (Καριασσωφαρ) = mod. Tel Beit Mirsim = Tell Beit Mirsam = Tall Bayt Mirsim (Isr.) (archeol. site, tNOv Shomria = Shomriya, Z-Israël) [Kiriath-Sefer, Kirjath Sepher, Kiriath-sepher, Kiryat Sefer, Cariath-Sepher, Qiryath Seper, Cariathsenna, Qiryath Sannâ, Debir, Tell Beit Mirsim]
Tell Beit Mirsim	Kirjath-Sefer = hebr. Qiryath Sēper = Kirjath-Sanna = hebr. Qiryath Ḥannāh = (later) Dēbîr = Devir = Dəvir = Dvir = eg. Karetai Thoupar = ḵjrt:(j) ṭwpꜜjr = gr. Kariassophar (Καριασσωφαρ) = mod. Tel Beit Mirsim = Tell Beit Mirsam = Tall Bayt Mirsim (Isr.) (archeol. site, tNOv Shomria = Shomriya, Z-Israël) [Kiriath-Sefer, Kirjath Sepher, Kiriath-sepher, Kiryat Sefer, Cariath-Sepher, Qiryath Seper, Cariathsenna, Qiryath Sannâ, Debir, Tell Beit Mirsim]
Koṇārka	Koṇārka = Konarak = Konark (Ind.) (topogr., tZOv Bhuvaneśvara, Purī, Oḍiśā = Odisha)
(zie Samuel N.	Kramer, Samuel Noah (auteur)
Kybele, de Grote Moeder	Kubaba (1): Cybele: 'Meter Megale' (Μητηρ Μεγαλη) (Gr.-Lyd.)
Kuntillat 'Ajrud	Kuntillat 'Ajrud = Kuntillet 'Ajrud (Isr.-Eg.) (archeol. site, tZWv Mitzpe Ramon (Isr.), O-Sinaï) [Kuntillat Ajrud, Kuntillet Ajrud]
Lea noemt	Lea = hebr. Lē'ā = Lē'ā (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Leah]
Mozes de Leon	Leon, Mozes (3) de (Isr.) (auteur)
Levi;	Levi = hebr. Lēwî (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Lewi]
Lilith	Lilith = hebr. Lîlîṭ = akk. Lîlîtu = (mogelijk) sum. ki-sikil-lîl-lá-ke (NW-Sem.-Isr.) (demon) [Lilit, Lilitu]
Luria	Luria, Isaac (auteur)
Luriaanse	Luria, Isaac (auteur)
Lydië	Lydië = lyd. S'fard = Śfard ('Sardes') = operz. Spardā = aram. Saparda = bab. Sapardu = elam. Išbarda = akk.-ass. Luddu (Lu-ú-du) = hebr. Lûd = gr. Lydia (Λυδια) = Lydië (Λυδιη) = lat. Lydia (Turk.-Lyd.) (vorm. koninkrijk, in Klein-Azië tWv de lijn mod. Toplu

	(tNWv Samsun) en Alanya (tOv Antalya)), Lydisch, Lydiër [Sfard, Sparda, Isbarda, Lud]
Maächa	Maächa = Maacah = Maachah = hebr. Ma'ākāh (NW-Sem.-Isr.) (koningin, dochter van Absalom, vrouw van Rehabeam) [Ma'akah]
Machteld van Maagdenburg	Machteld van Maagdenburg = d. Mechthild von Magdeburg (Du.) (mystica)
Wolken;	Maēyāmča = Maēkhemca (c.o.) ('Wolk') (Ir.) (myth. paard) [Maegemca]
Magog	Magog = hebr. Māgôg (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig. en land)
Maimonides	Maimonides = hebr. Rabbi Mosjé ben Maimon = arab. Moesa ibn Maimon (Isr.) (auteur)
Manasse	Manasse = Menasheh ben Hizqiyah = hebr. Mənašše (NW-Sem.-Isr.) (koning) [Mənašše, Menashsheh, Manasseh]
Maria [voorafgegaan door een spatie]	Maria = gr. Μαρια = Μαριαμ (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Maria en de	Maria = gr. Μαρια = Μαριαμ (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Maria in	Maria = gr. Μαρια = Μαριαμ (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Maria, de	Maria = gr. Μαρια = Μαριαμ (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Maria als	Maria = gr. Μαρια = Μαριαμ (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Maria is	Maria = gr. Μαρια = Μαριαμ (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Heerseres over de wereld	Maria: 'Heerseres over de wereld' (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Keizerin van het universum	Maria: 'Keizerin van het universum' (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Koningin van hemel en aarde	Maria: 'Koningin van hemel en aarde' (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Madonna	Maria: 'Madonna' (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Meesteres die beveelt	Maria: 'Meesteres die beveelt' (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Maria, de Moeder Gods	Maria: 'Moeder Gods' (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Maria, de Maagd	Maria: 'Virgo' (Chr.-Isr.) (bijb. fig.)
Megiddo	Megiddo = hebr. Məgiddô = akk. Magiddu = Magaddu = Magidda = Makida = eg. Maketi = Makita = Makedo = gr. Μεγιδδω = Μαγεδδων = lat. Mageddo = arab. Tell el-Mutesellim = mod. Tel Megiddo en kibboets Megiddo (Isr.) (topogr./archeol. site (tNWv kibboets Megiddo), tZOV Haifa, Noord = Tsafon) [Mgiddo]
Mesa	Mesa = hebr. Məša' = Məšā' = gr. Mosa (Μωσα) (NW-Sem.-Moab) (koning) [Mesha]
Mesopotamische	Mesopotamië = aram. Bêt Nahrayn = Bêt Nahrawwātā = Meš'at Nahrawwātā = gr. (Polybius) Mesopotamia (Μεσσοποταμια) = hebr. 'Ārām Nahārayim (= N-Mesopotamië) = arab. (Bilād mā) Bayn Al- Nahrayn = Bilād ar-Rāfidayn (Azië) (hist. streek, gelegen tussen de r. Eufraat en Tigris, NO-Syrië en Irak), Mesopotamisch = aram. Nahrāyā, Mesopotamiër [Beth Nahrin, Beth Nahrain, Bet Nahrayn, Bilād mā bayn Al-Nahrayn, Bilad ar-Rafidayn]
Metatron	Metatron (NW-Sem.) (1. engel, 2. zie Zoon (Isr.-Kabb.) (god))
het Gezicht', en	Metatron: 'Engel van het Gezicht' (NW-Sem.) (1. engel, 2. zie Zoon (Isr.-Kabb.) (god))
Micha	Micha = hebr. Mīkā hammōraštī (NW-Sem.-Isr.) (profeet) [Micah]
Middellandse Zee	Middellandse Zee e.o. = eg. W'ḏ-wr = hebr. haYām (2) haGādōl = akk. Tāmtu elītu = mperz. Daryā-ye Šām = gr. he Thalassa (ή θαλασσα) = lat. Mare Magnum = Mare Internum = Mare Nostrum (Eur.-Afr. -Azië) (zee), mediterraan [haYam haGadol, Tamtu elitu]
Midden-Oosten	Midden-Oosten = Nabije Oosten (Azië) (streek, van Egypte, Turkije en Arabië tot en met Iran), Midden-Oosters
in het Midden-	Midden-Oosten = Nabije Oosten (Azië) (streek, van Egypte, Turkije en Arabië tot en met Iran), Midden-Oosters
Midden-Oosterse	Midden-Oosten = Nabije Oosten (Azië) (streek, van Egypte, Turkije en Arabië tot en met Iran), Midden-Oosters
Milkom	Milkom = hebr. amm. Malkām = hebr. Molēk = lat. (Sept.) Moloch = Molech = gr. Μολοχ (NW-Sem.-Ammon) (god) [Malkam, Molek]
Minkis	Minki = Minkis = Minku (Hett.) (godheid)

Miriam	Miriam = hebr. Miryām (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.)
Moabitische	Moab = eg. (13e eeuw) Mw- ^o b-w = moab. (9e eeuw) M ^o b = hebr. (OT) Mw ^o b (Mô ^o āb) = nass. (8e eeuw) *Mā ^o ab- = *Mū ^o ab- (Azië) (vrm. koninkrijk, gelegen tOv de Dode Zee), Moabitisch, Moabiet
Moeder [hoofdletter, zie 4.9, 6.3, 6.5, 6.7.2, 7.6 en 8.2]	Moeder (1) (Isr.-Kabb. godin)
'Begrip'	Moeder (1): 'Bîṇâ' (Isr.-Kabb.) (godin)
Begrip;	Moeder (1): 'Bîṇâ' (Isr.-Kabb.) (godin)
Begrip (de Moeder)	Moeder (1): 'Bîṇâ' (Isr.-Kabb.) (godin)
Bina	Moeder (1): 'Bîṇâ' (Isr.-Kabb.) (godin)
Hogere Moeder	Moeder (1): 'Hogere Moeder' (Isr.-Kabb.) (godin)
'Vrouw' (de Moeder)	Moeder (1): 'Vrouw' (2) (Isr.-Kabb.) (godin)
Moloch	Moloch (MO) (god)
Mot. [voorafgegaan door een spatie]	Môt = ugar. mt = sem. √*mwt = mawt = phoen. Mūt = hebr. Māwet = Muth = akk. Mūtu = aram. Mautā (NW-Sem.) (god); Mythe: Ba'als dood (NW-Sem.) [Môt, Mot, Mut, Mawet, Maveth, Mauta, Mawtā, Mawta]
Mot [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Môt = ugar. mt = sem. √*mwt = mawt = phoen. Mūt = hebr. Māwet = Muth = akk. Mūtu = aram. Mautā (NW-Sem.) (god); Mythe: Ba'als dood (NW-Sem.) [Môt, Mot, Mut, Mawet, Maveth, Mauta, Mawtā, Mawta]
Ghazir	Môt: 'Ghazir' = ugar. ḡzr (NW-Sem.) (god)
Mozes	Mozes (1) = hebr. Mōše = gr. Mouses (Μωυσης) = Moses (Μωσης) = Moseus (Μωσευς) = lat. Moyses = Moses = arab. Mūsā ibn 'Imrān (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Mosje, Musa ibn Imran]
Naäma [+ spatie]	Naäma (1) = hebr. Na'āmāh (1) (NW-Sem.-Isr.) (koningin) [Naamah, Na'amah]
Naäma;	Naäma (1) = hebr. Na'āmāh (1) (NW-Sem.-Isr.) (koningin) [Naamah, Na'amah]
Naäma.	Naäma (2) = hebr. Na'āmāh (2) (Zohar) (NW-Sem.-Isr.-Eg.) (demon) [Naamah, Na'amah]
Nabonidus	Nabonidus = akk. Nabû-na'id (Mes.) (koning) [Nabunaid, Nabu naid]
Naharia	Nahāriyyāh = nl. Naharia = eng. Nahariya (Isr.) (topogr., tNv Akko, N-Israël) [Nahariyyah]
Nandin	Nandin (2) = Nandi (Ind.) (stier van Śiva)
Sîn' [voorafgegaan door een spatie]	Nanna (2) = Dilimbabbar = Ašimbabbar = (latere ident.) akk. Su'en = Sîn (Mes.) (god) [Nannar, Ashimbabbar, Nanna-Su'en, Nanna-Suen, Sin]
Napsaras	Napšara = Namšara (H/H) (god, broer van Nara en Ea) [Napsara, Namsara, Nabšara, Napshara, Namshara]
Naras	Nara (4) (H/H) (god, broer van Napšara en Ea)
Narses	Narses = Nerses (Ναρσης) (Gr.-Arm.-Byz.) (generaal)
Nebo	Nebo (1) = hebr. Har Nəbô = arab. Jabal Nībū = wrsch. ident. hebr. Piçgâh = arab. Fasga (Isr.-Jordanië) (berg, tNOv de Dode Zee en tNWv Madaba, gvm. Madaba) [Har Nebo, Har Nəvo, Har Nəbô, Jabal Nibu, Pisgah]
Nebukadnezar	Nebukadnezar II = akk. Nabû-kudurri-ušur = hebr. Nəbûwkadne'ttsar = Nəbûkadnešsar = (wrsch.) gr. Labynetos (Λαβυνητος) (Herodotus) = gr. Ναβουχοδονοσωρ = lat. Nabuchodonosor (Mes.) (koning, 640 - 562) [Nebukadnessar, Nebuchadnezzar, Nebukadrezar, Nebukadrezzar, Nabucodonosor, Nabu-kudurri-usur, Nabukudurriusur]
Nehardea	Nehardea = aram. Nəhardə'ā = Neharde'ā = mod. Ramadi (Irak) (topogr./archeol. site, tWv Falluja bij de Eufraat, gvm. Al-Anbar)
Nehemia	Nehemia (NW-Sem.-Isr.) (profeet)

Neit	Neith = Neit (2) = Nit = Net (2) = eg. nt = gr. Νηιθ (Eg.) (godin)
Ninhursaġ	Ninhursaġ (1) = cun. ⁿ NIN.ĤUR.SAG.GĀ (1) (Mes.) (godin) [Ninhursaġa, Ninhursag, Ninkharsag, Ninhursanga]
Ninmah	Ninhursaġ: 'Ninmah' (Mes.) (godin)
Nut, (de	Nut = eg. nwt = Nunut = Nenet = Naunet = Nuit (Eg.) (godin) [Noet]
Nut, die	Nut = eg. nwt = Nunut = Nenet = Naunet = Nuit (Eg.) (godin) [Noet]
Nut;	Nut = eg. nwt = Nunut = Nenet = Naunet = Nuit (Eg.) (godin) [Noet]
Ofra	Ofra (Isr.) (topogr., tNv Jeruzalem en tNOv Beit El, Judea & Samaria)
Og [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Og (NW-Sem.-Basan) (koning)
Olijfberg	Olijfberg = hebr. Har Hazzêtîm = arab. Jabal al-Zaytûn = Ṭûr (2) Zaytâ (Isr.) (bergrug, tOv Jeruzalem (stad), O-Jeruzalem) [Har HaZeitim, Har Hazzetim, Jabal al-Zaytun, Ṭûr Zaytâ, Tur Zayta]
Ops [+ spatie]	Ops = Opis (L/R) (godin)
Palestijnse	Palestina = hebr. Pəleşet = eg. prst = pwr ³ s ³ tj = ass.-akk. Palaštu = Pilištu = gr. Palaistine (Παλαιστίνη) = lat. Palaestina (Azië) (streek, tussen Sidon, Damascus, Eilat en Rafah; in engere zin Philistia), Palestijns, Palestijn [Pelesheth, Palashtu, Palastu, Pilishtu, Pilistu]
Palestina	Palestina = hebr. Pəleşet = eg. prst = pwr ³ s ³ tj = ass.-akk. Palaštu = Pilištu = gr. Palaistine (Παλαιστίνη) = lat. Palaestina (Azië) (streek, tussen Sidon, Damascus, Eilat en Rafah; in engere zin Philistia), Palestijns, Palestijn [Pelesheth, Palashtu, Palastu, Pilishtu, Pilistu]
Patai	Patai, Raphael (auteur)
Pathros	Pathros = hebr. Patrôs = eg. p ³ t ³ -rsj = gr. Παθουρης = Φαθωρης = akk. Pa-tú-ri-si (Eg.) (streek, Opper-Egypte, m.n. gebied rond Thebe), Patrusîm (hebr. volk) [p ³ t ³ -rsy]
Persepolis	Persepolis (Περσέπολις) = operz. Pārsa (2) = mperz. Sad Sotun = Čehel Menār = nperz. Taġt-e Jamšid (Ir.) (archeol. site, tNOv Marvdašt, Fārs) [Parsa, Takht-e Jamshid, Taxt e Jamšid, Sad-stūn, Sad-stun, Sad Situn, Chehel Menar, Chil Minar, Marvdasht]
Philo van Alexandrië	Philo (1) van Alexandrië = lat. Philo (1) Judaeus = gr. Φιλων (1) Αλεξανδρινος = Φιλων (1) ó Αλεξανδρευσ = hebr. Yedidia HaCohen (Isr.) (filosoof) [Philo van Alexandrië, Philo Judaeus, Φιλων Αλεξανδρινος, Φιλων ó Αλεξανδρευσ, Philon Alexandrinos, Philon ho Alexandreus, Yedidya HaCohen, Jedediah HaCohen]
Philo van Byblos	Philo (2) van Byblos = lat. Philo (2) Biblius (Φιλων (2) Βυβλιος) = Herennius Philo (Ἡρηννιος Φιλων) (Syr.) (auteur) [Philo van Byblos, Philo Biblius, Philon Byblios, Herennios Philon, Φιλων Βυβλιος]
Pinhas ben Yair	Pinhas ben Yair (Isr.) (rabbijn)
Marvin Pope	Pope, Marvin Hoyle (auteur)
Ptolemaeus II Philadelphus	Ptolemaeus (3) II Philadelphus = gr. Ptolemaios (3) Β' ho Philadelphos (Πτολεμαιος (3) Β' ó Φιλαδελφος) (Eg.) (koning) [Ptolemaeus II Philadelphus, Ptolemaeus Philadelphus, Ptolemaios ho Philadelphos, Πτολεμαιος Β' ó Φιλαδελφος, Πτολεμαιος ó Φιλαδελφος]
Qadesh (eveneens	Qadeš (1) = eg. qdšt (NW-Sem.-Eg.) (godin) [Qadesh, Qades, Qadesch, Qadeshet, Qadešet, Kadesh, Kadesch, Kadeš, Qatesh, Qadosh, Qadoš, Qedesh, Kedesh, Qetesh, Qodesh Qodeš, Quodesh, Qetshu, Qudshu, Qudšu]
Vrouwe van de hemel'.	Qadeš (1): 'Vrouwe van de hemel' (3) (NW-Sem.-Eg.) (godin)

Qadesh wa-Amrur	Qadeš (2) wa-Amrur = ugar. qdš wamrr = Qadeš (2) Amrur = ugar. qdš 'amrr (NW-Sem.) (godelijke dienaar) [Qadeš wa-Amrur, Qadesh wa-Amrur, Qodesh wa-Amrur, Qodesh-and-Amrur, Qudšu-wa-Amrur, Qadeš Amrur]
Rabbi Akiba	Rabbi Aqiba = hebr. 'Ăqībā ben Yōsēp (Isr.) (rabbijn) [Rabbi Akiba, Rabbi Akiva, Akiba ben Josef, Akiva ben Josef, Aqiba ben Josef]
Rabbi Eliëzer	Rabbi Eliëzer = hebr. Rabbi 'Ēlî'ezer = Eliezer ben Hurcanus (Isr.) (rabbijn) [Rabbi 'Eli'ezer, Eliezer ben Hyrcanus]
Rabbi Josef de Kabbalist	Rabbi Josef van Hamadan (Isr.) (rabbijn) [Joseph Hamadan]
Rabbi Yisma'el	Rabbi Yišma'el (Isr.) (rabbijn) [Rabbi Yishma'el, Rabbi Yisma'el, Rabbi Ismael]
Rabh Qetina	Rabh Qetina (Isr.) (rabbijn)
Rachel:	Rachel = hebr. Rāḥēl = gr. 'Ραχηλ (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.)
Rachel,	Rachel = hebr. Rāḥēl = gr. 'Ραχηλ (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.)
Rahab	Rahab (NW-Sem.-Isr.) (slang)
Ramses III	Ramses (3) III (Eg.) (koning) [Ramesses, Rameses]
Rashi [+ spatie]	Rasji (nl.) (Rabbi Sjlomo Jitschaki) = Rashi (eng.) (Rabbi Shlomo Yitschaki) = Rachi (frans) (Rabbi Chlomo ben Itzhak Ha Tzarfati) = Salomon Isaacides (lat.) = Salomon de Troyes (frans) (Isr.) (auteur)
Refaïeten	Refaïeten = hebr. Rəfā'îm = Rəpā'îm = phoen. rp'm (NW-Sem.) (1. volk van reuzen, 2. bewoners van de onderwereld) [Refaïm, Repa'im]
Rehabeam	Rehabeam van Juda = hebr. Reḥabh'am = Rehav'am ben Shlomo = gr. 'Ροβοαμ = lat. Roboam (NW-Sem.-Isr.) (koning, aanvankelijk van het zg. 'Verenigde Koninkrijk') [Rechabeam, Rehoboam]
Rhea	Rhea = ion. Rheie ('Ρεα = 'Ρειη) (Gr.) (titanide)
Rome)	Rome = lat./it. Roma (L/R-It.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ), Romeins, Romein
Rome:	Rome = lat./it. Roma (L/R-It.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ), Romeins, Romein
Romeinse	Rome = lat./it. Roma (L/R-It.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ), Romeins, Romein
Edom (Rome)	Rome: 'Edom' (2) (door Joden gegeven bijnaam) (L/R-It.-Isr.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ)
Safed	Safed (alg.) = hebr. Šəpəṭ = mod. hebr. Tsfat = Tsəfat = arab. Šafad (Isr.) (topogr., tNv het Meer van Galilea, N-Israël) [Sepat, Tsefat, Safad]
Saragossa	Salduie (3 ^e eeuw v.Chr.) = (Plin.) Salduvia = Colonia (12) Caesar Augusta (1 ^e eeuw v.Chr.) = Cesaracosta (6 ^e eeuw) = Saraqusta (11 ^e eeuw) = Çaragoça (12 ^e eeuw) = mod. Zaragoza = nl./eng. Saragossa (Sp.) (topogr., tNOv Madrid en tOv Barcelona, Aragón) [Saltuie, Caesaraugusta, Colonia Caesar Augusta]
Salmanésér V	Salmanésér V (alg.) = akk. Salmānu-ašarēd = Šulmānu-ašarēd = hebr. Šalman'ésér = gr. Salamanassar (Σαλαμανασσαρ) = lat. Salmanasar (Mes.) (koning) [Salmaneser, Salmanesar, Salmanasser, Shalmanesar, Shalmaneser, Salmanu-ashared, Shulmanu-ashared, Šulmānu-ašarid, Shulmanu-asharid]
Salomo	Šalomo = hebr. Šəlōmōh = Shelomoh ben David = syr.-aram. Šlemūn = arab. Sulaymān = gr. Σολομων = lat. Salomon (1) = Jedidja = hebr. Yəḏīdēyāh (NW-Sem.-Isr.) (koning van het zg. 'Verenigde Koninkrijk') [Solomon, Shlomo, Suleiman, Yēḏīdēyāh, Yedideyah, Jedidiah, Yedidiah]
Samaria	Samaria = hebr. Šōmərōn = (wrsch.) inscr. shmrn = gr. Samareia (Σαμαρεια) = (na 30 v.Chr.) gr. Sebaste (1) (Σεβαστη (1)) = Sebasteia (1) (Σεβαστεια (1)) = lat. Sebaste (1) = mod. Sebastia (1)

	= arab. Sabastīyah, Samaritaans, Samaritaan (Isr.) (topogr./archeol. site, tNWv Nablus (Sichem) en tNOv Shavei Shomron, Judea & Samaria) [Shomron, Shomeron, Sabastiyah]
Samaritaanse	Samaria = hebr. Šōmārōn = (wrsch.) inscr. shmrn = gr. Samareia (Σαμαρεία) = (na 30 v.Chr.) gr. Sebaste (1) (Σεβαστη (1)) = Sebasteia (1) (Σεβαστεία (1)) = lat. Sebaste (1) = mod. Sebastia (1) = arab. Sabastīyah, Samaritaans, Samaritaan (Isr.) (topogr./archeol. site, tNWv Nablus (Sichem) en tNOv Shavei Shomron, Judea & Samaria) [Shomron, Shomeron, Sabastiyah]
Samgar	Samgar = hebr. Šamgar ben ‘Ānāt (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Šamgar ben ‘Anat, Shamgar ben Anat]
Sardes	Sardis (Ptol.: Σαρδεις) = lat. Sardes = lyd. S’fard = Šfard = gr. att. Sardeis (Σαρδεις) = gr. ion. Sardies (Σαρδιεις) = operz. Spardā = hebr. Sefarad = mod. Sart = (vóór 2005) Sartmahmut (Turk.-Lyd.) (topogr./archeol. site, tWv Sahihli, Ege Bölgesi) [Sfard, Sparda, Sepharad, Səphârâd, sprd]
Sargon	Sargon I van Akkad = akk. Šarru-kēn (Mes.) (koning) [Šarru-ken]
Satan	Satan = hebr. Šāṭān = arab. Šayṭān = gr. Satan (Σαταν) = Satanas (Σατανας) = nl. Duivel, de = gr. Diabolos (Διαβολος) = lat. Diabolus (NW-Sem.) + (Chr.) (demon) [Shatan, Shaitan, Shaytan]
Azazel	Satan: ‘Azazel’ = hebr. (I Henoeh) ‘Āzā’zēl’ = arab. ‘Āzāzīl’ (NW-Sem.) (demon) [Azazil]
Samaël	Satan: ‘Samaël’ = Sammael = Samil = hebr. Sammā’ēl (Talmud) (NW-Sem.) (demon / aartsengel) [Smil, Samiel]
Saturnus	Saturnus (1) (L/R) (god)
Saul	Saul (1) = hebr. Šā’ūl (1) ben Ḳīš (NW-Sem.-Isr.) (koning van het zg. ‘Verenigde Koninkrijk’) [Saul ben Kish, Šā’ūl ben Ḳīš, Šā’ūl ben Qīš]
Wilhelm Schmidt	Schmidt, Wilhelm (auteur, pater)
Scholem	Scholem, Gershom; (vroeger) Gerhard Scholem (auteur)
Seth [voorafgegaan door een spatie]	Seth (1) = Set = Setekh = Sutekh = Seteš = Suti = eg. (resp.) stḥ = st = stḥ = swḥ = stš = swtj = kopt. CHT = gr. Σεθ (Eg.) (god) [Setech, Sutech, Setesh, Suty]
‘Seth	Seth (1) = Set = Setekh = Sutekh = Seteš = Suti = eg. (resp.) stḥ = st = stḥ = swḥ = stš = swtj = kopt. CHT = gr. Σεθ (Eg.) (god) [Setech, Sutech, Setesh, Suty]
Seth ontmaagde	Seth (1) = Set = Setekh = Sutekh = Seteš = Suti = eg. (resp.) stḥ = st = stḥ = swḥ = stš = swtj = kopt. CHT = gr. Σεθ (Eg.) (god) [Setech, Sutech, Setesh, Suty]
Shabbatai Zevi	Shabbatai Zevi = Sabbatai Zevi = Shabbatāy Şebī = Shabsai Tzvi = turk. Sabetay Sevi (Isr.) (rel. leider)
Shimeon ben Laqish	Shimeon (1) ben Laqish = Shimon ben Lakish = Shim’on bar Lakish = Reish Lakish (Isr.) (rabbijn) [Shimeon ben Laqish]
Shimeon ben Yohai	Shimeon (2) ben Yohai = hebr. Šim’on ben Yoḥai = aram. Rabban Shim’on bar Yoḥai = Shimon bar Yochai = Rashbi (Isr.) (auteur) [Shimeon ben Yohai, Simon bar Yochai, Simeon bar Yochai]
Sidon	Sidon (alg.) = phoen. Šīdūn = šdn = hebr. Šīdōn = aram. Šidon = gr. Σιδων = lat. Colonia (13) Aurelia Pia Sidon = klass. arab. Šaydūn = mod. arab. Šaydā (Phoen.-Libanon) (topogr./archeol. site, tNv Tyrus en tZv Beiroet, gvm. Zuid), Sidonisch, Sidoniër [Saïda, Zidon, Sidunu, Colonia Aurelia Pia Sidon, Saydun, Sayda]
Sinaï	Sinaï = Horeb = hebr. Har Sinai = arab. Jabal Mūsā = Gabal Mūsā = Gabal Sīnā = Ṭūr (1) Sīnā’ = gr. Oros Sinai (Ορος Σιναι) = lat. Mons Sinai (Eg.) (berg, tNv Sharm-el-Sheikh, gvm. Zuid-Sinaï = Janub

	Sina') [Jebel Musa, Ṭūr Sīnā', Tur Sina, Jabal Musa, Gabal Musa, Gabal Sina]
Sion [voorafgegaan door een spatie]	Sion (alg.) = hebr. Ṣīyyon = Ṣīyyôn = arab. Jabal Ṣahyûn = gr. Σίων (Isr.) (berg, in O-Jeruzalem, drie loc.: 1. nu: westelijke heuvel bij het Graf van koning David, 2. oostelijke heuvel ('Stad van David'), 3. noordoostelijke heuvel (Tempelberg)) [Siyon, Zion, Ṣīyôn, Tsion, Tzion, Tsiyon, Tsiyyon, Tziyon, Jabal Sahyoun, Jebel Sahyoun]
Sisera	Sisera = hebr. Sîsērā (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig., legerleider)
Rudra	Śiva (1) = Rudra (1) (Ind.) (god) (lit.) [Shiva, Shiwa, Siva]
Śiva	Śiva (1) = Rudra (1) (Ind.) (god) (lit.) [Shiva, Shiwa, Siva]
Naṭarāja	Śiva (1): 'Naṭarāja' (Ind.) (god) [Nataraja]
Samkarṣaṇa	Śiva (1): 'Samkarṣaṇa' (1) (vlg. Patai) (Ind.) (Ind.) (god) [Samkarsana, Samkarshana, Sankarsana, Sankarshana]
Kārttikeya	Skanda = Kārttikeya (Ind.) (god) [Karttikeya, Kartikeya]
Spaanse	Spanje = España (Eur.-Sp.) (land), Spaans, Spanjaard
Spanje	Spanje = España (Eur.-Sp.) (land), Spaans, Spanjaard
Šu [+ spatie]	Šu = eg. šw (Eg.) (god) [Shu, Sjoe]
Šu,	Šu = eg. šw (Eg.) (god) [Shu, Sjoe]
Sumerië	Sumerië = Sumer = sum. Kalam = ki-en-gi(r) = akk. mātu šumeri(m) = bijb. nl. Sinear = hebr. Šin'ar = gr. (Sept.) Σενωααρ = lat. (Vulg.) Sennaar = eg. śngr = hett. Šanḥar = ugar. ṭngr = ass. Singara (Irak) (hist. niet-Sem. streek in Z-Irak); Sumerisch (taal) = sum. eme-ki-en-gi-ra = eme-gi ₇ (-r) = akk. lišān Šumeri(m) = šumeru (1); Sumerisch (adj.) = sum. emeĝir = akk. šumerû (2); Sumeriër = sum. ûĝ saĝ giĝ ga (volk) [Kiengir, matu sumeri, Shinar, Shanhar, Sanhar, Sangar, tngr, Soemerië]
Sumerische	Sumerië = Sumer = sum. Kalam = ki-en-gi(r) = akk. mātu šumeri(m) = bijb. nl. Sinear = hebr. Šin'ar = gr. (Sept.) Σενωααρ = lat. (Vulg.) Sennaar = eg. śngr = hett. Šanḥar = ugar. ṭngr = ass. Singara (Irak) (hist. niet-Sem. streek in Z-Irak); Sumerisch (taal) = sum. eme-ki-en-gi-ra = eme-gi ₇ (-r) = akk. lišān Šumeri(m) = šumeru (1); Sumerisch (adj.) = sum. emeĝir = akk. šumerû (2); Sumeriër = sum. ûĝ saĝ giĝ ga (volk) [Kiengir, matu sumeri, Shinar, Shanhar, Sanhar, Sangar, tngr, Soemerië]
Susa;	Šusa = operz. Šūsā = mperz. Sūš = Šūs = gr. Sousa (Σουσα) = hebr. Šušān = (mod.) nperz. Šuš (Ir.-Elam) (topogr./archeol. site, bij de ri. Dez, tZwv Dezful, Khūzestān) [Soesa, Shush, Shoosh, Shushan]
Susanowo	Susanowo (Jap.) (god)
Syrië	Syrië = arab. Sūriyā (Azië-Syr.) (land), Syrisch, Syriër [Suriya]
Ta'anach	Ta'ānāk = nl. Taänach = arab. Ti'inik (Isr.) (topogr./archeol. site (Tell Ta'anek), tZv Megiddo en tNWv Jenin, Judea & Samaria) [Ta'anak, Ta'anach, Taanach, Tanach, Ta'inning, Ta'annuk, Ti'innik, Ti'anik]
Taru	Taru = Daru (H/H) (god)
Tefnut	Tefnut = Tefnet = eg. tfnwt = tfnt (Eg.) (godin)
Thutmoses II	Thutmosis (2) II (Eg.) (koning)
Tyrische	Tyros (alg./lat.) = akk. Šurru = phoen./aram. Šūr = hebr. Šōr = Tsor = gr. Tyros (Τυρός) = mod. arab. Šūr (Lib.) (topogr., aan de kust tZv Sidon, gvm. Zuid), Tyrisch, Tyriër [Surru, Sour, Sur, Tzór, Sor]
Tyrus	Tyros (alg./lat.) = akk. Šurru = phoen./aram. Šūr = hebr. Šōr = Tsor = gr. Tyros (Τυρός) = mod. arab. Šūr (Lib.) (topogr., aan de

	kust tZv Sidon, gvm. Zuid), Tyrisch, Tyriër [Surru, Sour, Sur, Tzór, Sor]
Ras Shamra	Ugarit (alg.) = ugar. 'ugrt = 'Ugart = arab. Ūġārīt = Ras Shamra (alg.) = arab. Râs-aš-Šamrah (Syr.-NW-Sem. (2e mill.)) (archeol. site, bij Al-Maqatei tNv Latakia = Al-Lādhiqiyah, gvm. Latakia) [Ras Šamra]
Ugarit	Ugarit (alg.) = ugar. 'ugrt = 'Ugart = arab. Ūġārīt = Ras Shamra (alg.) = arab. Râs-aš-Šamrah (Syr.-NW-Sem. (2e mill.)) (archeol. site, bij Al-Maqatei tNv Latakia = Al-Lādhiqiyah, gvm. Latakia) [Ras Šamra]
Erech	Unug (sum.) = Unu = cun. UNUG = cun. AB-gunû = (later) cun. AB-EŠ = akk. Uruk = hebr. 'Ereḵ = bijb. (Gen. 10:10) Erech = lat. (Vulg.) Arach = gr. (Sept.) Orech (Ορεχ) = (Ptol. 8.20.29) Orchoë (Ορχον) = Orygeia (Ορυγεια) = arab. Warkā' = Auruk (Irak) (archeol. site, tOv As Samāwah, gvm. Al Muthannā) [Erek, Warka, Oeroek]
Uruk	Unug (sum.) = Unu = cun. UNUG = cun. AB-gunû = (later) cun. AB-EŠ = akk. Uruk = hebr. 'Ereḵ = bijb. (Gen. 10:10) Erech = lat. (Vulg.) Arach = gr. (Sept.) Orech (Ορεχ) = (Ptol. 8.20.29) Orchoë (Ορχον) = Orygeia (Ορυγεια) = arab. Warkā' = Auruk (Irak) (archeol. site, tOv As Samāwah, gvm. Al Muthannā) [Erek, Warka, Oeroek]
Ouranos	Uranus = gr. Ouranos (Ουρανός) (Gr.) (god)
Uria [+ spatie]	Uryahu = hebr. 'ryhw (NW-Sem.-Isr.) (hist. fig.) [Uria]
Vader [hoofdletter, zie 4.9, 6.3, 6.5, 6.7.2]	Vader (Isr.-Kabb.) (god)
Rechtvaardige	Vader: 'Šaddîq' (Isr.-Kabb.) (god)
Tzaddiq	Vader: 'Šaddîq' (Isr.-Kabb.) (god)
Hokhma [zie 6.3]	Vader: Ḥokhmāh (2) (Isr.-Kabb. god) [Hokhma, Chokhmah]
Wijsheid [hoofdletter, zie 6.3 en 6.5.1]	Vader: Ḥokhmāh (2) (Isr.-Kabb. god) [Hokhma, Chokhmah]
Regen; [hoofdletter]	Vāremča = Vāremca (c.o.) ('Regen') (Ir.) (myth. paard) [Varemca]
Wind;	Vātəmča = Vātemca (c.o.) ('Wind') (Ir.) (myth. paard) [Vatemca]
Yam [voorafgegaan door een spatie]	Yam (1) = ugar. ym = Jamm (NW-Sem.) (god) [Yamm, Jam]
Yam 'Zee' (= Tpt Nahar 'Rechter	Yam (1): 'Tpt nhr' ('Rechter Rivier') (NW-Sem.) (god) [Tpt nhr]
Prins Yam	Yam (1): 'Zbl.ym' ('Prins Zee') (NW-Sem.) (god)
Rietzee	Yâm (3) Sûp = nl. Rietzee = Schelfzee (Eg.) (meer, onbekende loc. bij de Sinai) [Yâm Sûp, Yam Suph]
Yassib	Yassib = ugar. yšb (NW-Sem.-Amor.) (prins, zoon van koning Keret)
Zeus	Zeus (1) (Ζευς) (Gr.) (god)
Zilpa	Zilpa = hebr. Zilpâ (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.)
Zippora	Zippora = Tsippora = hebr. Šippōrâ (NW-Sem.-Isr.) (bijb. fig.) [Cippōrâh]
Zoon [hoofdletter, zie 6.3, 6.5 en 6.6]	Zoon (1) (Isr.-Kabb.) (god)
Adiryaron	Zoon (1): 'Adiriron' (Isr.-Kabb.) (god) [Adiryaron]
Aktariël	Zoon (1): 'Aktari'el' (Isr.-Kabb.) (god) [Achatri'el, Aktri'el, Achtri'el, Akatri'el, Aktariël, Aktariel]
de Heilige, gezegend zij hij	Zoon (1): 'Haqqādōš Bārûḵ Hû' (Isr.-Kabb.) (god) [Hakkadosh Barukh Hu, Hakadosh Baruch Hu]
Koning [hoofdletter, <i>passim</i> in 4, 6, 7 en 8]	Zoon (1): 'Melech' (Isr.-Kabb.) (god)
Metatron	Zoon (1): 'Meṭāṭrōn' = 'Məṭāṭrōn' = 'Mēṭāṭrōn' = 'Mīṭāṭrōn' = 'Maṭṭāṭrōn' (Isr.-Kabb.) (god) [Metatron, Mitatron, Mattatron]
Tetrasia	Zoon (1): 'Tetrasia' (Τετρασια) (Isr.-Kabb.) (god)
'Schoonheid'	Zoon (1): 'Tif'eret' (Isr.-kabb.) (god) [Tiferet]
Schoonheid;	Zoon (1): 'Tif'eret' (Isr.-kabb.) (god) [Tiferet]

Tif'eret	Zoon (1): 'Tif'eret' (Isr.-kabb.) (god)	[Tiferet]
Zoharariël	Zoon (1): 'Zoharari'el' (Isr.-Kabb.) (god)	[Zoharariel, Zoharariël]
Zurvān	Zurvān (mperz.) = Zruvān = Zārvān = av. Zruuan (lr.) (god)	[Zurvan, Zruvan, Zarvan, Zervan]
Tijd),	Zurvān: 'Tijd' (lr.) (god)	[Zurvan]
Tijd, baarde	Zurvān: 'Tijd' (lr.) (god)	[Zurvan]
Tijd (Als	Zurvān: 'Tijd' (lr.) (god)	[Zurvan]
van Tijd;	Zurvān: 'Tijd' (lr.) (god)	[Zurvan]

2. Index van categorieën en termen

heuvel	Aardhoogte (alg.)
hoogten	Aardhoogte (alg.)
de hoogte (<i>bamah</i>)	Aardhoogte (alg.)
<i>bamah</i> 'aardhoogte'	Aardhoogte (alg.)
berg [voorafgegaan door een spatie]	Aardhoogte: berg
berg;	Aardhoogte: berg
hills	Aardhoogte: berg
Duizend Bergen	Aardhoogte: berg, mythische: "'Ālep bēharrê' ('Duizend bergen') (Isr.)
Pārvatī	Aardhoogte: berg: term: <i>pārvatī</i> ('bergdochter') (godin) (Ind.)
rots	Aardhoogte: rots
<i>bamah</i>	Aardhoogte: term: <i>bāmâ</i> (pl. <i>bāmôt</i>) (Isr.)
aardenwerk	Aardmaterie: aardewerk (keramiek)
Bronzen	Aardmaterie: brons (bronzen)
Edelsteen	Aardmaterie: edelsteen
edelstenen	Aardmaterie: edelsteen
lapis	Aardmaterie: edelsteen: lapis lazuli
goud	Aardmaterie: goud(en)
Koperen	Aardmaterie: koper
Wijsheid is het eerste schepsel van God	Begin: eerste/oudste/oudste schepselen: Wijsheid (Hokhma) (Isr.)
Seksualiteit is de eerste zonde	Begin: eerste/oudste/oudste zonde: seksualiteit (Isr.)
ontstaan	Begin: oorsprong (ontstaan)
origine	Begin: oorsprong (ontstaan)
herkomst van de cherubijnen in	Begin: oorsprong van de cherubijnen in liefdesomhelzing (Isr.)
Oorspronkelijk lagen er in de ark de	Begin: oorsprong van de cherubijnen op de ark (Isr.)
oudste gegevens over de godin	Begin: oorsprong van de cultuur van de moedergodin
ontstaan van de Kabbalistische tetrade	Begin: oorsprong van de Kabbalistische tetrade (Isr.)
oorsprong van de Matronit	Begin: oorsprong van de Matronit (Isr.)
Mythopoësis	Begin: oorsprong van de mythologie (mythogenesis)
van de ontwikkeling van de Shekhina	Begin: oorsprong van de Šēḳinah (Isr.)
Oorspronkelijk woonde God in een wolk	Begin: oorsprong van de Šēḳinah (Isr.)
verering van de Hebreeuwse Asherah	Begin: oorsprong van de verering van de Hebreeuwse 'Āšērā (Isr.)
diffusie	Begin: oorsprong: diffusie (van rel. fenomenen)
onafhankelijk ontstaan	Begin: oorsprong: onafhankelijk ontstaan (van rel. fenomenen)
ambachtslieden	Beroep en functie: ambachtsman, -vrouw
architecten	Beroep en functie: ambachtsman: bouwmeester
ambachtsman	Beroep en functie: ambachtsman: smid
auteur	Beroep en functie: auteur
schrijver	Beroep en functie: auteur
ballingen	Beroep en functie: balling
commentatoren	Beroep en functie: commentator
Amoraïm	Beroep en functie: commentator: term: <i>amora</i> (aram.): 'Amora'im (aram.-hebr.) (groep rabbijnen) (Isr.)
dieven	Beroep en functie: dief, rover
dienaren	Beroep en functie: dienaar
Abdu-Ashirta 'slaaf van Asherah'	Beroep en functie: dienaar, gods-: slaaf der goden: 'slaaf van 'Āšērā': term: <i>Abdi-Aširta</i> (koning) (Amor.)
slaaf	Beroep en functie: dienaar: slaaf
dienaresse	Beroep en functie: dienares
dienstmaagd	Beroep en functie: dienares
slavin	Beroep en functie: dienares: slavin
doodbrengster	Beroep en functie: doder (moordenaar, vernietiger)
vernietigster	Beroep en functie: doder (moordenaar, vernietiger)
dragers	Beroep en functie: drager
edelen	Beroep en functie: edelman

hoofdlieden	Beroep en functie: edelman
functie	Beroep en functie: functie
rol [+ spatie]	Beroep en functie: functie
rol:	Beroep en functie: functie
rol.	Beroep en functie: functie
Yam 'Zee' (= יַם נָהָר 'Rechter	Beroep en functie: jur.: rechter: term: <i>ṭp̄</i> (NW-Sem.)
paardenbediende	Beroep en functie: paardenbediende
gelovigen	Beroep en functie: rel. persoon: gelovige
vereerder	Beroep en functie: rel. persoon: gelovige
mysticus	Beroep en functie: rel. persoon: mysticus
Bruidsjonker van de Matronit	Beroep en functie: rel. persoon: mysticus: 'Bruidsjonker van de Matronit' (Isr.)
koning leidt	Beroep en functie: rel. persoon: offeraar of opdrachtgever van het offer
pelgrims	Beroep en functie: rel. persoon: pelgrim
profeten	Beroep en functie: rel. persoon: ziener
tovenares	Beroep en functie: rel. persoon: ziener (waarzegger)
zieneres	Beroep en functie: rel. persoon: ziener (waarzegger)
wijze mannen	Beroep en functie: rel. persoon: ziener (wijze, waarzegger)
Joodse wijzen	Beroep en functie: rel. persoon: ziener (wijze, waarzegger)
Berijder	Beroep en functie: ruiter
Strijder	Beroep en functie: strijder, krijgsman, soldaat
soldaten	Beroep en functie: strijder, krijgsman, soldaat
strijdster	Beroep en functie: strijder, krijgsman, soldaat
ridders	Beroep en functie: strijder: ridder
geleerden	Beroep en functie: studie: geleerde
tuinman	Beroep en functie: tuinman
verwekker	Beroep en functie: verwekker
Baäl	Beroep en functie: verwekker: term: <i>ba'al</i> (tevens naam van Hadad) (NW-Sem.)
verwijderaar van hindernissen	Beroep en functie: verwijderaar van hindernissen
visser	Beroep en functie: visser
voedster	Beroep en functie: voedster (min)
zoogster	Beroep en functie: voedster (min)
zondaren	Beroep en functie: zondaar
meegenomen	Bezit en roof: diefstal
roof	Bezit en roof: diefstal
donaties	Bezit en roof: gave (gift, geschenk)
gedoneerd	Bezit en roof: gave (gift, geschenk)
schenkt	Bezit en roof: gave (gift, geschenk)
verleent	Bezit en roof: gave (gift, geschenk)
gevend en een nemend aspect	Bezit en roof: geven en nemen, principe van
gunstige en ongunstige aspect	Bezit en roof: geven en nemen, principe van
('kracht', die ze aan Śiva verleent	Bezit en roof: verlies van kracht
van de Matronit, verloor hij zijn kracht	Bezit en roof: verlies van kracht
Koning is geen koning zonder de Matronit	Bezit en roof: verlies van kracht
kracht van de Koning werden verkleind	Bezit en roof: verlies van kracht
krachtsvermindering	Bezit en roof: verlies van kracht
neemt haar kracht af	Bezit en roof: verlies van kracht
Śiva's kracht verdwijnt	Bezit en roof: verlies van kracht
verzwakking van de mannelijke kracht	Bezit en roof: verlies van kracht
machtsverlies	Bezit en roof: verlies van macht
in bezit neemt	Bezit en roof: verwerving
In ruil voor haar verering verschaft	Bezit en roof: verwerving van een wederdienst van een god: frase: 'do ut des' (L/R)
<i>Kabbala</i> = 'ontvangst'	Bezit en roof: verwerving: term: <i>qabbālāh</i> (Isr.)
bloed	Bloed

boom	Boom
cipres	Boom: cipres
Boom des Levens	Boom: levensboom: 'Boom des Levens' (Isr.)
loofbomen	Boom: loofboom
palmbomen	Boom: palmboom
palmboom	Boom: palmboom
verboden boom	Boom: verboden ~ (Isr.)
voorhang	Bouwwerk: afscheiding: gordijn (voorhang)
<i>paroketh</i>	Bouwwerk: afscheiding: gordijn: term: <i>pōreket</i> (Isr.)
muren	Bouwwerk: afscheiding: muur
muur van de tempel	Bouwwerk: afscheiding: muur, tempel-
gerestaureerd	Bouwwerk: bouw
bouw [voorafgegaan door een spatie]	Bouwwerk: bouw
bouw van	Bouwwerk: bouw
gebouwd	Bouwwerk: bouw
herbouw	Bouwwerk: bouw
herstelden	Bouwwerk: bouw
burchten	Bouwwerk: burcht (vesting)
dak	Bouwwerk: dak
drempel	Bouwwerk: drempel
huis	Bouwwerk: huis
huizen	Bouwwerk: huis
batim	Bouwwerk: huis: term: <i>bayit</i> = <i>bet</i> (pl. <i>bāttîm</i> = <i>bottîm</i>) (Isr.)
<i>Beth-Ba'al-Meon</i>	Bouwwerk: huis: term: <i>Bêt-Ba'al-Mě'ôn</i> ('Huis van de Ba'al van Meon') (stad) (Moab.-Isr.)
Beth Anat	Bouwwerk: huis: term: <i>beth Anat</i> ('Huis van Anat') (plaats in Libanon (Lib.-Isr.))
ingang	Bouwwerk: ingang (toegang)
kampen	Bouwwerk: legerkamp
stad	Bouwwerk: stad
steden	Bouwwerk: stad
Gomorra	Bouwwerk: stad, mythische aardse: 'Gomorra' = hebr. 'Ămôrah (NW-Sem.-Isr.)
Sodomieten	Bouwwerk: stad, mythische aardse: 'Sodom' = hebr. Səḏôm (NW-Sem.-Isr.), Sodomiet
Kiriath-Sefer	Bouwwerk: stad: term: <i>qiryā</i> ' = <i>qiryâ</i> = <i>qeret</i> : 'Qiryath Sēper' ('Boekstad') (Isr.)
tent	Bouwwerk: tent
tentdoeken	Bouwwerk: tent: tentdoek
tentkleden	Bouwwerk: tent: tentdoek
kamer	Bouwwerk: vertrek
ruimte	Bouwwerk: vertrek
pilaren	Bouwwerk: zuil (paal)
Boaz	Bouwwerk: zuil: 'Boaz' (Isr.)
Jachin	Bouwwerk: zuil: 'Jachin' (Isr.)
Baäl, wiens zuil	Bouwwerk: zuil: 'Maṣṣēbâ van Ba'al' (Isr.)
zuil van Baäl	Bouwwerk: zuil: 'Maṣṣēbâ van Ba'al' (Isr.)
zuil (<i>masseba</i>)	Bouwwerk: zuil: paal, heilige: als godenbeeld: term: <i>maṣṣēbâ</i> (Isr.)
wezens	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen
belang	Cultureel aspect: belang (betekenis, waarde)
bloei	Cultureel aspect: bloei, culturele
Emancipatie	Cultureel aspect: emancipatie
invloed	Cultureel aspect: invloed
Nationalisme	Cultureel aspect: nationalisme
ontwikkeling	Cultureel aspect: ontwikkeling
introduceerde	Cultureel aspect: verbreiding (verspreiding)

verspreiding	Cultureel aspect: verbreiding (verspreiding)
wijd verbreide	Cultureel aspect: verbreiding (verspreiding)
aanbad	Cultus
cultus	Cultus
dienden	Cultus
eren [voorafgegaan door een spatie]	Cultus
geëerd	Cultus
vereerd	Cultus
vereert	Cultus
verering	Cultus
Asherah's verering	Cultus: 'Āšērā-cultus (NW-Sem.)
Asherah-verering	Cultus: 'Āšērā-cultus (NW-Sem.)
cultus van Asherah	Cultus: 'Āšērā-cultus (NW-Sem.)
Azaria de cultus van	Cultus: 'Āšērā-cultus (NW-Sem.)
van Asherah aan het	Cultus: 'Āšērā-cultus (NW-Sem.)
verering van Asherah	Cultus: 'Āšērā-cultus (NW-Sem.)
cultus en de voorstelling van Anaitis	Cultus: Anāhitā-cultus (Midden-Oosten) + (Ir.)
cultus van (inmiddels) Anāhitā	Cultus: Anāhitā-cultus (Midden-Oosten) + (Ir.)
cultus van Anāhitā	Cultus: Anāhitā-cultus (Midden-Oosten) + (Ir.)
cultus van Anat (toevallige	Cultus: Anāhitā-cultus (Midden-Oosten) + (Ir.)
introduceerde haar cultus	Cultus: Anāhitā-cultus (Midden-Oosten) + (Ir.)
verspreiding van de cultus	Cultus: Anāhitā-cultus (Midden-Oosten) + (Ir.)
cultus van Anat	Cultus: Anat, ~ van (Isr.)
cultus van Baäl	Cultus: Ba'al-cultus (NW-Sem.)
beeldenverering	Cultus: beeldenverering
cultus van het Gouden Kalf	Cultus: dierenverering: rundercultus: stierencultus (Isr.): Gouden Kalf
godencultus	Cultus: godencultus
cultus van Moeder Aarde	Cultus: godencultus: aardgoden (-geesten, chtonische ~)
godinnenverering	Cultus: godencultus: godinnencultus: moedergodin
cultus van Baäl en Jahweh	Cultus: Jahweh-cultus (Isr.)
verering van Jahweh	Cultus: Jahweh-cultus (Isr.)
cultus van het hof	Cultus: loc.: hofcultus
hofcultus	Cultus: loc.: hofcultus
officiële cultus	Cultus: loc.: hofcultus
Maria-verering	Cultus: Maria-cultus (Chr.)
oprecht gevoel of de juiste geestelijke	Cultus: persoonlijke devotie (toewijding, overgave, verering aan/van God of de leraar)
devotie	Cultus: persoonlijke devotie (toewijding, overgave, verering aan/van God of de leraar)
<i>Kavvana</i>	Cultus: persoonlijke devotie: term: <i>kawwānā</i> (Isr.)
hellenisering	Cultuur: Hellenisme
Hellenistische	Cultuur: Hellenisme
cultuur van de voedselverzamelaars	Cultuur: jagers- en/of verzamelaarscultuur
landbouwcultuur	Cultuur: landbouwcultuur
matrilineaire landbouwcultuur	Cultuur: landbouwcultuur, matrilineaire
patriarchale nomadische cultuur	Cultuur: nomadische cultuur, patriarchale
patriarchale	Cultuur: patriarchale - (patriarchaat)
patrilineaire totemistische cultuur	Cultuur: totemistische cultuur, patrilineaire
beesten	Dier
dier	Dier
Hagel.	Dier: 'Hagel' (Ir.)
Nandin	Dier: 'Vreugdevolle' (<i>Nandin, Nandinī</i>) (Ind.)
ezel [voorafgegaan door een spatie]	Dier: ezel
zondebok	Dier: geit: bok, zonde-
heilige dier	Dier: heilig ~
Hert;	Dier: hert

kudden	Dier: kudde
leeuw	Dier: leeuw
leeuw uit	Dier: leeuw: 'geest der afgoderij' (Isr.)
Zoharariël	Dier: leeuw: term: 'āri: 'āri'ēl ('leeuw van Ēl') (altaar) (Isr.)
otter	Dier: otter
potvis	Dier: potvis
gezetten op een slang	Dier: rijdier
rijdier	Dier: rijdier
cattle	Dier: vee
vee [+ spatie]	Dier: vee
vee.	Dier: vee
Behemoth	Dier: vee: term: bēhēmôt (pl.) (Isr.)
vis.	Dier: vis
vissen	Dier: vis
dodenrijk	Dodenrijk
Land der duisternis	Dodenrijk: 'Land der duisternis' (Jap.)
onderwereld	Dodenrijk: loc.: onderwereld
lijk [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Dood en leven: afgestorvene: lijk
dood	Dood en leven: dood
gestorven	Dood en leven: dood
sterven	Dood en leven: dood
Mot. [voorafgegaan door een spatie]	Dood en leven: dood: 'de Dood': 'Môt' (NW-Sem.)
Mot [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Dood en leven: dood: 'de Dood': 'Môt' (NW-Sem.)
dood van Baäl	Dood en leven: dood: dood van de god
baarde	Dood en leven: geboorte (baren, bevalling)
baart	Dood en leven: geboorte (baren, bevalling)
bevalling	Dood en leven: geboorte (baren, bevalling)
geboorte	Dood en leven: geboorte (baren, bevalling)
geboren	Dood en leven: geboorte (baren, bevalling)
kreeg kinderen bij hen	Dood en leven: geboorte (baren, bevalling)
oergodin uit wier lichaam de wereld	Dood en leven: geboorte: parthenogenesis
groeien	Dood en leven: groei
leven	Dood en leven: leven
<i>anch</i>	Dood en leven: leven: term: <i>anch</i> (Eg.)
levende wezens	Dood en leven: levend wezen
sterfelingen	Dood en leven: levend wezen
spontane	Dood en leven: spontaniteit
doodt	Dood en leven: vernietiging (doden)
doorboord	Dood en leven: vernietiging (doden)
neergehouwen	Dood en leven: vernietiging (doden)
ondergang	Dood en leven: vernietiging (doden)
uit te roeien	Dood en leven: vernietiging (doden)
verbrijzeld	Dood en leven: vernietiging (doden)
vernietig	Dood en leven: vernietiging (doden)
vertrapt	Dood en leven: vernietiging (doden)
verwoest	Dood en leven: vernietiging (doden)
brak diens rug met zijn teen	Dood en leven: vernietiging: doodtrappen
doodde	Dood en leven: vernietiging: moord
gedood	Dood en leven: vernietiging: moord
uitgeroeid	Dood en leven: vernietiging: moord
verdrinking	Dood en leven: vernietiging: verdrinking (in water of alg.)
Drie	Drie
belofte	Eed: belofte
beloofde	Eed: belofte
één	Eén

ene [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Eén
eendrachtig	Eén: eendracht
geïdentificeerd	Eén: identificatie
gelijkstellingen	Eén: identificatie
identiek	Eén: identificatie
identificatie	Eén: identificatie
identificeren	Eén: identificatie
personen	Eén: individualiteit
persoon	Eén: individualiteit
herenigingen	Eén: vereniging
verenig	Eén: vereniging
<i>yihudim</i>	Eén: vereniging: term: <i>yihudim</i> (pl.) (Isr.)
eten en drinken	Eten en drinken
toonbrood	Eten en drinken: brood, toon- (Isr.)
brood van het Gezicht	Eten en drinken: brood, toon-: term: <i>lehem pānîm</i> ('brood van het Gezicht') (Isr.)
hostie	Eten en drinken: brood: hostie (Chr.)
leegdrinken	Eten en drinken: dronk
slok	Eten en drinken: dronk
gevoed worden	Eten en drinken: dronk: zuigen (zogen)
zogen	Eten en drinken: dronk: zuigen (zogen)
zoogde	Eten en drinken: dronk: zuigen (zogen)
zoogt	Eten en drinken: dronk: zuigen (zogen)
aten [voorafgegaan door een spatie]	Eten en drinken: eten (voedselopname)
begraast	Eten en drinken: eten (voedselopname)
opgegeten	Eten en drinken: eten (voedselopname)
verorberen	Eten en drinken: eten: verzwelgen (verslinden)
koeken	Eten en drinken: koek
<i>selenia</i>	Eten en drinken: koek: <i>selenia</i> (ronde, maanvormige koeken) (Gr.)
<i>kamānu</i>	Eten en drinken: koek: term: <i>kamānu</i> (Mes.)
<i>kawwān</i>	Eten en drinken: koek: term: <i>kawwān</i> (Isr.)
manna	Eten en drinken: manna (Isr.)
melk	Eten en drinken: melk
voedsel	Eten en drinken: voedsel (levensmiddelen, spijs)
koeken ter ere van	Eten en drinken: voedsel, offer-
Tempel te Jeruzalem geofferd	Eten en drinken: voedsel, offer-
voedt	Eten en drinken: voedselvoorziening
deugden	Ethiek: deugd <i>zie ook</i> Karakter en gedrag: karakter
gebiedt	Ethiek: gebod
gebod	Ethiek: gebod
<i>mitzva</i>	Ethiek: gebod: term: <i>mišwâ</i> (pl. <i>mišwôt</i>) (Isr.)
<i>mitzvot</i>	Ethiek: gebod: term: <i>mišwâ</i> (pl. <i>mišwôt</i>) (Isr.)
goede daden	Ethiek: goede daad
goed [+ spatie]	Ethiek: goede persoon
goedheid	Ethiek: goedheid, het goede
moreel	Ethiek: moraal
beschuldigt	Ethiek: oordeel: beschuldiging
afwijst	Ethiek: oordeel: veroordeling
veroordeeld	Ethiek: oordeel: veroordeling
veroordeelt	Ethiek: oordeel: veroordeling
rechtvaardig	Ethiek: rechtvaardigheid
Tzaddiq	Ethiek: rechtvaardigheid: term: <i>šaddîq</i> (subst. adj.) (Isr.)
het Kwade	Ethiek: slechtheid (het kwade, kwaadheid)
straf	Ethiek: straf (straffen)
ballingschap	Ethiek: straf: verbanning
Galuth	Ethiek: straf: verbanning

verbannen	Ethiek: straf: verbanning
verbanning	Ethiek: straf: verbanning
verbant	Ethiek: straf: verbanning
Galuth	Ethiek: straf: verbanning: term: <i>gālût</i> (Isr.)
wreken	Ethiek: straf: wraak
<i>imitatio dei</i>	Ethiek: streven en verplichting: 'Imitatio dei' (L/R)
verboden	Ethiek: verbod
aniconische	Ethiek: verbod op het afbeelden van goden (aniconisme)
zonde [+ spatie]	Ethiek: zonde
zonde.	Ethiek: zonde
zonde'	Ethiek: zonde
zonden	Ethiek: zonde
zondebok	Ethiek: zonde
zondig	Ethiek: zonde
hun relaties	Familierelaties
broer	Familierelaties: broeder
dochter	Familierelaties: dochter
familiale	Familierelaties: familie
familie	Familierelaties: familie
Maccabeeën	Familierelaties: familie: ad./kon. geslacht: 'Maccabeeën' (Isr.)
Ptolemaeïsche	Familierelaties: familie: ad./kon. geslacht: 'Ptolemaeën' (Gr.-Eg.)
Seleucidische	Familierelaties: familie: ad./kon. geslacht: 'Seleuciden' (Gr.-Ir.)
Familierelaties	Familierelaties: genealogie
Kanaänitische pantheon en hun	Familierelaties: genealogie van het Kanaänitische pantheon (NW-Sem.)
generatie	Familierelaties: geslacht (generatie)
geslacht van Enos	Familierelaties: geslacht (generatie)
menselijke geslacht	Familierelaties: geslacht (generatie)
zonden van het geslacht van	Familierelaties: geslacht (generatie)
kind	Familierelaties: kind
kleinzoon	Familierelaties: kleinzoon
moeder	Familierelaties: moeder
Voortbrengster	Familierelaties: moeder
Oermoeder	Familierelaties: oermoeder
ouder- en kinderpaar	Familierelaties: ouders
ouderpaar	Familierelaties: ouders
ouders	Familierelaties: ouders
Siamese tweeling	Familierelaties: tweeling, Siamese
wereldouders	Familierelaties: universele ouders (wereldouders)
vader	Familierelaties: vader
Weduwe	Familierelaties: weduwe
zonen	Familierelaties: zoon
zoon	Familierelaties: zoon
Zuster	Familierelaties: zuster
Feest	Feest
Dag van verzoening	Feest: 1. naam: Jom Kipoer = Grote Verzoendag (Isr.)
Matronales	Feest: 1. naam: Matronalia of Matronales (L/R)
Matronalia	Feest: 1. naam: Matronalia of Matronales (L/R)
Pascha	Feest: 1. naam: Pesach = Pascha (Isr.)
Feest der Weken	Feest: 1. naam: Sjavoeot = Feest der Weken = Wekenfeest (Isr.)
Sukkoth	Feest: 1. naam: Soekot = Loofhuttenfeest, Israëliisch (Isr.)
1 mei	Feest: 2. pers.: Juno-feest op 1 mei (L/R)
Nieuwjaarsritueel	Feest: 3. tijd: nieuwjaarsfeest
esoterisch	Filosofie: esoterie
God bestaat uit	Filosofie: idee van een goddelijke pluraliteit
idee van een goddelijke pluraliteit	Filosofie: idee van een goddelijke pluraliteit
pluraal	Filosofie: idee van een goddelijke pluraliteit

pluraliteit	Filosofie: idee van een goddelijke pluraliteit
bekend	Filosofie: kennis (weten)
kennis	Filosofie: kennis (weten)
kennis van God	Filosofie: kennis van God
geheim	Filosofie: kennis: geheim
mysterie	Filosofie: kennis: geheim: mysterie van dood en leven
herkenning	Filosofie: kennis: herkenning
Wijsheid	Filosofie: kennis: wijsheid
Hokhma	Filosofie: kennis: wijsheid: term: <i>hokhmāh</i> (Isr.)
principe	Filosofie: principe (wezen of grond der dingen)
kosmische concepten	Filosofie: principe, wereld-
kosmische principes	Filosofie: principe, wereld-
van de eenheid van God in de Kabbala	Filosofie: probleem van de eenheid van God in de Kabbala (Isr.)
ene God op eenzame hoogte (zonder	Filosofie: probleem van de ene God (zonder familielevens)
familierelaties van de Sumerische	Filosofie: probleem van de familierelaties van de Sumerische
	tetrade (Mes.)
probleem van de incest tussen de	Filosofie: probleem van de incest tussen de Koning en de Matronit
	(Isr.)
diffusie versus onafhankelijk ontstaan	Filosofie: probleem van diffusie versus onafhankelijk ontstaan
	(van rel. fenomenen)
tussen diffusie en onafhankelijk ontstaan	Filosofie: probleem van diffusie versus onafhankelijk ontstaan
	(van rel. fenomenen)
theologische	Filosofie: theologie
leer.	Filosofie: type (school, filosofische richting, systeem,
	priesterschool, leer, doctrine)
de Elohistische	Filosofie: type: Elohistische traditie (Isr.)
Elohistische traditie	Filosofie: type: Elohistische traditie (Isr.)
ideële vrouw	Filosofie: type: idealisme (ideaal)
Zoharische doctrine	Filosofie: type: Kabbalistische leer (Isr.)
doctrine is geheim en esoterisch	Filosofie: type: Kabbalistische leer (Isr.)
twee doctrines van de	Filosofie: type: Kabbalistische leer (Isr.)
Priesterlijke traditie	Filosofie: type: Priesterlijke traditie (Isr.)
theosofische	Filosofie: type: theosofie
Verlichting	Filosofie: type: Verlichting (Eur.)
aspect	Filosofisch aspect: aspect
betekenis	Filosofisch aspect: betekenis
verklaring	Filosofisch aspect: betekenis
voorstelling	Filosofisch aspect: denkbeeld
gebonden aan	Filosofisch aspect: gebondenheid, vaste relatie
gevolg	Filosofisch aspect: gevolg (resultaat)
Hypothese	Filosofisch aspect: hypothese
concept	Filosofisch aspect: idee (concept, denkbeeld, (mythische)
	voorstelling)
denkbeeld	Filosofisch aspect: idee (concept, denkbeeld, (mythische)
	voorstelling)
idee	Filosofisch aspect: idee (concept, denkbeeld, (mythische)
	voorstelling)
beschouwing	Filosofisch aspect: interpretatie
interpretatie	Filosofisch aspect: interpretatie
verklaard	Filosofisch aspect: interpretatie
zienswijzen	Filosofisch aspect: mening
ontkennen	Filosofisch aspect: ontkenning
oorzaak	Filosofisch aspect: oorzaak
oorzaken	Filosofisch aspect: oorzaak
correspondeerde	Filosofisch aspect: overeenkomst
komt als leidster van legers met Maria	Filosofisch aspect: overeenkomst
komt hierin met Maria overeen	Filosofisch aspect: overeenkomst

komt ook in andere functies met Maria	Filosofisch aspect: overeenkomst
Kabbalistische 'elementen' leken	Filosofisch aspect: overeenkomst
overeenkomend	Filosofisch aspect: overeenkomst
overeenkomsten	Filosofisch aspect: overeenkomst
paradoxaal	Filosofisch aspect: paradox (tegenspraak)
parallelen	Filosofisch aspect: parallel
redenen	Filosofisch aspect: redenen
redenen voor	Filosofisch aspect: redenen
speculatie	Filosofisch aspect: speculatie
Controverse	Filosofisch aspect: tegenstelling
dichotomieën	Filosofisch aspect: tegenstelling
in contrast met	Filosofisch aspect: tegenstelling
oppositie	Filosofisch aspect: tegenstelling
verband	Filosofisch aspect: verband (relatie)
geassocieerd	Filosofisch aspect: verbondenheid (associatie)
verbonden	Filosofisch aspect: verbondenheid (associatie)
in relatie tot	Filosofisch aspect: verschil (onderscheid)
geesten	Geest
Muyalaka	Geest: 'Onwetendheid' (<i>Apasmārapuruṣa</i>) (Ind.) + (<i>Muyalaka(n)</i>) (Ind.-T.)
Satan	Geest: 'Tegenstander' (Satan, <i>Śātān</i>) (NW-Sem.) + (Chr.)
Muyalaka	Geest: 'Vallende ziekte' (<i>Apasmārapuruṣa</i>) (Ind.) + (<i>Muyalaka(n)</i>) (Ind.-T.)
archons	Geest: archont
<i>genii</i>	Geest: beschermgeest van het individu: <i>genius</i> (van de mannen) (L/R)
afgoden	Geest: demon (kwade geest, duivel, afgod)
demon	Geest: demon (kwade geest, duivel, afgod)
duivels	Geest: demon (kwade geest, duivel, afgod)
geest der afgoderij	Geest: demon (kwade geest, duivel, afgod)
afgoderij' uit te bannen	Geest: demon (kwade geest, duivel, afgod)
instinct	Geest: demon (kwade geest, duivel, afgod)
Terafim	Geest: groep: 'Tērāpîm' = 'Ēlōhîm' (2) (Isr.)
hemelgeesten	Geest: hemelgeest
zijn geest	Geest: het geestelijke (i.t.t. het lichamelijke of stoffelijke)
zuivere geest	Geest: het geestelijke (i.t.t. het lichamelijke of stoffelijke)
hypostasen	Geest: hypostase
engelen	Geest: hypostase: engel
cherubijn	Geest: hypostase: engel: cherubijn
Goedheid [hoofdletter]	Geest: hypostase: engel: cherubijn: 'Goedheid' (NW-Sem.-Isr.)
herkenning	Geest: hypostase: engel: cherubijn: 'Herkenning' (NW-Sem.-Isr.)
'kennis'	Geest: hypostase: engel: cherubijn: 'Kennis' (NW-Sem.-Isr.)
Oppergezag [hoofdletter]	Geest: hypostase: engel: cherubijn: 'Oppergezag' (NW-Sem.-Isr.)
<i>karibu</i>	Geest: hypostase: engel: cherubijn: <i>kāribu</i> (Mes.)
cherubijn die ten oosten van de Hof van	Geest: hypostase: engel: cherubijn: paradijscherubijn
cherubijn in de Hof van Eden die bedekt	Geest: hypostase: engel: cherubijn: paradijscherubijn
cherubijnen van het paradijs	Geest: hypostase: engel: cherubijn: paradijscherubijn
paradijscherubijnen	Geest: hypostase: engel: cherubijn: paradijscherubijn
'K'rubh	Geest: hypostase: engel: cherubijn: term: <i>kērûb</i> (pl. <i>kērûbîm</i>) (NW-Sem.-Isr.)
<i>Seraphim</i> (serafijnen)	Geest: hypostase: engel: serafijn: term: <i>śārāp</i> (pl. <i>śērāpîm</i>) (NW-Sem.-Isr.)
wereldziel	Geest: wereldgeest (wereldziel)
<i>anima mundi</i>	Geest: wereldgeest: term: <i>anima mundi</i> (L/R)]
ziel	Geest: ziel
psyche	Geest: ziel
Terafim	Geest: ziel: dodengeest: <i>tērāpîm</i> = 'Ēlōhîm' (2) (Isr.)

Bruller	Geluid: brullen
Rudra (de 'Bruller')	Geluid: brullen: term: <i>rudra</i> (part.) (god) (Ind.)
geluid van de vleugels van de	Geluid: ruisen van cherubijnenvleugels (Isr.)
zoetgevooste	Geluid: stem
stem van God	Geluid: stem van God
getinkel van bellen	Geluid: tinkelen van bellen
gebeurtenissen	Geschiedenis (gebeurtenis)
historische	Geschiedenis (gebeurtenis)
Aurignacien	Geschiedenis: Aurignacien (Eur.)
Babylonische ballingschap	Geschiedenis: Babylonische ballingschap (Isr.)
uit de Babylonische	Geschiedenis: Babylonische ballingschap (Isr.)
ballingschap naar Egypte, Babylonië	Geschiedenis: Babylonische ballingschap (Isr.)
ballingschap van Israël	Geschiedenis: Babylonische ballingschap (Isr.)
en de ballingschap van	Geschiedenis: Babylonische ballingschap (Isr.)
volk Israël mee in ballingschap	Geschiedenis: Babylonische ballingschap (Isr.)
Bronstijd	Geschiedenis: Bronstijd
ballingschap naar Egypte	Geschiedenis: Egyptische ballingschap (Isr.)
<i>Galuth</i>	Geschiedenis: <i>Gālût</i> , de lange ballingschap (Isr.)
Halaf-periode	Geschiedenis: Halaf-periode (Mes.)
Middeleeuwen	Geschiedenis: Middeleeuwen (Eur.)
pre-Hebreeuws	Geschiedenis: pre-Hebreeuwse periode
Ptolemaeïsche periode	Geschiedenis: Ptolemeïsche periode (Eg.)
Edom (Rome).	Geschiedenis: Romeinse ballingschap (Isr.)
Talmudische tijden (1 ^e - 5 ^e eeuw)	Geschiedenis: Talmudische periode (1 ^e - 5 ^e eeuw) (Isr.)
biografie	Geschiedenis: type: biografie
geschiedenis van de Kabbala	Geschiedenis: type: religieuze -
historisch religieuze lijnen	Geschiedenis: type: religieuze -
religieuze geschiedenis	Geschiedenis: type: religieuze -
twee aspecten: een mannelijk en een	Geslacht en rijpheid: geslacht, kunne
jong	Geslacht en rijpheid: jeugd
Ghazir	Geslacht en rijpheid: jonge man: term: <i>ghazir</i> = <i>ǧzr</i> (ugar.) (god) (NW-Sem.)
maagd	Geslacht en rijpheid: maagd, meisje
meisje	Geslacht en rijpheid: maagd, meisje
<i>Astarte</i> of <i>Aštoret</i> betekent	Geslacht en rijpheid: maagd: term: <i>aštar</i> (phoen.) = hebr. <i>aštoret</i> (NW-Sem.)
<i>raham</i> [voorafgegaan door een spatie]	Geslacht en rijpheid: maagd: term: <i>raḥam</i> (Isr.)
man [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Geslacht en rijpheid: man
man'	Geslacht en rijpheid: man
man, [voorafgegaan door een spatie]	Geslacht en rijpheid: man
(man en	Geslacht en rijpheid: man
mannen	Geslacht en rijpheid: man
mannelijk	Geslacht en rijpheid: man
man en vrouw;	Geslacht en rijpheid: man
volwassen	Geslacht en rijpheid: volwassenheid
vrouw	Geslacht en rijpheid: vrouw
24.000	Getal: - boven de twaalf
25 [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Getal: - boven de twaalf
25.000	Getal: - boven de twaalf
370	Getal: - boven de twaalf
400 [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Getal: - boven de twaalf
450	Getal: - boven de twaalf
600	Getal: - boven de twaalf

70 [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Getal: - boven de twaalf
(70)	Getal: - boven de twaalf
77 maal	Getal: - boven de twaalf
dertig	Getal: - boven de twaalf
duizend	Getal: - boven de twaalf
thousand	Getal: - boven de twaalf
zeventig	Getal: - boven de twaalf
oneindig veel	Getal: aantal, oneindig groot
myriaden	Getal: aantal: groot aantal, menigvuldigheid
veelvuldigheid	Getal: aantal: groot aantal, menigvuldigheid
omvang	Getal: maat (omvang)
wereld omspant	Getal: maat: reusachtigheid
tien	Getal: tien
12 [+ spatie]	Getal: twaalf
vier [voorafgegaan door een spatie]	Getal: vier
vier menselijke	Getal: vier
'Vier God'	Getal: vier
Vijf	Getal: vijf
zes [voorafgegaan door een spatie]	Getal: zes
zeven [+ spatie]	Getal: zeven
zevende	Getal: zeven
god	God
Šaddai	God: 'Almachtige' (<i>Šaddai</i>) (conventionele vert.) (NW-Sem.)
Aštar-Šem-Ba'al 'Astarte van de naam	God: 'Astarte van de naam van Ba'al' (<i>Aštar-Šem-Ba'al</i>) (NW-Sem.)
'Begrip'	God: 'Begrip' (<i>Bînâ</i>) (Isr.-Kabb.)
Begrip;	God: 'Begrip' (<i>Bînâ</i>) (Isr.-Kabb.)
Begrip (de Moeder)	God: 'Begrip' (<i>Bînâ</i>) (Isr.-Kabb.)
Berijder van de wolken	God: 'Berijder van de wolken' (NW-Sem.)
Betekenis: 'de Blinkende Hemel'	God: 'Blinkende hemel' (<i>Amaterasu</i>) (Jap.)
Bron;	God: 'Bron' (Isr.-Kabb.)
Pārvatī	God: 'Dochter van de Berg' (<i>Pārvatī</i>) Ind.)
Dochter [hoofdletter]	God: 'Dochter' (Isr.-Kabb.)
Edelsteen;	God: 'Edelsteen' (Isr.-Kabb.)
de eerstgeborene van An	God: 'Eerstgeborene van An' (Mes.)
Metatron, 'de engel van	God: 'Engel van het Gezicht' (Isr.)
gemalin van paarden, vrouwe van de	God: 'Gemalin van paarden, vrouwe van de wagen' (Mes.)
Echtgenote [hoofdletter]	God: 'Gemalin' (Τελεια) (Gr.)
Gemeenschap van Israël [hoofdletter]	God: 'Gemeenschap van Israël' (<i>Kēneset Yiśrā'ēl</i>) (Isr.-Kabb.)
Christus	God: 'Gezalfde' (Μεσσίας) (Chr.-Gr.) + (<i>Māšīah</i>) (Isr.) + (Χριστός) (Chr.-Gr.)
Messias	God: 'Gezalfde' (Μεσσίας) (Chr.-Gr.) + (<i>Māšīah</i>) (Isr.) + (Χριστός) (Chr.-Gr.)
<i>Masjiah</i>	God: 'Gezalfde' (Μεσσίας) (Chr.-Gr.) + (<i>Māšīah</i>) (Isr.) + (Χριστός) (Chr.-Gr.)
Gezicht', d.i. van God	God: 'Gezicht' (Isr.)
Šaddai	God: 'God van de bergen' (<i>Ēl Šaddai</i>) (vlg. McLaughlin 2012) (NW-Sem.)
God [+ spatie] [hoofdletter]	God: 'God' (' <i>Ēl</i>) (NW-Sem.) + (Chr.)
God: [hoofdletter]	God: 'God' (' <i>Ēl</i>) (NW-Sem.) + (Chr.)
God. [hoofdletter]	God: 'God' (' <i>Ēl</i>) (NW-Sem.) + (Chr.)
God' [hoofdletter]	God: 'God' (' <i>Ēl</i>) (NW-Sem.) + (Chr.)
God, [hoofdletter]	God: 'God' (' <i>Ēl</i>) (NW-Sem.) + (Chr.)
God] [hoofdletter]	God: 'God' (' <i>Ēl</i>) (NW-Sem.) + (Chr.)
God) [hoofdletter]	God: 'God' (' <i>Ēl</i>) (NW-Sem.) + (Chr.)
Shekhina	God: 'Goddelijke aanwezigheid' (<i>Šekīnâ</i>) (Isr.-Kabb.)

de godin, zegevierend, een vrouw	God: 'Godin, zegevierend, een vrouw handelend als een man, gekleed als een man, gegord als een vrouw' (Eg.)
Elat	God: 'Godin' (<i>Elat</i>) (NW-Sem.)
Grote Moedergodin;	God: 'Grote Godin' (<i>Mahādevī</i>) (Ind.)
Grote Moeder;	God: 'Grote Godin' (<i>Μητηρ Μεγαλη</i>) (Lyd.)
Grote Godin	God: 'Grote Godin' = 'Grote Moeder' (alg.)
Heer van het Universum	God: 'Heer van het Universum' (Isr.)
'Ādōnāy	God: 'Heer' (<i>'Ādōnāy</i>) (Isr.)
('Heer'), die	God: 'Heer' (<i>'Ādōnāy</i>) (Isr.)
'Heer' (Jahweh)	God: 'Heer' (<i>'Ādōnāy</i>) (Isr.)
Jahweh ('Heer')	God: 'Heer' (<i>'Ādōnāy</i>) (Isr.)
Heren.	God: 'Heer' (<i>'Ādōnāy</i>) (Isr.)
Baäl	God: 'Heer' (<i>Ba'al</i>) (NW-Sem.)
Heerseres over de wereld	God: 'Heerseres over de wereld' (Chr.-Isr.)
Qadesh wa-Amrur	God: 'Heilig en Sterk' (<i>Qades wa-Amrur</i>) (NW-Sem.)
Heilige Geest	God: 'Heilige Geest' (Isr.-Kabb.)
haar aspect van het Heilige Land	God: 'Heilige Land' (Isr.-Kabb.)
de Heilige, gezegend zij hij	God: 'Heilige, gezegend zij hij' (<i>Haqqāḏōš Bārûk Hû</i>) (Isr.-Kabb.)
Qades	God: 'Heilige' (<i>Qades</i>) (NW-Sem.-Eg.)
Held, Koning	God: 'Held' (Isr.)
Hert;	God: 'Hert' (Isr.-Kabb.)
Adiryaron	God: 'Hij die machtig is zingt' (<i>Adiriron</i>) (Isr.-Kabb.)
<i>Arədvī Sūrā Anāhitā</i> 'de Hoge, Machtige	God: 'Hoge, Machtige, Onbevleete' (<i>Arədvī Sūrā Anāhitā</i>) (Ir.)
Hogere Moeder	God: 'Hogere Moeder' (Isr.-Kabb.)
Aliyân	God: 'Hoogste god' (<i>Aliyân</i>) (NW-Sem.)
Hoogste vrouw;	God: 'Hoogste vrouw' (Isr.-Kabb.)
Hathor	God: 'Huis van Horus' (<i>Hathor</i>) (Ind.)
Ištar van het slagveld	God: 'Ištar van het slagveld' (Mes.)
Ghazir	God: 'Jongeling' (<i>Ghazir</i>) (NW-Sem.)
Matronit < lat. <i>Matronita</i> 'Jonkvrouwe'	God: 'Jonkvrouwe' (<i>Matronit</i>) (Isr.-Kabb.)
Matronit	God: 'Jonkvrouwe' (<i>Matronit</i>) (Isr.-Kabb.)
Juno Lucina	God: 'Juno Lucina' (L/R)
Keizerin van het universum	God: 'Keizerin van het universum' (Chr.-Isr.)
Koe van de maangod Sîn	God: 'Koe van de maangod Sîn' (Mes.)
Koe van Sîn	God: 'Koe van Sîn' (Mes.)
Komeet met de staart	God: 'Komeet met de staart' (Isr.-Kabb.)
Naṭarāja ('Heer van de dans')	God: 'Koning der dans' (<i>Naṭarāja</i>) (Ind.)
Koning van alle landen	God: 'Koning van alle landen' (Mes.)
Held, Koning	God: 'Koning' (Isr.)
Moloch ('Koning')	God: 'Koning' (<i>Malkām, Moloch</i>) (NW-Sem.)
Koning [hoofdletter, <i>passim</i> in 4, 6, 7 en 8]	God: 'Koning' (<i>Melech</i>) (Isr.-Kabb.)
Koning;;	God: 'Koning' (<i>mlk</i>) (NW-Sem.)
Koningin des hemels	God: 'Koningin van de hemel' (Isr.)
Koningin van de Hemel	God: 'Koningin van de hemel' (Isr.)
Koningin der Hemelen	God: 'Koningin van de Hemel' (Isr.)
Šarrat Šamê, 'Koningin des hemels'	God: 'Koningin van de Hemel' (<i>Šarrat Šamê</i>) (Mes.)
Koningin van hemel en aarde	God: 'Koningin van hemel en aarde' (Chr.-Isr.)
Koning en de Koningin	God: 'Koningin' (Isr.-Kabb.)
'Koningschap'	God: 'Koningschap' (<i>Malkût</i>) (Isr.-Kabb.)
Koningschap.	God: 'Koningschap' (<i>Malkût</i>) (Isr.-Kabb.)
Malkhut	God: 'Koningschap' (<i>Malkût</i>) (Isr.-Kabb.)
Śakti	God: 'Krachtige' (<i>Śakti</i>) (Ind.)
Lagere Moeder	God: 'Lagere Moeder' (Isr.-Kabb.)
Lichte vrouw	God: 'Lichte vrouw' (Isr.-Kabb.)
Lucetia	God: 'Lucetia' (L/R)

<i>Aštārōt</i> > <i>Aštōret</i> , dus 'zij van de	God: 'Maagd' (<i>Astarte, Raḥam, 'Aštōret, Batulatu</i>) (NW-Sem.) + (Kopη, Παρθενος) (Gr.) + (Chr.)
de Maagd;	God: 'Maagd' (<i>Astarte, Raḥam, 'Aštōret, Batulatu</i>) (NW-Sem.) + (Kopη, Παρθενος) (Gr.) + (Chr.)
Maagd Anat	God: 'Maagd' (<i>Astarte, Raḥam, 'Aštōret, Batulatu</i>) (NW-Sem.) + (Kopη, Παρθενος) (Gr.) + (Chr.)
het Meisje;	God: 'Maagd' (<i>Astarte, Raḥam, 'Aštōret, Batulatu</i>) (NW-Sem.) + (Kopη, Παρθενος) (Gr.) + (Chr.)
<i>Astarte</i>	God: 'Maagd' (<i>Astarte, Raḥam, 'Aštōret, Batulatu</i>) (NW-Sem.) + (Kopη, Παρθενος) (Gr.) + (Chr.)
Maria, de Maagd	God: 'Maagd' (<i>Astarte, Raḥam, 'Aštōret, Batulatu</i>) (NW-Sem.) + (Kopη, Παρθενος) (Gr.) + (Chr.)
<i>Aštōret</i>	God: 'Maagd' (<i>Astarte, Raḥam, 'Aštōret, Batulatu</i>) (NW-Sem.) + (Kopη, Παρθενος) (Gr.) + (Chr.)
Maan met het haar	God: 'Maan met het haar' (Isr.-Kabb.)
Maan;	God: 'Maan' (Isr.-Kabb.)
Madonna	God: 'Madonna' (Chr.-Isr.)
Matrona	God: 'Matrona' (L/R)
Meesteres die beveelt	God: 'Meesteres die beveelt' (Chr.-Isr.)
Metatron	God: 'Meṭātrōn' (Isr.-Kabb.)
Metgezellen	God: 'Metgezellen' (<i>Rē'îm</i>) (Isr.-Kabb.) (godengroep)
Aktariël	God: 'Mijn kroon is Ēl' (<i>Aktari'el</i>) (Isr.-Kabb.)
Minnaars (<i>dodim</i>)	God: 'Minnaars' (<i>Dōdîm</i>) (Isr.-Kabb.) (godengroep)
Maria , de Moeder Gods	God: 'Moeder Gods' (Chr.-Isr.)
Moeder van Israël;	God: 'Moeder van Israël' (Isr.-Kabb.)
Moeder [hoofdletter]	God: 'Moeder' (Isr.-Kabb.)
Nacht;	God: 'Nacht' (Isr.-Kabb.)
Oermoeder der volkeren	God: 'Oermoeder der volkeren' (NW-Sem.)
de ontzagwekkendste van de godinnen	God: 'Ontzagwekkendste der godinnen' (Mes.)
Onze Vader in de hemel	God: 'Onze Vader in de hemel' (Isr.)
Parel;	God: 'Parel' (Isr.-Kabb.)
Perzische Artemis	God: 'Perzische Artemis' (Ir.)
Perzische Diana	God: 'Perzische Diana' (Ir.)
Samkarṣaṇa	God: 'Ploeger' (<i>Samkarṣaṇa</i>) (Ind.)
Zohariël	God: 'Pracht van Ariël' (<i>Zoharari'el</i>) (Isr.-Kabb.)
Prins Yam	God: 'Prins Zee' (<i>zbl.yam</i>) (NW-Sem.)
Prins;	God: 'Prins' (<i>zbl</i>) (NW-Sem.)
Rachel	God: 'Rachel' (Isr.-Kabb.)
Rebekka	God: 'Rebekka' (Isr.-Kabb.)
Ṭpṭ Nahar 'Rechter	God: 'Rechter Rivier' (<i>Ṭpṭ Nhr</i>) (NW-Sem.)
Rechtvaardige [hoofdletter]	God: 'Rechtvaardige' (<i>Ṣaddîq</i>) (Isr.-Kabb.)
Tzaddiq (de 'Rechtvaardige')	God: 'Rechtvaardige' (<i>Ṣaddîq</i>) (Isr.-Kabb.)
Rede [+ spatie]	God: 'Rede' (Isr.)
Rede,	God: 'Rede' (Isr.)
Sara,	God: 'Sara' (Isr.-Kabb.)
<i>Ēl qōnē erez</i> 'Ēl, schepper van de aarde'	God: 'Schepper van de aarde' (<i>Qōnē 'arṣ</i>) (NW-Sem.) + (<i>Elkunirša</i>) (Hett.)
Schoonheid [hoofdletter]	God: 'Schoonheid' (<i>Tif'eret</i>) (Isr.-Kabb.)
Tif'eret	God: 'Schoonheid' (<i>Tif'eret</i>) (Isr.-Kabb.)
Rudra (de 'Bruller')	God: 'Schreeuwer' (<i>Hrópṭr</i>) (Germ.) + (<i>Rudra</i>) (Ind.)
Stier van zijn vader	God: 'Stier van zijn vader' (NW-Sem.)
Stier-Ēl	God: 'Stier-Ēl' (<i>Tr 'il, Šōr 'Ēl</i>) (NW-Sem.) (god)
Strijder,	God: 'Strijder' (Isr.)
Tauropolos	God: 'Tauropolos' (Gr.)
Tuin;	God: 'Tuin' (Isr.-Kabb.)
Betekenis: 'de Uitnodiger'	God: 'Uitnodiger' (<i>Izanagi</i>) (Jap.)

Betekenis: 'de Uitnodigster'	God: 'Uitnodigster' (<i>Izanami</i>) (Jap.)
Vader der goden	God: 'Vader der goden' (Mes.)
Shumen	God: 'Vader der jaren (Ab šnm) (NW-Sem.)
Vader [hoofdletter]	God: 'Vader' (Isr.-Kabb.)
de Verhevene	God: 'Verhevene' (Jap.)
Verworpen hoeksteen [hoofdletter]	God: 'Verworpen hoeksteen' (Isr.-Kabb.)
Tetrasia	God: 'Vier God' (Τετρασια) (Isr.-Gr.)
Voortbrengster der Goden	God: 'Voortbrengster der Goden' (NW-Sem.)
Vrouw (het vrouwelijke wezen);	God: 'Vrouw' (1) (Isr.-Kabb.)
'Vrouw' (de Moeder)	God: 'Vrouw' (2) (Isr.-Kabb.)
Vrouw, Zoon	God: 'Vrouw' (2) (Isr.-Kabb.)
Vrouwe Asherah van de Zee	God: 'Vrouwe 'Āšērā van de Zee' (NW-Sem.)
Vrouwe van de hemel, gemalin van alle	God: 'Vrouwe van de hemel, gemalin van alle goden' (NW-Sem.) + (Mes.) + (Eg.)
Vrouwe van de hemel	God: 'Vrouwe van de hemel' (<i>nb.t p.t</i>) (Eg.) + (NW-Sem.)
Weduwe;	God: 'Weduwe' (Χηρα) (Gr.)
Śiva	God: 'Welgezind' (<i>Śiva</i>) (Ind.)
Hokhma [zie 6.3]	God: 'Wijsheid' (<i>Ḥokmāh</i> (2)) (Isr.-Kabb.)
Wijsheid [hoofdletter, zie 6.3 en 6.5.1]	God: 'Wijsheid' (<i>Ḥokmāh</i> (2)) (Isr.-Kabb.)
Kennis is God de moeder	God: 'Wijsheid' (<i>Ḥokmāh</i> (1)) (Isr.)
Wijsheid [= Kennis]	God: 'Wijsheid' (<i>Ḥokmāh</i> (1)) (Isr.)
Hokhma [zie 5.3]	God: 'Wijsheid' (<i>Ḥokmāh</i> (1)) (Isr.)
Wijsheid [hoofdletter, zie 4.6.1, 4.6.2 en 5.3]	God: 'Wijsheid' (<i>Ḥokmāh</i> (1)) (Isr.)
Ormuzd	God: 'Wijze heer' (<i>Ahura Mazdā</i>) (Ir.)
Ohrmazd	God: 'Wijze heer' (<i>Ahura Mazdā</i>) (Ir.)
Anat	God: 'Wil' (<i>Anat</i>) (NW-Sem.) + (Eg.)
Betekenis: 'de Onstuimige'	God: 'Wilde' (<i>Susanowo</i>) (Jap.)
Jahweh	God: 'Wind' (<i>Jahweh</i>) (NW-Sem.)
Yam 'Zee'	God: 'Zee' (1) (<i>Yam</i>) (NW-Sem.)
Zee;	God: 'Zee' (2) (Isr.-Kabb.)
zitter op de cherubijnen	God: 'Zitter op de cherubijnen' (Isr.)
de zoetgevooste gemalin van de goden	God: 'Zoetgevooste gemalin van de goden' (Mes.)
Zoharariël	God: 'Zoharari'el' (Isr.-Kabb.)
Kārttikeya	God: 'Zoon der Kṛttikā's' (<i>Kārttikeya</i>) (Ind.)
Zoon [hoofdletter]	God: 'Zoon' (Isr.-Kabb.)
Kālī	God: 'Zwarte' (<i>Kālī</i>) (Ind.)
god van de) aarde	God: aardgod (chtonische god)
Aarde; [hoofdletter]	God: aardgodin (chtonische godin)
Moeder Aarde	God: aardgodin (chtonische godin)
Hemel en Aarde;	God: aardgodin (chtonische godin)
Hemel-Aarde	God: aardgodin (chtonische godin)
Hemel-en-Aarde	God: aardgodin (chtonische godin)
Aarde, die	God: aardgodin (chtonische godin)
Aarde (de Dochter)	God: aardgodin (chtonische godin)
Aarde om	God: aardgodin (chtonische godin)
Aarde voort	God: aardgodin (chtonische godin)
Aarde probeerde	God: aardgodin (chtonische godin)
Aarde was daarop	God: aardgodin (chtonische godin)
godin van de aarde	God: aardgodin (chtonische godin)
ene God	God: algod
beschermende functie	God: beschermgodin
beschermgeest	God: beschermgodin
beschermvrouwe	God: beschermgodin
huisgodin	God: beschermgodin van het huis en de familie
godin van de dauw	God: dauw, godin van de

god van de oorlog en der dieven	God: dieven, - der
god van de hemel en de donder	God: donder en/of bliksem, god van
godin der geneeskunst	God: heiland
Messianistisch	God: heiland: 'Messias' (Isr.)
Messias	God: heiland: 'Messias' (Isr.)
helpster	God: helpstergodin
god van de hemel	God: hemelgod
goden in de hemel	God: hemelgod
hemelgod	God: hemelgod
godin van de) hemel	God: hemelgodin
hoofd der goden	God: hoofdgod
hoofdgod	God: hoofdgod
hoofdgodin	God: hoofdgodin
hoogste god	God: hoogste -
godin van het huwelijk	God: huwelijk, godin van het
het huwelijk;	God: huwelijk, godin van het
stoet jongelingen	God: intermediair: begeleider
dienaar was Qadesh wa-Amrur	God: intermediair: dienaar
dienaressen	God: intermediair: dienaar (dienares)
boodschappers	God: intermediair: middelaar (bode, sprekergod, heraut)
gezanten	God: intermediair: middelaar (bode, sprekergod, heraut)
Middelaar	God: intermediair: middelaar (bode, sprekergod, heraut)
godin van de oorlog en de jacht	God: jacht, godin van de
koning der goden	God: koning der goden
Koningin des hemels	God: koningin der goden
Koningin van de Hemel	God: koningin der goden
Koningin der Hemelen	God: koningin der goden
koningin.	God: koningin der goden
de seksuele liefde;	God: liefdesgodin
Godin der liefde	God: liefdesgodin
godin van de liefde	God: liefdesgodin
liefdesgodin	God: liefdesgodin
vruchtbaarheid en liefde;	God: liefdesgodin
god van de lucht	God: luchtgod
maangod	God: maangod
moeder der goden	God: moeder der goden
moeder van de andere goden	God: moeder der goden
(moeder)godin	God: moedergodin
moedergodin	God: moedergodin
oergodin	God: oergodin
god van de oorlog	God: oorlogsgod
Filistijnse Astarte was een godin van de	God: oorlogsgodin
godin van de liefde en de oorlog	God: oorlogsgodin
godin van de oorlog	God: oorlogsgodin
godin van de strijd	God: oorlogsgodin
godinnen van de oorlog	God: oorlogsgodin
oorlogsgodin	God: oorlogsgodin
Rechter [+ spatie]	God: rechtergod
god van de regen	God: regengod
scheppergod	God: schepper
scheppers	God: schepper
<i>Ēl qōnē erez 'Ēl, schepper van de aarde'</i>	God: schepper: term: <i>qōnē 'arš</i> ('schepper van de aarde') (bijnaam van Ēl) (NW-Sem.)
Chemosh), de nationale	God: stamgod
stervende en verrijzende god	God: stervende en verrijzende -
stormgod	God: stormgod (windgod)
Ēl, [voorafgegaan door een spatie]	God: term: 'ēl (pl. 'ēlōhîm = 'ēlōhîm) (NW-Sem.)

Ēl: [voorafgegaan door een spatie]	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
Ēl; [voorafgegaan door een spatie]	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
Ēl' [voorafgegaan door een spatie]	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
'Ēl,	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
Ēl verzoekt	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
Ēl (de Vader)	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
Stier-Ēl	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
Ēlôhîym	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
Elohistische	God: term: 'ēl (pl. 'ēlôhîym = 'ēlôhîm) (NW-Sem.)
Ēl [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	God: term: 'ēl (pl. ha'ēlôhîym) (NW-Sem.)
Šaddai	God: term: 'ēl Šaddai ('god van de bergen') (Isr.)
Elat	God: term: elat (fem.) (NW-Sem.)
Vader der goden	God: vader van de goden
vadergod	God: vadergod
god van de regen en de vruchtbaarheid	God: vruchtbaarheidsgod
god van de voortplanting	God: vruchtbaarheidsgod: god van de mannelijke vruchtbaarheid (bevruchting, voortplanting)
de vruchtbaarheid;	God: vruchtbaarheidsgodin
godin der vruchtbaarheid	God: vruchtbaarheidsgodin
godin van de liefde en de vrouwelijke	God: vruchtbaarheidsgodin
godin van de vruchtbaarheid	God: vruchtbaarheidsgodin
vruchtbaarheid en liefde;	God: vruchtbaarheidsgodin
vruchtbaarheid;	God: vruchtbaarheidsgodin
vruchtbaarheidsgodin	God: vruchtbaarheidsgodin
voortplanting;	God: vruchtbaarheidsgodin: godin van de vrouwelijke vruchtbaarheid (bevruchting, geboorte, voortplanting)
de vrouwen.	God: vruchtbaarheidsgodin: godin van de vrouwelijke vruchtbaarheid (bevruchting, geboorte, voortplanting)
god van het vuur	God: vuurgod
vuurgod	God: vuurgod
god van het water	God: watergod
god van de zee	God: watergod: zeegod
weldoener	God: weldoener van de mens
god der wijsheid	God: wijsheid, - van de
God van de wijsheid	God: wijsheid, - van de
moeder van alle wijsheid	God: wijsheid, godin der
zonnegodin	God: zonnegodin (zonnemaagd)
goddelijke paar	Godenstelsel: godengroep: 02. dyade (godenpaar, wisselgoden) (alg.)
<i>dodim</i>	Godenstelsel: godengroep: 02. dyade: 'Dōdîm' (Isr.-Kabb.)
(<i>re'im</i>)	Godenstelsel: godengroep: 02. dyade: 'Rē'im' (Isr.-Kabb.)
goddelijke triade in het Midden-Oosten	Godenstelsel: godengroep: 03. triade
goddelijke triade	Godenstelsel: godengroep: 03. triade
Drieëenheid	Godenstelsel: godengroep: 03. triade, Christelijke (= Drieëenheid, Triniteit) (Chr.)
Japanse tetrade	Godenstelsel: godengroep: 03. triade, Japanse (Jap.)
Tetrade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade
Egyptische tetrade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Egyptische (Eg.)
Griekse tetrade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Griekse (Gr.)
Hettitische tetraden	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Hettitische (H/H)
Hindoeïstische tetrade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Hindoeïstische (Ind.)
Indische tetrade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Hindoeïstische (Ind.)
Iraanse tetrade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Iraanse (Ir.)
goddelijke tetrade , de vier personen van	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Kabbalistische (Isr.)
Kabbalistische tetrade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Kabbalistische (Isr.)
tetrade in de Zohar	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Kabbalistische (Isr.)
Romeinse tetrade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetrade, Romeinse (L/R)

Sumerische tetraade	Godenstelsel: godengroep: 04. tetraade, Sumerische (Mes.)
Enneade	Godenstelsel: godengroep: 09. enneade, Egyptische (Eg.)
Kanaänitische pantheon	Godenstelsel: pantheon, Kanaänitisch (NW-Sem.)
Ugaritische pantheon	Godenstelsel: pantheon, Kanaänitisch (NW-Sem.)
graf. [voorafgegaan door een spatie]	Graf
schaduwbeeld (<i>eidolon</i>)	Griekse termen: <i>eidolon</i>
Vier God	Griekse termen: Τετρασία
Held	Halfgod: held
krijgsheld	Halfgod: held
bewind	Heerschappij (heersen, regering)
regering	Heerschappij (heersen, regering)
heerst over	Heerschappij (heersen, regering)
heerst hij/zij over	Heerschappij (heersen, regering)
heersen over	Heerschappij (heersen, regering)
domineren	Heerschappij: dominantie
krijgt de belangrijkste zetels bij	Heerschappij: dominantie
stak boven de andere goden	Heerschappij: dominantie
eer [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Heerschappij: eer
Gezag	Heerschappij: gezag: autoriteit
gezaghebbende instantie	Heerschappij: gezag: autoriteit
koninklijk gezag	Heerschappij: gezag: koninklijk gezag
hoogste gezag	Heerschappij: gezag: soevereiniteit
oppergezag	Heerschappij: gezag: soevereiniteit
soevereine	Heerschappij: gezag: soevereiniteit
Hoge,	Heerschappij: gezag: verhevenheid (grootsheid, hoogheid, majesteit, heerlijkheid)
Hoogste	Heerschappij: gezag: verhevenheid (grootsheid, hoogheid, majesteit, heerlijkheid)
Verhevene	Heerschappij: gezag: verhevenheid (grootsheid, hoogheid, majesteit, heerlijkheid)
Aliyân	Heerschappij: gezag: verhevenheid: term: <i>aliyân</i> = 'lyn (ugar.) (god) (NW-Sem.)
gehoorzaamd	Heerschappij: onderwerping: gehoorzaamheid
onderworpen	Heerschappij: onderwerping: gehoorzaamheid
opgevolgd	Heerschappij: opvolging
in rang boven	Heerschappij: rangorde (hiërarchie)
koninkrijk	Heerschappij: vorm: staat: koninkrijk
opperheerschappij	Heerschappij: vorm: wereldheerschappij
Opvolgster	Heerser: heerseres opvolgster
Keizer	Heerser: keizer
Keizerin	Heerser: keizerin
Koning	Heerser: koning
koninklijke	Heerser: koning
Heer van de dans	Heerser: koning der dans
Naṭarāja ('Heer van de dans')	Heerser: koning der dans: term: <i>naṭarāja</i> (Ind.)
Egyptische koning	Heerser: koning: farao (Eg.)
farao	Heerser: koning: farao (Eg.)
Moloch ('Koning')	Heerser: koning: term: <i>malkām</i> (tevens godennaam) (NW-Sem.)
Koningin	Heerser: koningin
Šarrat Šamê, 'Koningin des hemels'	Heerser: koningin: term: <i>šarrat šamê</i> ('koningin des hemels') (bijnaam van Inana) (Mes.)
koningin-moeder	Heerser: koningin-moeder
<i>gevira</i>	Heerser: koningin-moeder: term: <i>gēbîrâ</i> (Isr.)
Heer van	Heerser: leider
Heer'	Heerser: leider
Heren	Heerser: leider

leider	Heerser: leider (meester, heerser, baas, heer)
hoofdman	Heerser: leider (meester, heerser, baas, heer)
richter	Heerser: leider, volks-: richter (Isr.)
'Ādōnāy	Heerser: leider: term: 'Ādōnāy (Isr.)
Baäl	Heerser: leider: term: <i>ba'al</i> (tevens naam van Hadd) (NW-Sem.)
leidster	Heerser: leidster (vrouw, meesteres, heerseres)
heerseres	Heerser: leidster (vrouw, meesteres, heerseres)
Meesteres	Heerser: leidster (vrouw, meesteres, heerseres)
commando over	Heerser: leidster, militaire
leidster van legers	Heerser: leidster, militaire
oorlogvoering toe aan de Matronit	Heerser: leidster, militaire
opvolger	Heerser: opvolger (op de troon e.d.)
Prins	Heerser: prins
Heer van het Universum	Heerser: wereldheerser
heerser van de wereld	Heerser: wereldheerser
heiligdom	Heiligdom
allerheiligste	Heiligdom: deel: allerheiligste
<i>adyton</i>	Heiligdom: deel: allerheiligste: term: αβατων = αδυτων (Gr.)
hof van de priesters	Heiligdom: deel: hof van de priesters
middenstuk	Heiligdom: deel: middenstuk
voorhof	Heiligdom: deel: voorhof
Tempel te Hazor	Heiligdom: loc.: Hazor, tempel te (Kan.)
Huzal	Heiligdom: loc.: Huzal, synagoge te (Mes.)
Tempel te Tell Tainat	Heiligdom: loc.: Tell Tainat, tempel te (Syr.)
Tempel van Karnak	Heiligdom: naam: Karnak = eg. t ³ -jpt (?) = Ta-Opet = Ta-Apet = kopt. ta Pe (> gr. Thebe) = jpt-jswt = Ipet-isut = arab. el-Karnak (tempelcomplex) te Luxor (Eg.)
Shaf Weyatibh	Heiligdom: naam: Shaf we-Yateb-synagoge te Nehardea (Mes.)
Tent der Samenkomst	Heiligdom: naam: Tent der Samenkomst (woestijntabernakel) (Isr.)
heiligdom te Erez	Heiligdom: tempel van Anāhitā te Erez (Akilisene) (Arm.)
tempel van Aštārōt	Heiligdom: tempel van Astarte (Fil.)
Baäl-tempel te Samaria	Heiligdom: tempel van Ba'al te Samaria (Isr.)
tempel van Baäl in Samaria	Heiligdom: tempel van Ba'al te Samaria (Isr.)
tempel van Herodes	Heiligdom: tempel van Jahweh, Derde (= tempel van Herodes); te Jeruzalem (Isr.)
beschrijving van de tempel van	Heiligdom: tempel van Jahweh, Derde (= tempel van Herodes); te Jeruzalem (Isr.)
Eerste tempel	Heiligdom: tempel van Jahweh, Eerste (= tempel van Salomo); te Jeruzalem (Isr.)
Tempel van Jeruzalem	Heiligdom: tempel van Jahweh, Eerste (= tempel van Salomo); te Jeruzalem (Isr.)
Tempel van Salomo	Heiligdom: tempel van Jahweh, Eerste (= tempel van Salomo); te Jeruzalem (Isr.)
verwoesting van de Tempel van	Heiligdom: tempel van Jahweh, Eerste (= tempel van Salomo); te Jeruzalem (Isr.)
Tweede tempel	Heiligdom: tempel van Jahweh, Tweede (gerest. door de Maccabeeën); te Jeruzalem (Isr.)
Toren van Babel	Heiligdom: tempel van Marduk te Babylon: <i>miḡdāl Bāḇeḷ</i> ('Toren van Babel') (hebr.) (Mes.)
Koṇārka	Heiligdom: tempel van Sūrya (Koṇārka) te Koṇārka (Ind.)
<i>Devir</i>	Heiligdom: type: ~ alg.: term: <i>dēbîr</i> (stad) (Isr.)
dorpsheiligdom	Heiligdom: type: ~, dorps-
synagogen	Heiligdom: type: synagoge (Isr.)
Tempel	Heiligdom: type: tempel
Tempel van Karnak	Heiligdom: type: tempel: tempelcomplex, Egyptische
tabernakel	Heiligdom: type: woestijntabernakel

<i>mishkan</i>	Heiligdom: type: woestijntabernakel: term: <i>miškān</i> (Isr.)
Komeet	Hemellichaam: komeet
planeten	Hemellichaam: planeet
planeet Venus	Hemellichaam: planeet: 'Venus' (3)
sterren	Hemellichaam: ster
hoofden	Hoofd
adelaarskop	Hoofd: adelaarskop
cherubijnenhoofd	Hoofd: cherubijnenhoofd
Gezicht	Hoofd: deel: gezicht (aangezicht)
hoofden en zes vleugels	Hoofd: koppig, veel- (meer dan drie)
dat van een leeuw	Hoofd: leeuwenkop
leeuwenkop	Hoofd: leeuwenkop
van een mens.	Hoofd: mensenhoofd
mensenhoofd	Hoofd: mensenhoofd
hoorns	Hoorn
ivoren	Hoorn: ivoor
huid	Huid
ottervachten	Huid: ottervacht
gehuwd	Huwelijk
huwde	Huwelijk
huwelijk	Huwelijk
huwen	Huwelijk
trouwen	Huwelijk
trouwen	Huwelijk
trouwlustige	Huwelijk
Bruidsjonker	Huwelijk: bruidsjonker
liet scheiden	Huwelijk: echtscheiding (echtbreuk)
scheidde van Zippora	Huwelijk: echtscheiding (echtbreuk)
scheiding van de Matronit en de Koning	Huwelijk: echtscheiding (echtbreuk)
echtgenoot	Huwelijk: gemaal
gemaal	Huwelijk: gemaal
Metgezellen	Huwelijk: gemaal
minnaar	Huwelijk: gemaal
<i>dodim</i>	Huwelijk: gemaal: term: <i>dôd</i> (pl. <i>dôdîm</i>) (Isr.)
<i>re'im</i>	Huwelijk: gemaal: term: <i>rēa'</i> (pl. <i>rē'îm</i>) (Isr.)
Bruid	Huwelijk: gemalin
concubine	Huwelijk: gemalin
echtgenote	Huwelijk: gemalin
gemalin	Huwelijk: gemalin
minnares	Huwelijk: gemalin
vrouw van	Huwelijk: gemalin
vrouw' van	Huwelijk: gemalin
andere, aardse vrouwen	Huwelijk: gemalin
zijn vrouw	Huwelijk: gemalin
<i>dodim</i>	Huwelijk: gemalin: term: <i>dôd</i> (pl. <i>dôdîm</i>) (Isr.)
<i>re'im</i>	Huwelijk: gemalin: term: <i>rēa'</i> (pl. <i>rē'îm</i>) (Isr.)
Nieuwjaarsritueel	Huwelijk: heilig - (<i>hiëros gamos</i>)
bezocht de Matronit	Huwelijk: heilig - (<i>hiëros gamos</i>)
bezoekt de Matronit	Huwelijk: heilig - (<i>hiëros gamos</i>)
goddelijke vereniging	Huwelijk: heilig - (<i>hiëros gamos</i>)
heilig huwelijk	Huwelijk: heilig - (<i>hiëros gamos</i>)
<i>hieros gamos</i>	Huwelijk: heilig - (<i>hiëros gamos</i>)
paringsritueel	Huwelijk: heilig - (<i>hiëros gamos</i>)
kosmische paring	Huwelijk: heilig -: kosmisch - tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)
Hemel draaide Aarde om	Huwelijk: heilig -: kosmisch - tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)

Hemel verlichtte de Aarde	Huwelijk: heilig -: kosmisch ~ tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)
hemelse huwelijk	Huwelijk: heilig -: kosmisch ~ tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)
huwelijk van de Koning en de Matronit	Huwelijk: heilig -: kosmisch ~ tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)
Vader Hemel en Moeder Aarde in	Huwelijk: heilig -: kosmisch ~ tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)
God) verenigen	Huwelijk: heilig -: kosmisch ~ tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)
Koningschap	Instelling en organisatie: ambt: koningschap (monarchie)
monarchie	Instelling en organisatie: ambt: koningschap (monarchie)
<i>malkhut</i>	Instelling en organisatie: ambt: koningschap: term: <i>malkûṭ</i> (Isr.)
aristocratische	Instelling en organisatie: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie (adel)
volk	Instelling en organisatie: klassenstelsel: lage klasse (gewone volk)
politieke	Instelling en organisatie: politiek
vergaderingen	Instelling en organisatie: vergadering der goden
Concilie	Instelling en organisatie: vergadering, religieuze: concilie
Concilie van Efese (431)	Instelling en organisatie: vergadering, religieuze: Concilie van Efese (431)
<i>Arədvī Sūrā Anāhitā</i> 'de Hoge, Machtige	Iraanse termen: <i>Arədvī Sūrā Anāhitā</i>
afgunst	Karakter en gedrag: afgunst (jaloezie)
jaloers	Karakter en gedrag: afgunst (jaloezie)
jaloezie	Karakter en gedrag: afgunst (jaloezie)
naijver	Karakter en gedrag: afgunst (jaloezie)
afschuwelijk	Karakter en gedrag: afkeer
angst	Karakter en gedrag: angst
vrees	Karakter en gedrag: angst
afschrikwekkende	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
angstaanjagend	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
wens	Karakter en gedrag: begeerte
verlangen	Karakter en gedrag: begeerte (verlangen, hunkering)
berouw	Karakter en gedrag: berouw
bespotten	Karakter en gedrag: bespotting
blij [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Karakter en gedrag: blijdschap (vreugde)
opgetogen	Karakter en gedrag: blijdschap (vreugde)
vreugde	Karakter en gedrag: blijdschap (vreugde)
bloeddorstig	Karakter en gedrag: bloeddorstigheid
vernietigingsdrang	Karakter en gedrag: bloeddorstigheid
brutaliteit	Karakter en gedrag: brutaliteit
deugdzaamheid	Karakter en gedrag: deugdzaamheid
drankzuchtig	Karakter en gedrag: dronkenschap, drankzucht
gedrag	Karakter en gedrag: gedrag
beledigde	Karakter en gedrag: gekrenkheid en belediging
populair	Karakter en gedrag: geliefdheid, populariteit
populariteit	Karakter en gedrag: geliefdheid, populariteit
gelukzaligheid	Karakter en gedrag: gelukzaligheid (zaligheid)
haat	Karakter en gedrag: haat
hartstochtelijk	Karakter en gedrag: hartstocht
karakter	Karakter en gedrag: karakter
kenmerken	Karakter en gedrag: karakter
kwaliteit	Karakter en gedrag: karakter
Werkzaamheid	Karakter en gedrag: karakter
natuur van God	Karakter en gedrag: karakter: goddelijke natuur

<i>sefira</i>	Karakter en gedrag: karakter: goddelijke natuur: term: <i>sěfirâ</i> (pl. <i>sěfirôt</i>) (Isr.-Kabb.)
Sefirot	Karakter en gedrag: karakter: goddelijke natuur: term: <i>sěfirâ</i> (pl. <i>sěfirôt</i>) (Isr.-Kabb.)
tien goddelijke emanaties) is de Kroon	Karakter en gedrag: karakter: goddelijke natuur: term: <i>sěfirâ</i> : 01. 'Keter' ('Kroon') (Isr.-Kabb.)
'Koningschap' (de tiende <i>sefira</i>)	Karakter en gedrag: karakter: goddelijke natuur: term: <i>sěfirâ</i> : 10. 'Malkût' ('Koningschap') (Isr.-Kabb.)
<i>sefira</i> (van de tien <i>sefirot</i>), Malkhut	Karakter en gedrag: karakter: goddelijke natuur: term: <i>sěfirâ</i> : 10. 'Malkût' ('Koningschap') (Isr.-Kabb.)
lachtte	Karakter en gedrag: lach, glimlach
beminde	Karakter en gedrag: liefde
beminnen	Karakter en gedrag: liefde
hield meer van	Karakter en gedrag: liefde
liefde	Karakter en gedrag: liefde
meelijhebbend	Karakter en gedrag: medelijden
moederlijke	Karakter en gedrag: moederlijkheid
moederlijkheid	Karakter en gedrag: moederlijkheid
onbeheerst	Karakter en gedrag: ongeremdheid (gebrek aan zelfbeheersing)
ontzagwekkendste	Karakter en gedrag: ontzagwekkendheid
beschamende	Karakter en gedrag: schaamte
tevreden	Karakter en gedrag: tevredenheid
kwaad kon worden	Karakter en gedrag: toorn, kwaadheid, woede
woede	Karakter en gedrag: toorn, kwaadheid, woede
troost	Karakter en gedrag: troost
smart	Karakter en gedrag: verdriet
verleidelijke	Karakter en gedrag: verleidelijkheid
vrome	Karakter en gedrag: vroomheid
genade	Karakter en gedrag: welgezindheid
goedgezinde	Karakter en gedrag: welgezindheid
lichtzinnigheid	Karakter en gedrag: wellust
wellust	Karakter en gedrag: wellust
bewenen	Karakter en gedrag: wenen
wil	Karakter en gedrag: wil
Onstuimige	Karakter en gedrag: wildheid, felheid
woest	Karakter en gedrag: wildheid, felheid
<i>Susanowo</i>	Karakter en gedrag: wildheid: term: <i>susanowo</i> (subst. adj.) (god) (Jap.)
Tohu wa-Bohu	Karakter en gedrag: woestheid: term: <i>tōhû wā-bōhû</i> (Isr.)
wreed	Karakter en gedrag: wreedheid
zachtaardig	Karakter en gedrag: zachtaardigheid
Ark van Jahweh of des	Kist: ark: Jahweh, - van
ark	Kist: ark: verbonds, - des
Ark van Jahweh of des	Kist: ark: verbonds, - des
de ander met de	Kist: ark: wet, - van de
één met het lijk van Jozef	Kist: doodskist
kleding	Kleding
kleren	Kleding
gekleed	Kleding: aankleden
gegard	Kleding: gordel
gordel	Kleding: gordel
kroon	Kleding: hoofddeksel: kroon
<i>melammu</i> -hoofdtooi	Kleding: hoofddeksel: <i>melammu</i> -hoofdtooi (Mes.)
kleed van vuur	Kleding: kledingstuk: kleed van vuur
mantel	Kleding: kledingstuk: mantel
kruisbanden	Kleding: kruisbanden
naakte	Kleding: naaktheid

naaktheid	Kleding: naaktheid
<i>badim</i>	Kleding: term: <i>baddîm</i> (pl.) (Isr.)
groene	Kleur: groen
rood [voorafgegaan door een spatie]	Kleur: rood
witte	Kleur: wit (blank)
Geografie	Kosmografie en geografie
op aarde	Kosmografie en geografie: aarde
aarde, de	Kosmografie en geografie: aarde
aarde, zee	Kosmografie en geografie: aarde
aarde):	Kosmografie en geografie: aarde
aarde’.	Kosmografie en geografie: aarde
aarde’),	Kosmografie en geografie: aarde
aarde;	Kosmografie en geografie: aarde
aarde.	Kosmografie en geografie: aarde
aardse	Kosmografie en geografie: aarde
Aarde; [hoofdletter]	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Moeder Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Hemel en Aarde;	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Hemel-Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Hemel-en-Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Aarde, die	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Aarde (de Dochter)	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Aarde om	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Aarde voort	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Aarde probeerde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Aarde was daarop	Kosmografie en geografie: aarde: ‘(Dochter) Aarde’ (Isr.-Kabb.)
Aarde; [hoofdletter]	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Moeder Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Hemel en Aarde;	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Hemel-Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Hemel-en-Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Aarde, die	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Aarde (de Dochter)	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Aarde om	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Aarde voort	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Aarde probeerde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Aarde was daarop	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (Isr.)
Ki	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Aarde’ (<i>Ki</i>) (Mes.)
Moeder Aarde	Kosmografie en geografie: aarde: ‘Moeder Aarde’ (alg.)
Ki	Kosmografie en geografie: aarde: term: <i>ki</i> (Mes.)
centrum	Kosmografie en geografie: centrum
buitenlandse	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland (vreemd, allochtoon, uitheems)
vreemde	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland (vreemd, allochtoon, uitheems)
kust [+ spatie]	Kosmografie en geografie: gebied: kust
vlakte	Kosmografie en geografie: gebied: veld (vlakte, weide, plateau)
slagveld	Kosmografie en geografie: gebied: veld, slag-
woestijn	Kosmografie en geografie: gebied: wildernis: woestijn
Tohu wa-Bohu	Kosmografie en geografie: gebied: woestenijs: term: <i>tôhû wā-bôhû</i> (Isr.)
hemel	Kosmografie en geografie: hemel
Vader Hemel	Kosmografie en geografie: hemel: ‘(Vader) Hemel’ (alg.)
Hemel-Aarde	Kosmografie en geografie: hemel: ‘(Vader) Hemel’ (Isr.)
Hemel verlichtte	Kosmografie en geografie: hemel: ‘(Vader) Hemel’ (Isr.)
Hemel (de	Kosmografie en geografie: hemel: ‘(Vader) Hemel’ (Isr.)
Hemel en Aarde voort	Kosmografie en geografie: hemel: ‘(Vader) Hemel’ (Isr.)

Hemel draaide	Kosmografie en geografie: hemel: '(Vader) Hemel' (Isr.)
Hemel hield haar	Kosmografie en geografie: hemel: '(Vader) Hemel' (Isr.)
Hemel-en-Aarde	Kosmografie en geografie: hemel: '(Vader) Hemel' (Isr.)
Hemel en Aarde;	Kosmografie en geografie: hemel: '(Vader) Hemel' (Isr.)
Hemel [hoofdletter, zie 6.5.3, 6.6.1 en 6.7.2]	Kosmografie en geografie: hemel: '(Zoon) Hemel' (<i>Šamayim</i>) (Isr.-Kabb.)
Betekenis: 'de Blinkende Hemel'	Kosmografie en geografie: hemel: term: <i>amaterasu</i> ('blinkende hemel') (godin) (Jap.)
' <i>ārābôt</i> (sg. ' <i>ārābâ</i>)	Kosmografie en geografie: hemelruimte: term: ' <i>ārābâ</i> (pl. ' <i>ārābôt</i>) (Isr.)
hemelsfeer	Kosmografie en geografie: hemelsfeer
hemisferen	Kosmografie en geografie: hemisfeer
Kosmische componenten	Kosmografie en geografie: kosmische elementen (componenten)
kosmische elementen	Kosmografie en geografie: kosmische elementen (componenten)
kosmologie	Kosmografie en geografie: kosmologie
kosmologische	Kosmografie en geografie: kosmologie
land [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
land) [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
land;	Kosmografie en geografie: land
land.	Kosmografie en geografie: land
landen	Kosmografie en geografie: land
Heilige Land	Kosmografie en geografie: Land, Heilige (Isr.)
locale	Kosmografie en geografie: plaats (localiteit, plaatselijk aspect)
plaats	Kosmografie en geografie: plaats (localiteit, plaatselijk aspect)
Plaatsen van verering	Kosmografie en geografie: plaats van verering
huwelijksverblijf	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
woning van hun huwelijk	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
aanwezigheid van God in een wolk	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
woning	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
bewoner van	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
wonen	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
woont in	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
woon [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
bij Mozes in het rieten mandje	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
glorie	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
heerlijkheid	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
plaats van de aanwezigheid van God	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
vanuit het midden van een wolk	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
verblijf van God in de tempel	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
wolk waarin God aanwezig was	Kosmografie en geografie: plaats, woon- (verblijf-)
<i>Beth-Ba'al-Meon</i>	Kosmografie en geografie: plaats, woon-: term: <i>mē'ôn</i> (stad) (Moab.-Isr.)
woning' (<i>mishkan</i>) van God	Kosmografie en geografie: plaats, woon-: term: <i>miškān</i> (Isr.)
Shekhinah	Kosmografie en geografie: plaats, woon-: term: <i>šākān</i> (vb.): <i>šekîṇâ</i> (nom. act.) (Isr.)
<i>shakhan</i>	Kosmografie en geografie: plaats, woon-: term: <i>šākān</i> (vb.): <i>šekîṇâ</i> (nom. act.) (Isr.)
lucht [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: ruim, lucht- (lucht, atmosfeer, ether)
(lucht)	Kosmografie en geografie: ruim, lucht- (lucht, atmosfeer, ether)
lucht;	Kosmografie en geografie: ruim, lucht- (lucht, atmosfeer, ether)
Het Al	Kosmografie en geografie: universum
kosmisch	Kosmografie en geografie: universum
kosmos	Kosmografie en geografie: universum
universum	Kosmografie en geografie: universum
wereld	Kosmografie en geografie: universum
diepten	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der mensen (deze, zichtbare, lichamelijke, aardse wereld)

noordelijke	Kosmografie en geografie: windstreek: noorden
oosten	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten
westelijke	Kosmografie en geografie: windstreek: westen
zuiden	Kosmografie en geografie: windstreek: zuiden
processie	Kringloop: rite: locale kracht
Maria's beeltenis	Kunst en schrift: afbeelding: portret
reliëfs	Kunst en schrift: afbeelding: reliëf
beeld [<i>passim</i> , vgl. Symboliek]	Kunst en schrift: beeld (sculptuur)
standbeeld	Kunst en schrift: beeld (sculptuur)
beelden van de cherubijnen	Kunst en schrift: beeld, cherubijnen-
cherubijnen in liefdesomhelzing	Kunst en schrift: beeld, cherubijnen- in liefdesomhelzing
in liefdesomhelzing in de	Kunst en schrift: beeld, cherubijnen- in liefdesomhelzing
cherubijnen in omhelzing	Kunst en schrift: beeld, cherubijnen- in liefdesomhelzing
cherubijnen op de ark	Kunst en schrift: beeld, cherubijnen- op de ark
beelden	Kunst en schrift: beeld, goden-
godenbeeld	Kunst en schrift: beeld, goden-
beeld van naijver	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'beeld van naijver', wrsch. 'Āšērā (Isr.)
het beeld (semel) van naijver	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'beeld van naijver', wrsch. 'Āšērā (Isr.)
houten beeld, in de grond geplant	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'paal', in de grond geplant godenbeeld
paal	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'paal', in de grond geplant godenbeeld
zuilen van Asherah's	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'paal', in de grond geplant godenbeeld
beeld van Āšērā	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'Āšērā (Isr.)
van Asherah, waarvoor	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'Āšērā (Isr.)
Asherah daarin	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'Āšērā (Isr.)
beeldjes van Asherah	Kunst en schrift: beeld, goden-: 'Āšērā (Isr.)
afgodsbeeld	Kunst en schrift: beeld, goden-: afgodsbeeld
Gouden Kalf	Kunst en schrift: beeld, goden-: Gouden Kalf (Isr.)
gouden kalveren	Kunst en schrift: beeld, goden-: Gouden Kalf (Isr.)
Koperen Slang	Kunst en schrift: beeld, goden-: Koperen Slang (Isr.)
Nehushtan	Kunst en schrift: beeld, goden-: Koperen Slang: 'Nēhuštān' (Isr.)
palladium	Kunst en schrift: beeld, goden-: term: <i>palladium</i> (L/R)
Maria als palladium	Kunst en schrift: beeld, goden-: term: <i>palladium</i> : Maria (Chr.)
Terafim	Kunst en schrift: beeld, voorouder-: term: <i>tērāpîm</i> = 'ēlōhîm (2) (Isr.)
Venus-beeldjes	Kunst en schrift: beeld, vrouwen- (= Venusbeeldje)
aardenwerkbeeldje	Kunst en schrift: beeld, vrouwen- (= Venusbeeldje)
beeldjes van Asherah	Kunst en schrift: beeld, vrouwen- (= Venusbeeldje)
beeldjes, m.n. van naakte godinnen	Kunst en schrift: beeld, vrouwen- (= Venusbeeldje)
vrouwenbeeldjes	Kunst en schrift: beeld, vrouwen- (= Venusbeeldje)
<i>pesel</i>	Kunst en schrift: beeld: term: <i>pesel</i> (Isr.)
beeld (semel)	Kunst en schrift: beeld: term: <i>semel</i> (Isr.)
ronde koeken die de maan	Kunst en schrift: compositie: maanvormig
zuilvormig	Kunst en schrift: compositie: zuil(vorm)
esthetische	Kunst en schrift: esthetiek
bekoorlijk	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid
pracht	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid
schoon	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid
Tif'eret	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid: term: <i>tif'eret</i> (Zoon, kabb.) (Isr.)
Zohar	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid: term: <i>zōhar</i> (boek) (Isr.)
Zohariëel	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid: term: <i>zōharari'el</i> ('Pracht van Ari'el') (Zoon, kabb.) (Isr.)

gedecoreerd	Kunst en schrift: esthetiek: versiering
versierd	Kunst en schrift: esthetiek: versiering
weefden	Kunst en schrift: kunst, weef-
aniconische	Kunst en schrift: kunst: aniconisme
borduurwerk	Kunst en schrift: kunst: borduurwerk
graveerwerk	Kunst en schrift: kunst: graveerwerk
alfabetische spijkerschrift	Kunst en schrift: schrift, spijker-: alfabetisch
<i>anch</i> -tekens	Kunst en schrift: voorstelling: <i>anch</i> -teken (Eg.)
van koning Hazaël van Damascus	Kunst en schrift: voorstelling: cherubijn [vrouwelijke] naast een palmboom, op een ivoren plaquette van het bed van koning Hazaël te Damascus (Syr.)
uit het paleis van koning Achab	Kunst en schrift: voorstelling: cherubijnen [twee], geknield en tegenover elkaar zittend. Boven elk van hen staat een ring, evenals boven het voorwerp tussen hen in, dat lijkt op een <i>djed</i> -zuil; op een ivoren plaquette uit het paleis van koning Achab te Samaria (Isr.)
Samaritaanse plaquette	Kunst en schrift: voorstelling: cherubijnen [twee], geknield en tegenover elkaar zittend. Boven elk van hen staat een ring, evenals boven het voorwerp tussen hen in, dat lijkt op een <i>djed</i> -zuil; op een ivoren plaquette uit het paleis van koning Achab te Samaria (Isr.)
cherubijnen op de tentkleden	Kunst en schrift: voorstelling: cherubijnen op tentdoek, muren en deuren van de tempel of tabernakel (Isr.)
Bronzen beeldje van een tetrade	Kunst en schrift: voorstelling: tetrade, bronzen beeldje van een (Midden-Oosten)
koperwerk	Kunst en schrift: voorwerp: koperwerk
plaquette	Kunst en schrift: voorwerp: plaquette
ring [voorafgegaan door een spatie]	Kunst en schrift: voorwerp: ring
<i>anima mundi</i> , de 'wereldziel'	Latijnse termen: <i>anima mundi</i>
deificata	Latijnse termen: <i>deificatus</i>
<i>flaminica dialis</i>	Latijnse termen: <i>flaminica dialis</i>
<i>labarum</i>	Latijnse termen: <i>labarum</i>
Matronit < lat. <i>Matronita</i> 'Jonkvrouwe'	Latijnse termen: <i>Matronita</i>
palladium	Latijnse termen: <i>palladium</i>
lichaam	Lichaam
armen heeft die in 24.000 of 25.000	Lichaam: arm: veelarmigheid
baarmoeder	Lichaam: baarmoeder
<i>sheger</i>	Lichaam: baarmoeder: <i>šeger</i> (Aram.-Isr.)
Astarte of <i>Aštōret</i> betekent	Lichaam: baarmoeder: term: 'ašstart (phoen.) = hebr. 'aštōret (NW-Sem.)
<i>rehem</i>	Lichaam: baarmoeder: term: <i>rehem</i> (Isr.)
linkerbeen	Lichaam: been (poot): linkerbeen
rechterbeen	Lichaam: been (poot): rechterbeen
borsten	Lichaam: borst
geknield	Lichaam: gestalte: geknielde houding
tegenover elkaar	Lichaam: gestalte: tegenover elkaar staand (geopponeerd)
haar haar	Lichaam: haar
het haar	Lichaam: haar
hand [+ spatie]	Lichaam: hand
hand.	Lichaam: hand
handen	Lichaam: hand
klauwen	Lichaam: klauw
kust het	Lichaam: mondgebaar: kus
kuste	Lichaam: mondgebaar: kus
neus	Lichaam: neus
ogen [voorafgegaan door een spatie]	Lichaam: oog
linkeroog	Lichaam: oog, linker-
rug [voorafgegaan door een spatie]	Lichaam: rug

staart	Lichaam: staart
teen [voorafgegaan door een spatie]	Lichaam: teen
gevleugelde	Lichaam: vleugel
vleugels	Lichaam: vleugel
zesvleugelige	Lichaam: vleugel: zesvleugeligheid
voeten	Lichaam: voet
Donker	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
duisternis	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
zwart	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
Kālī	Licht en duisternis: duisternis: term: <i>kāla</i> (of <i>mahākāla</i> ; fem. <i>kālī</i> of <i>mahākālī</i> , de 'grote zwarte') (adj.) (godennaam) (Ind.)
licht [voorafgegaan door een spatie]	Licht en duisternis: licht
licht;	Licht en duisternis: licht
verlicht	Licht en duisternis: licht
nacht	Licht en duisternis: nacht
Wijsheid wierp haar schaduwbeeld	Licht en duisternis: schaduw van Hokma (Isr.)
schaduwbeeld	Licht en duisternis: schaduw(beeld)
<i>eidolon</i>	Licht en duisternis: schaduw: term: εἰδωλον (Gr.)
Blinkende	Licht en duisternis: schittering, schijnen
schittering	Licht en duisternis: schittering, schijnen
literaire	Literatuur
literatuur	Literatuur
Alpha Beta	Literatuur: Alpha Beta (door Rabbi Akiba) (Isr.)
Avesta	Literatuur: Avesta (Ir.)
Yašt	Literatuur: Avesta: Yašt (alg.) (Ir.)
B. Yoma 54a	Literatuur: B. Yoma 54a (door Rabh Qetina) (Isr.)
B. Yoma 54b	Literatuur: B. Yoma 54b (door Shimeon ben Laqish) (Isr.)
Bijb.	Literatuur: Bijbel (Isr.)
Bijbel	Literatuur: Bijbel (Isr.)
Deuteronomium	Literatuur: Bijbel: Deuteronomium (Isr.)
Exodus	Literatuur: Bijbel: Exodus (Isr.)
Ezechiël	Literatuur: Bijbel: Ezechiël (Isr.)
Gen. 14	Literatuur: Bijbel: Genesis (Isr.)
Gen. 18	Literatuur: Bijbel: Genesis (Isr.)
Gen. 19	Literatuur: Bijbel: Genesis (Isr.)
Genesis	Literatuur: Bijbel: Genesis (Isr.)
Hooglied	Literatuur: Bijbel: Hooglied (Isr.)
Song of songs	Literatuur: Bijbel: Hooglied (Isr.)
Hosea	Literatuur: Bijbel: Hosea (Isr.)
Jeremia	Literatuur: Bijbel: Jeremia (Isr.)
Jesaja	Literatuur: Bijbel: Jesaja (Isr.)
Job	Literatuur: Bijbel: Job (Isr.)
1 Koningen	Literatuur: Bijbel: Koningen I (Isr.)
Achab en zijn huwelijk met Izebel	Literatuur: Bijbel: Koningen I: Achab en zijn huwelijk met Izebel (Isr.)
verhaal van Ahia en Jerobeam	Literatuur: Bijbel: Koningen I: Ahia en Jerobeam (Isr.)
Elia en de profeten van Baäl en Asherah	Literatuur: Bijbel: Koningen I: Elia en de profeten van Ba'al en 'Āšērā (Isr.)
2 Koningen	Literatuur: Bijbel: Koningen II (Isr.)
verhaal van de ondergang van Israël	Literatuur: Bijbel: Koningen II: De ondergang van Israël (Isr.)
koning Jehu en de profeten van Baäl	Literatuur: Bijbel: Koningen II: Koning Jehu en de profeten van Ba'al (Isr.)
verhaal van koning Joahaz	Literatuur: Bijbel: Koningen II: Koning Joahaz (Isr.)
verhaal van koning Joram	Literatuur: Bijbel: Koningen II: Koning Joram (Isr.)
2 Kronieken	Literatuur: Bijbel: Kronieken II (Isr.)
Leviticus	Literatuur: Bijbel: Leviticus (Isr.)
Numeri	Literatuur: Bijbel: Numeri (Isr.)

Torah	Literatuur: Bijbel: Pentateuch (Vijf Boeken van Mozes
Wet)	Literatuur: Bijbel: Pentateuch (Vijf Boeken van Mozes
Wet.	Literatuur: Bijbel: Pentateuch (Vijf Boeken van Mozes, Tora) (Isr.)
Pentateuch	Literatuur: Bijbel: Pentateuch (Vijf Boeken van Mozes, Tora) (Isr.)
Vijf Boeken van Mozes	Literatuur: Bijbel: Pentateuch (Vijf Boeken van Mozes, Tora) (Isr.)
Psalm	Literatuur: Bijbel: Psalmen (Isr.)
Richteren	Literatuur: Bijbel: Richteren (Isr.)
verhaal van Asherah en Gideon	Literatuur: Bijbel: Richteren: Ashera en Gideon (Isr.)
Samuel	Literatuur: Bijbel: Samuel (Isr.)
Spreuken	Literatuur: Bijbel: Spreuken (Isr.)
Wijsheid van Salomo	Literatuur: Bijbel: Wijsheid van Salomo (apocrief) (Isr.)
Boek van Enoch	Literatuur: Boek van Enoch (Isr.)
Brief uit Ta'anach	Literatuur: Brief uit Ta'anach (NW-Sem.)
Brief van Aristee	Literatuur: Brief van Aristee (Gr.)
Hekhalot-literatuur	Literatuur: Hēkālōt (alg.) (Isr.)
Sefer Hanokh	Literatuur: Hēkālōt: Sefer Hanokh (Isr.)
Sefer Hekhalot	Literatuur: Hēkālōt: Sefer Hēkālōt (Isr.)
Kavanna	Literatuur: Kavanna (door Luria) (Isr.)
Midrash	Literatuur: Midrash (alg.) (Isr.)
Midrash Ha-Gadol	Literatuur: Midrash Ha-Gadol (Isr.)
Midrash Kohen	Literatuur: Midrash Kohen (Isr.)
Midrash Tadshe	Literatuur: Midrash Tadshe (door Pinhas ben Yair) (Isr.)
Mishna	Literatuur: Mishna (Isr.)
Over de cherubijnen	Literatuur: Over de cherubijnen (door Philo van Alexandrië) (Isr.)
Over dronkenschap	Literatuur: Over dronkenschap (door Philo van Alexandrië) (Isr.)
Pardes Rimmonim	Literatuur: Pardēs Rimmônîm (door Mozes Cordovero) (Isr.)
Die Lade Jahwes	Literatuur: secundaire -: Lade Jahwes, Die (door Gressmann)
Zohar	Literatuur: Sēfer haZōhar (door Mozes de Leon) (Isr.)
Sefer Tashaq	Literatuur: Sefer Tashaq (door Rabbi Josef van Hamadan) (Isr.)
Sha'are Orah	Literatuur: Sha'are Orah (Isr.)
Talmud	Literatuur: Talmud (Isr.)
Targum Onkelos	Literatuur: Targum Onkelos (Isr.)
Amarna-brieven	Literatuur: Tell el-Amarna-correspondentie (Eg.)
Amarna-tabletten	Literatuur: Tell el-Amarna-correspondentie (Eg.)
beschreven tabletten	Literatuur: type: Ugaritische ~ (NW-Sem.)
spijkerschrifttabletten uit Ugarit	Literatuur: type: Ugaritische ~ (NW-Sem.)
Ugaritische tabletten	Literatuur: type: Ugaritische ~ (NW-Sem.)
Vedische	Literatuur: Veda (alg.) (Ind.), Vedisch
Zohar Hadash	Literatuur: Zohar Hadash ('Nieuwe Zohar') (Isr.)
lot der mensen	Lot: mensen, ~ der
noodlot	Lot: noodlot (noodlotsmacht)
maan	Maan
Šaddai	Macht en kracht: almacht: term: šaddai (subst. adj.) (god) (Isr.)
verzwakt	Macht en kracht: aspect: zwakte, krachteloosheid
machten van het kwaad	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad), macht van de
<i>Siṭra' 'Aḥra</i> ('de andere zijde')	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad), macht van de: term: <i>Siṭra' 'Aḥra</i> ('de andere zijde') (Isr.)
goden macht over het lot der mensen	Macht en kracht: goddelijke (hemelse, hogere, numineuze) macht
koninklijke macht	Macht en kracht: koninklijke macht
kracht	Macht en kracht: kracht (sterk)
machten van het leven en de	Macht en kracht: leven en vruchtbaarheid, kracht (macht) van
Śakti	Macht en kracht: levenskracht: term: śakti (adj. śākta) (godin) (Ind.)
macht	Macht en kracht: macht
<i>Sura</i>	Macht en kracht: macht: term: <i>sura</i> (adj.) (lr.)
aardse huwelijk gevolgen voor het	Macht en kracht: menselijke macht over de goden

invloed van de mens op God	Macht en kracht: menselijke macht over de goden
menselijke daden een kosmisch	Macht en kracht: menselijke macht over de goden
scheppende kracht	Macht en kracht: scheppingskracht
scheppingskracht	Macht en kracht: scheppingskracht
generatieve krachten	Macht en kracht: teelkracht (seksuele kracht)
magische	Magie en mantiek: magie
tovenarij	Magie en mantiek: magie
wonderen	Magie en mantiek: magische handeling: wonderdoening
orakel	Magie en mantiek: mantiek
voorspelt	Magie en mantiek: mantiek
waarzeggerij	Magie en mantiek: mantiek
profetieën	Magie en mantiek: mantiek
mens	Mens
stam van	Mens: volk (stam)
volk	Mens: volk (stam)
nomadische	Mens: volk, nomadisch (nomade)
fem. <i>Kēneset Yiśrā'ēl</i>	Mens: volk: term: <i>Kēneset Yiśrā'ēl</i> ('gemeenschap van Israël') (Isr.)
<i>kamānu</i>	Mes. termen: <i>kamānu</i>
Ki is de oorspronkelijke naam en Šarrat Šamē, 'Koningin des hemels'	Mes. termen: <i>ki</i>
dans	Muziek en dans: dans
kosmische dans	Muziek en dans: dans, kosmische
mythe	Mythe
mythisch	Mythe
mythe van Anat	Mythe: Anat (NW-Sem.)
Baäl en de bouw van zijn huis	Mythe: Ba'al en de bouw van zijn huis (NW-Sem.)
Mythe van de dood van Baäl	Mythe: Ba'als dood (NW-Sem.)*
mythe van de daden van Wijsheid	Mythe: De daden van Wijsheid (Isr.)
mythe van de Kabbala en het Hasidisme	Mythe: De Koning en de Koningin (Isr.) (Kabb.)
mythe van de Koning en de Koningin	Mythe: De Koning en de Koningin (Isr.) (Kabb.)
mythe van God en de Shekhina	Mythe: De Koning en de Koningin (Isr.) (Kabb.)
mythe van Inana en de tuinman	Mythe: Inana en de tuinman (Mes.)
mythe van Ištar en de stier	Mythe: Ištar en de stier (Mes.)
de nederdaling van God in een wolk	Mythe: Nederdaling van God in een wolk (Isr.)
mythe over een zoon van Anat	Mythe: Zoon van Anat (Isr.)
Vlakte van de hoge hemel	Mythische woning: naam: 'Vlakte van de hoge hemel', de ~ van Amaterasu (Jap.)
<i>hekhalot</i>	Mythische woning: type: godenwoning: term: <i>hēkāl</i> (pl. <i>hēkālôt</i>) (Isr.)
mythologische	Mythologie
Ugaritische mythe (14 ^e eeuw)	Mythologie: geo/rel/temp: Ugaritische ~ (NW-Sem.)
Ugaritische mythologie	Mythologie: geo/rel/temp: Ugaritische ~ (NW-Sem.)
motief	Mythologie: motief, mythologisch (mythologem)
mythologem	Mythologie: motief, mythologisch (mythologem)
God in een wolk is een mythisch motief	Mythologie: motief: aanwezigheid van God in een wolk (Isr.)
afgunst van de Moeder	Mythologie: motief: afgunst van de Moeder (Kabb.)
geboorte van de androgyne Hemel-en	Mythologie: motief: geboorte van de androgyne Hemel-en-Aarde (Kabb.)
geboorte van de Zoon en de Dochter	Mythologie: motief: geboorte van de Zoon en de Dochter (Kabb.)
huwelijk van de Vader en de Moeder	Mythologie: motief: huwelijk van de Vader en de Moeder (Kabb.)
liefde van de Vader voor de Dochter	Mythologie: motief: liefde van de Vader voor de Dochter (Kabb.)
zogen van de Koning en de Matronit door	Mythologie: motief: moedergodin die haar zoon(s) en/of dochter zoogt
liefde voor haar Zoon door hem te zogen	Mythologie: motief: moedergodin die haar zoon(s) zoogt
scheiding van Hemel en Aarde	Mythologie: motief: scheiding van Hemel en Aarde (Kabb.)
Hemel en Moeder Aarde in omhelzing	Mythologie: motief: wereldouders in vereniging

Dit mythologem	Mythologie: motief: wereldouders in vereniging
mythologem van de wereldouders	Mythologie: motief: wereldouders in vereniging
vereniging van de Kabbalistische Vader	Mythologie: motief: wereldouders in vereniging
tetrademythe	Mythologie: thema: tetrade, ~ van de goddelijke
blikseminslag	Natuurverschijnsel: bliksem (flits, schicht)
donder	Natuurverschijnsel: donder
Hagel	Natuurverschijnsel: hagel
storm	Natuurverschijnsel: wind (storm)
wind [voorafgegaan door een spatie]	Natuurverschijnsel: wind (storm)
Wind;	Natuurverschijnsel: wind (storm)
' <i>ābīm</i>	NW-Sem. termen: ' <i>āb</i> (pl. ' <i>ābīm</i>)
Anātōt	NW-Sem. termen: ' <i>Ānāt</i>
De Bijbelse Anat	NW-Sem. termen: ' <i>Ānāt</i>
' <i>ārābôt</i> (sg. ' <i>ārābā</i>)	NW-Sem. termen: ' <i>ārābā</i> (' <i>ārābôt</i> fem. pl.)
<i>Aštārōt-Qarnayim</i> 'Astarte van de twee	NW-Sem. termen: ' <i>Aštārōt-Qarnayim</i>
Duizend Bergen	NW-Sem. termen: 'Duizend Bergen'
Amora'im	NW-Sem. termen: ' <i>Amora'im</i>
Ēlōhīym (of Ēl 'God')	NW-Sem. termen: ' <i>ēl</i>
Ēl qōnē eretz	NW-Sem. termen: ' <i>Ēl qōnē 'arš</i>
Elkunirsa	NW-Sem. termen: ' <i>Ēl qōnē 'arš</i>
Elat 'Godin'	NW-Sem. termen: ' <i>Ēlat</i>
Elat ['godin']	NW-Sem. termen: ' <i>Ēlat</i>
Shunem	NW-Sem. termen: <i>ab šnm</i>
Abdu-Ashirta 'slaaf van Asherah'	NW-Sem. termen: <i>Abdi-Aširta</i>
de Machtige zingt	NW-Sem. termen: <i>Adiriron</i>
' <i>Ādōnāy</i> 'de heer'	NW-Sem. termen: ' <i>Ādōnāy</i>
Mijn kroon is Ēl	NW-Sem. termen: <i>Aktari'el</i>
Aliyân	NW-Sem. termen: <i>Aliyân</i>
<i>Anato</i>	NW-Sem. termen: <i>Anato</i>
<i>Astarte</i> of <i>Aštōret</i> betekent	NW-Sem. termen: <i>Ašstart</i>
<i>Aštārōt</i> > <i>Aštōret</i> , dus 'zij van de	NW-Sem. termen: <i>Ašstart</i>
<i>Astarte</i> (Hebr. <i>Aštōret</i> (sing.))	NW-Sem. termen: <i>Ašstart</i>
<i>Ašstart-Šem-Ba'al</i> 'Astarte van de naam	NW-Sem. termen: <i>Ašstart-Šem-Ba'al</i>
Ayamur 'verdrijver, weggager'	NW-Sem. termen: <i>ayyamur</i>
Yagrush 'opdrijver'	NW-Sem. termen: <i>ayyamur</i>
Baäl (= 'de heer')	NW-Sem. termen: <i>Ba'al</i>
Baäl (eig. 'die seksueel in bezit neemt')	NW-Sem. termen: <i>Ba'al</i>
Baälim	NW-Sem. termen: <i>Ba'al</i>
<i>badīm</i> 'kleren'	NW-Sem. termen: <i>baddîm</i>
hoogte (<i>bamah</i>)	NW-Sem. termen: <i>bāmā</i>
hoogten (<i>bamoth</i>)	NW-Sem. termen: <i>bāmā</i>
<i>bamah</i> 'aardhoogte'	NW-Sem. termen: <i>bāmā</i>
huizen' (<i>batim</i>)	NW-Sem. termen: <i>bayit</i>
cattle (Hebr. <i>Behemoth</i>)	NW-Sem. termen: <i>bēhēmôt</i>
Beth Anat ('Huis van Anat')	NW-Sem. termen: <i>Bêt 'Ānāt</i>
<i>Beth-Ba'al-Meon</i>	NW-Sem. termen: <i>Bêt-Ba'al-Mē'ôn</i>
Bina, 'Begrip'	NW-Sem. termen: <i>bînā</i>
Devir ('Allerheiligste')	NW-Sem. termen: <i>Dēbîr</i>
Minnaars (<i>dodim</i>)	NW-Sem. termen: <i>dôd</i>
Dubr	NW-Sem. termen: <i>Dubr</i>
Galuth	NW-Sem. termen: <i>gālût</i>
<i>gevira</i> (koningin-moeder)	NW-Sem. termen: <i>gēbîrā</i>
Ghazir	NW-Sem. termen: <i>ghazîr = ġzr</i>
hemelse hallen (<i>hekhalot</i>)	NW-Sem. termen: <i>hēkāl</i>
Hokhma (Wijsheid)	NW-Sem. termen: <i>hokhmāh</i>
Y: Hokhma, 'Wijsheid', = de Vader	NW-Sem. termen: <i>hokhmāh</i>
Hužal	NW-Sem. termen: <i>Hužal</i>

Jerubbaäl 'die strijdt met Baäl'	NW-Sem. termen: <i>Jarubba'al</i>
<i>kawwan</i>	NW-Sem. termen: <i>kawwān</i>
<i>kavvanot</i> ('concentraties')	NW-Sem. termen: <i>kawwānā</i>
fem. <i>Kēneset Yiśrā'ēl</i>	NW-Sem. termen: <i>Kēneset Yiśrā'ēl</i>
' <i>K'rubh</i>	NW-Sem. termen: <i>kērûb</i>
toonbrood , de <i>lehem panim</i>	NW-Sem. termen: <i>lehem pānîm</i>
volgelingen van de Kabbala (<i>m'qubbalim</i>)	NW-Sem. termen: <i>m'qubbalim</i>
Moloch ('Koning')	NW-Sem. termen: <i>Malkām</i>
Malkhut, 'Koningschap'	NW-Sem. termen: <i>malkûṭ</i>
Messias (<i>Masjiah</i>)	NW-Sem. termen: <i>Māšîaḥ</i>
zuil (<i>masseba</i>)	NW-Sem. termen: <i>maššēbâ</i>
Toren van Babel	NW-Sem. termen: <i>migdāl Bāḇel</i>
woning' (<i>mishkan</i>)	NW-Sem. termen: <i>miškān</i>
tabernakel (Hebr. <i>mishkan</i> 'woning')	NW-Sem. termen: <i>miškān</i>
vrome plichten (de <i>mitzvot</i>)	NW-Sem. termen: <i>mišwâ</i>
Prins Yam 'Zee' (= <i>Ṭpṭ Nahar</i> 'Rechter	NW-Sem. termen: <i>Nāhār</i>
Pardes Rimmonim	NW-Sem. termen: <i>Pardēs Rimmônîm</i>
standbeeld (<i>pesel</i>)	NW-Sem. termen: <i>pesel</i>
<i>paroketh</i> (voorhang)	NW-Sem. termen: <i>pōreket</i>
<i>Kabbala</i> = 'ontvangst'	NW-Sem. termen: <i>qabbālāh</i>
Qedeshim, de (mannelijke) prostitués	NW-Sem. termen: <i>qādēš</i>
Kiriath-Sefer	NW-Sem. termen: <i>Qiryath Sēper</i>
<i>raham</i> [voorafgegaan door een spatie]	NW-Sem. termen: <i>raḥam</i>
<i>rehem</i>	NW-Sem. termen: <i>raḥam</i>
<i>re'im</i>	NW-Sem. termen: <i>rēa'</i>
Šaddai	NW-Sem. termen: <i>šaddai</i>
Tzaddiq (de 'Rechtvaardige')	NW-Sem. termen: <i>šaddîq</i>
<i>Seraphim</i> (serafijnen), 'de vurigen'	NW-Sem. termen: <i>šārāp</i>
Boek van de pracht	NW-Sem. termen: <i>Sēfer haZōhar</i>
<i>sheger</i>	NW-Sem. termen: <i>šeger</i>
Shekhina (<i>Sh'khinah</i>) betekent	NW-Sem. termen: <i>Šekînâ</i>
wordt met <i>Shekhina</i> aangeduid	NW-Sem. termen: <i>Šekînâ</i>
beeld (<i>semel</i>)	NW-Sem. termen: <i>semel</i>
Shaf Weyatibh	NW-Sem. termen: <i>Shaf we-Yateb</i>
<i>Siṭra</i> 'Aḥra ('de andere zijde')	NW-Sem. termen: <i>Siṭra</i> 'Aḥra
Tannaïm	NW-Sem. termen: <i>Tana'</i>
Terafim	NW-Sem. termen: <i>tērāpîm</i>
Tif'eret, 'Schoonheid'	NW-Sem. termen: <i>tip'arâ</i>
volmaaktheid' (<i>tiqqun</i>)	NW-Sem. termen: <i>tiqqûn</i>
Tohu wa-Bohu	NW-Sem. termen: <i>tōhû wā-bōhû</i>
<i>wa'asherato</i>	NW-Sem. termen: <i>wa'asherato</i>
Yam 'Zee'	NW-Sem. termen: <i>Yam</i>
<i>yihudim</i> ('verenigingen')	NW-Sem. termen: <i>yihudim</i>
<i>zivvug</i>	NW-Sem. termen: <i>zivvug</i>
Pracht van Ariël (= 'Leeuw van Ēl')	NW-Sem. termen: <i>Zoharari'el</i>
offer	Offer
offer aan Satan	Offer: ~ aan Satan (Isr.)
vee te offeren	Offer: obj.: dierenoffer
zondebok als offer	Offer: obj.: dierenoffer: geitenoffer: bokoffer, zonde-
gietsvorm gemaakt en dagelijks in de	Offer: obj.: spijsoffer: broodoffer
koeken ter ere van	Offer: obj.: spijsoffer: koekoffer
koeken voor	Offer: obj.: spijsoffer: koekoffer
plengoffers	Offer: wijze: plengoffer
Land der duisternis	Overige niet-IE termen: 'Land der duisternis'
Vlakte van de hoge hemel	Overige niet-IE termen: 'Vlakte van de hoge hemel'

Zeevlakte	Overige niet-IE termen: 'Zeevlakte'
Betekenis: 'de Blinkende Hemel'	Overige niet-IE termen: <i>Amaterasu</i>
Betekenis: 'de Uitnodiger'	Overige niet-IE termen: <i>Izanagi</i>
Betekenis: 'de Uitnodigster'	Overige niet-IE termen: <i>Izanami</i>
Betekenis: 'de Onstuimige'	Overige niet-IE termen: <i>Susanowo</i>
paard	Paard
merrie	Paard: merrie
paleis	Paleis
hallen	Paleis: zaal (hal, koningshof)
hof	Paleis: zaal (hal, koningshof)
Paradijs	Paradijs
Hof van Eden	Paradijs: 'Hof van Eden' (Isr.)
hemelse paradijs	Paradijs: algemeen: hemelse -
deuren	Poort (deur)
noordelijke poort van de	Poort: type: tempelpoort
priester	Priester
heten 'Priesteres van	Priester: 'Priesteres van Astarte' (NW-Sem.) (titel van de vrouwen van de Astarte-priesters)
Hogepriester	Priester: functie: hogepriester
Amoraïm	Priester: groep: 'Amora'im' (Isr.)
Tannaïm	Priester: groep: 'Tana'im' (Isr.)
priesters van Astarte	Priester: spec. god: Astarte-priester (NW-Sem.)
priesteres van Juno	Priester: spec. god: Juno-priesteres (L/R)
priester van Jupiter	Priester: spec. god: Jupiter-priester (L/R)
<i>flamen dialis</i>	Priester: term: <i>flamen dialis</i> (L/R) (Jupiter-priester)
<i>flaminica dialis</i>	Priester: term: <i>flaminica dialis</i> (L/R) (Juno-priesteres)
rabbi	Priester: term: rabbijn (rabbi) (Isr.)
rabbijn	Priester: term: rabbijn (rabbi) (Isr.)
psychologische	Psychologie
archetype	Psychologie: archetype
Begrip	Psychologie: begrip
<i>bina</i>	Psychologie: begrip: term: <i>bînâ</i> (Moeder, kabb.) (Isr.)
bewuste [voorafgegaan door een spatie]	Psychologie: bewustzijn: bewustheid (willens en wetens)
onbewust	Psychologie: bewustzijn: onbewustheid
beeld van de echtgenote	Psychologie: effect van het beeld van de moeder en de vrouw op de psyche (identiteit)
projectie van de vrouw door de man	Psychologie: effect van het beeld van de moeder en de vrouw op de psyche (identiteit)
behoefte was aan een moedergodin	Psychologie: effect van het beeld van de moeder en de vrouw op de psyche (identiteit)
ervaringen	Psychologie: ervaring
religieuze beleving	Psychologie: ervaring (beleving)
denkend	Psychologie: gedachte (denken)
concentraties	Psychologie: gedachte: meditatie
<i>kavvanot</i> ('concentraties')	Psychologie: gedachte: meditatie: term: <i>kawwānôt</i> ('concentraties') (Isr.-Kabb.)
emoties	Psychologie: gevoel (emotie)
emotionele	Psychologie: gevoel (emotie)
gevoelens	Psychologie: gevoel (emotie)
intuïtieve	Psychologie: intuïtie
psychologische behoefte	Psychologie: psychologische behoefte
behoefte was aan	Psychologie: psychologische behoefte
rationeel	Psychologie: rationaliteit (verstand, rede)
rationele	Psychologie: rationaliteit (verstand, rede)
Rede [+ spatie]	Psychologie: rationaliteit (verstand, rede)
Rede,	Psychologie: rationaliteit (verstand, rede)
Muyalaka	Psychologie: vergeten: term: <i>muyalaka</i> (demon) (Ind.-T.)

verwar	Psychologie: vergissing
fout	Psychologie: vergissing, fout
Onbevleete	Reiniging en verzorging: reinheid (zuiverheid)
zuivere	Reiniging en verzorging: reinheid (zuiverheid)
<i>Anāhitā</i>	Reiniging en verzorging: reinheid: term: <i>Anāhitā</i> (adj.) (lr.)
zuivert	Reiniging en verzorging: reiniging(srite)
wierook	Reiniging en verzorging: reinigingsmiddel: wierook
baadde	Reiniging en verzorging: wassing, bad
baadt	Reiniging en verzorging: wassing, bad
wrijft zich in	Reiniging en verzorging: zalving
schreden	Reis (voortbeweging)
reist met het volk Israël mee	Reis: begeleiden
volgde het volk van Israël	Reis: begeleiden
daalde uit de hemel neer	Reis: nederdaling
daalt af	Reis: nederdaling
dalen af	Reis: nederdaling
nederdaling	Reis: nederdaling
nedergedaald	Reis: nederdaling
verbanning naar de diepten	Reis: nederdaling
bereed	Reis: rijden (berijden, rit)
rijdt	Reis: rijden (berijden, rit)
teruggekeerden	Reis: terugkeer
terugkeer	Reis: terugkeer
verlaat	Reis: vertrekken (achterlaten)
vertrek	Reis: vertrekken (achterlaten)
zich terugtrok	Reis: vertrekken (achterlaten)
vluchtelingen	Reis: vluchten (vluchteling)
rondzwervingen	Reis: zwerven
zwerftochten	Reis: zwerven
zwerven	Reis: zwerven
godsdiens	Religie
religie	Religie
Baalisten	Religie: Ba'alisme (NW-Sem.)
Christelijke	Religie: Christendom, Christelijk, Christen (Chr.)
Christendom	Religie: Christendom, Christelijk, Christen (Chr.)
Gnosticisme	Religie: Christendom: Gnosticisme (Chr.)
Gnostische	Religie: Christendom: Gnosticisme (Chr.)
Kollyridianen	Religie: Christendom: Kollyridianen (Chr.)
Katholieken	Religie: Christendom: Rooms-Katholicisme (Chr.), Katholiek
Rooms-Katholieke kerk	Religie: Christendom: Rooms-Katholicisme (Chr.), Katholiek
geloof	Religie: geloof
Messianistisch	Religie: geloof in een verlosser (heilsverwachting, messianisme)
Messias	Religie: geloof in een verlosser (heilsverwachting, messianisme)
ketterij	Religie: geloof: ketterij (ketter)
afgoderij	Religie: geloof: ongelooft (afgoderij, goddeloosheid, heidendom, heiden)
heidene	Religie: geloof: ongelooft (afgoderij, goddeloosheid, heidendom, heiden)
heidense	Religie: geloof: ongelooft (afgoderij, goddeloosheid, heidendom, heiden)
Hindoeïsme	Religie: Hindoeïsme, Hindoeïstisch, Hindoe (Ind.)
Islam	Religie: Islam, Islamitisch, Islamiet (Isl.)
Joden	Religie: Israël, - van: Judaïsme (Isr.), joods, jood (Isr.)
Jood	Religie: Israël, - van: Judaïsme (Isr.), joods, jood (Isr.)
Jud.	Religie: Israël, - van: Judaïsme (Isr.), joods, jood (Isr.)
Judaïsme	Religie: Israël, - van: Judaïsme (Isr.), joods, jood (Isr.)
Hasidisme	Religie: Israël, - van: Judaïsme: Hasidisme (Isr.)

Kabbala	Religie: Israël, ~ van: Judaïsme: Kabbala (Isr.), Kabbalistisch, Kabbalist
Kabbalist	Religie: Israël, ~ van: Judaïsme: Kabbala (Isr.-Kabb.), Kabbalistisch, Kabbalist
<i>m'qubbalim</i>	Religie: Israël, ~ van: Judaïsme: Kabbala: term: <i>m'qubbalîm</i> (nom. ag.) (pl.) (Isr.-Kabb.)
Rechabieten	Religie: Israël, ~ van: Oud-Israëlitische ~: Rechabieten (Isr.)
Yahwist	Religie: Israël, ~ van: Yahwisme (Isr.), Yahwistisch, Yahwist
Yahwisme	Religie: Israël, ~ van: Yahwisme (Isr.), Yahwistisch, Yahwist
geloofssysteem	Religie: religieus systeem
Zionisme	Religie: religieuze beweging: 'Zionisme' (Isr.), Zionistisch, Zionist
monotheïst	Religie: type: monotheïsme
mysteriën	Religie: type: mysteriegodsdienst
piëtistisch	Religie: type: piëtisme
polytheïsme	Religie: type: polytheïsme
polytheïstisch	Religie: type: polytheïsme
totemistische	Religie: type: totemisme (geloof in een relatie tussen mens en dier, en schijnbare dierverering)
deel van de religie	Religie: type: volksgeloof (volksgodsdienst)
element in de religie van	Religie: type: volksgeloof (volksgodsdienst)
verering, gepraktiseerd door het volk	Religie: type: volksgeloof (volksgodsdienst)
volksgeloof	Religie: type: volksgeloof (volksgodsdienst)
volksgodsdienst	Religie: type: volksgeloof (volksgodsdienst)
Yoga	Religieus fenomeen: ascese: <i>yoga</i> (lit.) (Ind.)
heilig	Religieus fenomeen: heiligheid
mystiek	Religieus fenomeen: mystiek
diep mystiek	Religieus fenomeen: mystiek, Kabbalistische (Isr.)
Ontheiliging	Religieus fenomeen: ontheiliging
<i>karibu</i>	Religieus fenomeen: zegenen: term: <i>kāribu</i> (nom. ag.) (Mes.)
cultusobjecten	Religieus voorwerp
heilige voorwerpen	Religieus voorwerp
religieuze voorwerpen	Religieus voorwerp
ritueel voorwerp	Religieus voorwerp
altaar	Religieus voorwerp: altaar
altaren	Religieus voorwerp: altaar
<i>Zoharariël</i>	Religieus voorwerp: altaar: 'āri'ēl, Zōhar- ('Pracht van Ari'el') (Zoon, kabb.) (Isr.)
kruis	Religieus voorwerp: kruis, Christelijk (Chr.)
ritueel	Rite
rituele	Rite
<i>kavvanot</i> ('concentraties')	Rite: beheersing van de kosmos: 'Kawwānôt' ('concentraties') (Isr.-Kabb.)
<i>yihudim</i> ('verenigingen')	Rite: beheersing van de kosmos: 'Yiḥudim' ('verenigingen') (pl.) (Isr.-Kabb.)
private cultus	Rite: huisritueel (private cultus)
gekroond	Rite: initiatierite: kroningsrite
hofriten	Rite: koningsrite (hofrite)
openbare cultus	Rite: openbare ~
besnijdenis	Rite: overgangsrite: volwassenwording, ~ van de: besnijdenis
rituele handelingen	Rite: rituele handeling
neerwerpen	Rite: rituele handeling: zich vooroverwerpen
vruchtbaarheidsritueel	Rite: vruchtbaarheidsrite
runderen	Rund
Kalf	Rund: kalf
kalveren	Rund: kalf
Koe [+ spatie]	Rund: koe
koe:	Rund: koe

vaars	Rund: koe: vaars
stier	Rund: stier
ossenstok	Rund: stier: os
stierkalf	Rund: stierkalf
Muyalaka	Sansk. termen: <i>Apasmārapuruṣa</i>
Rudra (de 'Bruller')	Sansk. termen: <i>Rudra</i>
scheppende	Schepping
schepping	Schepping
archons de wereld en de mens maakten	Schepping: antropogenie (mens, ~ van de)
God schiep de mens als androgyn	Schepping: antropogenie: als androgyn
archons de wereld en de mens maakten	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
kosmogonie	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
kosmogonische	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
schepping als overwinning	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
schept de kosmos	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
Hij schiep het universum	Schepping: kosmogonie: door de macht van een mannelijke god zonder hulp
samen te trekken	Schepping: kosmogonie: door zelfbeperking (God trok zich samen en schiep zo ruimte voor het universum)
voortkomt uit	Schepping: schepsel
<i>Astarte</i> of <i>Aštōret</i> betekent	Schepping: schepsel: term: <i>ašstart</i> (phoen.) = hebr. <i>aštōret</i> (NW-Sem.)
<i>sheger</i>	Schepping: schepsel: term: <i>šeger</i> (Aram.-Isr.)
Theogonie	Schepping: theogonie (goden, ~ van de)
voortplanting	Schepping: voortbrengen, produceren
bracht de Aarde (de Dochter)	Schepping: voortbrengen, produceren
bracht de Moeder voort	Schepping: voortbrengen, produceren
bracht de W (de Zoon) voort	Schepping: voortbrengen, produceren
bracht een rivier voort	Schepping: voortbrengen, produceren
brachten een Zoon en een Dochter voort	Schepping: voortbrengen, produceren
brachten eerst een Zoon voort	Schepping: voortbrengen, produceren
brachten Hemel en Aarde voort	Schepping: voortbrengen, produceren
geschapen	Schepping: voortbrengen, produceren
komen zielen en engelen voort	Schepping: voortbrengen, produceren
schiep	Schepping: voortbrengen, produceren
Šu en Tefnut voort	Schepping: voortbrengen, produceren
voort te brengen	Schepping: voortbrengen, produceren
voortbracht	Schepping: voortbrengen, produceren
voortbrengen	Schepping: voortbrengen, produceren
voortbrengt	Schepping: voortbrengen, produceren
voortplanting	Schepping: voortbrengen, produceren
seksualiteit	Seksualiteit
seksueel [voorafgegaan door een spatie]	Seksualiteit
seksuele [voorafgegaan door een spatie]	Seksualiteit
aseksueel	Seksualiteit: aseksualiteit
biseksuele	Seksualiteit: biseksualiteit
castreerde	Seksualiteit: castratie
gecastreerd	Seksualiteit: castratie
elkaar aankeken, terwijl zij beneden	Seksualiteit: coïtushouding
gezichten naar elkaar toe copuleren en	Seksualiteit: coïtushouding
richtten hun gezichten naar elkaar	Seksualiteit: coïtushouding
fallus	Seksualiteit: fallus
<i>liṅga</i> (de fallus)	Seksualiteit: fallus: term: <i>liṅga</i> (van Śiva) (Ind.)
geslacht	Seksualiteit: geslachtelijkheid
androgyn	Seksualiteit: geslachtelijkheid, twee-(hermafroditisme, androgynie)

hermafrodiet	Seksualiteit: geslachtelijkheid, twee-(hermafroditisme, androgynie)
hermafroditische	Seksualiteit: geslachtelijkheid, twee-(hermafroditisme, androgynie)
wiens mannelijke helft de Vader	Seksualiteit: geslachtelijkheid, twee-(hermafroditisme, androgynie)
bedreef volgens de mythe de liefde	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
beminnen	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
copulatie	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
copuleert	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
copuleren	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
geslachtsdaad	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
geslachtsgemeenschap	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
huwelijksverrichtingen	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
liefde met hem bedrijft	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
man zich met zijn vrouw verenigt	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
omhelst	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
omhelzen	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
omhelzing	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
paart	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
paring	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
seks [+ spatie]	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
verenigd	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
zich seksueel tot één	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
vereniging	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
verrichtten ze de liefde	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
eveneens te verenigen	Seksualiteit: geslachtsdaad (seks. vereniging)
<i>zivvug</i>	Seksualiteit: geslachtsdaad: term: <i>zivvug</i> (Isr.)
incest	Seksualiteit: incest
masturbatie	Seksualiteit: masturbatie
kuisheid	Seksualiteit: onthouding, seksuele (celibaat, kuisheid)
maagdelijk	Seksualiteit: onthouding, seksuele (celibaat, kuisheid)
ontmaagde	Seksualiteit: ontmaagding (defloratie)
Orgiastische	Seksualiteit: orgie
orgie	Seksualiteit: orgie
penetreert	Seksualiteit: penetratie
overspel	Seksualiteit: promiscuïteit (overspel)
promiscu	Seksualiteit: promiscuïteit (overspel)
hoer	Seksualiteit: prostitutie
prostitueerden zichzelf	Seksualiteit: prostitutie, tempel-
prostitués	Seksualiteit: prostitutie, tempel-: prostitué, tempel-
heilige (mannelijke) prostitués	Seksualiteit: prostitutie, tempel-: prostitué, tempel-
Qedeshim	Seksualiteit: prostitutie, tempel-: prostitué, tempel-: term: <i>qadesh</i> (pl. <i>qedeshim</i>) (Isr.)
testikels	Seksualiteit: testikel
geslachtsorgaan.	Seksualiteit: vagina
<i>yoní</i>	Seksualiteit: vagina: term: <i>yoní</i> (Ind.)
als moeder draagt	Seksualiteit: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
bevrucht	Seksualiteit: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
moeder ontvangt het goddelijke zaad	Seksualiteit: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
verwekt	Seksualiteit: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
zwanger	Seksualiteit: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
zaad	Seksualiteit: zaad (sperma)
goddelijke zaad	Seksualiteit: zaad van de (hemel)god
spontane voortplanting	Seksualiteit: zaad van de (hemel)god
zaad van de Koning	Seksualiteit: zaad van de (hemel)god
zaadlozing	Seksualiteit: zaad van de (hemel)god

juwelen	Sieraad
halsketting	Sieraad: ketting, hals- (hals snoer)
Parel	Sieraad: parel
oorringen	Sieraad: ring, oor-
slang	Slang
zeedraak	Slang: wereldslang: wateren, ~ van de aardse (zee)
tijdgenoot	Sociologie: gemeenschap van tijdgenoten
leger	Sociologie: gemeenschap, militaire (leger)
gemeenschappen van Joden	Sociologie: gemeenschap, religieuze (cultus-, geloofs-)
groeperingen en geloofsvarianten	Sociologie: gemeenschap, religieuze (cultus-, geloofs-; secte)
religieuze groepering	Sociologie: gemeenschap, religieuze (cultus-, geloofs-; secte)
secten	Sociologie: gemeenschap, religieuze (cultus-, geloofs-; secte)
matrilineaire	Sociologie: matrilineariteit
patrilineaire	Sociologie: patrilineariteit
goddelijke gebeurtenissen en relaties	Sociologie: relatie, menselijke (of goden onderling)
relatie van de Vader en de Moeder	Sociologie: relatie, menselijke (of goden onderling)
verhalen gewijd over hun relatie	Sociologie: relatie, menselijke (of goden onderling)
verhouding tussen de Matronit en de	Sociologie: relatie, menselijke (of goden onderling)
verhouding tussen de Moeder en de Zoon	Sociologie: relatie, menselijke (of goden onderling)
verhouding tussen de Vader en de	Sociologie: relatie, menselijke (of goden onderling)
Relaties van de Kanaänitische Asherah	Sociologie: relatie, persoonlijke
God en zijn relatie	Sociologie: relatie, religieuze
hun relaties	Sociologie: relatie, seksuele
incestueuze verhouding	Sociologie: relatie, seksuele
liefdesrelatie	Sociologie: relatie, seksuele
seksuele relatie	Sociologie: relatie, seksuele
verhouding van God als man	Sociologie: relatie, seksuele
hoeksteen	Steen: bouwsteen
stèle	Steen: heilige opgerichte -: stèle
gloeiende stenen	Steen: vuur, ~ van
stenen van vuur	Steen: vuur, ~ van
vijand	Strijd en vrede: antagonisme
antagonisten	Strijd en vrede: antagonisme
monster	Strijd en vrede: antagonisme: monster
bedreigen	Strijd en vrede: bedreiging
behoedde	Strijd en vrede: beschermen (bewaken tegen)
bescherm	Strijd en vrede: beschermen (bewaken tegen)
bewaakt	Strijd en vrede: beschermen (bewaken tegen)
pleit bij God	Strijd en vrede: beschermen (bewaken tegen)
verdedigt de mens tegenover God	Strijd en vrede: beschermen (bewaken tegen)
verdediging	Strijd en vrede: beschermen (bewaken tegen)
verdreven	Strijd en vrede: drijven (verdrijven, verjagen, vervolgen)
verdrijving	Strijd en vrede: drijven (verdrijven, verjagen, vervolgen)
Ayamur 'verdrijver, weggager'	Strijd en vrede: drijven: term: <i>ayamur</i> (verbale wapennaam) (nom. ag.) (NW-Sem.)
Yagrush 'opdrijver'	Strijd en vrede: drijven: term: <i>yagruš</i> (verbale wapennaam) (nom. ag.) (NW-Sem.)
onvrijwillige	Strijd en vrede: gebondenheid, onvrijheid
overweldigd	Strijd en vrede: gevangenschap (gevangenneming)
gewelddadig	Strijd en vrede: geweld (gewelddadigheid, agressie)
inval	Strijd en vrede: inval (verovering)
veroverd	Strijd en vrede: inval (verovering)
verovering	Strijd en vrede: inval (verovering)
onderwerping	Strijd en vrede: nederlaag (verlies)
overwinning	Strijd en vrede: overwinning
overwonnen	Strijd en vrede: overwinning
trionfeert	Strijd en vrede: overwinning

verslaan	Strijd en vrede: overwinning
versloeg	Strijd en vrede: overwinning
wint	Strijd en vrede: overwinning
zegevierend	Strijd en vrede: overwinning
rebellerde	Strijd en vrede: rebellie (opstand)
concurrerend	Strijd en vrede: rivaliteit (concurrentie)
rivaal	Strijd en vrede: rivaliteit (concurrentie)
bestrijden	Strijd en vrede: strijd (oorlog)
oorlog	Strijd en vrede: strijd (oorlog)
strijd	Strijd en vrede: strijd (oorlog)
Veldslagen	Strijd en vrede: strijd (oorlog)
wedstrijd in het maken van	Strijd en vrede: strijd, wed-: in het maken van regen
conflicten	Strijd en vrede: strijd: conflict (ruzie)
huwelijksproblemen	Strijd en vrede: strijd: conflict (ruzie)
ruzieachtig	Strijd en vrede: strijd: conflict (ruzie)
verwijdering tussen de Koning en de	Strijd en vrede: strijd: conflict (ruzie)
Jerubbaäl 'die strijdt met Baäl'	Strijd en vrede: strijd: term: <i>Jarubba'al</i> ('die strijdt met Ba'al') (verb. vorm) (bijnaam van Gideon) (Isr.)
oorlogszuchtig	Strijd en vrede: strijdvaardigheid
strijdbare	Strijd en vrede: strijdvaardigheid
strijdvaardig	Strijd en vrede: strijdvaardigheid
verzoening	Strijd en vrede: verzoening
vreedzaam	Strijd en vrede: vreedzaamheid
symboliek	Symboliek
beeld [<i>passim</i> , vgl. Kunst en schrift: beeld (sculptuur)]	Symboliek
symbool van de vruchtbaarheid	Symboliek: Astarte als symbool van de vruchtbaarheid (NW-Sem.)
besnijdenis	Symboliek: besnijdenis als symbool (teken) van het verbond tussen God en mens ((Isr.)
teken des verbonds', d.w.z. de besnijdenis	Symboliek: besnijdenis als teken (symbool) des verbonds (Isr.)
teken van het verbond op hun huid	Symboliek: besnijdenis als teken des verbonds (Isr.)
cherubijnen symboliseerden de wolken	Symboliek: cherubijn als symbool van wolk en wind (die God draagt)
van de wereldomvattende winden	Symboliek: cherubijn als symbool van wolk en wind (die God draagt)
cherubijnen, personificaties van	Symboliek: cherubijn als symbool van wolk en wind (die God draagt)
onafhankelijke goddelijke wezens	Symboliek: cherubijnen [twee] als symbool van de onafhankelijke goden Koning en Matronit (Isr.)
veelvuldigheid der engelen symboliseren	Symboliek: cherubijnen [twee] als symbool van de veelvuldigheid der engelen (Isr.)
cherubijnen in liefdesomhelzing	Symboliek: cherubijnen [twee] als symbool van God en Israël, in liefde verenigd (Isr.)
in liefdesomhelzing in de	Symboliek: cherubijnen [twee] als symbool van God en Israël, in liefde verenigd (Isr.)
cherubijnen in omhelzing	Symboliek: cherubijnen [twee] als symbool van God en Israël, in liefde verenigd (Isr.)
cherubijnen symboliseren God en Israël	Symboliek: cherubijnen [twee] als symbool van God en Israël, in liefde verenigd (Isr.)
oudste en hoogste machten van God	Symboliek: cherubijnen [twee] op de ark als symbolen van 1. de scheppende kracht, resp. 2. de koninklijke macht van God (Isr.)
vertegenwoordigden kwaliteiten van God	Symboliek: cherubijnen [twee] op de ark als symbolen van 1. de scheppende kracht, resp. 2. de koninklijke macht van God (Isr.)
twee 'deugden' of machten van God	Symboliek: cherubijnen [twee] op de ark als symbolen van 1. de scheppende kracht, resp. 2. de koninklijke macht van God (Isr.)
symbool: de <i>liṅga</i> (de fallus)	Symboliek: fallus: <i>liṅga</i> als symbool van vruchtbaarheid, onsterfelijkheid en Śiva's scheppingskracht (Ind.)

vader-symbool	Symboliek: god als symbool van de vader
<i>labarum</i>	Symboliek: <i>labarum</i> als symbool van de Koningin der Veldslagen (Chr.)
letter <i>he</i> ה stelt de Matronit en de Zoon	Symboliek: letter <i>he</i> ה als symbool van de Matronit en de Zoon (Isr.)
letter <i>het</i> ח stelt de Matronit voor	Symboliek: letter <i>het</i> ח als symbool van de Matronit (Isr.)
letter <i>zayin</i> ז stelt de Koning voor	Symboliek: letter <i>zayin</i> ז als symbool van de Koning (Isr.)
gepersonifieerde	Symboliek: personificatie als symbool
personificatie	Symboliek: personificatie als symbool
zaad van de Koning is een 'rivier'	Symboliek: rivier als symbool van sperma
moeder-symbool	Symboliek: Šēḫinah als symbool van de moeder (Isr.)
koeken die de maan voorstellen	Symboliek: symboliek van de kosmos: maansymboliek
biseksuele symboliek	Symboliek: symboliek van de seksualiteit
symbolisme	Symboliek: symbolisme
symbolistische	Symboliek: symbolisme
fallus van de Koning is 'het teken des	Symboliek: teken des verbonds [letter <i>zayin</i>] als symbool van de fallus van de Koning (Isr.)
des verbonds', d.w.z. de besnijdenis	Symboliek: teken des verbonds [letter <i>zayin</i>] als symbool van de fallus van de Koning (Isr.)
Deze wordt 'het teken des verbonds'	Symboliek: teken des verbonds: letter <i>zayin</i> (Isr.)
tetragrammaton	Symboliek: tetragrammaton [de vier consonanten (JHWH) van het] als symbolen van de kwaliteiten van God (Isr.)
YHWH	Symboliek: tetragrammaton [de vier consonanten (JHWH) van het] als symbolen van de kwaliteiten van God (Isr.)
tetragrammaton symboliseren de	Symboliek: tetragrammaton [de vier consonanten (JHWH) van het] als symbolen van de kwaliteiten van God (Isr.)
symbool: de <i>yonī</i>	Symboliek: <i>yonī</i> als symbool van Pārvatī (Ind.)
Matronit is 'de Zee'	Symboliek: zee als symbool van de Matronit (Isr.)
openbaar gemaakt mocht worden	Taal: bericht
openbaar mag maken	Taal: bericht
beveelt	Taal: bevel (machtswoord)
bevel van God	Taal: bevel (machtswoord)
op last van God	Taal: bevel (machtswoord)
verhaal	Taal: epiek: verhaal
aanbaden	Taal: gebed (aanroeping)
aanbeden	Taal: gebed (aanroeping)
aangeropen	Taal: gebed (aanroeping)
gebeden	Taal: gebed (aanroeping)
oorspronkelijk Asherah aan	Taal: gebed (aanroeping)
Vrijdagavondgebed	Taal: gebed: Vrijdagavondgebed (Isr.)
beklaagt	Taal: klacht
klaagde	Taal: klacht
leugen	Taal: leugen
hymne	Taal: lied, lof-
lijst van dichotomieën van goddelijke	Taal: lijst van dichotomieën van goddelijke deugden (Isr.)
godenlijsten	Taal: lijst, goden- (Mes.)
rituele lijsten	Taal: lijst, rituele
genoemd	Taal: naam (noemen) (alg.)
heet	Taal: naam (noemen) (alg.)
naam	Taal: naam (noemen) (alg.)
namen	Taal: naam (noemen) (alg.)
bijnamen	Taal: naam, persoons-: bijnaam (epitheton)
epitheta	Taal: naam, persoons-: bijnaam (epitheton)
epitheton	Taal: naam, persoons-: bijnaam (epitheton)
<i>Kabbala</i> = 'ontvangst'	Taal: overlevering: term: <i>qabbālāh</i> ('wat ontvangen is') (Isr.)
sprak	Taal: spraak (spreken)
sprekt	Taal: spraak (spreken)

toverspreuk	Taal: spreuk (tover-, offer-, formule)
enumeratie	Taal: stijlfiguur: enumeratie
opsomming	Taal: stijlfiguur: enumeratie
parallellisme	Taal: stijlfiguur: parallellisme
pluralis	Taal: stijlfiguur: pluralis als middel tot generalisatie van het concept (bijv. Ba'alim, Ba'al in 't algemeen) (Isr.)
tekst	Taal: tekst
Boek	Taal: tekst: boek (document, manuscript, handschrift, codex, geschrift, schrijftafel)
Kiriath-Sefer	Taal: tekst: boek: term: <i>sēper</i> , <i>Qiryath</i> ('Boekstad') (Isr.)
twee stenen tafelen der wet	Taal: tekst: boek: twee stenen tafelen der wet (Isr.)
Brief	Taal: tekst: brief
Bijbelcommentaar	Taal: tekst: commentaar
commentaar op de Vijf Boeken van	Taal: tekst: commentaar
inscripties	Taal: tekst: inscriptie (tablet)
tabletten	Taal: tekst: inscriptie (tablet)
versie	Taal: versie
verzocht	Taal: verzoek
verzoekt	Taal: verzoek
zingt	Taal: zang (zingen)
gezegend	Taal: zegening
zegeningen	Taal: zegening
tijd [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd
(tijd	Tijd
tijd,	Tijd
tijd; [voorafgegaan door een spatie]	Tijd
tijd (?)	Tijd
tijd van introductie	Tijd
tijde [+ spatie]	Tijd
tijden [+ spatie]	Tijd
tijden.	Tijd
dag [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd: dag(indeling)
dagelijks	Tijd: dag, elke (dagelijks)
vrijdag	Tijd: dag, week-: vrijdag
zaterdag	Tijd: dag, week-: zaterdag
Sabbat	Tijd: dag, week-: zaterdag: term: <i>Shabbat</i> (Isr.)
jaar [+ spatie]	Tijd: jaar(indeling)
ieder jaar	Tijd: jaar, elk (jaarlijks)
jaarlijkse	Tijd: jaar, elk (jaarlijks)
Nieuwjaar	Tijd: jaar, nieuw-
lente	Tijd: jaargetijde: lente (voorjaar)
zomer	Tijd: jaargetijde: zomer
periode	Tijd: periode (tijdperk)
tijdvak	Tijd: periode (tijdperk)
tijden [+ spatie]	Tijd: periode (tijdperk)
tijden.	Tijd: periode (tijdperk)
permanent	Tijd: temporaliteit: onbepaald duur
vast verblijf	Tijd: temporaliteit: onbepaald duur
ouderdom	Tijd: temporaliteit: ouderdom (absolute en relatieve chronologie)
tijdelijk	Tijd: temporaliteit: tijdelijkheid
Tijdstip	Tijd: temporaliteit: tijdstip
toekomst	Tijd: temporaliteit: toekomst
verleden	Tijd: temporaliteit: verleden
weken	Tijd: week
ééns per week	Tijd: week, elke (wekelijks)

wekelijkse	Tijd: week, elke (wekelijks)
completeitheid	Totaliteit: completeitheid
manifestatie van de totaliteit van God	Totaliteit: Malkûṭ, de tiende <i>sefira</i> als - van God (Isr.-Kabb.)
volmaaktheid	Totaliteit: volmaaktheid, samenvatting
<i>tiqqun</i>	Totaliteit: volmaaktheid: term: <i>tiqqūn</i> (Isr.)
troon	Troon
leeuwentroon	Troon: godentroon
troon van God	Troon: godentroon
ark, die de zetel van God	Troon: kisttroon
leeuwentroon	Troon: leeuwentroon
twee	Twee
dualisme	Twee: dualisme
dualistisch	Twee: dualisme
dubbel	Twee: dualiteit
duplicaat	Twee: dualiteit
gescheiden	Twee: splitsing
scheidde	Twee: splitsing
scheiding [voorafgegaan door een spatie]	Twee: splitsing
scheidt	Twee: splitsing
scheiding van Hemel en Aarde	Twee: splitsing: scheiding van hemel en aarde
<i>pithoi</i>	Vat: voorraadpot: term: πῖθος (Gr.)
plantenwereld	Vegetatie
vegetatie	Vegetatie
granaatappelboomgaard	Vegetatie: boomgaard, granaatappel-
Pardes Rimmonim	Vegetatie: boomgaard, granaatappel-: term: <i>pardēs rimmônîm</i> (Isr.)
braamstruik	Vegetatie: braamstruik
hout	Vegetatie: hout
plantenstengel	Vegetatie: plantenstengel
rieten [voorafgegaan door een spatie]	Vegetatie: riet
Rietzee	Vegetatie: riet
Tuin	Vegetatie: tuin
vrucht [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Vegetatie: vrucht
woud	Vegetatie: woud
verlossing	Verlossing (bevrijding, verlichting)
redding	Verlossing: type: redding
Rituele vrijstelling	Verlossing: type: vrijstelling, rituele
onafhankelijk	Verlossing: vrijheid
Eén der wegen naar God leidt via Maria	Verlossing: weg naar -: Maria (Chr.)
mystieke concentratie	Verlossing: weg naar -: meditatie: concentratie
<i>yihudim</i> ('verenigingen')	Verlossing: weg naar -: meditatie: eig. meditatie: <i>Yihudim</i> (Isr.-Kabb.)
restauratie	Verrijzenis en wedergeboorte: (zelf)vernieuwing, herstel
<i>tiqqun</i>	Verrijzenis en wedergeboorte: (zelf)vernieuwing: term: <i>tiqqūn</i> (Isr.)
opstijgen	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
verheffing	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
verhief zich	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
verrijst	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
verrijzen	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
verrijzenis uit de onderwereld	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
aanwezig.	Verschijsing: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
aanwezig als	Verschijsing: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
aanwezig is	Verschijsing: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
aanwezig was	Verschijsing: aanwezigheid, goddelijke

aanwezig in	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke
aanwezigheid Gods	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke
aanwezigheid van God	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke
God aanwezig	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke
Gods aanwezigheid	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke
verblijf van God	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke
Jahwehs verblijf	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke
wordt met <i>Shekhina</i> aangeduid	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke: term: <i>šēkinah</i> (Isr.)
alomtegenwoordige	Verschiĳning: aanwezigheid: alomtegenwoordigheid
beeltenis	Verschiĳning: alg. verschijningsvorm
gedaanten	Verschiĳning: alg. verschijningsvorm
gemanifesteerd	Verschiĳning: alg. verschijningsvorm
manifestatie van God	Verschiĳning: alg. verschijningsvorm
manifestaties	Verschiĳning: alg. verschijningsvorm
uiterlijk	Verschiĳning: alg. verschijningsvorm
verschijning	Verschiĳning: alg. verschijningsvorm
beeld (<i>semel</i>)	Verschiĳning: alg. verschijningsvorm: term: <i>semel</i> (Isr.)
antropomorf	Verschiĳning: antropomorfisme
vorm van vrouwen	Verschiĳning: antropomorfisme
mens naar Gods beeltenis geschapen	Verschiĳning: antropomorfisme
menselijke trekken	Verschiĳning: antropomorfisme
van gedaante wisselen	Verschiĳning: gedaantewisseling
van geslacht veranderen	Verschiĳning: geslachtswisseling
<i>imitatio dei</i>	Verschiĳning: illusie: imitatie: term: <i>imitatio dei</i> ('navolging van God') (L/R)
komt ze weer tevoorschijn	Verschiĳning: openbaren, zich
verschijning van de Shekhina	Verschiĳning: openbaren, zich
verschijnt aan alle Israëlieten	Verschiĳning: openbaren, zich
wiens verschijning	Verschiĳning: openbaren, zich
ze verschijnt aan de	Verschiĳning: openbaren, zich
Ze verschijnt als de Gemeenschap van	Verschiĳning: openbaren, zich
wijzend	Verschiĳning: openbaren: tonen
richtingen wijzen	Verschiĳning: openbaren: tonen
getoond	Verschiĳning: openbaren: tonen
lieten de pelgrims	Verschiĳning: openbaren: tonen
toonde	Verschiĳning: openbaren: tonen
vertoning	Verschiĳning: openbaren: tonen
in de gedaante van loofbomen	Verschiĳning: plantvormige gedaante
verving	Verschiĳning: substitutie
gerepresenteerd	Verschiĳning: substitutie: vertegenwoordiging
representatie	Verschiĳning: substitutie: vertegenwoordiging
representeren	Verschiĳning: substitutie: vertegenwoordiging
ronde koeken die de maan voorstellen	Verschiĳning: substitutie: vertegenwoordiging
vertegenwoordigd	Verschiĳning: substitutie: vertegenwoordiging
vertegenwoordigen	Verschiĳning: substitutie: vertegenwoordiging
vertegenwoordigt	Verschiĳning: substitutie: vertegenwoordiging
gedaante van een stierkalf	Verschiĳning: theriomorfisme
gedaante van een vaars	Verschiĳning: theriomorfisme
Kalf (als representatie van Jahweh)	Verschiĳning: theriomorfisme
visioen	Verschiĳning: visioen
visionaire	Verschiĳning: visioen
voorbeeld	Verschiĳning: voorbeeld
vogel	Vogel
bed [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Voorwerp: bed
verzoendeksel	Voorwerp: deksel: term: <i>kappōret</i> ('verzoendeksel') (Isr.)
gienvorm	Voorwerp: gienvorm

rieten mandje	Voorwerp: mand
ossenstok	Voorwerp: ossenstok
tafel	Voorwerp: tafel
toortsen	Voorwerp: toorts
slangengif	Voorwerp: vergif (vergiftigen)
banier	Voorwerp: vlag (banier, vaandel)
<i>labarum</i>	Voorwerp: vlag: <i>labarum</i> -vaandel (L/R)
wasbekkens	Voorwerp: wasbekken
wielen	Voorwerp: wiel
vflammend	Vuur (vlam)
vurigen	Vuur (vlam)
vuur	Vuur (vlam)
as [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Vuur: as
branden	Vuur: branden (trans. en intrans.)
steken het vuur aan	Vuur: branden (trans. en intrans.)
verbrand	Vuur: branden (trans. en intrans.)
<i>Seraphim</i>	Vuur: term: <i>sārāp</i> (adj.) (Isr.)
gezien en gehoord	Waarneming
waarnemend	Waarneming
niets te zien	Waarneming: zien: onzichtbaarheid
visuele	Waarneming: zien: zichtbaarheid
zichtbare	Waarneming: zien: zichtbaarheid
wagen	Wagen
strijdwagen	Wagen: strijdwagen
wagen van lapis en goud	Wagen: strijdwagen
voertuigen	Wagen: voertuig
wagen der cherubijnen	Wagen: wagen der vier cherubijnen (Isr.)
wagen der vier cherubijnen	Wagen: wagen der vier cherubijnen (Isr.)
wagens der cherubijnen	Wagen: wagen der vier cherubijnen (Isr.)
wapens	Wapen
knuppels	Wapen: knuppel
Ayamur 'verdrijver, weggager'	Wapen: knuppel van Ba'al: 'Ayyamur' (NW-Sem.)
Yagrush 'opdrijver'	Wapen: knuppel van Ba'al: 'Yagruš' (NW-Sem.)
schild	Wapen: schild
speer	Wapen: speer
zwaard	Wapen: zwaard
zwaard van Rede	Wapen: zwaard: 'Rede' (Isr.)
vochtigheid	Water
water	Water
dauw	Water: dauw
wateren	Wateren
Bron;	Wateren: bron
hemelse bron	Wateren: bron, hemelse
zee [+ spatie]	Wateren: oceaan (zee)
zee;	Wateren: oceaan (zee)
zee'	Wateren: oceaan (zee)
zee,	Wateren: oceaan (zee)
zee.	Wateren: oceaan (zee)
zee)	Wateren: oceaan (zee)
zeedraak	Wateren: oceaan (zee)
Zeevlakte	Wateren: oceaan: 'Zeevlakte' (Jap.)
Yam 'Zee'	Wateren: oceaan: term: <i>yam</i> (godennaam) (NW-Sem.)
wateren (Tohu wa-Bohu)	Wateren: oerwateren
Abzu	Wateren: oerwateren: 'Abzu' (Mes.)
Tohu wa-Bohu	Wateren: oerwateren: 'Tōhû wā-Bōhû' (Patai) (Isr.)
rivier	Wateren: rivier

Jubal	Wateren: rivier, mythische: 'Jubal' (Isr.)
Prins Yam 'Zee' (= ַיָּם Nahar 'Rechter	Wateren: rivier: term: <i>nāhār</i> (hebr.) = ugar. <i>nhr</i> (NW-Sem.)
Vrouwelijke Wateren	Wateren: vrouwelijke - (Isr.)
zondvloed	Wateren: zondvloed(wateren)
geluk [+ spatie]	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
gelukkig	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
weladig	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
lijden	Welzijn en ziekte: lijden
lijdt.	Welzijn en ziekte: lijden
rampen	Welzijn en ziekte: onheil
rampspoed	Welzijn en ziekte: onheil
rijkdom	Welzijn en ziekte: rijkdom (welvaart)
profijjt van de rijkdom der	Welzijn en ziekte: rijkdom der zee
rijke [voorafgegaan door een spatie]	Welzijn en ziekte: rijkdom: geld
overvloed	Welzijn en ziekte: rijkdom: overvloed
verwondingen	Welzijn en ziekte: verwonding
vruchtbaar	Welzijn en ziekte: vruchtbaarheid
welzijn	Welzijn en ziekte: welzijn
kosmisch welzijn	Welzijn en ziekte: welzijn, kosmisch
Muyalaka	Welzijn en ziekte: ziekte: vallende ziekte: term: <i>muyalaka</i> (demon) (Ind.-T.)
activiteit	Werkzaamheid (activiteit, daad, handeling)
daden	Werkzaamheid (activiteit, daad, handeling)
handelen	Werkzaamheid (activiteit, daad, handeling)
gebakken	Werkzaamheid: bereiden: bakken
jacht	Werkzaamheid: ec. -: jacht
landbouw	Werkzaamheid: ec. -: landbouw
viste	Werkzaamheid: ec. -: visserij (visvangst)
zaaien	Werkzaamheid: ec. -: zaaien
bijgestaan	Werkzaamheid: helpen (hulp)
helpt	Werkzaamheid: helpen (hulp)
hulp	Werkzaamheid: helpen (hulp)
staat strijders bij	Werkzaamheid: helpen (hulp)
helpen	Werkzaamheid: helpen (hulp)
hindernis	Werkzaamheid: hinderen (verhinderen, hindernis)
aan te wijzen	Werkzaamheid: kiezen van een opvolger
twee wijzen	Werkzaamheid: methode
onderhoud	Werkzaamheid: onderhouden, verzorgen
passiviteit	Werkzaamheid: passiviteit
<i>Masjiah</i>	Werkzaamheid: smeren: term: <i>māšīaḥ</i> (subst. part.) (Isr.)
Messias	Werkzaamheid: smeren: term: <i>μεσσίας</i> (subst. part.) (Gr.)
Christus	Werkzaamheid: smeren: term: <i>χριστός</i> (subst. part.) (Gr.)
stroomt	Werkzaamheid: stromen, vloeien
Uitnodiger	Werkzaamheid: uitnodiging
Uitnodigster	Werkzaamheid: uitnodiging
Betekenis: 'de Uitnodiger'	Werkzaamheid: uitnodiging: term: <i>izanagi</i> (nom. ag.) (Jap. god) (Jap.)
Betekenis: 'de Uitnodigster'	Werkzaamheid: uitnodiging: term: <i>izanami</i> (nom. ag.) (Jap. godin) (Jap.)
bekoren	Werkzaamheid: verleiden, bekoren
verleidde	Werkzaamheid: verleiden, bekoren
voedt hem op	Werkzaamheid: zorgen voor: opvoeden
voedt op	Werkzaamheid: zorgen voor: opvoeden
orde [voorafgegaan door een spatie]	Wet en orde: orde
kosmische orde	Wet en orde: orde of wet, kosmische (levens)-
matriarchale sociale orde	Wet en orde: orde, matriarchale
mores	Wet en orde: orde, zedelijke

juist	Wet en orde: orde: juistheid
waarheid	Wet en orde: orde: waarheid
wetgevend	Wet en orde: recht: wetgeving (uitvaardigen van wetten)
wetten	Wet en orde: wet
hemel gelden andere	Wet en orde: wet, hemelse (i.t.t. aardse wet)
in de hemel volkomen legitiem	Wet en orde: wet, hemelse (i.t.t. aardse wet)
regels	Wet en orde: wet: voorschrift
archeologische	Wetenschap: archeologie
geneeskunst	Wetenschap: geneeskunde
comparatief-mythologische verklaring	Wetenschap: godsdienstwetenschap: vergelijkende godsdienstwetenschap
geleerde en ontwikkelde	Wetenschap: studie (leren)
studie	Wetenschap: studie (leren)
grammaticale	Wetenschap: taalkunde
taalkundige	Wetenschap: taalkunde
Etymologie	Wetenschap: taalkunde: etymologie
ontwikkeling van de Shekhina	Wisseling: betekenisverandering
wisseling van liefde en haat	Wisseling: emoties, - der
herleeft bij	Wisseling: religieuze verandering: overnemen van vreemde religieuze elementen: <u>repristinatie</u> (teruggrijpen op vroegere godsdienstige gebruiken)
syncretistische	Wisseling: religieuze verandering: overnemen van vreemde religieuze elementen: <u>syncretisme</u> (overnemen en samengaan van vreemde religieuze elementen)
hervorming	Wisseling: religieuze verandering: <u>vernieuwing</u> (hervorming, revival) van de religie
religieuze herleving	Wisseling: religieuze verandering: <u>vernieuwing</u> (hervorming, revival) van de religie
deificata	Wisseling: statusverandering: verheffing: vergoddelijking: term: <i>deificatus</i> (L/R)
van Christus verandert	Wisseling: transsubstantiatie (van brood in lichaam en bloed)
regen	Wolk en regen: regen
Wolken	Wolk en regen: wolk
wolk van Jahweh	Wolk en regen: wolk: 'wolk van Jahweh' (Isr.)
' <i>ābîm</i>	Wolk en regen: wolk: term: ' <i>āb</i> (pl. ' <i>ābîm</i>) (Isr.)
zon)	Zon
zonne	Zon
zon. [voorafgegaan door een spatie]	Zon
zonnebeelden	Zon: zonnewiel
rijzende zon	Zon: zonsopgang

¹ Patai 1